

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Jaroslava Syrovátková
Janusz Turakiewicz

Kontaktní centrum česko-polské hospodářské spolupráce
při Okresní hospodářské komoře v Jablonci nad Nisou

Legislativní podmínky podnikání v České republice a v Polsku, aktuální daňová legislativa, pracovní právo

OKRESNÍ
HOSPODÁŘSKÁ KOMORA
V JABLONCI NAD NISOU

KARR
Karkonoska Agencja
Rozwoju Regionalnego

Projekt „Síť hospodářského rozvoje česko-polského příhraničí“ CZ.11.4.120/0.0/0.0/15_006/0000071
je spolufinancován z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

Jablonec nad Nisou

Jaroslava Syrovátková
Janusz Turakiewicz

**Legislativní podmínky podnikání
v České republice a v Polsku,
aktuální daňová legislativa, pracovní právo**

Jablonec nad Nisou 2018

Vydala

Okresní hospodářská komora v Jablonci nad Nisou

Jiráskova 9, 466 01 Jablonec nad Nisou

www.ohkjablonec.cz • www.podnikanivpolsku.cz • info@ohkjablonec.cz • +420 483 346 000

Autoři

Ing. Jaroslava Syrovátková, Ph. D.

Technická univerzita v Liberci

Janusz Turakiewicz, daňový poradce

Institut ekonomiky cestovního ruchu v Jelení Hoře

Překlad

Ing. Karína Kurková

Tisk

Tiskárna Macek, www.tiskem.cz

Poznámka vydavatele

Tato publikace má informační povahu, odpovídá právnímu stavu ke dni 1.4.2018. Využití informací obsažených v této publikaci by měla v konkrétních situacích předcházet analýza právního stavu aktuálního ke dni uskutečňovaných úkonů.

Autoři a vydavatel nenesou odpovědnost za důsledky využití obsahu použitého v této publikaci.

Zdroji práva v Polsku jsou výhradně texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie (<http://eur-lex.europa.eu>), Sbírce zákonů (od dne 1.1.2010 – ve Sbírce zákonů v elektronické verzi na webových stránkách Vládního legislačního centra – <http://www.dziennikustaw.gov.pl>) a jiné dokumenty jiných promulgačních orgánů, s nimiž je nutno seznámit se před provedením konkrétních činností.

Zdroji práva v České republice jsou texty zveřejněné v Úředním věstníku Evropské unie <http://eur-lex.europa.eu>. Ministerstvo vnitra České republiky zveřejňuje stejnopisy smluv v aplikaci Sbírký zákonů a sbírký mezinárodních smluv na stránkách <http://aplikace.mvcr.cz/sbirka-zakonu/>.

Obsah

Část 1.	Jaroslava Syrovátková i Janusz Turakiewicz Předpisy mezinárodního práva platné v České a v Polské republice	
1.	<i>Acquis communautaire</i>	10
2.	Smlouva mezi ČR a PR o zamezení dvojímu zdanění	14
Část 2.	Jaroslava Syrovátková Legislativní podmínky podnikání v České republice, aktuální daňová legislativa, pracovní právo	
1.	Podnikání v České republice	18
1.1.	Legislativa	18
1.2.	Formy podnikání v České republice	19
1.2.1.	Podnik jednotlivce	20
1.2.2.	Obchodní korporace	20
1.3.	Obchodní rejstřík	23
1.4.	Identifikační číslo	24
1.5.	Živnostenské podnikání	24
1.5.1.	Druhy živností	25
1.5.2.	Provozovna	26
1.5.3.	Subjekty oprávněné provozovat živnost	27
1.5.4.	Všeobecné a zvláštní podmínky proozování živnosti	27
1.5.5.	Překážky provozování živnosti	29
1.5.6.	Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce	29
1.5.7.	Živnostenské oprávnění	29
1.5.8.	Živnostenské úřady	31
1.6.	Datové schránky	31
1.6.1.	Autorizovaná konverze dokumentů	32
1.7.	Elektronický podpis	33
1.8.	Příspěvek zaměstnavatelům, kteří vytvářejí nová pracovní místa	33
1.9.	INCOTERMS	34
1.10.	Místní poplatky	34
1.11.	Bankovní služby pro podnikatele	34
1.12.	Zákonná povinnost archivování stanovených dokumentů	35
1.12.1.	Účetní doklady	35
1.12.2.	Dokumenty z oblasti personalistiky	35
1.12.3.	Daňové doklady	35
1.12.4.	Ostatní dokumenty	36
1.12.5.	Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele	36
1.12.6.	Komerční pojištění	36
2.	Daně v České republice	37
2.1.	Daňová soustava	37
2.2.	Legislativa	37
2.3.	Daňové identifikační číslo	37
2.4.	Daň z přidané hodnoty (DPH)	38
2.4.1.	Kontrolní hlášení	41
2.4.2.	Nespolehlivý plátce DPH	42

2.4.3.	Nespolehlivá osoba	42
2.5.	Spotřební daně	42
2.5.1.	Prokázání zdanění vybraných výrobků	43
2.6.	Daň z příjmů právnických osob	43
2.6.1.	Účetnictví právnických osob	45
2.7.	Daňová evidence	45
2.7.1.	Daňová evidence	45
2.7.2.	Elektronická evidence tržeb	46
2.8.	Daň z nemovitých věcí	47
2.8.1.	Daň z pozemků	48
2.8.2.	Daň ze staveb a jednotek	49
2.9.	Daň silniční	49
2.10.	Jiné daně	51
2.10.1.	Daň z nabytí nemovitých věcí	51
2.10.2.	Ekologická daň	52
2.11.	Daňový řád	52
2.12.	Trestní zákoník	52
2.12.1.	Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby	53
2.12.2.	Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby	53
2.12.3.	Zvláštní ustanovení o povinné lítosti	53
2.12.4.	Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení	53
2.12.5.	Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží	53
2.12.6.	Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti	53
2.12.7.	Padělání a pozměnění známek	54
2.12.8.	Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství	54
3.	Pojištění v České republice	55
3.1.	Legislativa	55
3.2.	Sociální pojištění	56
3.2.1.	Důchodové pojištění	56
3.2.2.	Starobní důchod	59
3.3.	Nemocenské pojištění	59
3.3.1.	Nemocenské pojištění	61
3.3.2.	Povinnosti zaměstnavatele	62
3.4.	Nemocenské pojištění OSVČ	63
3.5.	Kontrola plátce pojistného	64
3.6.	Invalidní důchod	65
3.7.	Zdravotní pojištění	68
3.7.1.	Legislativa	68
4.	Pracovní právo	69
4.1.	Legislativa	69
4.2.	Pracovní poměr	70
4.3.	Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr	71
4.4.	Brigády, výpomoci, domácí práce	72
4.5.	Mzdový systém podniku	72

4.6.	Mzdové tarify	72
4.7.	Stanovení mzdové formy	74
4.8.	Minimální mzda	75
4.9.	Zaručená mzda	75
4.10.	Pracovní smlouva	76
4.11.	Zkušební doba	76
4.12.	Pracovní poměr na dobu určitou	76
4.13.	Pracovní cesta	76
4.14.	Ukončení pracovního poměru	77
4.14.1.	Dohoda	77
4.14.2.	Výpověď, výpovědní doba a výpovědní důvody	77
4.14.3.	Okamžité zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem	77
4.14.4.	Skončení pracovního poměru na dobu určitou	78
4.14.5.	Zrušení pracovního poměru ve zkušební době	78
4.14.6.	Odstupné	78
4.15.	Pracovní doba	79
4.15.1.	Dny pracovního klidu	79
4.15.2.	Práce přesčas	79
4.15.3.	Dovolená na zotavenou	80
4.16.	Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli	80
4.17.	Odpovědnost zaměstnance za majetek svěřený zaměstnanci	80
5.	Důležité webové stránky	81
Část 3.	Janusz Turakiewicz Legislativní podmínky podnikání v Polsku, aktuální daňová legislativa, pojištění a pracovní právo	
1.	Podnikání v Polsku	84
1.1.	Legislativa	84
1.2.	Formy podnikání v Polsku	86
1.2.1.	Obecné principy podnikání	87
1.2.2.	Koncese, povolení, souhlasy, licence a regulované podnikání	89
1.2.3.	Regulovaná povolání	91
1.2.4.	Kontrola podnikání	91
1.2.5.	Drobní, malí a střední podnikatelé	94
1.2.6.	Pravidla pro zahajování a vykonávání živnostenského podnikání fyzickou osobou	94
1.2.7.	Občanskoprávní společnost	98
1.2.8.	Obchodní společnosti	99
1.3.	Povinnosti podnikatelů vyplývající ze zvláštních předpisů	100
2.	Daně v Polsku	101
2.1.	Daňová soustava v Polsku	101
2.2.	Daně	102
2.2.1.	Legislativa	102
2.2.2.	Správa daně a poplatků	104
2.2.3.	Identifikace a evidence poplatníků	104
2.2.4.	Trestní odpovědnost	105
2.2.5.	Vymáhací řízení ve správě	106
2.2.6.	Daň z přidané hodnoty (DPH)	106

2.2.7.	Spotřební daň	109
2.2.8.	Daň z příjmů právnických osob	109
2.2.9.	Daň z příjmů fyzických osob	110
2.2.9.1.	Zdanění příjmů dle všeobecných pravidel	110
2.2.9.2.	Paušální zdanění	112
2.2.9.2.1.	Paušál z evidovaných příjmů	112
2.2.9.2.2.	Daňová karta	112
2.2.9.3.	Povinnosti plátců daně z příjmů fyzických osob	112
2.2.10.	Daň z občanskoprávních úkonů	113
2.2.11.	Daň z nemovitostí	114
2.2.12.	Daň silniční	115
2.3.	Příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob	115
2.4.	Poplatky za využívání životního prostředí	116
3.	Pojištění v Polsku	117
3.1.	Legislativa	117
3.2.	Sociální pojištění	118
3.2.1.	Důchodové a starobní pojištění	118
3.2.2.	Důchodové invalidní pojištění	118
3.2.3.	Úrazové pojištění	119
3.2.4.	Nemocenské pojištění	119
3.2.5.	Pojistné na Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (FEP)	119
3.2.6.	Výše pojistného živnostníka/podnikatele za leden – prosinec 2018	119
3.2.7.	Vydávání závazného stanoviska (interpretace) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů	120
3.3.	Zdravotní pojištění	121
3.4.	Příspěvky na Fond práce (FP)	121
3.5.	Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGŠP)	122
3.6.	Povinnosti plátců pojistného	123
3.6.1.	Ohlášení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změny	123
3.6.2.	Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích příznání	123
3.6.3.	Placení pojistného	124
3.7.	Kontrola plátce pojistného	124
3.8.	Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného	125
4.	Pracovní právo v Polsku	126
4.1.	Legislativa	126
4.2.	Základní principy pracovního práva	127
4.3.	Pracovněprávní vztah	128
4.4.	Pracovní smlouva	128
4.4.1.	Uzavření pracovní smlouvy	128
4.4.2.	Ukončení pracovního poměru	129
4.4.3.	Povinnosti zaměstnavatele	131
4.4.4.	Povinnosti zaměstnance	132
4.5.	Pracovní řád	132
4.6.	Odměny a vyznamenání	133
4.7.	Pořádková odpovědnost zaměstnance	133

4.8.	Materiální odpovědnost zaměstnanců	133
4.8.1.	Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli	133
4.8.2.	Odpovědnost za majetek svěřený zaměstnanci	134
4.9.	Pracovní doba	134
4.9.1.	Všeobecné principy	134
4.9.2.	Systémy a rozvržení pracovní doby	135
4.9.3.	Práce přesčas	135
4.9.4.	Noční práce	135
4.9.5.	Práce v neděli a o svátcích	136
4.9.6.	Dovolená za kalendářní rok	136
4.9.7.	Neplacené volno	137
4.10.	Bezpečnost a hygiena práce	137
4.10.1.	Základní povinnosti zaměstnavatele	137
4.10.2.	Práva a povinnosti zaměstnance	138
4.10.3.	Preventivní ochrana zdraví	139
4.10.4.	Pracovní úrazy a nemoci z povolání	139
4.10.5.	Školení	140
4.11.	Občanskoprávní smlouvy (dohody)	140
4.12.	Dočasné zaměstnání	140
5.	Důležité webové stránky	142

Část 1.

Předpisy mezinárodního práva platné v České a v Polské republice

1. *Acquis communautaire*

Ke dni 1.5.2004, kdy se Česká a Polská republika staly členskými státy Evropské unie, přijaly tyto země legislativu Evropské unie jako platnou na jejich územích (*acquis communautaire*). Legislativa platná k tomu dni byla zveřejněna v speciálním Úředním věstníku Evropské unie. Je umístěna v 228 svazcích (chronologicky dle data zveřejnění) a ve dvaceti kapitolách (v souladu se seznamem právních dokumentů Evropské unie):

01. Všeobecné, finanční a institucionální záležitosti (6 svazků)
02. Celní unie a volný pohyb zboží (16 svazků)
03. Zemědělství (46 svazků)
04. Rybolov (7 svazků)
05. Volný pohyb pracovníků a sociální politika (5 svazků)
06. Právo usazování a svoboda poskytování služeb (7 svazků)
07. Dopravní politika (8 svazků)
08. Politika ochrany hospodářské soutěže (4 svazky)
09. Daně (2 svazky)
10. Hospodářská a peněžní politika a volný pohyb kapitálu (5 svazků)
11. Zahraniční vztahy (59 svazků)
12. Energie (3 svazky)
13. Průmyslová politika a vnitřní trh (34 svazků)
14. Regionální politika a koordinace strukturálních nástrojů (2 svazky)
15. Ochrana životního prostředí, spotřebitelů a zdraví (8 svazků)
16. Věda, informace, vzdělávání a kultura (2 svazky)
17. Předpisy týkající se podniků (2 svazky)
18. Společná zahraniční politika a v oblasti bezpečnosti (3 svazky)
19. Prostor svobody, bezpečnosti a spravedlnosti (8 svazků)
20. Evropa občanů (1 svazek)

Jsou dostupné na:

- česká verze <http://eur-lex.europa.eu/eu-enlargement/cs/special.html>

- polská verze <http://eur-lex.europa.eu/eu-enlargement/pl/special.html?locale=pl>.

Legislativní dokumenty vydávané oprávněným orgány EU mají přímé uplatnění (nařízení) nebo musí být implementovány do právního řádu formou příslušných národních legislativních dokumentů (směrnice). Jsou zveřejňovány v Úředním věstníku Evropské unie, dostupném na <http://eur-lex.europa.eu/oj/direct-access.html>.

Zvláštní význam mají nálezy Soudního dvora Evropské unie, které jsou výkladem ustanovení nařízení a směrnic a mají za cíl sjednotit aplikaci těchto úprav. Jsou dostupné na <http://curia.europa.eu/juris/recherche.jsf?language=pl>

Základní význam pro otázky uvedené v příručce má Smlouva o fungování Evropské unie a následující legislativní dokumenty:

A. v oblasti podnikání:

- Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2005/36/ES ze dne 7.9.2005 o uznávání odborných kvalifikací.
- Nařízení Rady (EU) 2015/1588 ze dne 13.7.2015 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na určité kategorie horizontální státní podpory.
- Nařízení Komise (EU) č. 1407/2013 ze dne 18.12.2013 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis*.
- Nařízení Komise (EU) č. 360/2012 ze dne 25.4.2012 o použití článků 107 a 108 Smlouvy o fungování Evropské unie na podporu *de minimis* udílenou podnikům poskytujícím služby obecného hospodářského zájmu.
- Nařízení Rady ze dne 8.10.2001 o statutu Evropské společnosti (SE).
- Nařízení Rady 1435/2003 ze dne 22.7.2003 o statutu Evropské družstevní společnosti (SCE).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 ze dne 27. dubna 2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů).

B. v oblasti zdanění

- Směrnice Rady č. 2006/112/ES ze dne 28.11.2006 o společném systému daně z přidané hodnoty.
- Směrnice Rady č. 2010/45/ES ze dne 13.7.2010 o změně Směrnice Rady č. 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty.
- Prováděcí nařízení Rady (EU) č. 282/2011 ze dne 15.3.2013, kterým se stanoví prováděcí opatření ke směrnici 2006/112/ES o společném systému daně z přidané hodnoty (upravená verze).
- Nařízení Rady (EHS) č. 2913/92 ze dne 12.10.1992, kterým se vydává celní kodex Společenství.
- Nařízení Komise (EHS) č. 2454/93 ze dne 2.7.1993, kterým se provádí nařízení Rady (EHS) č. 2913/92, kterým se vydává celní kodex Společenství.
- Směrnice Rady 92/12/EHS ze dne 25.2.1992 o obecné úpravě, držení, pohybu a sledování výrobků podléhajících spotřební dani.
- Směrnice Rady 92/79/EHS ze dne 19.10.1992 o sblížování daní z cigaret.
- Směrnice Rady 92/83/EHS ze dne 19.10.1992 o harmonizaci struktury spotřebních daní z alkoholu a alkoholických nápojů.
- Směrnice Rady 95/59/ES ze dne 27.11.1995 o daních jiných než daních z obratu, které ovlivňují spotřebu tabákových výrobků.
- Směrnice Rady 95/60/ES ze dne 27.11.1995 o daňovém značení plynových olejů a petroleje.
- Směrnice Rady 2003/96/ES ze dne 27.10.2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny.
- Směrnice Rady 2007/74/SE ze dne 20.12.2007 o osvobození zboží dováženého osobami cestujícími ze třetích zemí od daně z přidané hodnoty a spotřební daně.
- Nařízení (ES) č. 1606/2002 Evropského parlamentu a Rady ze dne 19.7.2002 o uplatňování mezinárodních účetních standardů.

- Nařízení Komise (ES) č. 1126/2008 ze dne 3.11.2008, kterým se přijímají některé mezinárodní účetní standardy v souladu s nařízením Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1606/2002.

C. v oblasti pojištění:

- Nařízení rady (EHS) č. 1408/71 ze dne 14.6.1971 o aplikaci soustav sociálního zabezpečení na osoby zaměstnané, samostatně výdělečně činné a jejich rodinné příslušníky pohybující se v rámci Společenství (částečně).
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29.4.2004 o koordinaci systému sociálního zabezpečení.
- Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 987/2009 ze dne 16.9.2009, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízení (ES) č. 883/2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.
- Rozhodnutí č. A2 *Správní komise* pro koordinaci systémů sociálního zabezpečení ze dne 12.6.2009 o výkladu článku 12 nařízení (ES) č. 883/2004 Evropského parlamentu a Rady o právních předpisech pro vyslané pracovníky a samostatně výdělečně činné osoby dočasně pracující mimo příslušný stát.

D. v oblasti pracovního práva:

- Směrnice 86/188/EHS ze dne 12.5.1986 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí hluku při práci.
- Směrnice 89/391/EHS ze dne 12.6.1989 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců při práci.
- Směrnice 91/383/EHS ze dne 25.6.1991 kterou se doplňují opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci zaměstnanců v pracovním poměru na dobu určitou nebo v dočasném pracovním poměru.
- Směrnice 91/533/EHS ze dne 14.11.1991 o povinnosti zaměstnavatele informovat zaměstnance o podmínkách pracovní smlouvy nebo pracovního poměru.
- Směrnice 93/104/ES ze dne 23.11.1993 o některých aspektech úpravy pracovní doby.
- Směrnice 94/33/ES ze dne 22.6.1994 o ochraně mladistvých pracovníků.
- Směrnice 97/80/ES ze dne 15.12.1997 o důkazním břemenu v případech diskriminace na základě pohlaví.
- Směrnice 2000/43/ES ze dne 29.6.2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ.
- Směrnice 2000/78/ES ze dne 27.11.2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání.
- Směrnice 89/654/EHS ze dne 30.11.1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti (první samostatná směrnice dle čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 89/654/EHS ze dne 30.11.1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti (druhá samostatná směrnice dle čl. 16 ust. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 89/654/EHS ze dne 30.11.1989 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na pracovišti (třetí samostatná směrnice dle čl. 16 ust. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 90/269/EHS ze dne 29.5.1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro ruční manipulaci s břemeny spojenou s rizikem. Zejména poškození páteře, pro zaměstnance (čtvrtá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 90/270/EHS ze dne 29.5.1990 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví pro práci se zobrazovacími jednotkami. (pátá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

- Směrnice 90/394/EHS ze dne 28.6.1990 o ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí karcinogenům při práci (šestá samostatná směrnice dle čl. 16 ust. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 2000/54/EHS ze dne 18.9.2000 ochraně zaměstnanců před riziky spojenými s expozicí biologickým činitelům při práci (sedmá samostatná směrnice dle čl. 16 ust. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 92/57/EHS ze dne 24.6.1992 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví na dočasných nebo mobilních staveništích (osmá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 92/58/EHS ze dne 24.6.1992 o minimálních požadavcích na bezpečnostní nebo zdravotní značky na pracovišti (devátá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 92/85/EHS ze dne 19.10.1992 o zavádění opatření pro zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci těhotných zaměstnankyň a zaměstnankyň krátce po porodu nebo kojících zaměstnankyň (desátá směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 98/24/EHS ze dne 7.4.1998 bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců před riziky spojenými s chemickými činiteli používanými při práci (čtrnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 1999/92/ES ze dne 16.12.1999 o minimálních požadavcích na zlepšení bezpečnosti a ochrany zdraví zaměstnanců vystavených riziku výbušných prostředí (patnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 2002/44/ES ze dne 25.6.2002 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (vibracemi) (šestnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).
- Směrnice 2003/10/ES ze dne 6.2.2003 o minimálních požadavcích na bezpečnost a ochranu zdraví před expozicí zaměstnanců rizikům spojeným s fyzikálními činiteli (hlukem) (sedmnáctá samostatná směrnice ve smyslu čl. 16 odst. 1 směrnice 89/391/EHS).

2. Smlouva mezi ČR a PR o zamezení dvojímu zdanění

Současná Smlouva mezi Českou republikou a Polskou republikou o zamezení dvojímu zdanění platí od 1. 1. 2013. Týká se, bez ohledu na způsob vybírání, daní z příjmů a majetku, které se vybírá ve prospěch obou států, jeho územních celků nebo místních orgánů. V Polsku k těmto daním patří daně z příjmů fyzických a právnických osob a v České republice daně z příjmů fyzických a právnických osob. Tato smlouva se bude také vztahovat na všechny obdobně daně, které budou v budoucnu ukládaty kromě těchto daní nebo místo nich (čl. 2).

Jsou definovány pojmy použité ve smlouvě, mj. včetně podniku, společnosti, občana, podnikání, mezinárodní dopravy, čl. 3), místo bydliště a sídlo (čl. 4) a závod (čl. 5).

Smlouva upravuje podrobně otázky zdanění:

- příjmů z nemovitostí (čl. 6),
- zisků podniků (čl. 7),
- mezinárodní dopravy (čl. 8),
- sdružených podniků (čl. 9),
- dividend (čl. 10),
- úroků (čl. 11),
- licenčních poplatků (čl. 12),
- zisků z převodu majetku (čl. 13),
- příjmů ze závislé činnosti (čl. 14),
- odměn ředitelů (čl. 15),
- příjmů umělců a sportovců (čl. 16),
- starobních a invalidních důchodů (čl. 17),
- funkčních požitků (čl. 18),
- studentů (čl. 19),
- jiných příjmů (čl. 20).

V případě osob s místem bydliště nebo sídlem v Polské republice se dvojí zdanění zamezuje tím, že pokud taková osoba má příjmy, které mohou být zdaněny v České republice, Polsko takový příjem osvobodí ze zdanění, s tím, že:

- pokud je příjem ze zdrojů uvedených v čl. 10-13, pak Polsko umožní odpočet z daně této osoby částky rovné dani zaplacené v České republice, ale tento odpočet nemůže překročit tu částku daně vypočtené před odpočtem, která souvisí s příjmem dosaženým v České republice.

- pokud v souladu s jakýmkoli ustanovením smlouvy příjem dosažený osobou s místem bydliště nebo sídlem v Polsku je osvobozen o daně v Polsku, pak Polsko může pro výpočet daně z ostatních příjmů takové osoby zohlednit osvobozený příjem.

V případě osob s místem bydliště nebo sídlem v České republice se dvojí zdanění zamezuje tím, že Česká republika může při ukládání daní těmto osobám zahrnout do základu daně, ze kterého se takové daně ukládají, části příjmu, které mohou být zdaněny v Polsku, avšak povolí snížit částku daně vypočtenou z takového základu o částku rovnající se dani zaplacené v Polsku. Částka, o kterou se daň

sníží, však nemůže přesáhnout tu část české daně vypočtené před jejím snížením, která poměrně připadá na příjem, který může být zdaněn v Polsku (čl. 21).

Ve smlouvě dojde ke změnám vycházejícím z přistoupení Polské a České republiky k Multilaterální úmluvě pro zavedení prostředků smluvního daňového práva s cílem předcházení erozi základu daně a přesouvání zisku podepsané v Paříži dne 24.11.2016 (<http://www.oecd.org/tax/treaties/multilateral-convention-to-implement-tax-treaty-related-measures-to-prevent-beps.htm>).

V souladu s ustanoveními úmluvy dojde k automatické změně některých ustanovení smluv o zamezení dvojímu zdanění uzavřených mezi jejími smluvními stranami. Rozsah těchto změn vztahující se ke zdanění podnikatelské činnosti bude vycházet ze zvláštních ujednání přijatých v průběhu ratifikace.

Úmluva vstoupí pro Polskou republiku v platnost k 1.7.2018. Jelikož Česká republika ještě nepředložila ratifikační dokument, není známo datum, kdy úmluva vstoupí v platnost pro Českou republiku.

Část 2.

**Legislativní podmínky podnikání
v České republice v roce 2018
aktuální daňová legislativa, pracovní právo**

1. Podnikání v České republice

1.1. Legislativa

Podnikání je upraveno těmito právními předpisy:

a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1.5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.

b) Zákony České republiky

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3.2.2012
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech ze dne 25.1.2012
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) ze dne 2.10.1991
- Zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech ze dne 17.12.1991
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12.12.1991
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě ze dne 30.6.2004

c) Prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení)

- Nařízení vlády č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností ze dne 23.7.2008
- Vyhláška 193/2009 Sb., o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů ze dne 17.6.2009
- Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti organizace za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání ze dne 22.4.1993

d) Související zákony

- Zákon č. 125/2008 Sb., o přeměnách obchodních společností a družstev ze dne 19.3.2008
- Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti ze dne 23.7.2004
- Zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob ze dne 12.9.2013
- Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a příslušných vyhlášek ze dne 17.7.2008
- Zákon č. 111/2009 Sb., o základních registrech ze dne 7.4.2009
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ze dne 31.12.1991
- Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů ze dne 4.4.2000
- Zákon č. 262/2006 Sb., zákoník práce ze dne 7.6.2006
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ze dne 22.7.2009
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ze dne 19.9.2007
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů z dne 20.11.1992
- Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20.11.1992
- Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí ze dne 4.5.1992
- Zákonné opatření Senátu č. 340/2013, o dani z nabytí nemovitých věcí ze dne 9.1.2013
- Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ze dne 21.12.1992
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1.4.2004
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ze dne 26.9.2003
- Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13.12.1990

1.2. Formy podnikání v České republice

Legislativní prostředí, ve kterém se pohybují v České republice podnikatelské subjekty a to jak fyzické, tak i právnické osoby je značně složité. Často podléhá novelám a stává se tak pro řadu z nich naprosto nepřehledné.

Za podnikatele je dle § 420 občanského zákoníku obecně považována osoba, která vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku. Z pohledu ochrany spotřebitele se pak za podnikatele považuje každá osoba, která uzavírá smlouvy související s vlastní obchodní, výrobní nebo obdobnou činností či při samotném výkonu svého povolání. Popřípadě to může být osoba, která jedná jménem nebo na účet podnikatele. V každém případě občanský zákoník považuje za podnikatele osobu zapsanou v obchodním rejstříku a stanoví domněnku, že podnikatelem je i osoba, která má k podnikání živnostenské nebo jiné oprávnění podle příslušného zákona.

Za zahraniční osobu se považuje fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem mimo území České republiky. Rozlišovacím kritériem je tedy bydliště nebo sídlo, které musí být mimo území České republiky.

Za bydliště fyzické osoby je považováno místo, kde se tato osoba trvale zdržuje, ke kterému ji pojí rodinné, případně pracovní závazky. Občanský zákoník pak ve svém §80 bydliště definuje jako místo, kde se člověk zdržuje s úmyslem žít tam s výhradou změny okolností trvale.

Sídlo právnické osoby se vyskytuje na určité adrese, která je v základu vymezena názvem obce a dále pak názvem ulice, náměstí či jiného veřejného prostranství a číslem popisným, orientačním nebo evidenčním.

Právní úprava České republiky považuje za zahraniční osobu fyzickou osobu s bydlištěm mimo území České republiky, právnické osoby se sídlem mimo území České republiky a další zahraniční subjekty založené podle cizího právního řádu. Vychází se z ustanovení §3024 odst. 1 a odst. 2 občanského zákoníku.

Pojem podnik byl občanským zákoníkem nahrazen pojmem obchodní závod (dále jen závod), kdy závodem se rozumí soubor jmění, který podnikatel vytvořil z vlastní vůle a slouží k provozování jeho podnikatelské činnosti. Závod tvoří vše, co slouží k jeho provozu. Závod může vytvořit svoji pobočku, která je jeho částí a vykazuje hospodářskou a funkční samostatnost a podnikatel rozhodl o tom, že se stane pobočkou. Pokud je tato pobočka zapsána do obchodního rejstříku stává se odštěpným závodem (zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník §502 a §503).

Podnikatel, který si vybral předmět své podnikatelské činnosti, si musí zvolit vhodnou právní formu. Buď může být subjekt fyzickou, nebo právnickou osobou. Právnická osoba pak může mít různé právní formy a může být založena jako podnikatelský subjekt, nebo jako nezisková organizace

Právní úprava možných právních forem obchodních korporací, které jsou právními osobami, je obsažena v zákoně o obchodních korporacích. Dle znění tohoto zákona jsou obchodními korporacemi obchodní společnosti a družstva. Do obchodních společností zákon řadí veřejnou obchodní

společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným a akciovou společnost. Družstvem se rozumí družstvo a evropská družstevní společnost.

V souladu s přímo použitelnými předpisy Evropské unie, zákonem o obchodních korporacích a dalšími příslušnými zákony je možné založit také evropskou společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a již zmiňovanou evropskou družstevní společnost.

Zahraniční osoba si může v České republice vybrat ze všech uvedených právních forem českých obchodních korporací, případně zvolit právní formu jedné z evropských společností a družstva.

1.2.1. Podnik jednotlivce

Podnik jednotlivce vlastní jedna osoba, která ho sama řídí a provádí činnost spojenou s předmětem podnikání zpravidla sama. Tato osoba se nazývá fyzickou osobou nebo také osobou samostatně výdělečně činnou. Pokud se fyzická osoba povinně nebo dobrovolně zapíše do obchodního rejstříku, je povinna vést účetnictví. OSVČ podniká pod svým jménem a ručí veškerým svým majetkem za závazky souvisejícími s jeho podnikáním.

1.2.2 Obchodní korporace

Legislativně upravuje obchodní korporace zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích). Do obchodních korporací náleží veřejná obchodní společnost, komanditní společnost, společnost s ručením omezeným, akciová společnost, evropské společnosti a družstvo.

Veřejná obchodní společnost

Veřejná obchodní společnost patří mezi osobní společnosti. Zákon stanoví, že tato společnost musí mít alespoň dvě osoby, které se účastní na jejím podnikání nebo správě jejího majetku a ručí za její dluhy společně a nerozdílně. Účast společníků na podnikání může být osobní, ale také pouze majetková. Do právních vztahů však vstupuje společnost vlastním jménem, společníci stranami těchto vztahů nejsou.

Firma společnosti obsahuje označení „veřejná obchodní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou, a to „veř. obch. spol.“ nebo „v . o . s “. Pokud by firma obsahovala alespoň jméno jednoho ze společníků, postačí označení „a spol.“.

Společníkem veřejné obchodní společnosti může být jak fyzická, tak právnická osoba. V případě, kdy je společníkem právnická osoba, vykonává společnická práva a povinnost jí pověřený zmocněnec. Tímto zmocněncem může být pouze fyzická osoba.

Zákon stanoví, že společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurs, nebo byl návrh na zahájení insolvenčního řízení zamítnut pro nedostatek majetku, anebo byl konkurs zrušen proto, že je jeho majetek zcela nepostačující. Pokud by společnost i přesto vznikla, pak osoba, která zákaz porušila, by se společníkem nestala.

Vzájemné právní poměry společníků se řídí zákonem a společenskou smlouvou, která musí obsahovat náležitosti uvedené v zákoně a lze ji měnit pouze dohodou všech společníků.

Komanditní společnost

Komanditní společnost je společnost, ve které alespoň jeden společník ručí za její dluhy omezeně (komanditista) a alespoň jeden společník neomezeně (komplementář). Řadí se k osobním společnostem, i když někteří jsou zastánci jejího smíšeného charakteru. Po celou dobu své existence musí mít společnost alespoň jednoho komanditistu a jednoho komplementáře, v opačném případě by ji soud zrušil a rozhodl o její likvidaci.

Firma obsahuje označení „komanditní společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „kom. spol.“ nebo „k. s. “. Zde je zapotřebí upozornit, že pokud je ve firmě uvedeno jméno komanditisty, ručí za dluhy společnosti jako komplementář, tedy neomezeně.

Komplementáři i komanditisté ručí za dluhy společnosti společně a nerozdílně. Ručení komanditistů je ale omezeno. Ze zákona komanditisté ručí do výše svého nesplaceného vkladu podle stavu zápisu v obchodním rejstříku. Společenská smlouva může nově určit, do jaké výše komanditisté ručí za dluhy společnosti (tzv. komanditní sumu). Podmínkou je, že komanditní suma nesmí být nižší, než kolik činí vklad komanditisty a snižuje se v rozsahu, ve kterém komanditista splnil svou vkladovou povinnost.

Společnost s ručením omezeným

Ve společnosti s ručením omezeným ručí společníci za její dluhy společně a nerozdílně do výše v jaké nesplnili vkladové povinnosti podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku v době, kdy byli věřitelem vyzváni k plnění.

Firma obsahuje označení „společnost s ručením omezeným“, které může být nahrazeno zkratkou „spol. s r.o.“ nebo „s. r. o.“.

Zákon o obchodních korporacích neomezuje počet společníků. Společnost může mít jediného společníka, jedná se pak o jednočlennou společnost. Ta vzniká buď tak, že ji založí jediný společník, který se stane jediným zakladatelem, nebo se v průběhu trvání společnosti spojí všechny druhy podílů v rukou jednoho společníka. Valná hromada se v jednočlenné společnosti nekoná, neboť veškerá její působnost je soustředěna v rukou jediného společníka. Pokud bude jediný společník i jednatelem společnosti, může být společnost zastupována i řízena jedinou osobou.

Minimální výše vkladu je stanovena na 1 Kč, ale společenská smlouva může stanovit částku vyšší. Podíl společníka ve společnosti se určuje podle poměru jeho vkladu na tento podíl připadající k výši základního kapitálu. Opět je ale možné ve společenské smlouvě určit jinak. Zákon umožňuje vznik více různých druhů podílů a společník může vlastnit podílů více, a to stejného nebo dokonce i odlišného druhu. Podíly již nesrůstají v jeden jediný, jak tomu bylo dříve. Společník tak může jeden podíl např. prodat, darovat na základě smlouvy a zbývající podíly si ponechat.

Pokud není převoditelnost podílu omezena nebo podmíněna, může být podíl společníka představován kmenovým listem. Jedná se o cenný papír na jméno a na řad a jeho převedení je možné pouhým předáním s příslušným rubopisem.

Akciová společnost

Akciová společnost je společností kapitálovou, jejíž základní kapitál je rozvržen na určitý počet akcií.

Základní kapitál společnosti se vyjadřuje v českých korunách a jeho výše je stanovena alespoň na 2 000 000 Kč. Pokud akciová společnost vede účetnictví v eurech (podle zvláštního zákona), může vyjádřit v eurech i svůj základní kapitál. Minimální výše základního kapitálu pak musí být 80 000 EUR.

Firma obsahuje označení „akciová společnost“, které může být nahrazeno zkratkou „akc. spol.“ nebo „a . s .“.

Zákon o obchodních korporacích zavedl dvojí možný systém vnitřní struktury akciové společnosti. Jeho výběr je nutné uvést ve stanovách. Akciová společnost může mít vnitřní strukturu dualistickou, kdy statutárním orgánem společnosti je představenstvo a kontrolním orgánem dozorčí rada. Pokud si akciová společnost zvolí systém monistický, statutární ředitel zastává působnost statutárního orgánu a správní rada určuje základní zaměření obchodního vedení společnosti a dohlíží také na jeho výkon. V monistickém systému může dojít v praxi k situaci, kdy správní rada bude mít jediného člena a tento člen bude zároveň statutárním ředitelem. Akciovou společnost pak bude vést pouze jedna osoba.

Společnost odpovídá za porušení svých závazků celým svým majetkem. Akcionáři za trvání akciové společnosti za její dluhy neručí, a to ani do výše svého nesplaceného vkladu.

Základním principem společnosti je zacházet za stejných podmínek se všemi akcionáři stejně. K právním jednáním, jejichž účelem by bylo nedůvodné zvýhodnění jakéhokoliv akcionáře na úkor společnosti nebo jiných akcionářů, se v zásadě nebude přihlížet.

Akcionáři společnosti mohou mít více podílů na základním kapitálu. Každá akcie představuje jeden podíl, proto akcionář má tolik podílů, kolik akcií vlastní.

Akciové akcie mohou mít nadále formu akcií na jméno a na majitele. Akcie na majitele mohou existovat již pouze jako zaknihované nebo tzv. imobilizované cenné papíry.

Kromě kmenových a prioritních akcií je možné vydávat i další druhy akcií, se kterými budou spojena zvláštní práva, zejména rozdílný, pevný nebo podřízený podíl na zisku nebo na likvidačním zůstatku anebo rozdílná váha hlasů.

Kusové akcie nemají jmenovitou hodnotu, ale představují stejné podíly na základním kapitálu akciové společnosti. Výhodou takovýchto akcií je, že se na nich neuvádí jejich hodnota, a proto nemusí být vyměňovány při zvyšování nebo snižování základního kapitálu. Jejich účetní hodnota se zjistí tak, že se výše základního kapitálu vydělí počtem kusových akcií. Na kusových akciích musí být uvedeno, že se jedná o kusové akcie a není možné, aby akciová společnost měla zároveň kusové akcie a akcie se jmenovitou hodnotou.

Družstvo

Družstvo je charakterizováno jako společenství neuzavřeného počtu osob, které je založeno za účelem vzájemné podpory svých členů nebo třetích osob, případně za účelem podnikání. V zákoně existuje i speciální úprava družstva bytového (§727 a násl.) a sociálního (§758 a násl.). Níže je uvedena pouze obecná úprava družstva.

Družstvo musí mít nejméně tři členy. Výjimku uvádí §781 pro družstva vzniklá před 1. 1. 2014, jejichž členy jsou pouze dvě právnické osoby. Tato družstva si mohou zachovat původní členskou strukturu a nemusí splňovat podmínku minimálního počtu členů.

Firma obsahuje označení „družstvo“. Zakladatelským dokumentem družstva jsou stanovy, které mají v družstvu zásadní a nezastupitelný význam. Obsah stanov je výrazem svobodné vůle jeho členů a upravuje většinu vnitrodružstevních vztahů. Jejich přijetím členové družstva projevují vůli dodržovat dobrovolně převzaté povinnosti. Družstvo je založeno až na ustanovující schůzi přijetím zákonem stanovených rozhodnutí. Účastníky schůze jsou osoby, které jsou tzv. zájemci o založení družstva, kteří podávají přihlášku.

Od obchodních společností se družstvo liší zejména tím, že nemá uzavřený počet členů. Během jeho trvání tak do něj mohou vstupovat další členové nebo jeho členové odcházet, aniž by se kvůli tomu musely měnit stanovy. Proměnlivost členské základny s sebou nese i proměnlivost výše základního kapitálu. Je tomu tak proto, že každý nově přistupující člen musí složit členský vklad. Zákon nestanoví minimální výši tohoto vkladu. Naopak každému vystupujícímu členu, jehož účast v družstvu zaniká, vzniká nárok na vypořádací podíl, pokud však nedošlo k převodu nebo přechodu členského podílu.

Orgány družstva jsou členská schůze, jako nejvyšší orgán, dále pak představenstvo, které je statutárním orgánem a kontrolní komise vyvíjející kontrolní činnost. Družstvo má obecně povinnost zřídit všechny tři orgány. Kontrolní komisi nezřizují malá družstva., tj. ta, která mají méně než padesát členů. Není-li kontrolní komise zřízena, vykonává její působnost členská schůze. Orgány družstva jsou kolektivním orgány. Jedinou zákonnou výjimkou je předseda malého družstva. Stanovy mohou určit, že se zřizují ještě jiné orgány družstva a že působnost členské schůze plní zcela nebo zčásti shromáždění delegátů, pak ale musí být ve stanovách uvedena i jeho působnost.

Evropské společnosti

Na území České republiky mohou být také založeny evropské společnosti. Patří mezi ně evropská akciová společnost, evropské hospodářské zájmové sdružení a evropská družstevní společnost. Více o tom je uvedeno v úvodní části.

1.3. Obchodní rejstřík

Veřejné rejstříky právnických a fyzických osob upravuje zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob (dále jen rejstříkový zákon), jenž nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2014. Tento zákon sjednocuje právní úpravu veřejných rejstříků a je doprovodným zákonem občanského zákoníku.

Obchodní rejstřík je veřejným seznamem, který je každému přístupný. Lze do něj nahlížet a pořizovat z něj kopie či výpisy. Je veden v elektronické podobě a jsou do něj zapisovány údaje o podnikatelích, které jsou stanovené zákonem. Obchodní rejstřík vede tzv. rejstříkový soud, kterým je pro podnikatele příslušný krajský soud, v jehož obvodu má podnikatel své sídlo v případě právnické osoby nebo místo podnikání v případě fyzické osoby. Pokud nemá podnikatel místo podnikání je k vedení obchodního rejstříku příslušný soud podle místa bydliště podnikatele. Pro každého zapsaného podnikatele zřizuje rejstříkový soud zvláštní vložku. Toto se týká také organizační složky podniku,

podniku zahraniční osoby případně jeho organizační složky. Sídlem organizační složky podniku je adresa jejího umístění. Součástí obchodního rejstříku je sbírka listin.

Subjekty jsou povinny vkládat do sbírky listin zákonem uvedené dokumenty. Patří mezi ně základací dokumenty, některá rozhodnutí valné hromady (změna jednatele, fúze, rozdělení společnosti, změna základního kapitálu), výroční zprávy, účetní závěrky, znalecké posudky a další dokumenty, které jsou určeny zákonem.

Do obchodního rejstříku jsou zapisovány:

- obchodní společnosti,
- družstva,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli a jsou občany České republiky nebo některého z členských států Evropské unie nebo jiného státu tvořícího Evropský hospodářský prostor případně Švýcarské konfederace, pokud o zápis požádají, nebo rodinní příslušníci těchto osob,
- fyzické osoby, které jsou podnikateli podnikající na území České republiky a dosáhly nebo přesáhly výši výnosů nebo příjmů snížené o DPH za 2 roky po sobě bezprostředně následujících účetní období v průměru částku 120 mil. Kč,
- zahraniční fyzické a právnické osoby s bydlištěm nebo sídlem mimo Evropskou unii, které podnikají na území ČR,
- státní občané třetího státu, kterým bylo v členském státě EU přiznáno právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta a jeho rodinných příslušníků,
- další osoby, stanoví-li povinnost jejich zápisu tento nebo jiný zákon (zákon č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob v platném znění, § 42 - 45).

1.4. Identifikační číslo

Na základě zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, byl od 1.7.2012 spuštěn základní registr osob (dále jen ROS), který je součástí systému základních registrů sloužících jako informační systém veřejné správy. Správcem tohoto systému je Český statistický úřad. V rámci ROS je základní registr právnických osob, podnikajících fyzických osob a orgánů veřejné moci a obsahuje základní identifikační údaje o osobách, jejich provozovnách a statutárních zástupcích.

Každý ekonomický subjekt v České republice musí mít identifikační číslo (dále jen IČ), které je osmimístné a přiděluje ho příslušný úřad. Toto číslo má pouze evidenční význam a každému ekonomickému subjektu lze přidělit pouze jedno IČ. IČ získají všechny osoby přímo při registraci nebo evidenci osoby příslušným editorem ROS. Velkou výhodou je, že údaje a vazby v ROS jsou v daný okamžik vždy aktuální, platné a jednotné pro použití všech agend státní správy. Tyto údaje není nutné dále ověřovat. Editory ROS jsou vybraná ministerstva, ústřední orgány státní správy, profesní komory, obce, kraje a především rejstříkové soudy. Pro fyzické osoby provozující živnosti jsou editory místně příslušné živnostenské úřady.

1.5. Živnostenské podnikání

Podnikatelské subjekty si vybírají před zahájením své činnosti předměty podnikání. Ty jsou uvedeny v jednotlivých přílohách živnostenského zákona. Při výběru předmětu podnikání je potřebné, aby si zakladatel prostudoval také obsahové náplně jednotlivých živností. V nich je rámcově popsána

činnost, kterou lze v rámci tohoto předmětu činnosti vykonávat. Obsahové náplně živností publikovala vláda České republiky ve svém nařízení č. 278/2008 Sb., o obsahových náplních jednotlivých živností. Obsahové náplně jednotlivých živností blíže a podrobněji specifikují rozsah podnikatelské činnosti, který lze vykonávat, pokud je podnikatel držitelem příslušného živnostenského oprávnění. V jednotlivých případech obsahové náplně mohou i obsahovat údaje o dalších souvisejících činnostech, které lze rovněž v rámci příslušného oprávnění vykonávat.

Zákon o živnostenském podnikání

Právní úpravu živnostenského podnikání na území České republiky zajišťuje zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon) a dále pak zákon č. 570/1991 Sb., o živnostenských úřadech.

Živnostenský zákon upravuje podmínky živnostenského podnikání a kontrolu nad jejich dodržováním. Stanovuje, které činnosti považuje za živnosti, jaké druhy živností existují, a také určuje rozsah živnostenského oprávnění. K živnostenskému zákonu jsou připojeny přílohy, které obsahují výčet jednotlivých živností a informaci o tom, jaká způsobilost je při jejich výkonu požadována.

Pokud je činnost, kterou zahraniční osoba bude vykonávat na území České republiky živností, je zapotřebí aby získala živnostenské oprávnění.

Zákon o živnostenských úřadech pak stanoví, které úřady jsou živnostenskými úřady, jejich organizační uspořádání a působnost.

Živnostenský zákon považuje za živnost soustavnou činnost provozovanou samostatně, vlastním jménem, na vlastní odpovědnost, za účelem dosažení zisku a za podmínek stanovených živnostenským zákonem. Dále ve svém ustanovení §3 uvádí, co živností není. Například živností není činnost fyzických osob: lékařů, advokátů, notářů, patentových zástupců, soudních exekutorů, znalců, tlumočnicků, auditorů, daňových poradců, či burzovních dohodců.

Před zahájením samotného podnikání na území České republiky je tedy vhodné, aby se zahraniční osoba na živnostenském úřadě informovala, zda její plánovaná činnost svou náplní nespadá do režimu živnostenského podnikání a nebude tak muset navíc získat příslušná živnostenská oprávnění.

1.5.1. Druhy živností

Živnostenský zákon rozlišuje živnosti ohlašovací a koncesované. Do ohlašovací živnosti pak spadá živnost volná, řemeslná a vázaná.

Volná živnost zahrnuje činnosti, pro jejichž provozování živnostenský zákon nevyžaduje prokazování odborné ani jiné způsobilosti. K získání živnostenského oprávnění stačí splnit pouze všeobecné podmínky provozování živnosti. Existuje jedna živnost volná, která nese název „Výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“. Do živností volné pak spadají jednotlivé obory činností uvedené v příloze č. 4 živnostenského zákona. Z těchto oborů činností si podnikající osoba vybírá ty, které vykonává.

Řemeslné živnosti jsou uvedeny v příloze č. 1 k živnostenskému zákonu. Pro výkon řemeslné živnosti je zapotřebí splnit všeobecné podmínky provozování živnosti, ale také prokázat odbornou

způsobilost, a to příslušným dokladem. Řemeslnou živností je například pekařství, pivovarnictví a sladovnictví, zpracování kůží a kožešin, mlékárenství, řeznictví a uzenářství, mlynářství, vodoinstalatérství, kovářství a podkovářství, pokrývačství, truhlářství, hodinářství, hostinská činnost, kosmetické služby či holičství a kadeřnictví.

Vázané živnosti jsou uvedeny v příloze č. 2 k živnostenskému zákonu. K jejich výkonu je vyžadováno splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a podmínkou je i prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 2. Příkladem vázané živnosti jsou geodetické práce, zpracování tabáku a výroba tabákových výrobků, oční optika, projektová činnost ve výstavbě, provádění staveb, jejich změn a odstraňování, poskytování nebo zprostředkování spotřebitelského úvěru, průvodcovská činnost horská, provozování autoškoly, provozování solárií, drezůra zvířat nebo také masérské, rekondiční a regenerační služby.

Koncesované živnosti jsou živnosti, které vznikají a jsou provozovány na základě správního rozhodnutí, uvedeny jsou v příloze č. 3 živnostenského zákona. K jejich výkonu je zapotřební opět splnění všeobecných podmínek provozování živnosti a dále pak prokázání odborné způsobilosti stanovené v příloze č. 3 nebo ve zvláštních právních předpisech uvedených v této příloze. Koncesovanou živností je například vnitrozemská lodní doprava, provozování cestovní kanceláře, ostraha majetku a osob, provozování pohřební služby či provozování krematoria.

1.5.2. Provozovna

Provozovnou se pro účely živnostenského zákona rozumí prostor, v němž je živnost provozována. Jde tedy o prostory, kde je samotná živnost vykonávána, například kadeřnictví, autoservis, obchod, kancelář, dílna. Za provozovnu se považuje i automat nebo obdobné zařízení sloužící k prodeji zboží nebo poskytování služeb a mobilní provozovna (je přemístitelná a není umístěna na jednom místě po dobu delší než tři měsíce).

Živnost může být provozována ve více provozovnách, pokud podnikatel má právní důvod pro jejich užívání. Na žádost živnostenského úřadu je podnikatel povinen prokázat právní důvod pro užívání provozovny. Musí mít tedy například vlastnické právo k nebytovému prostoru, které prokáže výpisem z katastru nemovitostí nebo nájemnou smlouvu na nebytové prostory, která ho opravňuje k jejich využívání. Tato povinnost není dána pro mobilní provozovny a automaty. U mobilních provozoven je ale podnikatel povinen na žádost živnostenského úřadu prokázat oprávněnost umístění provozovny. Provozovna může být umístěna i v bytě, ale pokud podnikatel není jeho vlastníkem, může v něm provozovat živnost pouze se souhlasem vlastníka.

Podnikatel je v zásadě povinen zahájení a ukončení provozování živnosti v provozovně oznámit předem živnostenskému úřadu. Další povinností podnikatele je zajistit, aby provozovna byla způsobilá pro provozování živnosti podle zvláštních právních předpisů. Pro každou provozovnu musí být ustanovena osoba odpovědná za činnost provozovny; to neplatí pro automaty.

Provozovna musí být trvale a zvenčí viditelně označena obchodní firmou nebo názvem nebo jménem a příjmením podnikatele a jeho identifikačním číslem osoby. Mobilní provozovna a automat musí být dále označeny údajem o sídle nebo adrese, na které je umístěna organizační složka zahraniční osoby. Provozovna určená pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům musí být trvale a zvenčí označena také údaji uvedenými v §17 odst. 8 živnostenského zákona: jménem a příjmením osoby

odpovědné za činnost provozovny, s výjimkou automatů, prodejní nebo provozní dobou určenou pro styk se spotřebiteli, nejedná-li se o mobilní provozovnu nebo automat, kategorií a třídou u ubytovacího zařízení poskytujícího přechodné ubytování.

Při uzavření provozovny určené pro prodej zboží nebo poskytování služeb spotřebitelům, je podnikatel povinen, nebrání-li tomu závažné důvody, předem na vhodném a zvenčí viditelném místě označit počátek a konec uzavření, s výjimkou mobilních provozoven a automatů. Podnikatel může prodávat zboží nebo poskytovat služby, pokud prodej zboží nebo poskytování služeb nevyžaduje koncesi, pomocí automatů obsluhovaných spotřebitelem. Prodej zboží nebo poskytování služeb pomocí automatů nesmí umožnit získat určité druhy zboží osobám chráněným zvláštními právními.

1.5.3. Subjekty oprávněné provozovat živnost

Subjektem oprávněným provozovat živnost může být fyzická nebo právnická osoba, splní-li podmínky stanovené živnostenským zákonem (dále též „podnikatel“). Státní povolení k provozování živnosti (dále též „koncese“) se vyžaduje jen v zákoně vymezených případech.

Platí základní pravidlo, že fyzická osoba, která nemá bydliště na území České republiky, nebo právnická osoba, která nemá sídlo na území České republiky (dále jen „zahraniční osoba“), může na území České republiky provozovat živnost za stejných podmínek a ve stejném rozsahu jako česká osoba. Výjimka nastává za situace, kdy ze živnostenského zákona nebo jiného zákona vyplývá něco jiného.

Příkladem takové výjimky je, že zahraniční fyzická osoba, která hodlá na území České republiky provozovat živnost, musí k ohlášení živnosti a k žádosti o koncesi doložit doklad prokazující udělení víza k pobytu nad 90 dnů nebo povolení k dlouhodobému pobytu. Tato povinnost se vztahuje pouze na osobu, která má podle zákona o pobytu cizinců na území České republiky povinnost mít pro pobyt na území České republiky povolení (zejm. jde o osoby ze třetích zemí, ne o občany Evropské unie). Doložení zmíněných dokladů se nevztahuje na zahraniční fyzickou osobu, která hodlá na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého obchodního závodu.

Ze stejných podmínek jako občan České republiky může provozovat živnost také fyzická osoba, již byl udělen azyl nebo doplňková ochrana, a její rodinní příslušníci.

Pokud ze zákona vyplývá povinnost předložit doklad potvrzující určité skutečnosti, rozumí se tím předložení dokladu včetně jeho překladu do českého jazyka provedeného tlumočnickem zapsaným do seznamu znalců a tlumočníků, pokud tento doklad nebyl vydán v českém jazyce. Pravost podpisu a otisku razítka na originálech předkládaných dokladů, které byly vydány v zahraničí, musí být ověřena.

1.5.4. Všeobecné a zvláštní podmínky provozování živnosti

Všeobecné podmínky provozování živnosti fyzickými osobami uvádí živnostenský zákon ve svém ustanovení § 6. Těmito podmínkami je plná svéprávnost a bezúhonnost.

Svéprávnost je způsobilost nabývat pro sebe vlastním právním jednáním práva a zavazovat se k povinnostem. Potřebná je plná svéprávnost, která nastává dosažením 18 let. Svěprávnost lze nahradit přivolením soudu k souhlasu zákonného zástupce nezletilého k samostatnému provozování

podnikatelské činnosti. Svěprávnost se prokazuje předložením platného občanského průkazu, nebo pasu fyzické osoby.

Za bezúhonnou se nepovažuje osoba, která byla pravomocně odsouzena pro trestný čin spáchaný úmyslně, jestliže byl tento trestný čin spáchan v souvislosti s podnikáním, anebo s předmětem podnikání, o který žádá nebo který ohlašuje, pokud se na ni nehledí, jako by nebyla odsouzena.

Bezúhonnost se prokazuje u občanů České republiky výpisem z evidence Rejstříku trestů a u osob, které jsou občany jiného členského státu Evropské unie, doklady podle §46 odst. 1 písm. a). U osob, které nejsou občany České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie se bezúhonnost prokazuje doklady podle § 46 odst. 1 písm. b) a výpisem z evidence Rejstříku trestů, nejedná-li se o osoby, které mají na území České republiky povolen trvalý pobyt; ty prokazují bezúhonnost stejně jako občané České republiky. Živnostenský úřad je oprávněn si vyžádat výpis z evidence Rejstříku trestů podle zvláštního právního předpisu. Žádost o vydání výpisu z evidence Rejstříku trestů a výpis z evidence Rejstříku trestů se předávají v elektronické podobě, a to způsobem umožňujícím dálkový přístup.

Zvláštní podmínky provozování živnosti uvádí §7 živnostenského zákona. Zvláštními podmínkami provozování živnosti jsou odborná způsobilost nebo jiná způsobilost, pokud je živnostenský zákon nebo zvláštní předpisy vyžadují.

U volné živnosti žádné zvláštní podmínky provozování živnosti stanoveny nejsou, stačí pouze splnit všeobecné podmínky provozování živnosti. V případě živnosti řemeslné, vázané a koncesované zákon vyžaduje splnění i zvláštní odborné způsobilosti nebo jiné způsobilosti.

Výkon koncesované živnosti je možný pouze za splnění požadavku odborné způsobilosti, která je uvedena ve 2. sloupci přílohy č. 3 k živnostenskému zákonu. Ve 3. sloupci se dále uvádějí podmínky pro vydání koncese a podle 4. sloupce je možné zjistit, zda se požaduje vyjádření příslušného orgánu k udělení koncese.

Občan České republiky nebo jiného členského státu Evropské unie může prokázat odbornou způsobilost dokladem o uznání odborné kvalifikace vydaným uznávacím orgánem podle zákona o uznávání odborné kvalifikace. Živnostenský úřad má oprávnění stanovit nebo změnit podnikateli podmínky provozování živnosti na základě živnostenského zákona anebo na základě zvláštních právních předpisů.

Podnikatel je povinen zajistit výkon činností, které jsou obsahem živností uvedených v příloze č. 5 živnostenského zákona, pouze fyzickými osobami splňujícími požadavky odborné způsobilosti, které jsou v této příloze stanoveny. Zvláštní právní předpisy stanovující odbornou způsobilost fyzických osob pro výkon určité živnosti nejsou tímto ustanovením dotčeny. Podnikatel vede o osobách splňujících podmínky odborné způsobilosti evidenci a uchovává kopie dokladů prokazujících tuto způsobilost minimálně 3 roky ode dne ukončení výkonu činností těmito osobami; přitom je povinen dodržovat povinnosti stanovené zákonem č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů.

1.5.5. Překážky provozování živnosti

Živnostenský zákon uvádí v § 8 překážky provozování živnosti. Překážkou je například prohlášení konkursu na majetek fyzické nebo právnické osoby od zákonem stanoveného dne. Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, a to po dobu 3 let od právní moci rozhodnutí o zamítnutí insolvenčního návrhu proto, že majetek dlužníka nebude postačovat k úhradě nákladů insolvenčního řízení. Dále například fyzická nebo právnická osoba, které byl soudem nebo správním orgánem uložena trest nebo sankce zákazu činnosti týkající se provozování živnosti v oboru nebo příbuzném oboru, nemůže po dobu trvání tohoto zákazu tuto živnost provozovat. Živnost nemůže provozovat ani fyzická nebo právnická osoba, které bylo zrušeno živnostenské oprávnění.

1.5.6. Provozování živnosti prostřednictvím odpovědného zástupce

Podnikatel může provozovat živnost prostřednictvím odpovědného zástupce a v zákonem stanovených případech tak musí učinit. Tímto je fyzická osoba ustanovená podnikatelem, která odpovídá za řádný provoz živnosti a za dodržování živnostenskoprávních předpisů a je k podnikateli ve smluvním vztahu. Nikdo nemůže být ustanoven do funkce odpovědného zástupce pro více než čtyři podnikatele. Odpovědný zástupce musí splňovat všeobecné i zvláštní podmínky provozování živnosti podle §6 a §7 živnostenského zákona.

Odpovědného zástupce je povinen ustanovit podnikatel, který je fyzickou osobou a nespĺňuje zvláštní podmínky provozování živnosti (§7). Dále musí mít odpovědného zástupce také podnikatel, který je právnickou osobou, a to pro živnosti vyžadující splnění zvláštních podmínek provozování živnosti (§7). Do funkce odpovědného zástupce ustanoví česká právnická osoba osobu, která je jejím statutárním orgánem nebo jeho členem. Zahraniční právnická osoba ustanoví do funkce odpovědného zástupce vedoucího organizační složky závodu umístěné na území České republiky. Nelze-li odpovědného zástupce ustanovit z uvedených osob, ustanovuje podnikatel odpovědného zástupce z jiných osob. Osoba odpovědného zástupce musí vždy splňovat podmínky pro výkon této funkce podle živnostenského zákona. Podnikatel může ustanovit odpovědného zástupce i v případech, kdy to tento zákon nevyžaduje. Odpovědný zástupce musí s ustanovením do funkce souhlasit.

Přestane-li odpovědný zástupce vykonávat funkci nebo nespĺňuje-li podmínky, musí podnikatel nejpozději do 15 dnů ustanovit nového odpovědného zástupce. To neplatí, je-li provozování živnosti pozastaveno nebo oznámí-li podnikatel živnostenskému úřadu, že provozování živnosti je dočasně přerušeno (§31 odst. 11 živnostenského zákona). V určitých případech je možné provozování živnosti podnikatelem bez odpovědného zástupce, musí tak ale stanovit jiný právní předpis a musí tak být konáno za podmínek tam uvedených. Živnostenský úřad pak zapíše do živnostenského rejstříku ukončení výkonu funkce odpovědného zástupce a uvede, že živnost je dočasně provozována bez odpovědného zástupce.

1.5.7. Živnostenské oprávnění

Živnostenské oprávnění (§ 10 živnostenského zákona) je subjektivní oprávnění podnikatele provozovat živnost. Není možné ho tedy ztotožňovat s výpisem z živnostenského rejstříku.

Podnikatel prokazuje své živnostenské oprávnění výpisem ze živnostenského rejstříku se zákonem stanovenými údaji. Do vydání výpisu se živnostenské oprávnění prokazuje stejnopisem ohlášení s prokázaným doručením živnostenskému úřadu, a to i prostřednictvím kontaktního místa veřejné správy nebo pravomocným rozhodnutím o udělení koncese.

Živnostenský úřad potvrdí splnění podmínek pro provozování živnosti vydáním výpisu zahraničním fyzickým osobám, které hodlají na území České republiky provozovat živnost prostřednictvím organizační složky svého závodu, nebo zakladatelům, popřípadě orgánům nebo osobám, oprávněným podat návrh na zápis české právnické osoby do obchodního nebo obdobného rejstříku, je-li prokázáno, že právnická osoba byla založena. Výpis se vydává také zahraničním právnickým osobám. Uvedeným osobám vzniká živnostenské oprávnění dnem jejich zápisu do obchodního nebo obdobného rejstříku, pokud se do takového rejstříku zapisují. Pokud tyto osoby nepodají návrh na zápis ve lhůtě 90 dnů ode dne doručení výpisu nebo není-li návrhu vyhověno, rozhodne živnostenský úřad o tom, že ohlašovatel podmínky pro vznik živnostenského oprávnění nesplnil; v případě koncese tuto skutečnost poznamená do spisu a zapíše do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění nemůže být přeneseno na jinou osobu. Jiná osoba je může vykonávat, jen stanoví-li to tento zákon.

Rozsah živnostenského oprávnění se posuzuje podle předmětu podnikání uvedeného ve výpisu s přihlédnutím k ustanovením 3. části živnostenského zákona. Živnostenské oprávnění k výkonu živnosti volně opravňuje k výkonu činností uvedených v příloze č. 4 k živnostenskému zákonu. Je-li provozování živnosti podle příloh č. 2 a 3 vázáno na doklad vydaný zvláštním orgánem podle zvláštního právního předpisu, je rozsah živnostenského oprávnění vymezen uvedeným dokladem. V pochybnostech o rozsahu oprávnění rozhodne na žádost podnikatele živnostenský úřad.

Fyzická nebo právnická osoba, která hodlá provozovat ohlašovací živnost, je povinna to ohlásit živnostenskému úřadu. V ohlášení fyzická osoba uvede údaje uvedené v §45 odst. 2 a přílohy podle §46 odst. 1, právnická osoba údaje uvedené v §45 odst. 3 a přílohy v §46 odst. 2.

Ohlašovatel je také povinen vymežit předmět podnikání uvedený v ohlášení s dostatečnou určitostí a jednoznačností (§45 odst. 4 živnostenského zákona). Splnil-li ohlašovatel všechny podmínky stanovené zákonem, provede živnostenský úřad zápis do živnostenského rejstříku do 5 pracovních dnů ode dne doručení ohlášení a vydá podnikateli výpis.

Osoba, která hodlá provozovat koncesovanou živnost, podá žádost o vydání koncese u živnostenského úřadu (§50 živnostenského zákona – náležitosti žádosti o koncesi). Dojde k projednání žádosti a k rozhodnutí o koncesi. Živnostenský úřad do 5 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese provede zápis do živnostenského rejstříku a podnikateli vydá výpis.

Ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi se předkládají na tiskopise vydaném Ministerstvem průmyslu a obchodu.

Obecně tedy vzniká živnostenské oprávnění u ohlašovacích živností dnem ohlášení, u koncesovaných živností dnem nabytí právní moci rozhodnutí o udělení koncese.

Podnikatel je povinen oznámit živnostenskému úřadu všechny změny a doplnění týkající se údajů a dokladů, které jsou stanoveny jako náležitosti žádosti o koncesi a předložit o nich doklady do 15 dnů ode dne jejich vzniku; to neplatí, pokud se jedná o změny a doplnění již zapsané v základních registrech podle zákona č. 111/2009 Sb., o základních registrech, v obchodním rejstříku nebo v informačním systému evidence obyvatel, pokud je podnikatel občanem České republiky, anebo

v informačním systému cizinců, pokud je podnikatel cizincem. Změny a doplnění údajů získaných z těchto registrů, systémů nebo z obchodního rejstříku zapisí živnostenský úřad bez zbytečného odkladu do živnostenského rejstříku.

Živnostenské oprávnění zaniká v zákonem stanovených případech (§57 živnostenského zákona). A to v zásadě smrtí podnikatele nebo zánikem právnické osoby, uplynutím doby, výmazem zahraniční osoby povinně zapsané v obchodním rejstříku nebo jejího předmětu podnikání z obchodního rejstříku, stanoví-li tak zvláštní právní předpis, rozhodnutím živnostenského úřadu o zrušení živnostenského oprávnění.

Živnostenský úřad zruší živnostenské oprávnění, jestliže podnikatel již nesplňuje všeobecné podmínky provozování živnosti, v zásadě nastanou-li překážky podle § 8 živnostenského zákona, podnikatel o to požádá nebo podnikatel neprokáže právní důvod užívání prostor k jeho podnikání. Živnostenský úřad může také v zákonem stanovených případech pozastavit provozování živnosti, například pokud zahraniční fyzická osoba, jejíž oprávnění provozovat živnost na území České republiky je vázáno na povolení k pobytu na území České republiky, tuto podmínku nesplňuje.

1.5.8. Živnostenské úřady

Podle zákona o živnostenských úřadech jsou živnostenskými úřady obecné živnostenské úřady, krajské živnostenské úřady a Živnostenský úřad České republiky.

Obecními živnostenskými úřady jsou odbory obecních úřadů obcí s rozšířenou působností a na území hlavního města Prahy živnostenské odbory úřadů městských částí určených Statutem hlavního města Prahy. Krajskými živnostenskými úřady jsou odbory krajských úřadů a na území hlavního města Prahy živnostenský odbor Magistrátu hlavního města Prahy.

Živnostenské úřady plní funkci centrálních registračních míst. Podnikatel tak může základní úkony při své registraci, v souvislosti s podnikáním, provést na živnostenském úřadě jako centrálním registračním místě. Slouží k tomu jednotný registrační formulář. Jednotný registrační formulář nahrazuje různé typy formulářů pro podání, které podnikatel musí učinit před vstupem do podnikání, ale i během podnikání, a to na živnostenském úřadě, příslušné správě sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovně. Požadované náležitosti z jednotlivých úřadů se sjednotily do jednoho formuláře, zřehlednilly se pro podnikatele.

Podnikatelé se mohou registrovat k podnikání, příp. provést změny v registraci, na jediném místě, prostřednictvím JRF. Pokud však podnikatel hodlá provést úkony nejen vůči živnostenskému úřadu, ale i pro další instituce, pak je použití JRF povinné. Povinnost použít tiskopis vydaný Ministerstvem průmyslu a obchodu je stanovena také pro ohlášení živnosti nebo žádost o koncesi.

1.6. Datové schránky

Datové schránky jsou informačním systémem veřejné správy na území České republiky, který vznikl na základě zákona č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů a příslušných vyhlášek. Datové schránky zřizuje a spravuje Ministerstvo vnitra.

Zákonem stanoveným subjektům jsou datové schránky zřizovány povinně, ostatní mají možnost si datovou schránku zřídit na základě žádosti. Zřízení datové schránky, i na základě žádosti je bezplatné.

Datovou schránku mají povinně orgány veřejné moci, exekutoři, notáři a advokáti. Dále je datová schránka automaticky zřizována právnické osobě zřízené zákonem, právnické osobě zapsané v obchodním rejstříku a organizační složce podniku zahraniční právnické osoby zapsané v obchodním rejstříku. Ostatní právnické osoby si mohou nechat datovou schránku zřídit, a to na základě jimi podané žádosti.

Podnikající fyzické osoby, ani fyzické osoby, které nepodnikají, mít datovou schránku nemusí. Opět ale mají možnost si datovou schránku nechat zřídit a to na základě žádosti.

Podnikajícím fyzickým osobám a právnickým osobám, registrovaným v zahraničí zřizuje Ministerstvo vnitra datovou schránku pouze na jejich žádost. Zřízení u těchto subjektů není povinné ani automatické, záleží na jejich dobrovolném rozhodnutí.

Ministerstvo vnitra zřizuje datové schránky i podnikajícím fyzickým a právnickým osobám, registrovaným v zahraničí, a to na jejich žádost. Zřízení je dobrovolné.

Prostřednictvím datových schránek je možné zasílat dokumenty v elektronické podobě orgánům veřejné moci a také je od nich přijímat. Tento způsob komunikace nahrazuje klasický způsob doručování v listinné podobě. Dochází ke zrovnoprávnění papírového a elektronického zasílání dokumentů. Cílem projektu datových schránek je rychlejší, levnější a spolehlivější veřejná správa.

Dokument dodaný do datové schránky je doručen v okamžiku, kdy se do datové schránky přihlásí osoba, která má s ohledem na rozsah svého oprávnění přístup k dodanému dokumentu. Nezáleží tedy na tom, zda se s doručeným dokumentem osoba seznámila. Rozhodným okamžikem je už samotné přihlášení. Zákon počítá i s možností, že se do datové schránky osoba úmyslně nepřihlásí, aby se tak vyhnula doručení. V takovém případě se dokument dodaný do datové schránky považuje za doručený desátým dnem ode dne, kdy byl do ní dodán. Tato fikce doručení ale neplatí v případě, kdy jiný právní předpis vylučuje náhradní doručení. Výše uvedené platí pro doručování soukromým osobám, které mají datové schránky zřízeny. Naopak u orgánu veřejné moci je dokument dodaný do datové schránky doručen již okamžikem dodání.

1.6.1. Autorizovaná konverze dokumentů

Zákon č. 300/2008 Sb., o elektronických úkonech a autorizované konverzi dokumentů umožňuje také autorizovanou konverzi dokumentů. Technické parametry specifikuje vyhláška č. 193/2009, o stanovení podrobností provádění autorizované konverze dokumentů.

Konverzí dokumentu je jeho úplné převedení z listinné podoby do dokumentu obsaženého v datové zprávě nebo datovém souboru, nebo naopak převedení dokumentu obsaženého v datové zprávě do dokumentu v listinné podobě. Vždy se ověřuje shoda obsahu dokumentů a připojuje se ověřovací doložka. Konverzi není možné provést např., pokud je dokument v jiné, než listinné podobě či v podobě datové zprávy, pokud se jedná třeba o občanský průkaz, cestovní doklad, zbrojní průkaz, řidičský průkaz, cenný papír, los, šek, směnku nebo je-li dokument v listinné podobě opatřen otiskem plastického razítka.

Dokument, který provedením konverze vznikl (výstup), má stejné právní účinky jako úředně ověřená kopie dokumentu, jehož převedením výstup vznikl. Nahrazuje tedy plně originální dokument.

Konverzi provádějí na žádost kontaktní místa veřejné správy (Czech POINT) a z moci úřední ji provádějí orgány veřejné moci pro výkon své působnosti. Czech POINT je zkratka pro český podací ověřovací informační národní terminál, který má sloužit jako kontaktní místo pro občana s veřejnou správou. Czech POINT umožňuje snadnou komunikaci se státem prostřednictvím jednoho místa. Občan tak nemusí navštívit několik úřadů, ale stačí se dostavit na nejbližší Czech POINT a vyřídit tam určité záležitosti. Projekt Czech POINT přináší ulehčení komunikace se státem.

1.7. Elektronický podpis

Elektronický podpis (digitální podpis, kvalifikovaný certifikát) je označení specifických dat, které v počítači nahrazují klasický vlastnoruční podpis, respektive ověřený podpis. Je připojen k datové zprávě nebo je s ní logicky spojen, takže umožňuje ověření totožnosti podepsané osoby ve vztahu k datové zprávě. Součástí elektronického podpisu je identifikace toho, kdo podpis vytvořil. Ověření elektronického podpisu zahrnuje kromě matematických operací i přenos důvěry z důvěryhodné třetí strany na tvůrce podpisu a následně na důvěryhodnost elektronicky podepsaného dokumentu. K tomu se využívá digitální certifikát a certifikační autorita nebo síť důvěry.

1.8 Příspěvek zaměstnavatelům, kteří vytvářejí nová pracovní místa

Dle zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti se stanoví podrobnosti zřizování společensky účelných pracovních míst a vytváření veřejně prospěšných prací.

Úřad práce, který příspěvek poskytuje, přihlíží k situaci na trhu práce, k době využití účelného pracovního místa nebo veřejně prospěšné práce (dále jen VPP), k době, která je nutná pro zřízení účelného pracovního místa nebo VPP, k předpokládaným nákladům na zřízení účelného pracovního místa a ke společenské účelnosti a efektivnosti nových pracovních míst.

Mezi formy příspěvku patří návratná finanční výpomoc (bezúročná půjčka), dotace na úhradu mezd (platů) a jejich náhrad včetně pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti a pojistného na veřejné zdravotní pojištění, dotace na úhradu úroků z úvěru a jiná účelově určená dotace.

Výše dotace nebo nevratné finanční pomoci může činit na jedno účelné místo maximálně 80.000 Kč v závislosti na předpokládaných nákladech na jeho zřízení. Dotaci na mzdové náklady může úřad práce hradit pouze po dobu, po kterou je účelné pracovní místo obsazeno uchazečem o zaměstnání, nejdéle však 24 měsíců.

Pokud zaměstnavatel v souvislosti s přechodem na nový podnikatelský program nemůže zabezpečit pro zaměstnance práci (v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby), může požadovat od úřadu práce příspěvek k částečné úhradě náhrady mzdy §117 zákona č. 435/2004 Sb.

Ministerstvo práce a sociálních věcí poskytuje hmotné podpory zaměstnavatelům na vytváření nových pracovních míst v rámci investičních pobídek dle zákona č. 435/2004 Sb.

Hmotná podpora na vytváření nových pracovních míst může být poskytnuta zaměstnavateli, který vytvoří nová pracovní místa v územní oblasti, ve které průměrná míra nezaměstnanosti za 2 ukončená pololetí předcházející datu předložení záměru zaměstnavatele získat investiční pobídky dosahuje nejméně průměrné míry nezaměstnanosti v České republice. Do celkového počtu nově vytvořených míst se zahrnují místa vytvářená ode dne předložení záměru získat investiční pobídky.

1.9. INCOTERMS

International Commercial Terms – mezinárodní podmínky platné pro přepravu zboží vytváří Mezinárodní obchodní komora (International Chamber of Commerce - ICC).

INCOTERMS vznikly v roce 1936 v Paříži, Mezinárodní obchodní komora je vydala za účelem odstranění problémů spojených s rozdílností obchodních zákonů různých zemí. Protože mezinárodní obchod procházel velkými změnami, byly v letech 1953, 1967, 1976, 1980, 1990, 2000 a v roce 2010 upravovány postupně do dnešní podoby. Zabývají se vztahy vyplývajícími z kupní smlouvy, povinnostmi při celním odbavení, balení zboží či přebírání dodávky. Přestože Incoterms byly vždy určeny pro mezinárodní obchod, používají se někdy i v rámci smluv při vnitrostátních obchodních transakcích. Základním mýtem, se kterým se setkává podnikatelská praxe, je myšlenka přímé vazby doložky INCOTERMS na přepravní smlouvu. Chyba spočívá v tom, že samotné začlenění takového ustanovení (tj. doložky INCOTERMS) bývá zpravidla obsahem kupní smlouvy a povinnosti z ní vyplývající váží prodávajícího a kupujícího. Úlohu INCOTERMS použitých v konkrétní kupní smlouvě lze tedy ve vztahu k přepravní smlouvě charakterizovat jako návod na postup pro stranu povinnou přepravu obstarat.

1.10. Místní poplatky

Podle zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích mohou obce vybírat tyto poplatky ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek ze vstupného, poplatek z ubytovací kapacity, poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst, poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů, poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

Obce v obecném zastupitelstvu stanoví, které tyto poplatky budou vybírat a v jaké výši. Výše poplatku nesmí přesáhnout částku, která je stanovena v zákoně. Jejich rozhodnutí je pak uvedeno v obecní vyhlášce.

1.11. Bankovní služby pro podnikatele

Každá banka v České republice nabízí široký sortiment svých služeb. Jejich služby se však prakticky příliš neliší.

Některé banky nabízí jen jeden druh podnikatelského účtu, jiné mají širší nabídku. Záleží především na velikosti firmy a požadavcích podnikatele. Zda chce používat platební kartu, internetové bankovníctví i jiné služby. Bankovní poplatky za účet jsou různé, rozhodující bývá právě šíře

doplňkových služeb k účtu. Některé banky nabízí také speciální účty pro začínající podnikatele. Možné jsou také účty v cizí měně, které někteří podnikatelé mohou potřebovat.

Banky také nabízí podnikatelské úvěry, jako např. kontokorentní účty a různé úvěrové produkty. Většina bank nabízí produkty na financování provozu firmy či pro investování. Dostupné jsou pro podnikatele také bankovní záruky, které se mohou hodit při získávání dotací z EU.

1.12. Zákonná povinnost archivování stanovených dokumentů

V rámci podnikání existuje zákonná povinnost archivovat důležité dokumenty. Některé stačí uchovat na 5, další na 10 a některé i na 30 let. Právní úprava ohledně stanovení minimální doby uchování různých dokladů je obsažena v několika zákonech. Jde například o zákon o účetnictví, zákon o daních z příjmů, zákon o dani z přidané hodnoty, daňový řád a zákon o organizaci a provádění sociálního zabezpečení. Vždy je tedy potřeba posoudit, který zákon dopadá na konkrétní dokument. Od toho se odvíjí potřebná doba archivace. Na jeden konkrétní dokument se může vztahovat hned několik různých předpisů, potom je třeba tento dokument uchovat v nejdelsí lhůtě dané právním předpisem, který na tento dokument dopadá

1.12.1. Účetní doklady

Podnikatel má ze zákona povinnost vést účetnictví (zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví). V souvislosti s touto povinností mu na základě provozních operací v podniku vznikají účetní doklady. Ty mohou mít podobu listinou, technickou či smíšenou. Doklady, které musí podnikatel archivovat po konci účetního období, jsou:

- účetní závěrka, výroční zpráva – 10 let,
- účetní doklady, účetní knihy, odpisové plány, inventurní soupisy, účtový rozvrh, přehledy – 5 let,
- účetní záznamy, kterými účetní jednotky dokládají vedení účetnictví – 5 let,

1.12.2. Dokumenty z oblasti personalistiky

Podnikatelé, kteří mají zaměstnance, musí také podle zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, vést odpovídající personální evidenci zejména v souvislosti s důchodovým pojištěním zaměstnanců. Archivovat se musí dokumenty od roku, který následuje po roce, kterého se dokumenty týkají:

- stejnopisy evidenčních listů – 3 roky,
- mzdové listy, účetní záznamy o údajích potřebných pro účely důchodového pojištění – 30 let (u starobního důchodu pouze 10 let),
- u obchodní společnosti (a obdobně i družstva) seznam společníků, členů statutárního orgánu, dozorčí rady a přehled, kdy tato společnost neodvedla pojistné na sociální zabezpečení a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti – 6 let (3 roky po zaplacení dlužného pojistného).

1.12.3. Daňové doklady

Podnikatelé – plátcí daně z přidané hodnoty (DPH) – nesmí zapomenout založit do svého archivu také daňové doklady. Podle § 27 zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, se pak takové doklady skladují 10 let od konce zdaňovacího období.

1.12.4. Ostatní dokumenty

Každý podnikatel zapsaný do obchodního rejstříku má podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě, povinnost archivovat a umožnit výběr z těchto archiválií také u některých dokumentů strategičtější povahy.

1.12.5. Zákonné pojištění odpovědnosti zaměstnavatele

Pokud podnikatel zaměstnává alespoň jednoho zaměstnance je ze zákona povinen platit pojištění, ze kterého bude uhrazena zaměstnanci škoda na zdraví a škoda vzniklá v souvislosti s pracovním úrazem a nemocí z povolání. Pojištění kryje nároky zaměstnanců ze škod vzniklých při plnění pracovních úkolů, a to i při pracovních cestách bez místního omezení.

Protože je pojištění zákonné, neuzavírá se pojistná smlouva. Pojištění vzniká dnem uzavření prvního pracovněprávního vztahu. Tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně. Současně uvede své identifikační číslo nebo jiné označení, které jej nahrazuje (např. rodné číslo v případě, že zaměstnavatelem je soukromá, nepodnikající osoba). Oznámení zaměstnavatel provede prostřednictvím elektronického formuláře pro přihlášení nebo vyplněním formuláře ve formátu PDF. Takto vyplněnou Přihlášku je nutné zaslat písemnou formou na adresu pojišťovny. Zaměstnavateli nebude ze strany pojišťovny automaticky potvrzována registrace nové přihlášky na zákonné pojištění. Ukončení nebo přerušování zaměstnávání provádí zaměstnavatel formou písemného oznámení na adresu pojišťovny.

Zákonné pojištění se vztahuje na úrazy a nemoci z povolání, které utrpí zaměstnanci, kteří jsou v pracovním poměru na základě pracovní smlouvy, dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce.

Podmínky pracovněprávního vztahu a uzavírání dohod upravuje zákoník práce. V případě, že zaměstnavatel má zaměstnance pouze na DPP (nepřekročí VZ 10 000 Kč), hradí minimální čtvrtletní pojistné ve výši 100 Kč (neomezený počet DPP). Pokud zaměstnanec na DPP vstoupí do odvodu sociálního pojištění, musí být prováděn výpočet zákonného pojištění shodně s postupem dle §12 odst. 2 vyhlášky č. 125/1993 Sb., v platném znění. Pojištění se nevztahuje na členy dozorčích rad, statutárních orgánů, jednatele, společníky a to i přes to, že od 1.1.2012 je za tyto pracovníky odváděno sociální pojištění.

Přihlásit se a hradit zákonné pojištění jsou povinni i zahraniční zaměstnavatelé, kterým vznikla povinnost odvádět sociální pojištění za své pracovníky v ČR.

1.12.6 Komerční pojištění

Toto pojištění zahrnuje v rámci podnikání například pojištění elektroniky, pojištění strojů, pojištění stavební a montážní, pojištění letadel, pojištění autodopravce, pojištění odpovědnosti z výkonu povolání, pojištění záruky pro případ úpadku cestovní kanceláře

Ne všechny pojišťovny poskytují celé spektrum služeb. Některé se specializují na určité služby.

2. Daně v České republice

2.1 Daňová soustava

Daňovou soustavu České republiky tvoří všechny daně, které jsou na jejím území v určitém časovém období vybírány. Právní úpravu jednotlivým daním poskytují příslušné daňové zákony.

Subjektem daně je fyzická nebo právnická osoba, které zákon ukládá povinnost odvádět daň nebo ji platit. Tyto osoby musí získat daňové identifikační číslo.

2.2. Legislativa

Daňová soustava je upravena těmito právními předpisy

a) **acquis communautaire** (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1.5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.

b) Zákony České republiky

- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád ze dne 22.7.2009
- Zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů ze dne 19.9.2007
- Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů z dne 20.11.1992
- Zákon č. 593/1992 Sb., o rezervách pro zajištění základu daně z příjmů ze dne 20.11.1992
- Zákon ČNR č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí ze dne 4.5.1992
- Zákon ČNR č. 16/1993 Sb., o dani silniční ze dne 21.12.1992
- Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1.4.2004
- Zákon č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních ze dne 26.9.2003
- Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích ze dne 13.12.1990
- Zákon 112/2016, o evidenci tržeb ze dne 13.4.2016

c) Prováděcí předpisy (vyhlášky, nařízení)

- Zákonné opatření Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí ze dne 9.1.2013

d) Související zákony

- Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ze dne 3.2.2012
- Zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních korporacích a družstvech ze dne 25.1.2012
- Zákon č. 455/1991 Sb., o živnostenské podnikání (živnostenský zákon) ze dne 2.10.1991
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví ze dne 12.12.1991
- Zákon č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě ze dne 30.6.2004
- Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ze dne 7.8.2009

2.3. Daňové identifikační číslo

Daňové identifikační číslo (DIČ) je jednoznačná identifikace daňového subjektu (plátce nebo poplatníka). Každý daňový subjekt má své daňové identifikační číslo, které mu přidělí správce daně (finanční úřad) poté, co se daňový subjekt zaregistroval. Daňové identifikační číslo je charakterizováno dvěma písmeny, která znamenají kód země, a za nimi následuje číslo plátce daně. DIČ obsahuje kód CZ a kmenovou část, kterou tvoří obecný identifikátor. U fyzické osoby rodné číslo,

popř. jiný obecný identifikátor, stanoví-li tak zvl. zákon. U právnické osoby identifikační číslo osoby. Neení-li obecný identifikátor daňovému subjektu přidělen, přidělí správce daně vlastní identifikátor.

Pomocí DIČ daňový poplatník sděluje správci daně svou totožnost. Proto musí DIČ uvádět při každé komunikaci se správcem daně. Zvláště důležité je DIČ pro správnou identifikaci plateb odváděných finančnímu úřadu.

Kromě toho se DIČ používá i pro identifikaci plátců DPH. DIČ identifikuje plátce v rámci celé Evropské unie (v rámci EU je anglicky nazýváno VAT ID). Evropská komise také nabízí službu pro kontrolu správnosti DIČ. Plátcí DPH jsou povinni uvádět DIČ na všech svých daňových dokladech.

Daňové zákony České republiky se úzce dotýkají i zahraničních osob. Pro zahraniční osoby platí daňové povinnosti stejně tak jako pro české osoby. Z tohoto důvodu by se zahraniční osoba měla podrobně seznámit s tím, jaké bude mít daňové povinnosti v České republice, aby nemusela být následně vystavena příslušným sankcím.

Daně České republiky se člení z několika hledisek. Například je můžeme rozčlenit na daně přímé a nepřímé. Přímé daně se vyznačují tím, že poplatníkem i plátcem je jedna a tatáž osoba. Přímá daň je povinnou platbou, kterou určuje zákon a odvádí se do veřejného rozpočtu. Přímou daní se zdaňují příjmy nebo majetek poplatníka. Poplatník daně je osobou, která má nejen zákonnou povinnost daň zaplatit, ale která ji také finančnímu úřadu přímo odvádí. Je tedy zároveň jejím plátcem. Daně přímé se člení na daně z příjmů a majetkové daně. Do daní z příjmů pak spadá daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Majetkovými daněmi jsou daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň.

Pro nepřímé daně je naopak charakteristické, že plátce je odlišnou osobou od poplatníka. Mezi přímé daně patří daň z příjmů fyzických a právnických osob a majetkové daně (daň z nemovitých věcí, daň z nabytí nemovitých věcí a silniční daň). Za nepřímou daň se považuje daň z přidané hodnoty, spotřební daň (z lihu, piva, vína, tabáku, paliv a maziv) a ekologická daň (daň ze zemního plynu, pevných paliv a elektřiny).

Dále budeme členit daně v textu publikace na daň z přidané hodnoty, spotřební daň, daň z příjmů právnických osob, daň z příjmů fyzických osob, daň z nemovitých věcí, daň silniční a jiné daně.

2.4. Daň z přidané hodnoty (DPH)

Právní úpravu této daně zajišťuje zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (dále též „ZDPH“). Daň z přidané hodnoty (DPH) je univerzální daní a jednou z nejdůležitějších složek státního rozpočtu.

Předmětem DPH je dodání zboží či poskytování služeb za úplaty osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti s místem plnění v tuzemsku, dovoz zboží s místem plnění v tuzemsku. Dále také pořízení zboží z jiného členského státu za úplaty uskutečněné v tuzemsku osobou povinnou k dani v rámci uskutečňování ekonomické činnosti nebo právnickou osobou nepovinnou k dani a pořízení nového dopravního prostředku z jiného členského státu za úplaty osobou nepovinnou k dani.

Zdanitelným plněním je plnění, které je předmětem daně a není osvobozeno od daně. ZDPH v § 2a uvádí, co je vyňato z předmětu daně, např. pořízení zboží z jiného členského státu, jestliže dodání tohoto zboží by v tuzemsku bylo osvobozeno od daně. §2b ZDPH dává možnost volby předmětu daně. Osoba, která uskutečňuje pořízení zboží z jiného členského státu, které není předmětem daně podle § 2a odst. 2, se může rozhodnout, že toto pořízení je předmětem daně.

Plátcem se stane osoba povinná k dani (§5 ZDPH) se sídlem v tuzemsku, jejíž obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců přesáhne 1 mil. Kč. Výjimkou jsou osoby, které uskutečňují pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně. Povinná osoba se stává plátcem od prvního dne druhého měsíce následujícího po měsíci, ve kterém překročila stanovený obrat, nestane-li se podle tohoto zákona plátcem dříve.

Osobou povinnou k dani je fyzická nebo právnická osoba, která samostatně uskutečňuje ekonomické činnosti, pokud ZDPH nestanoví v §5a jinak. Osobou povinnou k dani je i právnická osoba, která nebyla založena nebo zřízena za účelem podnikání, pokud uskutečňuje ekonomické činnosti.

Ze ekonomickou činností zákon považuje soustavnou činnost výrobců, obchodníků a osob poskytujících služby, včetně důlní činnosti a zemědělské výroby a soustavné činnosti vykonávané podle zvláštních právních předpisů, zejm. nezávislé činnosti vědecké, literární, umělecké, vychovatelské nebo učitelů, jakož i nezávislé činnosti lékařů, právníků, inženýrů, architektů, dentistů a účetních znalců. Ekonomickou činností je podle zákona také využití hmotného a nehmotného majetku za účelem získání příjmů, pokud je tento majetek využíván soustavně.

Samostatně uskutečňovanou ekonomickou činností není činnost zaměstnanců nebo jiných osob, kteří mají uzavřenou smlouvu se zaměstnavatelem, na základě níž vznikne mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem pracovní právní vztah, případně činnosti osob, které jsou zdaňovány jako příjmy ze závislé činnosti podle zvláštního právního předpisu.

Osoba povinná k dani uvedená v §6 ZDPH je povinna podat přihlášku k registraci plátce DPH do 15 dnů po skončení kalendářního měsíce, ve kterém překročila stanovený obrat. Plátce uvedený v § 6a až § 6e ZDPH je povinen podat přihlášku k registraci do 15 dnů ode dne, ve kterém se stal plátcem.

Podání přihlášky k registraci plátce DPH může být i dobrovolným rozhodnutím zákonem stanovených osob. Jedná se o osoby povinné k dani se sídlem nebo provozovnou v tuzemsku, které uskutečňují nebo budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně. Dále jsou jimi i osoby povinné k dani, které nemají sídlo ani provozovnu v tuzemsku a které budou uskutečňovat plnění s nárokem na odpočet daně s místem plnění v tuzemsku.

Podle §98 ZDPH zveřejní správce daně způsobem umožňujícím dálkový přístup údaje z registru plátců a identifikovaných osob. Zveřejňuje se daňové identifikační číslo plátce nebo identifikované osoby, obchodní firma nebo jméno a dodatek ke jménu, sídlo plátce nebo identifikované osoby a číslo účtu určené v přihlášce k registraci plátce ke zveřejnění nebo údaj, že žádná takové číslo účtu nebylo určeno. V České republice byl s ohledem na toto ustanovení zákona zřízen tzv. Registr plátců DPH, prostřednictvím něhož je možné zjistit, zda konkrétní osoba je či není plátcem DPH a další informace. Stačí znát daňové identifikační číslo osoby.

Ustanovení § 109 ZDPH uvádí případy, kdy se plátce stává ručitelem za nezaplacené DPH jiným plátcem. Plátce, který přijme zdanitelné plnění s místem plnění v tuzemsku uskutečněné jiným plátcem, nebo poskytne úplatu na takové plnění, ručí za nezaplacenou daň z tohoto plnění, pokud v okamžiku uskutečnění zdanitelného plnění nebo poskytnutí úplaty na takové plnění věděl nebo vědět měl a mohl, že daň uvedená na daňovém dokladu nebude úmyslně zaplacená, plátce, který uskutečňuje toto zdanitelné plnění nebo obdrží úplatu na takové plnění, se úmyslně dostal nebo dostane do postavení, kdy nemůže daň zaplatit, nebo jde ke zkrácení daně nebo vylákání daňové výhody.

ZDPH nezapomíná ani na osvobození od DPH, kdy v §63 jsou uvedena plnění, která jsou osvobozena od daně, a je u nich nárok na odpočet. Osvobozeno od DPH je např. dodání zboží do jiného členského státu, pořízení zboží z jiného členského státu, vývoz zboží, poskytnutí služby do třetí země, přeprava osob či dovoz zboží.

Základ daně je vymezen v §36 ZDPH. Základem daně je vše, co jako úplatu obdržel nebo má obdržet plátce za uskutečněné zdanitelné plnění, včetně částky na úhradu spotřební daně od osoby, pro kterou je zdanitelné plnění uskutečněno, nebo od třetí osoby, bez daně za toto zdanitelné plnění. Základ daně také zahrnuje jiné daně, poplatky nebo jiná obdobná peněžitá plnění, dotace k ceně, vedlejší výdaje, které jsou účtovány osobě, pro kterou je uskutečňováno zdanitelné plnění, při jeho uskutečnění a další.

Za vedlejší výdaje se pro účely základu daně považují zejména náklady na balení, přepravu, pojištění a provize. Základ daně se snižuje o slevu z ceny, pokud je poskytnuta ke dni uskutečnění zdanitelného plnění. §36a ZDPH pak uvádí jaký je základ daně ve zvláštních případech.

Sazba daně z přidané hodnoty je základní, první snížená a druhá snížená. Základní sazba je zákonem stanovena ve výši 21 %, první snížená ve výši 15 % a druhá snížená sazba ve výši 10 %. Která sazba bude na dané zboží a službu uplatněna stanoví ZDPH a jeho přílohy.

U zdanitelného plnění se uplatní sazba daně platná ke dni vzniku povinnosti přiznat daň. U přijaté úplaty za zdanitelné plnění se uplatní sazba daně platná pro toto zdanitelné plnění ke dni vzniku povinnosti přiznat daň z přijaté úplaty.

Základní sazba daně se uplatňuje u zboží, pokud zákon nestanoví jinak. U zboží uvedeného v příloze č. 3, tepla a chladu se uplatňuje první snížená sazba daně. U zboží uvedeného v příloze č. 3a se uplatňuje druhá snížená sazba daně.

I u služeb se uplatňuje základní sazba daně, pokud zákon nestanoví jinak. U služeb uvedených v příloze č. 2 se uplatňuje první snížená sazba daně.

Ustanovení §47 ZDPH uvádí další pravidla pro stanovení příslušné sazby daně. Např. při dovozu uměleckých děl, sběratelských předmětů a starožitností uvedených v příloze č. 4 se uplatňuje první snížená sazba daně.

Plátce má povinnost do 25 dnů od skončení zdaňovacího období podat daňové přiznání. Tato povinnost má i v případě, že mu žádná daňová povinnost nevznikla. Daňová povinnost je splatná ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Pokud v důsledku vyměření nadměrného odpočtu vznikne

vratitelný přeplatek vyšší než 100 Kč, vrací se plátcí bez žádosti do 30 dnů od vyměření nadměrného odpočtu. To neplatí, pokud vznikne vratitelný přeplatek změnou stanovené daně na základě dodatečného vyměření.

Zdaňovacím obdobím je kalendářní měsíc, zákon ale umožňuje změnu zdaňovacího období na kalendářní čtvrtletí, pokud obrat plátce za bezprostředně předcházející kalendářní rok nepřesáhl 10 mil. Kč, není nespolehlivý plátcem, není skupinou a změnu zdaňovacího období oznámí správci daně do konce měsíce ledna příslušného kalendářního roku.

Plátce nebo identifikovaná osoba jsou povinni vést v evidenci pro účely DPH veškeré údaje vztahující se k jejich daňovým povinnostem, a to v členění potřebném pro sestavení daňového přiznání nebo souhrnného hlášení.

ZDPH požaduje v zásadě elektronickou formu daňového přiznání nebo dodatečného daňového přiznání, hlášení a příloh k těmto podáním. Stanoví, že přihláška k registraci a oznámení o změně registračních údajů se podává pouze elektronicky na elektronickou adresu podatelny zveřejněnou správcem daně; to neplatí pro identifikované osoby. Z uvedeného je vyňata pouze fyzická osoba, ta není povinna podávat elektronickou formu podání, pokud její obrat za nejvýše 12 bezprostředně předcházejících po sobě jdoucích kalendářních měsíců nepřesáhne 6 mil. Kč nebo nemá zákonem stanovenou povinnost činit podání elektronicky.

Registrace plátce k DPH může být zrušena z úřední moci, a to např. pokud plátce přestal vykonávat ekonomické činnosti či uskutečňuje pouze plnění osvobozená od daně bez nároku na odpočet daně.

Plátce může také požádat o zrušení registrace DPH za podmínek daných ustanovením §106b ZDPH.

Pro uplatnění nároku na odpočet je důležité, aby daňový doklad měl všechny vlastnosti požadované zákonem. Ustanovení §34 ZDPH uvádí, že u daňového dokladu musí být od okamžiku jeho vystavení do konce doby stanovené pro jeho uchování zajištěna věrohodnost jeho původu, neporušitelnost jeho obsahu a jeho čitelnost.

2.4.1. Kontrolní hlášení

Kontrolní hlášení DPH je daňový výkaz, který byl jako nástroj pro odhalování daňových podvodů od 1. 1. 2016 zaveden v České republice úpravou zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty. Hlášení podává každý plátcem DPH vždy, když podává přiznání k DPH.

Hlášení podává každý plátcem DPH, který měl ve sledovaném období nějakou operaci, která měla něco společného s DPH (přijal, nebo uskutečnil tuzemské plnění či platbu na něj, nebo uplatňuje nárok na odpočet daně). V ustanovení není žádná výjimka, proto se hlášení týká všech plátců DPH bez ohledu na jejich obrat. Tedy i drobných podnikatelů, kteří se stali plátcem DPH dobrovolně a nedosahují obrátů pro povinnou registraci. Hlášení nemusí plátcem DPH podat jen, když ve sledovaném období neměl žádnou operaci související s DPH.

Kontrolní hlášení se podle podává ve stejných termínech jako přiznání DPH, tedy do 25. dne měsíce následujícího po konci příslušného sledovaného období. Běžné menší operace se vykazují v součtech, podobně jako u přiznání k DPH. Jednotlivě se vykazují jen větší a speciální operace (přenesení daňové povinnosti, obchody se zlatem, se zahraničními osobami a opravy daně u insolventních pohledávek).

U jednotlivé operace se uvádějí základní informace - identifikace protistrany (většinou jen DIČ), objem obchodu, struktura a výše DPH. Přesné informace o předmětu obchodu (prodej auta, nákup jízdenek, zpracování posudku,...) předmětem hlášení nejsou. Pouze u speciálních operací s přenesením daňové povinnosti se uvádí typ předmětu plnění. Hlášení lze podat pouze elektronicky. Povinnost podat elektronicky platí bez výjimek, tedy i pro drobné podnikatele s malým obrátem. Každé podání musí být buď potvrzeno elektronicky při odeslání, nebo následně doručení vytištěného potvrzení správci daně, nejpozději do data povinnosti odevzdat hlášení.

Technicky jednodušší variantou elektronického potvrzování je využití datové schránky. Hlášení lze buď potvrdit přihlášením do datové schránky během odeslání, nebo ho lze přes datovou schránku poslat v podobě XML souboru. Právnícké osoby mají datovou schránku zřízenou ze zákona, podnikatelé o ni mohou požádat. Česká pošta provozuje službu bezplatně, placené jsou jen doplňkové služby a autorizované vytištění zprávy. Po zřízení datové schránky by správce daně i ostatní orgány státní moci mohou s jejím vlastníkem komunikovat už jen elektronicky. V datové schránce se dá nastavit zaslání e-mailu s upozorněním na přijetí sankce při nepodání kontrolního hlášení

Pokud plátce nepodá kontrolní hlášení ve stanovené lhůtě, vzniká mu zákonná povinnost uhradit pokutu ve výši:

- a) 1 000 Kč, pokud jej dodatečně podá (po stanovené lhůtě) bez vyzvání správce daně,
- b) 10 000 Kč, pokud jej podá v náhradní lhůtě poté, co jej správce daně vyzval,
- c) 30 000 Kč, pokud nepodá následně kontrolní hlášení dle výzvy správce daně ke změně, doplnění či potvrzení údajů uvedených v podaném kontrolním hlášení, nebo
- d) 50 000 Kč, pokud nepodá kontrolní hlášení ani v náhradní lhůtě.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 50 000 Kč tomu, kdo na základě výzvy správce daně k odstranění pochybností nezmění nebo nedoplní nesprávné nebo neúplné údaje prostřednictvím následného kontrolního hlášení.

Správce daně má zákonnou povinnost (nad rámec výše uvedeného) uložit pokutu až do 500 000 Kč tomu, kdo závažně ztěžuje nebo maří správu daní nepodáním kontrolního hlášení.

2.4.2. Nespolehlivý plátce DPH

Označení nespolehlivý plátce má plátce DPH, který závažným způsobem neplní své povinnosti ve vztahu ke správě daně. Pokud podnikatel odebere zboží nebo službu, ručí za DPH, které má odvést finančnímu úřadu.

2.4.3. Nespolehlivá osoba

V roce 2017 byl zaveden institut "nespolehlivá osoba". Nespolehlivou osobou se podnikatel stane, pokud není plátcem DPH a závažným způsobem poruší své povinnosti vztahující se ke správě daně. Staneme-li se posléze plátcem DPH, staneme se současně i nespolehlivým plátcem.

2.5. Spotřební daně

Takzvané spotřební daně jsou upraveny v zákoně č. 353/2003 Sb., o spotřebních daních. Zákon za spotřební daně považuje daň z minerálních olejů (ropné produkty), z lihu, z piva, z vína a meziproductů a z tabákových výrobků. Správu spotřební daně vykonávají orgány Celní správy České republiky.

Předmětem daní jsou vybrané výrobky na daňovém území Evropské unie vyrobené nebo na daňové území Evropské unie dovezené. Vybranými výrobky jsou právě minerální oleje, líh, pivo, víno a meziprodukty a tabákové výrobky.

Kdo je plátcem daně uvádí §4 zákona o spotřebních daních. Obecně je plátcem daní právnická nebo fyzická osoba, která je např. provozovatelem daňového skladu, oprávněným příjemcem, oprávněným odesílatelem nebo výrobcem, již vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit v souvislosti s uvedením vybraných výrobků do volného daňového oběhu, nebo v souvislosti se ztrátou nebo znehodnocením vybraných výrobků dopravovaných v režimu podmíněného osvobození od daně.

Od daní jsou dle §11 zákona o spotřebních daních osvobozeny vybrané výrobky. Jsou jimi např. dovezené výrobky, pokud se na ně vztahuje osvobození příležitostného dovozu zboží v osobních zavazadlech, nakoupené bez daně za stavu ohrožení státu a válečného stavu, pokud tak nařídí vláda nebo i dovezené výrobky z území členských států NATO pro potřeby ozbrojených sil NATO a další výrobky uvedené v zákoně.

Daňová povinnost vzniká výrobou vybraných výrobků na daňovém území Evropské unie nebo dovozem vybraných výrobků na daňové území Evropské unie. Povinnost daň ve stanovené lhůtě přiznat a zaplatit vzniká okamžikem uvedení vybraných výrobků do volného daňového oběhu na daňovém území České republiky. Při dovozu vybraných výrobků obecně vzniká povinnost daň přiznat a zaplatit dnem vzniku celního dluhu.

Daň se vypočte jako součin základu daně a sazby daně stanovené pro příslušný vybraný výrobek. Základ daně tvoří množství vybraných výrobků vyjádřené v měrných jednotkách podle druhu daní. Například základem spotřební daně u piva je množství piva vyjádřené v hektolitrech. Sazba daně je také specifická podle toho o jaký vybraný výrobek půjde. Sazba je buď stanovena jako množstevní, nebo jako procentní. Sazby daně u cigaret jsou kombinací sazby množstevní a procentní.

Zdaňovacím obdobím pro vybrané výrobky s výjimkou dovážených vybraných výrobků je kalendářní měsíc. Plátcí, kterým vznikla povinnost přiznat daň a zaplatit ji, jsou povinni předložit daňové přiznání samostatně za každou daň celnímu úřadu, a to do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla, pokud zákon o spotřební dani nestanoví jinak.

2.5.1. Prokázání zdanění vybraných výrobků

Na daňovém území České republiky se prokazuje zdanění vybraných výrobků uvedených do volného daňového oběhu daňovým dokladem nebo dokladem o prodeji či dokladem o dopravě vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených, Zdanění vybraných výrobků do volného daňového oběhu již uvedených se prokazuje pouze tehdy, nejedná-li se o vybrané výrobky pro osobní spotřebu. Vybrané výrobky uvedené do volného daňového oběhu lze dopravovat pouze s daňovým dokladem, s dokladem o prodeji, s dokladem o dopravě nebo s rozhodnutím celního úřadu.

2.6. Daň z příjmů právnických osob

Daň z příjmů právnických osob je také upravena zákonem č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů. Díky dani z příjmů právnických osob se snižují (zdaňují) zisky právnických osob.

Předmět daně vymezuje §18 - §18b ZDP. Obecně jsou předmětem daně příjmy z veškeré činnosti a z nakládání s veškerým majetkem (např. příjmy z pronájmu nebo prodeje majetku), nestanoví-li dále ZDP jinak. U veřejně prospěšných poplatníků (§17a ZDP) je vždy předmětem daně příjem z reklamy, z členského příspěvku, v podobě úroku a z nájemného s výjimkou nájmu státního majetku.

Poplatníky daně z příjmů právnických osob jsou dle §17 právnické osoby, organizační složky státu, podílové fondy podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy, podfondy akciové společnosti s proměnným základním kapitálem podle zákona upravujícího investiční společnosti a investiční fondy. Dále je poplatníkem i fond penzijní společnosti obhospodařovaný penzijní společností podle zákona upravujícího důchodové spoření a podle zákona upravujícího doplňkové penzijní spoření, svěřenecký fond podle občanského zákoníku a konečně jednotka, která je podle právního řádu státu, podle kterého je založena nebo zřízena, poplatníkem.

Poplatníci této daně mají registrační povinnost, musí podat přihlášku k registraci k dani z příjmů právnických osob u příslušného správce daně do zákonem stanovené doby (§39a ZDP).

Opět se rozlišují poplatníci, kteří jsou daňovými rezidenty České republiky a ti, který jimi nejsou.

Poplatníci jsou daňovými rezidenty České republiky, pokud mají na území České republiky své sídlo nebo místo svého vedení, kterým se rozumí adresa místa, ze kterého je poplatník řízen. Daňoví rezidenti České republiky mají daňovou povinnost, která se vztahuje jak na příjmy plynoucí ze zdroje na území České republiky, tak i na příjmy plynoucí ze zdrojů v zahraničí. Pokud je poplatník, který není právnickou osobou, založen nebo zřízen podle právních předpisů České republiky, má se za to, že má na území České republiky sídlo.

Daňovými nerezidenty jsou ti poplatníci, kteří nemají na území České republiky své sídlo nebo to o nich stanoví mezinárodní smlouvy. Daňoví nerezidenti mají daňovou povinnost, která se vztahuje pouze na příjmy ze zdrojů na území České republiky.

Od daně z příjmů právnických osob zákon určité příjmy osvobozuje (§19 - §19b ZDP). Například je osvobozen členský příspěvek podle stanov, statutu, zřizovacích nebo zakladatelských listin, přijatý odborovou organizací, politickou stranou nebo politickým hnutím, nebo profesní komorou s nepovinným členstvím s výjimkou Hospodářské komory České republiky a Agrární komory České republiky. Dále také příjmy plynoucí z odpisu dluhů při odlužení nebo reorganizaci provedené podle zvláštního právního předpisu, podíly na zisku tichého společníka z účasti na podnikání, pokud jsou použity k doplnění vkladu sníženého o podíly na ztrátách do původní výše. Osvobození se také týká bezúplatných příjmů z nabytí dědictví nebo odkazu, bezúplatných příjmů plynoucí do veřejné sbírky, na humanitární nebo charitativní účel, nebo přijatý z veřejné sbírky. Další osvobození upravuje ZDP.

Základem daně je rozdíl, o který příjmy, s výjimkou příjmů, které nejsou předmětem daně, a příjmů osvobozených od daně, převyšují výdaje (náklady), a to při respektování jejich věcné a časové souvislosti v daném zdaňovacím období; rozdíl se upraví podle ZDP.

Jakmile je vyčíslen základ daně nebo daňová ztráta, odečtou se od něj položky odčitatelné od základu daně. Od takto sníženého základu daně se následně odečtou dary na veřejně prospěšné účely a poté

již následuje samotný výpočet daně. Sazba daně činí 19 %. Vypočtená daň se pak snižuje ještě o slevy na dani. Např. o částku 18 000 Kč za každého zaměstnance se zdravotním postižením nebo o částku 60 000 Kč za každého zaměstnance s těžším zdravotním postižením.

Zdaňovacím obdobím u daně z příjmů právnických osob je kalendářní rok, hospodářský rok, období od rozhodného dne fúze nebo rozdělení obchodní korporace nebo převodu jmění na společníka do konce kalendářního roku nebo hospodářského roku, ve kterém se přeměna nebo jmění staly účinnými nebo účetní období, pokud je toto účetní období delší než nepřetržitě po sobě jdoucích 12 měsících.

Právníké osoby mají obecně povinnost podat daňové přiznání do tří měsíců od skončení zdaňovacího období, pokud ale mají povinnost mít účetní závěrku ověřenou auditorem, nebo jejich daňové přiznání zpracovává a podává daňový poradce, podává se daňové přiznání nejpozději do 6 měsíců po uplynutí zdaňovacího období. Příslušná plná moc musí být daňovému poradci udělena a uplatněna u správce daně před uplynutím tříměsíční lhůty po uplynutí zdaňovacího období.

V případě, že daňovému subjektu ve zdaňovacím období daňová povinnost k dani, ke které je registrován, nevznikla, sdělil tuto skutečnost správci daně ve lhůtě pro podání daňového přiznání nebo vyúčtování.

2.6.1. Účetnictví právnických osob

Každý podnikatel provozující podnikatelskou činnost na základě živnostenského či jiného oprávnění nebo je zapsaný v obchodním rejstříku musí svoji činnost věrně a pravdivě.

Rozhodující účetní pravidla stanoví zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví. Ten určuje, kdo vede účetnictví. Podnikatelé zapsaní v obchodním rejstříku vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku až do dne výmazu z obchodního rejstříku. Fyzické osoby (podnikatelé i nepodnikatelé), kteří se rozhodnou dobrovolně vést účetnictví, jej vedou od prvního dne účetního období po období, ve kterém se takto rozhodli. Podnikatelé – účastníci sdružení bez právní subjektivity vedou účetnictví od prvního dne následujícího po období, kdy se některý z účastníků stal účetní jednotkou (při posuzování obratu se bere každý účastník zvlášť, výše obratu se nesčítají). Zahraniční osoby vedou účetnictví ode dne zápisu do obchodního rejstříku (v případě, že se nezapisují do obchodního rejstříku, vedou účetnictví ode dne zahájení činnosti na území ČR do skončení činnosti v ČR).

Každá účetní jednotka musí vést účetnictví od svého vzniku do svého zániku. Účtuje se podvojně o skutečnostech, které jsou předmětem účetnictví (tzv. účetní případy), tedy o stavu a pohybu majetku a jiných aktiv, závazků a jiných pasiv a o nákladech, výnosech a hospodářském výsledku. Tyto účetní případy se účtují do období, s nímž věcně a časově souvisí, tzv. účetní období. Není-li možné tuto zásadu dodržet, mohou účtovat i v období, v němž skutečnosti zjistily. Účtuje se vždy v souladu s účetními metodami. Vedením účetnictví může být pověřena jiná fyzická nebo právnická osoba, ale tím se účetní jednotka nezbaví odpovědnosti za vedení účetnictví.

2.7. Daňová evidence

2.7.1. Daňová evidence

Ministerstvo financí vydává České účetní standardy. Standard upravuje zásady účtování majetku i zdrojů krytí, sestavováním účetní závěrky, postupy účtování při konkurzu a likvidaci. Upravují také postupy při inventarizaci, sestavování přehledu o peněžních tocích.

Daňovou evidenci příjmů a výdajů upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů §7b.

Daňová evidence slouží ke stanovení základu daně z příjmu. Obsahuje údaje o příjmech a výdajích a dále pak údaje o majetku a závazcích. Je v podstatě velmi zjednodušenou a zredukovanou formou účetnictví. O účetnictví v pravém slova smyslu se ale nejedná. Daňová evidence je určena pro všechny podnikající fyzické osoby, které nepovedou podvojně účetnictví a své výdaje nebudou prokazovat "paušálně" (procentem z příjmů). Daňovou evidenci mohou vést všichni drobní podnikatelé (fyzické osoby) nezapsaní v obchodním rejstříku, s ročním obratem pod 15 mil. korun.

2.7.2. Elektronická evidence tržeb

Zákon 112/2016, o evidenci tržeb upravuje práva, povinnosti a postupy uplatňované při evidenci tržeb a postupy s nimi související. Subjektem evidence tržeb je poplatník daně z příjmů fyzických osob a daně z příjmů právnických osob. Předmětem evidence tržeb jsou evidované tržby poplatníka.

Evidovanou tržbou je platba, která splňuje formální náležitosti pro evidovanou tržbu a která zakládá rozhodný příjem. Evidovanou tržbou je také platba, která splňuje formální náležitosti pro evidovanou tržbu a je určena k následnému čerpání nebo zúčtování, které zakládají rozhodný příjem, nebo následným čerpáním nebo zúčtováním té platby, která zakládá rozhodný příjem. Formální náležitosti pro evidovanou tržbu splňuje platba poplatníkovi, která je uskutečněna v hotovosti, bezhotovostním převodem peněžních prostředků, k němuž dává příkaz plátce prostřednictvím příjemce, kterým je poplatník, který má tržbu evidovat, šekem, směnkou.

Rozhodným příjmem se rozumí u poplatníka daně z příjmů fyzických osob příjem ze samostatné činnosti, která je podnikáním, s výjimkou příjmu, který není předmětem daně z příjmů, je z hlediska obvykle přijímaných tržeb ojedinelý nebo podléhá dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně. U poplatníka daně z příjmů právnických osob příjem z činnosti, která je podnikáním, s výjimkou příjmu, který není předmětem daně z příjmů, je z hlediska obvykle přijímaných tržeb ojedinelý, podléhá dani vybírané srážkou podle zvláštní sazby daně nebo podléhá dani ze samostatného základu daně.

Ve zjednodušeném režimu se mohou evidovat tržby z prodeje zboží a služeb na palubě dopravních prostředků při pravidelné hromadné přepravě osob podle zákona upravujícího daň z přidané hodnoty. Nebo tržby, jejichž evidování běžným způsobem by znemožnilo nebo zásadně ztížilo plynulý a hospodárny výkon činnosti, ze které tyto tržby plynou. Tyto tržby stanoví nařízením vláda.

Některé tržby jsou vyloučené z evidence tržeb a to např. tržby státu, územního samosprávného celku, příspěvkové organizace, České národní banky, držitele poštovní licence, banky, včetně zahraniční banky, spořitelního a úvěrního družstva, pojišťovny a zajišťovny, investiční společnosti a investičního fondu, obchodníka s cennými papíry, penzijní společnosti, penzijního fondu, z podnikání v energetických odvětvích na základě licence udělené podle energetického zákona, z podnikání na základě povolení krajského úřadu podle zákona o vodovodech a kanalizacích.

Poplatník je povinen před přijetím první evidované tržby podat žádost o autentizační údaje. Autentizační údaje slouží k přístupu na společné technické zařízení správce daně umožňující poplatníkovi správu certifikátu pro evidenci tržeb a údajů pro správu evidence tržeb. Požádal-li poplatník o autentizační údaje způsobem, kterým se lze přihlásit do jeho datové schránky, správce daně je přidělí poplatníkovi prostřednictvím této datové schránky bez zbytečného odkladu. Podal-li

poplatník žádost o autentizační údaje ústně do protokolu, správce daně je přidělí poplatníkovi v rámci tohoto jednání. Správce daně zveřejní způsobem umožňujícím dálkový přístup podmínky a postup pro přístup na společné technické zařízení správce daně umožňující poplatníkovi správu certifikátu pro evidenci tržeb a údajů pro správu evidence tržeb. Správce daně umožní prostřednictvím společného technického zařízení poplatníkovi na základě autentizačních údajů získat 1 nebo více certifikátů pro evidenci tržeb, které slouží k autentizaci datových zpráv.

Poplatník je povinen prostřednictvím společného technického zařízení správce daně před získáním certifikátu pro evidenci tržeb oznámit údaje o provozovnách, prostřednictvím kterých provádí činnosti, z nichž plynou evidované tržby, nebo v nichž přijímá evidované tržby. Údaji o provozovnách se rozumí také údaje o internetových stránkách, na kterých jsou nabízeny zboží nebo služby. Dojde-li ke změně údajů o provozovnách, je poplatník povinen tuto změnu oznámit správci daně do 15 dnů ode dne, kdy změna nastala, nejpozději však před uskutečněním první evidované tržby v provozovně, které se změna týká. Toto oznámení lze podat pouze prostřednictvím společného technického zařízení správce daně.

Poplatník je povinen nejpozději při uskutečnění evidované tržby zaslat datovou zprávou údaje o této evidované tržbě správci daně a vystavit účtenku tomu, od koho evidovaná tržba plyne. Uskutečněním evidované tržby je přijetí evidované tržby, nebo vydání příkazu k jejímu provedení, pokud byl tento příkaz vydán dříve. Údaje o evidované tržbě lze zaslat pouze na společné technické zařízení určené správcem daně ve formátu a struktuře zveřejněné správcem daně způsobem umožňujícím dálkový přístup.

EPT se zavádí v České republice postupně. Od 1.12.2016 se týká segmentu Ubytování (převážně krátkodobé ubytování, hotely, kempy, penziony, tábořiště, ubytovny...) a stravování a pohostinství. Stravování a pohostinství, jde-li o stravovací služby - (podnikatelé, kteří nabízejí jídla a nápoje k okamžité konzumaci na místě, tj. restaurace, hospody, kavárny, kantýny...) Některé modely stravování či prodeje jídel a nápojů však mohou spadat do 2. fáze EET od 1.3.2017 nebo 3. fáze EET od 1.3.2018.

Od 1. března 2017 se připojil segment Maloobchody a velkoobchody. Ve třetí fázi od 1.3.2018 se zapojí podnikatelé provozující všechny ostatní činnosti, které nejsou vyjmenované v 1., 2. nebo 4. fázi, tj. např. svobodná povolání (lékaři, právníci, účetní), autoservisy a pneuservisy, opravy a údržba motorových vozidel, kromě motocyklů a opravy a údržba motocyklů, jejich dílů a příslušenství) dále doprava či zemědělství, výroba potravin či nápojů a další výrobní činnosti, pořádání sportovních a kulturních akcí atd. Od 1.6.2018 se jako poslední do evidence zapojí vybraná řemesla a výrobní činnosti. Podle rozhodnutí Ústavního soudu se zatím 3. a 4. fáze nebude realizovat.

2.8. Daň z nemovitých věcí

Daň z nemovitých věcí je upravena zákonem č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí a je řazena mezi majetkové daně. Daň z nemovitých věcí tvoří daň z pozemků, daň ze staveb a jednotek.

Daň z nemovitých věcí je reálnou daní. Povinnost její úhrady vzniká bez ohledu na skutečnost, zda poplatník vytváří dostatečný důchod k její úhradě. Zaplacená daň z nemovitosti se může nechat uznat jako nákladová položka pro účely vymezení základu daně z příjmů.

Zdaňovacím obdobím u daně z nemovitých věcí je kalendářní rok. Ke změnám skutečností rozhodných pro daň, které nastanou v průběhu zdaňovacího období, se nepřihlíží.

Daňové přiznání je poplatník povinen podat příslušnému správci daně do 31. ledna zdaňovacího období. Daňové přiznání se nepodává, pokud je poplatník podal na některé z předchozích zdaňovacích období nebo daň byla vyměřena či doměřena na některé z předchozích zdaňovacích období z moci úřední a ve srovnání s tímto předchozím zdaňovacím obdobím nedošlo ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně. V tomto případě se daň vyměří ve výši poslední známé daně a za den vyměření daně a současně za den doručení tohoto rozhodnutí poplatníkovi se považuje 31. leden zdaňovacího období. Správce daně nemusí daňovému subjektu výsledek vyměření oznamovat platebním výměrem, platební výměr nemusí obsahovat odůvodnění, založí se do spisu a nelze se proti němu odvolat. Na žádost daňového subjektu mu správce daně zašle stejnopis platebního výměru, a to do 30 dnů ode dne, kdy žádost obdržel. Dojde-li ve srovnání s předchozím zdaňovacím obdobím ke změně okolností rozhodných pro vyměření daně nebo ke změně v osobě poplatníka, je poplatník povinen daň do 31. ledna zdaňovacího období přiznat. V těchto případech lze daň přiznat buď podáním daňového přiznání, nebo podáním dílčího daňového přiznání. V dílčím daňovém přiznání poplatník uvede jen nastalé změny a výpočet celkové daně.

2.8.1. Daň z pozemků

Předmětem daně z pozemků jsou pozemky na území České republiky evidované v katastru nemovitostí. Předmětem daně naopak nejsou například lesní pozemky, na nichž se nacházejí lesy ochranné a lesy zvláštního určení, pozemky určené pro obranu České republiky, pozemky, které jsou součástí jednotky a pozemky ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě užívané společně těmito jednotkami či pozemky, které jsou vodní plochou s výjimkou rybníků sloužících k intenzivnímu a průmyslovému chovu ryb či pozemky zastavěné zdanitelnými stavbami v rozsahu zastavěné plochy těchto staveb.

Poplatníkem daně z pozemků je vlastník pozemku a další poplatníci uvedení v §3 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Např. poplatníkem daně, jde-li o pozemek ve světeckém fondu, je tento fond nebo v případě pozemku zatíženého právem stavby je poplatníkem stavebník. V zákonem stanovených případech dle §3 odst. 3 je poplatníkem daně z pozemků vždy nájemce nebo pachtýř u pronajatého nebo propachtovaného pozemku. Uživatel je pak poplatníkem daně z pozemků v případě, že vlastník pozemku není znám, nebo u pozemků, jejichž hranice v terénu reálně vznikly po předání pozemků jako náhradních za původní pozemky sloučené.

Od daně jsou osvobozeny pozemky ve vlastnictví České republiky či obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí nebo např. pozemky, na nichž jsou zřízena veřejná a neveřejná pohřebiště podle zákona o pohřebnictví. Na ostatní slevy odkazují do §4 zákona o dani z nemovitých věcí, kde jsou uvedeny i podrobné podmínky pro jejich uplatnění.

Základem daně u pozemků orné půdy, chmelnic, vinic, zahrad, ovocných sadů a trvalých travních porostů je cena půdy zjištěná násobením skutečné výměry pozemku v m² průměrnou cenou půdy stanovenou na 1 m² ve vyhlášce Ministerstva zemědělství České republiky v dohodě s ministerstvem financí České republiky.

Základem daně u pozemků hospodářských lesů a rybníků s intenzivním a průmyslovým chovem ryb je cena pozemku zjištěná podle platných cenových předpisů k 1. lednu zdaňovacího období nebo součin skutečné výměry pozemku v m² a částky 3,80 Kč. A základem daně u ostatních pozemků je skutečná výměra pozemku v m² zjištěná k 1. lednu zdaňovacího období.

Sazbu daně zákon stanoví buď procentem ze základu daně nebo pevnou částkou v Kč/m². Základní sazba daně u stavebních pozemků se násobí koeficientem podle počtu obyvatel v obci.

2.8.2. Daň ze staveb a jednotek

Předmětem daně ze staveb a jednotek je zdanitelná stavba, a to budova (definovaná podle katastrálního zákona), inženýrská stavba uvedená v příloze k zákonu o dani z nemovitých věcí a jednotka, nachází-li se na území České republiky. Předmětem daně ze zdanitelných staveb a jednotek není budova, v níž jsou jednotky.

Poplatníkem této daně ze staveb a jednotek je vlastník zdanitelné stavby nebo jednotky a další osoby uvedené v § 8 odst. 2 zákona o dani z nemovitých věcí. Poplatníkem daně ze staveb a jednotek je vždy nájemce nebo pachtýř u pronajaté nebo propachtované jednotky, která zahrnuje nebytový prostor jiný než sklep nebo komoru, nebo zdanitelné stavby, s výjimkou budovy obytného domu, jsou-li s nimi příslušné hospodařit Státní pozemkový úřad nebo Správa státních hmotných rezerv, nebo převedené na základě rozhodnutí o privatizaci na Ministerstvo financí.

Zákon v ustanovení §9 uvádí i jednotky a stavby, které jsou od daně osvobozeny. Jde například o zdanitelné stavby a jednotky ve vlastnictví České republiky, obce, na jejímž katastrálním území se nacházejí, budovy nebo jednotky ve vlastnictví obecně prospěšných společností, spolků či stavby ve vlastnictví veřejných vysokých škol.

Základem daně ze staveb a jednotek u zdanitelné stavby je výměra zastavěné plochy v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období. Zastavěnou plochou se pro účely daně z nemovitých věcí rozumí zastavěná plocha stavby podle stavebního zákona odpovídající nadzemní části zdanitelné stavby.

Základem daně ze staveb a jednotek je u jednotky upravená podlahová plocha, kterou je výměra podlahové plochy jednotky v m² podle stavu k 1. lednu zdaňovacího období vynásobená příslušným koeficientem daným zákonem. A to koeficientem 1,22 je-li součástí jednotky pozemek přesahující zastavěnou plochu nebo je-li s jednotkou užíván pozemek ve spoluvlastnictví všech vlastníků jednotek v domě, v ostatních případech je koeficient 1,20. Podlahová plocha jednotky pro účely daně z nemovitých věcí nezahrnuje podlahovou plochu společných částí domu v rozsahu podílu na nich, který je zahrnut v jednotce.

Sazbu daně stanoví §11 zákona o dani z nemovitých věcí. Základní sazba daně činí např. u budovy obytného domu 2 Kč za 1 m² zastavěné plochy. Základní sazba daně se pak násobí příslušným koeficientem přiřazeným k jednotlivým obcím podle počtu obyvatel z posledního sčítání lidu. Tyto koeficienty se pohybují od 1,0 v obcích do 1000 obyvatel až po 4,5 v Praze. Každá obec má navíc možnost svou vyhláškou stanovit pro jednotlivé části či pro celou obec nižší či vyšší koeficient.

2.9. Daň silniční

Silniční daň je upravena zákonem č. 16/1993 Sb., o dani silniční. Silniční daň spadá pod majetkové daně.

Předmětem daně silniční jsou silniční motorová vozidla a jejich přípojná vozidla, která jsou registrována v České republice, provozována v České republice a používána zákonem vymezenými

poplatníky. Tito mají povinnost zaplatit daň. Zjednodušeně řečeno jde o právnické osoby a o podnikající fyzické osoby. Konkrétně se jedná o poplatníky daně z příjmů právnických osob, pokud příjmy z této jejich činnosti nejsou předmětem daně z příjmů. Výjimka je stanovena u používání motorového vozidla k činnosti veřejně prospěšného poplatníka daně z příjmů právnických osob. Dále se jedná o poplatníky daně z příjmů fyzických osob, pokud motorové vozidlo používají k činnosti nebo v přímé souvislosti s činností, ze kterých plynou příjmy ze samostatné činnosti podle zákona upravujícího daně z příjmů.

Dále jsou předmětem daně silniční vždy vozidla s největší povolenou hmotností nad 3,5 tuny určená výlučně k přepravě nákladů a registrovaná v České republice.

Předmětem daně nejsou speciální pásové automobily a ostatní vozidla podle zvláštního právního předpisu, jakož i zemědělské a lesnické traktory a jejich přípojná vozidla a další zvláštní vozidla podle zvláštního právního předpisu a vozidla, kterým byla přidělena zvláštní registrační značka.

Poplatníkem daně je ta osoba, která je jako provozovatel vozidla zapsána v technickém průkazu vozidla. Dále je poplatníkem také osoba, která užívá vozidlo, v jehož technickém průkazu je zapsána jako provozovatel osoba, která zemřela, zanikla nebo byla zrušena, anebo užívá vozidlo, jehož provozovatel je odhlášen z registru vozidel. Poplatníkem daně je rovněž zaměstnavatel, pokud vyplácí cestovní náhrady svému zaměstnanci za použití osobního automobilu nebo jeho přípojného vozidla, pokud daňová povinnost nevznikla již provozovateli vozidla. Dále osoba, která používá vozidlo registrované a určené jako mobilizační rezerva nebo pohotovostní zásoba a organizační složka osoby se sídlem nebo trvalým pobytem v zahraničí. Pokud je u téhož vozidla více poplatníků, platí daň společně a nerozdílně.

Osвобоzena od daně silniční jsou vozidla uvedené v §3 zákona o silniční dani. Například jde o vozidla s méně než čtyřmi koly zapsaná v jejich technickém průkazu jako kategorie L a jejich přípojná vozidla, vozidla diplomatických misí a konzulárních úřadů, pokud je zaručena vzájemnost, vozidla zabezpečující linkovou osobní vnitrostátní přepravu za předpokladu, že, ujedou pro tento účel více než 80 % kilometrů z celkového počtu kilometrů jimi ujetých ve zdaňovacím období, vozidla provozovaná ozbrojenými silami, vozidla speciální samosběrná (zametací), či vozidla požární ochrany používaná jednotkou hasičského záchranného sboru podniku.

Základ daně zákon stanoví rozdílně podle druhu vozidla. Základem daně je zdvihový objem motoru v cm³ u osobních automobilů s výjimkou osobních automobilů na elektrický pohon, nebo součet největších povolených hmotností na nápravy v tunách a počet náprav u návěsů, případně největší povolená hmotnost v tunách a počet náprav u ostatních vozidel.

Sazba daně je také stanovena rozdílně. U osobních automobilů se silniční daň pohybuje v rozmezí od 1 200 Kč (800 cm³) do 4 200 Kč (nad 3.000 cm³) ročně. U ostatních vozidel se silniční daň stanovuje podle nejvyšší povolené hmotnosti (celkové hmotnosti) v tunách a počtu náprav. Pohybuje se od 1 800 Kč (do 1 tuny s 1 nápravou) do 50 400 Kč (3 nápravy, nad 36 tun) ročně. Roční sazba daně se zjistí pro každé jednotlivé vozidlo podle údajů uvedených v technických dokladech vozidla. V zákonem stanovených případech se sazba daně procentuálně zvyšuje nebo procentuálně snižuje.

Za zdaňovací období zákon považuje kalendářní rok. Daňové přiznání k silniční dani je zapotřebí podat nejpozději do 31. ledna kalendářního roku, který následuje po uplynutí zdaňovacího období. Poplatník plní silniční daň formou čtyř záloh za rok, a to čtvrtletně vždy do 15. dne měsíců dubna, července, října a prosince.

2.10. Jiné daně

V daňové soustavě České republiky jsou uvedeny následující další následující daně a to daň z nabytí nemovitých věcí a ekologické daně.

2.10.1. Daň z nabytí nemovitých věcí

Daň z nabytí nemovitých věcí je upravena zákonným opatřením Senátu č. 340/2013 Sb., o dani z nabytí nemovitých věcí. Zákonem č. 254/2016 bylo ze dne 14. července 2016 novelizováno.

Předmětem daně z nabytí nemovitých věcí je úplatné nabytí vlastnického práva k nemovité věci, která je pozemkem, stavbou, částí inženýrské sítě nebo jednotkou nacházejícími se na území České republiky, právem stavby, jímž zatížený pozemek se nachází na území České republiky, nebo spoluvlastnickým podílem na předešle uvedených nemovitých věcech.

Předmětem daně z nabytí nemovitých věcí je také nabytí vlastnického práva k nemovité věci, která je uvedena v předešlém odstavci, na základě zajišťovacího převodu práva či úplatného postoupení pohledávky zajištěné zajišťovacím převodem práva.

V případech zrušení a vypořádání spoluvlastnictví k více nemovitým věcem uvedeným v §2 odst. 1 zákona o dani z nabytí nemovitých věcí, jejichž spoluvlastníci jsou totožní, je předmětem daně z nabytí nemovitých věcí pouze úplatné nabytí vlastnického práva k podílu na těchto nemovitých věcech. Zákon v §2 odst. 3 stanoví v jakém rozsahu. Poplatníkem daně z nabytí nemovitých věcí je vždy nabyvatel.

Zákon o dani z nabytí nemovitých věcí uvádí ve svých ustanoveních §6 - §9, co je od daně osvobozeno. Do věcného osvobození ve veřejnoprávní oblasti spadá například nabytí vlastnického práva k nemovité věci členskými státy Evropské unie či jinými státy, je-li zaručena vzájemnost. Zákon počítá s věcným osvobozením u nových staveb, kdy například je osvobozeno první úplatné nabytí vlastnického práva k pozemku nebo právu stavby, jejichž součástí je nová stavba rodinného domu. Zákon dále uvádí věcné osvobození u jednotek a ostatní věcná osvobození.

Základem daně z nabytí nemovitých věcí je nabývací hodnota snížená o uznatelný výdaj. Nabývací hodnotou je sjednaná cena, srovnávací daňová hodnota, zjištěná cena, nebo zvláštní cena a stanoví se ke dni, kdy nastala skutečnost, která je předmětem daně z nabytí nemovitých věcí.

Odměna a náklady prokazatelně zaplacené poplatníkem znalci za znalecký posudek určující zjištěnou cenu, mohou být uznatelným výdajem, je-li posudek vyžadovanou přílohou daňového přiznání, a pokud tento výdaj uplatní poplatník v daňovém přiznání nebo v dodatečném daňovém přiznání.

Daň z nabytí nemovitých věcí se vypočte jako součin základu daně zaokrouhleného na celé stokoruny nahoru a sazby daně. Sazba daně z nabytí nemovitých věcí činí 4 %.

Daňové přiznání k dani z nabytí nemovitých věcí je poplatník povinen podat nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž byl v katastru nemovitostí proveden vklad vlastnického práva k nemovité věci, práva stavby nebo správy svěřeneckého fondu. U nemovitostí, které se neevidují v katastru nemovitostí je poplatník povinen podat daňové přiznání nejpozději do konce třetího kalendářního měsíce následujícího po kalendářním měsíci, v němž došlo k nabytí vlastnického práva k nemovité věci, případně zákonem stanovené skutečnosti, např. bylo vydáno vydražiteli potvrzení o nabytí vlastnického práva k nemovité věci vydražené ve veřejné dražbě.

2.10.2. Ekologická daň

Na základě směrnice Rady č. 2003/96/ES ze dne 27. října 2003, kterou se mění struktura rámcových předpisů Společenství o zdanění energetických produktů a elektřiny přijala Česká republika zákon č. 261/2007 Sb., o stabilizaci veřejných rozpočtů, kterým směrnicí implementovala.

Podle zákona o stabilizaci veřejných rozpočtů je předmětem ekologické daně elektřina, zemní plyn, některé další plyny a pevná paliva (černé uhlí, hnědé uhlí, koks).

Plátcem ekologické daně je dodavatel, který na daňovém území dodal předměty daně, v zákonem stanovených případech i provozovatel distribuční soustavy, výrobce předmětu daně, dále také osoby, které osvobozenou energii použijí k jiným než osvobozeným účelům nebo osoby, které spotřebovaly nezdaněnou energii.

Osvobození od daně je závislé na účelu použití energie. Vztahuje se zejména na elektronickou energii a pevná paliva, která jsou použita na provoz veřejné přepravy osob či pro plavby po vodách na území České republiky. Také je možné uplatnit osvobození u plynu pro výrobu tepla v domácnostech a v domovních kotelnách uvedených ve speciálním případě.

Plátcí daně, kterým vznikla povinnost daň přiznat a zaplatit, jsou povinni předložit daňové přiznání a zaplatit daň do 25. dne po skončení zdaňovacího období, ve kterém tato povinnost vznikla

2.11. Daňový řád

Daňový řád je zákon, jímž je upraven postup správců daní, práva a povinnosti daňových subjektů a třetích osob, které jim vznikají v daňovém řízení při správě daní. Daňový řád byl přijat dne 22. července 2009 a ve Sbírce zákonů vyšel pod číslem 280/2009. Účinnosti nabyl dne 1. ledna 2011. Daňovému řádu předcházela zákon ČNR č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků; účinný od 1.1.1993 do 31.12.2010,

2.12. Trestní zákoník

Zákon č. 40/2009Sb., trestní zákoník upravuje v hlavě VI: Trestné činy hospodářské. V Díle 2: se zaměřuje na Trestné činy daňové, poplatkové a devizové.

V §§ 240 – 247 se zabývá

§ 240 Zkrácením daně, poplatku a podobné povinné platby

§ 241 Neodvedením daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

§ 242 Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

§ 243 Nesplněním oznamovací povinnosti v daňovém řízení

§ 244 Porušením předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

§ 245 Paděláním a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

§ 246 Paděláním a pozměnění známek

§ 247 Ohrožením devizového hospodářství

2.12.1. Zkrácení daně, poplatku a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu zkrátí daň, clo, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti, pojistné na úrazové pojištění, pojistné na zdravotní pojištění, poplatek nebo jinou podobnou povinnou platbu anebo vyláká výhodu na některé z těchto povinných plateb, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až tři léta nebo zákazem činnosti.

2.12.2. Neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby

Kdo ve větším rozsahu nesplní jako zaměstnavatel nebo plátcе svoji zákonnou povinnost odvést za zaměstnance nebo jinou osobu daň, pojistné na důchodové spoření, pojistné na sociální zabezpečení, příspěvek na státní politiku zaměstnanosti nebo pojistné na zdravotní pojištění, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

2.12.3. Zvláštní ustanovení o účinné lítosti

Trestní odpovědnost za trestný čin neodvedení daně, pojistného na sociální zabezpečení a podobné povinné platby (§ 241) zaniká, jestliže pachatel svou povinnost dodatečně splnil dříve, než soud prvního stupně počal vyhlášovat rozsudek.

2.12.4. Nesplnění oznamovací povinnosti v daňovém řízení

Kdo nesplní svoji zákonnou oznamovací povinnost vůči správci daně, a ohrozí tak ve větším rozsahu řádné a včasné stanovení daně jinému nebo její vymáhání od jiného, bude potrestán odnětím svobody až na dvě léta nebo zákazem činnosti.

2.12.5. Porušení předpisů o nálepkách a jiných předmětech k označení zboží

Kdo s nálepkami, kontrolními páskami nebo jinými předměty k označení zboží pro daňové účely nakládá v rozporu s jiným právním předpisem v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo v rozporu s jiným právním předpisem dováží, skladuje, přepravuje nebo uvádí do oběhu zboží bez nálepek, kontrolních pásek nebo jiných předmětů k jeho označení pro daňové účely, bude potrestán odnětím svobody až na tři léta nebo zákazem činnosti.

2.12.6. Padělání a pozměnění předmětů k označení zboží pro daňové účely a předmětů dokazujících splnění poplatkové povinnosti

Kdo padělá nebo pozmění nálepky, kontrolní pásky nebo jiné předměty k označení zboží pro daňové účely anebo předměty vydávané orgánem veřejné moci nebo jím zmocněnou právnickou osobou jako doklad o splnění poplatkové povinnosti v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové nálepky, pásky nebo předměty uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

2.12.7. Padělání a pozměnění známek

Kdo padělá nebo pozmění poštovní nebo kolkové známky v úmyslu způsobit jinému škodu nebo opatřit sobě nebo jinému neoprávněný prospěch, nebo kdo takové známky úmyslně uvádí do oběhu nebo jich užije jako pravých, bude potrestán odnětím svobody až na jeden rok, zákazem činnosti nebo propadnutím věci.

2.12.8. Porušení zákazů v době nouzového stavu v devizovém hospodářství

Kdo v době nouzového stavu v devizovém hospodářství poruší zákazy, které jsou stanoveny devizovým zákonem pro nouzový stav v devizovém hospodářství a vztahují se na vyhlášený nouzový stav, bude potrestán odnětím svobody na jeden rok až šest let, peněžitým trestem nebo zákazem činnosti.

3. Pojištění v České republice

Nejvyšší nákladovou položku podnikatele, který má zaměstnance, tvoří mzdové náklady, které jsou spojené se sociálním a zdravotním pojištěním a zákonným pojištěním odpovědnosti.

Důchodové a nemocenské pojištění je založeno na pojistném principu, tj. na pravidelném placení příspěvku – pojistného. Peníze, které ČSSZ (Česká správa sociálního zabezpečení) v souladu se zákonem č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů, na pojistném vybere, jsou příjmem státního rozpočtu.

Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění upravuje organizační uspořádání sociálního zabezpečení, působnost České správy sociálního zabezpečení, okresních správ sociálního zabezpečení a orgánů státní správy v sociálním zabezpečení a k výběru pojistného na důchodové a nemocenské pojištění, úkoly občanů a zaměstnavatelů při provádění sociálního zabezpečení a řízení ve věcech důchodového pojištění a důchodového zabezpečení, včetně řízení ve věcech státní sociální podpory, pomoci v hmotné nouzi a sociální péče a ve věcech osob zdravotně znevýhodněných.

Pojistné na sociální zabezpečení zahrnuje platby na důchodové pojištění, nemocenské pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.

3.1. Legislativa

Sociální zabezpečení je upraveno těmito právními předpisy:

a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1.5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.

b) Zákony České republiky

- Zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ze dne 30.6.1995
- Zákon č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ze dne 17.12.1991.
- Zákon č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění ze dne 14.3.2006
- Zákon č. 589/1992 Sb., o pojistném na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti ze dne 20.11.1992.

c) Prováděcí předpisy (vyhlášky) v platném znění

Vyhláškou č. 284/1995 Sb., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění ze dne 17.11.1995.

d) Související zákony v platném znění

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ze dne 20.11.1992.

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád, ze dne 22.7.2009.

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád, ze dne 24.6.2004.

Zákon č. 329/1995., kterou se provádí zákon o důchodovém pojištění ze dne 17.11.1995.

3.2. Sociální pojištění

Poplatníky pojistného jsou zaměstnavatelé, jimiž se rozumějí právnické nebo fyzické osoby, které zaměstnávají alespoň jednoho zaměstnance.

Sociální pojištění, které odvádí zaměstnavatel za své zaměstnance, zahrnuje pojistné na nemocenské pojištění, pojistné na důchodové pojištění a příspěvek na státní politiku zaměstnanosti. Odváděné pojistné je příjmem státního rozpočtu. Výše pojistného se stanoví procentní sazbou z vyměřovacího základu zjištěného za rozhodné období. Sazby pojistného z vyměřovacího základu činí: u zaměstnavatele 26 %, z toho 3,3 % na nemocenské pojištění 21,5 % na důchodové pojištění a 1,2 % na státní politiku zaměstnanosti. Zaměstnavatel do 25 zaměstnanců (malá organizace) odvádí pojistné na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení, zatímco zaměstnavatel nad 25 zaměstnanců odečte úhrn zúčtovaných dávek nemocenského pojištění od pojistného, které je povinen odvádět a rozdíl odvede na účet příslušné okresní správy sociálního zabezpečení.

Pojistné zaměstnance se platí za jednotlivé kalendářní měsíce a je splatné v den, který je zaměstnavatelem určen pro výplatu mezd a platů za příslušný měsíc. Není-li tento den určen, je pojistné splatné nejpozději do osmi dnů po uplynutí kalendářního měsíce, za nějž se pojistné odvádí.

Zaměstnavatel má za povinnost hradit pojistné, které je povinen platit zaměstnanec, sami vypočítat pojistné, které jsou povinni odvádět, je-li zaměstnanci vyplácen příjem v cizí měně, přepočítá jej na českou měnu, a to kurzem devizového trhu stanoveným Českou národní bankou, jež je platný k poslednímu dni kalendářního měsíce, za který se pojistné odvádí, hradit částky pojistného za každý kalendářní měsíc se splatností od 1. do 20. dne následujícího kalendářního měsíce, ve stejné lhůtě zaslat Přehled o výši pojistného s požadovanými údaji.

3.2.1. Důchodové pojištění

Základní důchodové pojištění tvoří spolu s nemocenským pojištěním součást sociálního zabezpečení ve smyslu zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení ve znění pozdějších předpisů.

Základním předpisem upravujícím nároky na důchody, způsob stanovení výše důchodů a podmínky pro jejich výplatu je zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, který nabyl účinnosti 1. ledna 1996.

Podle zákona o důchodovém pojištění jsou osoby účastné tohoto pojištění zabezpečení v životních situacích, jako je stáří, invalidita a úmrtí živitele. Po splnění příslušných kritérií mají pojištěnci nárok na vyplacení dávek důchodového zabezpečení.

Účast na pojištění je buď povinná, nebo dobrovolná.

Povinná účast

Lidé výdělečně činní jsou účastní důchodového pojištění za předpokladu, že výdělečná činnost svým rozsahem zakládá účast na pojištění.

Podmínky účasti zaměstnanců a dalších skupin osob vykonávajících pracovní nebo obdobnou činnost na důchodovém pojištění upravuje zákon č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů.

Důchodového pojištění jsou, při splnění stanovených podmínek, účastny tyto výdělečně činné osoby:

- zaměstnanci v pracovním poměru,
- příslušníci Policie České republiky, Vězeňské služby České republiky, Generální inspekce bezpečnostních sborů, Bezpečnostní informační služby, Úřadu pro zahraniční styky a informace, Celní správy České republiky a Hasičského záchranného sboru České republiky, vojáci z povolání, vojáci v záloze ve výkonu vojenské služby a státní zaměstnanci podle zákona o státní službě,
- členové družstva, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro družstvo práci,
- osoby, které jsou podle zvláštního zákona jmenovány nebo voleny do funkce vedoucího správního úřadu nebo do funkce statutárního orgánu právnické osoby zřízené zvláštním zákonem, popřípadě do funkce zástupce tohoto vedoucího nebo statutárního orgánu, pokud je tímto vedoucím nebo statutárním orgánem pouze jediná osoba a jmenováním nebo volbou těmto osobám nevznikl pracovní nebo služební poměr, a osoby, které podle zvláštního zákona vykonávají veřejnou funkci mimo pracovní nebo služební poměr, pokud se na jejich pracovní vztah vztahuje ve stanoveném rozsahu zákoník práce,
- zaměstnanci činní na základě dohody o pracovní činnosti,
- zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce, pokud jim byl v kalendářním měsíci zúčtován příjem v částce vyšší než 10 000 Kč,
- soudci,
- členové zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města do funkcí, jež zastupitelstvo určilo jako funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni,
- poslanci Poslanecké sněmovny a senátoři Senátu Parlamentu
- prezident republiky, členové vlády, prezident, viceprezident a členové Nejvyššího kontrolního úřadu, členové Rady pro rozhlasové a televizní vysílání, členové Rady Energetického regulačního úřadu (v období od 17.6.2016 do 31.7.2017 předseda Energetického úřadu), členové Rady Ústavu pro studium totalitních režimů, členové Rady Českého telekomunikačního úřadu, členové Národní rozpočtové rady, finanční arbitři, zástupce finančního arbitra, Veřejný ochránce práv, zástupce Veřejného ochránce práv, dobrovolní pracovníci pečovatelské služby,
- osoby pečující o dítě a osoby, které jsou vedeny v evidenci osob, které mohou vykonávat pěstounskou péči na přechodnou dobu, je-li těmto osobám vyplácena odměna pěstouna podle ustanovení zákona o sociální ochraně dětí,
- osoby ve výkonu trestu odnětí svobody zařazené do práce a osoby ve výkonu zabezpečovací detence zařazené do práce,
- pracovníci v pracovním vztahu uzavřeném podle cizích právních předpisů,
- společníci a jednatelé společnosti s ručením omezeným a komanditisté komanditní společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci, a ředitelé obecně prospěšné společnosti, jestliže mimo pracovněprávní vztah vykonávají pro ni práci,
- prokuristé,
- členové kolektivních orgánů právnické osoby,
- likvidátoři,

- vedoucí organizačních složek právnické osoby, která má sídlo ve státě, s nímž Česká republika neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud je tato složka zapsána v obchodním rejstříku a místo výkonu práce těchto vedoucích je trvale v České republice,
- osoby pověřené obchodním vedením na základě smluvního zastoupení (účinnost od 1.1.2014), fyzické osoby, výše neuvedené, s výjimkou členů zastupitelstev územních samosprávných celků a zastupitelstev městských částí nebo městských obvodů územně členěných statutárních měst a hlavního města Prahy zvolených do funkcí, jež zastupitelstvo neurčilo jako funkce, pro které budou členové zastupitelstva uvolněni.

Jejich dobu pojištění prokazuje zaměstnavatel evidenčním listem důchodového pojištění.

Důchodového pojištění jsou nadále účastny osoby samostatně výdělečně činné, pokud vykonávají samostatnou výdělečnou činnost na území České republiky a splňují stanovené podmínky a osoby dobrovolně účastné důchodového pojištění.

Dobrovolná účast na důchodovém pojištění je možná u osob starších 18 let od 1.1.1996, nestanoví-li zákon jinak. K převzetí přihlášky a vedení evidence o dobrovolném důchodovém pojištění je příslušná OSSZ podle místa trvalého pobytu občana, nebo podle místa hlášeného pobytu v ČR (jde-li o cizince). U osob, které nemají trvalý ani hlášený pobyt na území ČR, musí přihlášku k dobrovolnému důchodovému pojištění převzít kterákoliv OSSZ, na níž se taková osoba obrátí. Je-li přihláška k účasti na dobrovolném důchodovém pojištění podávána v době, kdy již bylo zahájeno řízení o důchod, je k řízení o doplacení pojistného příslušná OSSZ, u níž byla žádost o důchod podána. Od 1.1.2012 je účast na dobrovolném důchodovém pojištění možná nejdéle do dne, který bezprostředně předchází dni vzniku nároku na starobní důchod.

Účast na dobrovolném důchodovém pojištění je možná z důvodů: vedení v evidenci úřadu práce jako uchazeče o zaměstnání; soustavné přípravy na budoucí povolání studiem na střední nebo vysoké škole v ČR, případně v cizině; výdělečné činnosti v cizině po 31.12.1995, výkonu dlouhodobé dobrovolnické služby na základě smlouvy uzavřené s vysílající organizací; činnosti v České republice ve prospěch zahraničního zaměstnavatele; výkonu funkce poslance Evropského parlamentu, zvoleného na území České republiky; pobytu v cizině, pokud následovaly do místa vyslání k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby svého manžela nebo registrovaného partnera, který je státním zaměstnancem podle zákona o státní službě nebo jiným zaměstnancem organizační složky státu, se souhlasem této organizační složky státu, a nejsou zaměstnanci nebo osobami samostatně výdělečně činnými nebo nejsou osobami vykonávajícími obdobné činnosti podle práva cizího státu, do kterého byli jejich manželé nebo registrovaní partneři vysláni k výkonu práce v zahraničí nebo k výkonu zahraniční služby; v takovém případě může hradit pojistné zaměstnavatel manželé nebo registrovaného partnera; dobrovolného pojištění – bez uvedení důvodu.

Doba pojištění

Potřebná doba pojištění pro nárok na starobní důchod osob, které dosáhly důchodového věku v roce 2018, je nejméně 34 let, případně 30 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění. Nejméně 20 let pojištění, případně 15 let doby pojištění bez náhradních dob pojištění, postačí osobám, které v roce 2018 dosáhly věku aspoň o 5 let vyššího, než je důchodový věk muže stejného data narození. Pokud je osobě 65 let, vznikne jí nárok na starobní důchod, pokud splnila podmínky nároku na invalidní důchod. Doba pojištění se prokazuje ELDP (evidenčním listem důchodového pojištění).

3.2.2. Starobní důchod

V České republice má občan nárok na přiznání starobního důchodu, pokud dosáhl důchodového věku a získal potřebnou dobu pojištění. Věk pro odchod do důchodu je rozdílný pro muže a ženy – u žen závisí na počtu vychovaných dětí. Potřebná doba pojištění pro odchod do starobního důchodu se od roku 2010 postupně prodlužuje a její délka se u konkrétního pojištěnce stanoví v závislosti na kalendářním roce dosažení jeho důchodového věku.

Důchodový věk činí u mužů 60 let a u žen podle počtu vychovaných dětí 53 let, pokud vychovaly alespoň pět dětí, 54 let, pokud vychovaly tři nebo čtyři děti, 55 let, pokud vychovaly dvě děti, 56 let, pokud vychovaly jedno dítě, nebo 57 let, jde-li o pojištěnce narozené před rokem 1936.

U pojištěnců narozených v období let 1936 až 1977 se důchodový věk stanoví podle přílohy k zákonu. Stanoví-li se důchodový věk s přičtením kalendářních měsíců, považuje se za důchodový věk dosažený v posledním přičteném kalendářním měsíci v den, který se číslem shoduje se dnem narození pojištěnce; neobsahuje-li takto určený měsíc takový den, považuje se za důchodový věk ten věk, který je dosažen v posledním dni posledního přičteného kalendářního měsíce.

U pojištěnců narozených po roce 1977 se důchodový věk stanoví tak, že se k věku 67 let přičte takový počet kalendářních měsíců, který odpovídá dvojnásobku rozdílu mezi rokem narození pojištěnce a rokem 1977.

Od 1.1.2018 dochází k „zastropování důchodového věku“. Nejvyšší důchodový věk činí 65 let.

3.3. Nemocenské pojištění

Cílem dávek nemocenského pojištění je finančně zabezpečit ekonomicky aktivní občany v okamžiku, kdy kvůli nemoci či mateřství ztratí krátkodobě výdělek.

Účast na nemocenském pojištění zaměstnanců vzniká ze zákona a je povinná. Osoby samostatně výdělečně činné si mohou platit nemocenské pojištění dobrovolně.

Z hlediska nemocenského pojištění se nerozlišuje, zda zaměstnanec je občanem České republiky nebo jiného státu. Nemocenského pojištění mohou být účastny jen osoby, které pracují v České republice pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky. Zaměstnanci, kteří jsou činní pro zaměstnavatele, kteří nemají na území ČR sídlo, jsou v ČR pojištěni, pokud má zaměstnavatel sídlo na území státu EU nebo na území státu, s nímž ČR uzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení.

Účast na pojištění

Osobní rozsah nemocenského pojištění stanoví, které osoby mohou být účastny nemocenského pojištění. Podle zákona č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění (dále jen „ZNP“) jsou pojištěni, pokud splňují podmínky stanovené pro účast na nemocenském pojištění.

Podmínky účasti na nemocenském pojištění

Podmínkou účasti na nemocenském pojištění zaměstnanců je výkon činnosti na území České republiky. Vykonává-li však zaměstnanec přechodně práci mimo území České republiky, nemá to vliv

na jeho pojištění. Pojištění jsou i zaměstnanci, kteří vykonávají zaměstnání v cizině pro zaměstnavatele se sídlem na území České republiky, pokud místo výkonu práce je trvale v cizině a nejsou povinně účastní důchodového pojištění podle předpisů státu, ve kterém trvale vykonávají zaměstnání, a mají trvalý pobyt na území České republiky nebo jiného členského státu EU. Uvedené pravidlo se použije v případech, kdy mezinárodní smlouva o sociálním zabezpečení nebo nařízení EP a Rady (ES) 883/2004 či nařízení EHS 1408/71(dále jen "mezinárodní smlouva") nestanoví jinak.

Druhou podmínkou je minimální výše sjednaného příjmu (jedná se o tzv. rozhodný příjem, jehož hranice je stanovena na 2500 Kč; počítá se s jejím zvyšováním podle vývoje průměrné mzdy).

U zaměstnání malého rozsahu, kterým je méně zaměstnání, kde sjednaná částka započítatelného příjmu je nižší než rozhodný příjem, tj. 2500 Kč, anebo příjem nebyl sjednán vůbec, je zaměstnanec pojištěn jen v těch měsících, v nichž dosáhl započítatelného příjmu alespoň 2500 Kč. Zaměstnanci jsou účastní pojištění též, pokud zaměstnanec vykonával v kalendářním měsíci u téhož zaměstnavatele více zaměstnání malého rozsahu a úhrn započítatelných příjmů z těchto zaměstnání dosáhl v kalendářním měsíci aspoň částku rozhodného příjmu.

Zaměstnanci činní na základě dohody o provedení práce jsou účastní pojištění, jestliže jim byl zúčtován započítatelný příjem v částce vyšší než 10 000 Kč. Tito zaměstnanci jsou účastní pojištění také, jestliže vykonávají v kalendářním měsíci u téhož zaměstnavatele více dohod o provedení práce a úhrn započítatelných příjmů z těchto dohod přesáhl v kalendářním měsíci částku 10 000 Kč.

Smluvní zaměstnanci

Povinně účastní nemocenského pojištění jsou též smluvní zaměstnanci (při splnění stanovených podmínek).

Smluvním zaměstnancem se rozumí zaměstnanec zaměstnavatele, jehož sídlo je v „nesmluvní cizině“, tedy ve státu mimo území Evropské unie nebo některého ze států, s nímž má Česká republika uzavřenu mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení, pokud je pracovně činný v České republice u zaměstnavatele se sídlem na území České republiky (tzv. smluvní zaměstnavatel).

U smluvního zaměstnance vzniká pojištění dnem, ve kterém začal vykonávat práci pro smluvního zaměstnavatele, a zaniká dnem skončení výkonu práce pro tohoto zaměstnavatele.

Zahraniční zaměstnanci

Zahraničním zaměstnancem se rozumí zaměstnanec činný na území ČR ve prospěch zahraničního zaměstnavatele, tj. zaměstnavatele, který má sídlo na území státu, s nímž ČR neuzavřela mezinárodní smlouvu o sociálním zabezpečení nebo který neaplikuje koordinační nařízení EU. Zahraniční zaměstnanec může být v ČR pojištěn pouze na základě projevu jeho vůle, tzn. dobrovolně.

Účast na dobrovolném nemocenském pojištění (NP) dle § 10 odst. 8 zák. č. 187/2006 Sb., o nemocenském pojištění, v platném znění, je možná, pokud je zahraniční zaměstnanec v souladu s § 6 odst. 3 citovaného zákona zároveň dobrovolně účasten důchodového pojištění dle § 6 odst. 1 písm. e) zák. č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění, v platném znění.

Účast na NP vzniká podáním přihlášky, ne však dříve, než dnem, ve kterém byla přihláška podána. S přihláškou je třeba předložit příslušný dokument prokazující existenci a dobu trvání

pracovněprávního nebo obdobného vztahu u zahraničního zaměstnavatele (typicky pracovní smlouva). Podáním přihlášky vznikají zahraničnímu zaměstnanci další povinnosti.

Vynětí z účasti na nemocenském pojištění

Z účasti na nemocenském pojištění zaměstnanců jsou vyňati:

- zaměstnanci vykonávající zaměstnání v ČR pro zaměstnavatele, který požívá diplomatických výsad a imunit, pokud jsou účastní pojištění v jiném státě,
- zaměstnanci vykonávající zaměstnání v ČR pro mezinárodní organizaci, pokud jsou účastní pojištění prostřednictvím této mezinárodní organizace a písemně prohlásí orgánu nemocenského pojištění, že chtějí být z tohoto důvodu vyňati z pojištění v České republice; toto prohlášení podávají zaměstnanci orgánu nemocenského pojištění prostřednictvím mezinárodní organizace, pro niž vykonávají zaměstnání,
- osoby, které nejsou občany České republiky nebo občany Evropské unie a jsou zaměstnány v České republice bez platného oprávnění k pobytu na území České republiky podle jiného právního předpisu (zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky).

Dávky

Z nemocenského pojištění zaměstnanců se vyplácí čtyři druhy dávek: nemocenské, ošetrovné, vyrovnávací příspěvek v těhotenství a mateřství a peněžitá pomoc v mateřství.

Osoby samostatně výdělečně činné a zahraniční zaměstnanci, pokud si platí nemocenské pojištění, mají nárok na nemocenské a peněžitou pomoc v mateřství.

Splnění podmínek nároku na dávky se z každé účasti na nemocenském pojištění posuzuje samostatně. Při souběhu nároků na tutéž dávku z více zaměstnání zakládajících účast na nemocenském pojištění se však poskytne ze všech zaměstnání pouze jedna dávka, která se vypočte z příjmů dosažených ve všech těchto zaměstnáních (s výjimkou vyrovnávacího příspěvku v těhotenství a mateřství).

Všechny dávky nemocenského pojištění vyplácí okresní správa sociálního zabezpečení.

3.3.1. Nemocenské pojištění

Nemocenské náleží pojištěncům od 15. kalendářního dne dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény, za kalendářní dny.

Během prvních dvou týdnů dočasné pracovní neschopnosti nebo karantény poskytuje zaměstnavatel zaměstnanci náhradu mzdy za pracovní dny, avšak náhrada mzdy, platu či odměny nebude příslušet za první 3 takovéto dny. Náhrada mzdy náleží pouze za dobu, v níž trvá doba zaměstnání, která zakládá účast na nemocenském pojištění.

Podpůrčí doba pro poskytování nemocenského trvá nejdéle 380 kalendářních dnů ode dne vzniku dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízení karantény (včetně případných zápočtů předchozích pracovních neschopností), pokud není zákonem č. 187/2006 Sb. o nemocenském pojištění stanoveno jinak.

Poživateli starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně se nemocenské vyplácí od 15. kalendářního dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo od 15. kalendářního dne nařízené karantény po dobu nejvýše 70 kalendářních dnů, nejdéle však do dne, jímž končí pojištěná činnost.

Výše nemocenského za kalendářní den činí do 30. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 60 % redukovaného denního vyměřovacího základu, od 31. dne do 60. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 66 % redukovaného denního vyměřovacího základu a od 61. dne trvání dočasné pracovní neschopnosti nebo nařízené karantény 72 % redukovaného denního vyměřovacího základu.

Denní vyměřovací základ se zjistí tak, že se započitatelný příjem (tj. veškerý příjem podléhající odvodu pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti; nejčastěji se bude jednat o úhrn hrubé mzdy za kalendářní měsíce) zúčtovaný zaměstnanci v rozhodném období (zpravidla období 12 kalendářních měsíců před kalendářním měsícem, ve kterém vznikla dočasná pracovní neschopnost) dělí počtem „započitatelných“ kalendářních dnů připadajících na toto rozhodné období.

Nemocenské náleží rovněž osobě po skončení pojištění, pokud ke vzniku dočasné pracovní neschopnosti došlo po skončení pojištěného zaměstnání v tzv. ochranné lhůtě. Ochranná lhůta činí 7 kalendářních dnů ode dne zániku nemocenského pojištění, pokud pojištění trvalo aspoň po tuto dobu. Pokud však pojištění trvalo kratší dobu, činí ochranná lhůta jen tolik kalendářních dnů, kolik dnů pojištění trvalo.

Ochranná lhůta neplyne z pojištěné činnosti poživatele starobního nebo invalidního důchodu pro invaliditu třetího stupně či z dalšího zaměstnání sjednaného jen na dobu dovolené na zotavenou v jiném zaměstnání. Dále ochranná lhůta neplyne ze zaměstnání malého rozsahu, ze zaměstnání, které sjednal pojištěnec, který je žákem nebo studentem, pokud doba zaměstnání spadá výlučně do období školních prázdnin nebo prázdnin a v případě, že pojištění odsouzeného skončí v době jeho útěku z místa výkonu trestu odnětí svobody a ze zaměstnání zaměstnance činného na základě dohody o provedení práce.

Jestliže si pojištěnec přivodil dočasnou pracovní neschopnost zaviněnou účastí ve rvačce nebo jako bezprostřední následek své opilosti nebo zneužití omamných prostředků nebo psychotropních látek nebo při spáchání úmyslného trestného činu nebo úmyslně zaviněného přestupku, náleží mu nemocenské za kalendářní den v poloviční výši, bez ohledu na to, zda má rodinné příslušníky.

Nárok na nemocenské nemá pojištěnec, který si dočasnou pracovní neschopnost přivodil úmyslně. Pojištěnec nemá nárok na nemocenské ani v případě, kdy vznikla dočasná pracovní neschopnost nebo byla nařízena karanténa v době útěku z místa vazby nebo z místa výkonu trestu odnětí svobody.

3.3.2. Povinnosti zaměstnavatele

O účasti na nemocenském pojištění je třeba informovat příslušnou OSSZ/PSSZ/MSSZ, a to pomocí předepsaného formuláře Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání).

Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání) zaměstnanců mohou zaměstnavatelé podávat:

- v papírové podobě, vyplněním formuláře Oznámení o nástupu do zaměstnání (skončení zaměstnání), na předepsaném tiskopisu ČSSZ,
- elektronicky přes VREP ve formátu GovTalk (datová věta v XML formátu)
- jako elektronické podání zaslané do datové schránky příslušné OSSZ/PSSZ/MSSZ Brno, alternativně do datové schránky ČSSZ (název datové schránky: e - Podání ČSSZ, ID 5ffu6xk). Elektronické podání obsahuje datové věty ONZ v elektronické podobě ve formátu XML.

Za zaměstnance podává formulář jeho zaměstnavatel.

3.4. Nemocenské pojištění OSVČ

OSVČ se k účasti na nemocenském pojištění přihlašuje sama. Její účast je dobrovolná.

Z nemocenského pojištění OSVČ je poskytováno nemocenské, peněžité pomoc v mateřství, od 1. 2. 2018 otcovská poporodní péče a od 1.6.2018 dlouhodobé ošetrovné.

OSVČ je účastna nemocenského pojištění za současného splnění následujících podmínek:

- vykonává samostatnou výdělečnou činnost na území ČR anebo mimo území ČR, avšak na základě oprávnění vyplývajících z právních předpisů ČR. Uvedené platí v případech, kdy není příslušnost k právním předpisům řešena mezinárodní smlouvou o sociálním zabezpečení nebo koordinačními nařízeními Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 a nařízením Evropského parlamentu a Rady ES č. 987/2009.
- přihlásila se k účasti na nemocenském pojištění prostřednictvím předepsaného tiskopisu.

Nemocenské pojištění OSVČ vzniká dnem, který uvedla v přihlášce k účasti na pojištění, nejdříve však dnem, ve kterém byla přihláška podána.

Pojistné na NP OSVČ je stanoveno z měsíčního základu procentní sazbou. Sazba pojistného na NP činí 2,3 %. Pojistné se zaokrouhluje na celé koruny směrem nahoru.

OSVČ si určuje měsíční základ NP svou platbou. Dle ustanovení § 5b odst. 3 zák. č. 589/1992 Sb., ve znění pozdějších předpisů, nemůže být měsíční základ NP nižší než dvojnásobek částky rozhodné podle předpisů o NP pro účast zaměstnanců na NP (5 000 Kč) a zároveň nemůže být vyšší než částka rovnající se průměru, který z určeného (vypočteného) vyměřovacího základu na posledním přehledu o příjmech a výdajích, připadá na jeden kalendářní měsíc výkonu činnosti, přičemž k přehledu staršímu tří let se nepřihlíží. Je-li vypočtený průměr nižší než minimální měsíční základ NP, je měsíční základ roven minimálnímu měsíčnímu základu. Byla-li v kalendářním roce, který bezprostředně předchází kalendářnímu roku, ve kterém se pojistné na NP platí, samostatná výdělečná činnost zahájena (znovuzahájena), lze určený (vypočtený) vyměřovací základ za takový kalendářní rok použít pouze v případě, že činnost byla vykonávána alespoň ve čtyřech kalendářních měsících. Nelze-li určit maximální měsíční základ NP z naposledy podaného přehledu o příjmech a výdajích, rovná se tento polovině průměrné mzdy platné pro daný kalendářní rok. Pokud však v předchozím roce měla OSVČ nárok na výplatu dávky z NP OSVČ po celou dobu výkonu činnosti, pro výpočet maximálního vyměřovacího základu se použije rok předcházející roku, ve kterém trval nárok na výplatu dávky.

Jestliže OSVČ uhradí platbu na NP ve vyšší výši, než odpovídá měsíčnímu základu stanovenému dle předchozího odstavce, k částce přesahující stanovený maximální měsíční základ, se při výpočtu dávky NP (nemocenské, peněžité pomoc v mateřství) nepřihlíží. Část platby, která přesahuje maximální

měsíční základ na NP, se stává přeplatkem, který bude OSVČ vrácen nejpozději po podání přehledu za kalendářní rok, ve kterém přeplatek vznikl.

OSVČ, která je dobrovolně účastna NP, je povinna platit pojistné na jednotlivé celé kalendářní měsíce, s výjimkou těch kalendářních měsíců, ve kterých měla po celý měsíc nárok na výplatu nemocenského nebo peněžité pomoci v mateřství jako OSVČ. Za období nároku na výplatu nemocenského se přitom považuje též období prvních 14 kalendářních dnů, za které se nemocenské OSVČ nevyplácí. Za kalendářní měsíc, v němž OSVČ vznikla účast na NP, se pojistné na NP platí vždy.

OSVČ může po projednání s příslušnou OSSZ platit pojistné na delší než měsíční období, avšak vždy jen do budoucna a nejdéle do konce kalendářního roku.

Pojistné, které bylo po projednání s příslušnou OSSZ zapláceno do budoucna, nelze dodatečně navýšit.

Jestliže pojistné na NP bylo zapláceno po uplynutí lhůty, stanovené pro splatnost pojistného, nebo bylo zapláceno v nižší částce, než mělo být zapláceno, dochází k zániku účasti na NP a takto uhrazené pojistné se stává přeplatkem na pojistném na NP v důsledku zániku účasti na NP. Přeplatek bude OSVČ vrácen, pokud nejsou jiné splatné závazky vůči OSSZ nebo ČSSZ. Příslušná OSSZ je povinna při vrácení tohoto přeplatku, popřípadě části tohoto přeplatku, nebo při použití tohoto přeplatku k úhradě splatného závazku vůči příslušné správě sociálního zabezpečení, písemně oznámit OSVČ den a důvod zániku její účasti na NP, a to do osmého dne druhého kalendářního měsíce následujícího po měsíci, v němž účast zanikla. Zjištěný přeplatek v souvislosti se zánikem NP je příslušná OSSZ povinna vrátit do jednoho měsíce ode dne zjištění přeplatku.

Zánik účasti na nemocenském pojištění OSVČ

Účast na nemocenském pojištění OSVČ zaniká:

- dnem, od kterého se odhlásila z nemocenského pojištění, ne však dříve než dnem, ve kterém byla odhláška podána,
- prvním dnem kalendářního měsíce, za který nebylo ve stanovené lhůtě podle zvláštního právního předpisu zapláceno pojistné, nebo sice bylo zapláceno v této lhůtě, avšak v nižší částce, než mělo být zapláceno,
- nástupem výkonu trestu odnětí svobody,
- dnem, kdy nastaly skutečnosti podle § 10 odst. 6 zákona o důchodovém pojištění, tj. např. ukončení výkonu samostatné výdělečné činnosti, zánik oprávnění k výkonu.

3.5. Kontrola plátce pojistného

Okresní správy sociálního zabezpečení (OSSZ) jsou územní organizační jednotky ČSSZ (České správy sociálního zabezpečení), které se podílejí ve vymezených oblastech na realizaci sociálního pojištění v okruhu své působnosti. Jejich oddělení kontroly poskytuje metodickou a instruktážní pomoc všem kontrolovaným subjektům; kontroluje vznik a zánik pojistného poměru; plnění úkolů a povinností zaměstnavatelů při provádění nemocenského pojištění, včetně plnění ohlašovací povinnosti v důchodovém a nemocenském pojištění; kontroluje podkladovou evidenci, kterou zaměstnavatelé vedou o zaměstnancích pro účely nemocenského a důchodového pojištění; kontroluje správnost stanovené výše odvodu pojistného, popřípadě přirážky k pojistnému, včetně správného odečtu zúčtované (vyplacené) náhrady mzdy za příslušným právním předpisem stanovenou dobu dočasné

pracovní neschopnosti; v rámci této kontroly provádí též kontrolu správného stanovení náhrady mzdy za příslušným právním předpisem stanovenou dobu dočasně pracovní neschopnosti (karantény) poskytované zaměstnanci zaměstnavatelem.

3.6. Invalidní důchod

Nárok na invalidní důchod má občan, pokud je invalidní v některém ze tří stupňů a získal potřebnou dobu pojištění. Podmínka potřebné doby pojištění se nevyžaduje v případě, že invalidita vznikla následkem pracovního úrazu (nemocí z povolání).

Podmínka doby pojištění pro přiznání invalidního důchodu je u pojištěnce do 20 let méně než 1 rok; od 20 do 22 let 1 rok; od 22 let do 24 let 2 roky; od 24 let do 26 let 3 roky; od 26 let do 28 let 4 roky; nad 28 let 5 let.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

Podmínky nároku na invalidní důchod

Pojištěnec má nárok na invalidní důchod, jestliže nedosáhl věku 65 let nebo důchodového věku, je-li důchodový věk vyšší než 65 let, a stal se

- a) invalidním a získal potřebnou dobu pojištění, pokud nesplnil ke dni vzniku invalidity podmínky nároku na starobní důchod podle § 29, popřípadě, byl-li přiznán starobní důchod podle § 31, pokud nedosáhl důchodového věku, nebo
- b) invalidním následkem pracovního úrazu.

Pojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.

Jestliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla

- a) nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně,
- b) nejméně o 50 %, avšak nejvíce o 69 %, jedná se o invaliditu druhého stupně,
- c) nejméně o 70 %, jedná se o invaliditu třetího stupně.

Pracovní schopností se rozumí schopnost pojištěnce vykonávat výdělečnou činnost odpovídající jeho tělesným, smyslovým a duševním schopnostem, s přihlédnutím k dosaženému vzdělání, zkušenostem a znalostem a předchozím výdělečným činnostem. Poklesem pracovní schopnosti se rozumí pokles schopnosti vykonávat výdělečnou činnost v důsledku omezení tělesných, smyslových a duševních schopností ve srovnání se stavem, který byl u pojištěnce před vznikem dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu.

Při určování poklesu pracovní schopnosti se vychází ze zdravotního stavu pojištěnce doloženého výsledky funkčních vyšetření; přitom se bere v úvahu,

- a) zda jde o zdravotní postižení trvale ovlivňující pracovní schopnost,
- b) zda se jedná o stabilizovaný zdravotní stav,
- c) zda a jak je pojištěnec na své zdravotní postižení adaptován,
- d) schopnost rekvalifikace^{34b}) pojištěnce na jiný druh výdělečné činnosti, než dosud vykonával,
- e) schopnost využití zachované pracovní schopnosti v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 35 % a nejvíce o 69 %,
- f) v případě poklesu pracovní schopnosti nejméně o 70 % též to, zda je pojištěnec schopen výdělečné činnosti za zcela mimořádných podmínek.

Za zdravotní postižení se pro účely posouzení poklesu pracovní schopnosti považuje soubor všech funkčních poruch, které s ním souvisejí.

Za stabilizovaný zdravotní stav [odstavec 4 písm. b)] se považuje takový zdravotní stav, který se ustálil na úrovni, která umožňuje pojištěnci vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti; udržení stabilizace zdravotního stavu může být přitom podmíněno dodržováním určité léčby nebo pracovních omezení.

Pojištěnec je adaptován na své zdravotní postižení [odstavec 4 písm. c)], jestliže nabyt, popřípadě znovu nabyt schopností a dovedností, které mu spolu se zachovanými tělesnými, smyslovými a duševními schopnostmi umožňují vykonávat výdělečnou činnost bez zhoršení zdravotního stavu vlivem takové činnosti.

Procentní míra poklesu pracovní schopnosti se určuje v celých číslech.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod činí u pojištěnce ve věku

- a) do 20 let méně než jeden rok,
- b) od 20 let do 22 let jeden rok,
- c) od 22 let do 24 let dva roky,
- d) od 24 let do 26 let tři roky,
- e) od 26 let do 28 let čtyři roky a
- f) nad 28 let pět roků.

Potřebná doba pojištění pro nárok na invalidní důchod se zjišťuje z období před vznikem invalidity, a jde-li o pojištěnce ve věku nad 28 let, z posledních deseti roků před vznikem invalidity. U pojištěnce staršího 38 let se podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v období posledních 20 let před vznikem invalidity; potřebná doba pojištění činí přitom 10 roků. Podmínka potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se považuje za splněnou též, byla-li tato doba získána v kterémkoliv období deseti roků dokončeném po vzniku invalidity; u pojištěnce mladšího 24 let činí přitom potřebná doba pojištění dva roky.

Pro účely splnění podmínky potřebné doby pojištění pro nárok na invalidní důchod se za dobu pojištění považuje též doba účasti na pojištění osob uvedených v § 5 odst. 2 písm. a) a dále doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice, a to před dosažením 18 let věku, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, nejdříve však po ukončení povinné školní docházky, a po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia. Ustanovení § 12 odst. 1 věty druhé platí zde přiměřeně.

Výše invalidního důchodu

Výše základní výměry invalidního důchodu činí 9 % průměrné mzdy měsíčně.

Výše procentní výměry invalidního důchodu činí za každý celý rok doby pojištění

- a) 0,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu prvního stupně,
  - b) 0,75 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu druhého stupně,
  - c) 1,5 % výpočtového základu měsíčně, jedná-li se o invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně;
- ustanovení § 33 odst. 2 věty druhé a třetí a § 34 odst. 1 věty druhé platí zde obdobně.

Při změně stupně invalidity se nově stanoví výše invalidního důchodu, a to ode dne, od něhož došlo ke změně stupně invalidity. Nová výše procentní výměry invalidního důchodu se stanoví jako součin procentní výměry invalidního důchodu, který náležel ke dni, který předchází dni, od něhož došlo ke změně stupně invalidity, a koeficientu, který se vypočte jako podíl procentní sazby výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění uvedené v odstavci 2, která odpovídá novému stupni invalidity, a procentní sazby výpočtového základu za každý celý rok doby pojištění uvedené v odstavci 2, která odpovídá dosavadnímu stupni invalidity. Koeficient podle věty první se stanoví s přesností na 4 platná desetinná místa.

Pro výši procentní výměry invalidního důchodu podle odstavce 2 se jako doba pojištění uvedená v § 11 a v § 13 odst. 1 započítává v rozsahu stanoveném v odstavci 5 i dopočtená doba, kterou je doba ode dne vzniku nároku na invalidní důchod do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32; u žen se přitom bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě, a u mužů se bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy stejného data narození, které nevychovaly žádné dítě. Dopočtená doba se však nezapočítává, jestliže invalidita vznikla následkem úmyslného poškození zdraví, které si pojištěnec způsobil nebo nechal způsobil, nebo poškození zdraví pojištěnce, které vzniklo jako následek jeho úmyslného trestného činu.

Dopočtená doba se započte

a) plně, je-li období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod kryto dobou českého pojištění nebo vznikla-li invalidita následkem pracovního úrazu anebo doba, která není kryta dobou českého pojištění, je kratší 1 roku, vznikla-li invalidita před 28. rokem věku pojištěnce, 2 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 28 let do 40. roku věku pojištěnce, nebo 3 let, vznikla-li invalidita od dosažení věku 40 let pojištěnce,

b) ve sníženém rozsahu, nejsou-li splněny podmínky uvedené v písmenu a); v tomto případě se krátí dopočtená doba v poměru délky dob pojištění získaných v českém pojištění v období od 18 let věku do vzniku nároku na invalidní důchod k době, která uplynula od dosažení 18 let věku do dne vzniku nároku na invalidní důchod, s tím, že po tomto krácení se počet dnů dopočtené doby zaokrouhuje na celé dny směrem nahoru;

pro účely stanovení délky dopočtené doby se za dobu pojištění považuje též doba studia na střední nebo vysoké škole v České republice po dosažení věku 18 let po dobu prvních 6 let tohoto studia.

Od 1.2.2018 je náhradní dobou pojištění doba trvání podpůrčí doby u dávky otcovské poporodní péče v době po skončení výdělečné činnosti, která zakládala účast na nemocenském pojištění. Náhradní dobou pojištění již od 1.2.2018 není doba vojenské služby, nejde-li o vojáky z povolání nebo vojáky v záloze ve výkonu vojenské činné služby. Jako náhradní dobu pojištění ji lze hodnotit pouze, jde-li o dobu získanou do 30.6.2016.

3.7. Zdravotní pojištění

Zdravotní pojištění slouží k úhradě základní zdravotní péče. Povinně ho platí všichni zaměstnanci, osoby samostatně výdělečně činné (OSVČ) i osoby bez zdanitelných příjmů (OBZP), které trvale žijí v Česku. Za zaměstnance platí část zdravotního pojištění zaměstnavatel, část hradí zaměstnanec ze své mzdy. Platby na zdravotní pojištění odcházejí do zdravotních pojišťoven, nikoliv státu.

3.7.1 Legislativa

- Zákon č. 592/1992 Sb., o pojistném na všeobecné zdravotní pojištění
- Zákon 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění
- Zákon č. 551/1991 Sb., o Všeobecné zdravotní pojišťovně České republiky
- Zákon č. 280/1992 Sb., o resortních, oborových, podnikových a dalších pojišťovnách

Za zaměstnance odvádí pojistné na zdravotní pojištění zaměstnavatel ve výši 13,5 % z vyměřovacího základu, po zaokrouhlení na 1 Kč nahoru. Zaměstnanci srazí, i bez jeho souhlasu, z platu jednu třetinu této částky, zbývající dvě třetiny uhradí zaměstnavatel ze svých prostředků.

Klíčovým právním předpisem je zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění. V §8 odst. 2 je stanoveno, kdy vzniká zaměstnavateli povinnost hradit za svého zaměstnance pojistné na zdravotní pojištění. Povinnost zaměstnavatele platit část pojistného za své zaměstnance vzniká dnem nástupu zaměstnance do zaměstnání a zaniká dnem skončení takového zaměstnání. Přitom platí, že za den ukončení zaměstnání se považuje den ukončení výkonu práce.

Pro účely zdravotního pojištění rozumí zaměstnáním taková činnost zaměstnance, ze které vyplývají zaměstnanci od jeho zaměstnavatele příjmy ze závislé činnosti a funkčních požitků, které podléhají zdanění dle § 6 586/1992 Sb., zákona o daních z příjmů. Za zaměstnance se také považují členové statutárních orgánů a dalších orgánů právnických osob (členové představenstva, správních či dozorčích rad, apod.), volení nebo jmenovaní funkcionáři právnických osob, sdružení, spolků atd., osoby činné na základě mandátní nebo příkazní smlouvy, likvidátoři, prokuristé a neuvolnění zastupitelé.

Zaměstnavatelem se pak pro účely zdravotního pojištění rozumí právnická nebo fyzická osoba, která zaměstnává zaměstnance a má sídlo nebo trvalý pobyt na území České republiky.

Protože je pojištění zákonné, neuzavírá se pojistná smlouva. Pojištění vzniká dnem uzavření prvního pracovněprávního vztahu. Tuto skutečnost je zaměstnavatel povinen písemně a bez zbytečného odkladu oznámit pojišťovně. Současně uvede své identifikační číslo nebo jiné označení, které jej nahrazuje (např. rodné číslo v případě, že zaměstnavatelem je soukromá, nepodnikající osoba, např. majitel vily zaměstnává zahradníka nebo služebnou).

Oznámení zaměstnavatel provede prostřednictvím elektronického formuláře pro přihlášení nebo vyplněním formuláře ve formátu PDF. Takto vyplněnou Přihlášku je nutné zaslat písemnou formou pojišťovny, u které je zaměstnavatel pojištěn. Zaměstnavateli nebude ze strany pojišťovny automaticky potvrzována registrace nové přihlášky na zákonné pojištění.

4. Pracovní právo

4.1 Legislativa

Pracovní právo je upraveno těmito právními předpisy:

a) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1.5.2004 jako platné na území České republiky, uvedené v části 1.

b) **Zákony České republiky**

-Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

-Zákoník práce č. 262/2006 Sb., v platném znění

c) **Prováděcími předpisy (vyhláškami) vydanými vládou nebo příslušnými ministerstvy v platném znění**

Vyhláška č. 125/1993 Sb., kterou se stanoví podmínky a sazby zákonného pojištění odpovědnosti zaměstnavatele za škodu při pracovním úrazu nebo nemoci z povolání, v platném znění.

d) **Souvisejícími zákony v platném znění**

Zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky, v platném znění.

Usnesení předsednictva České národní rady č. 2/1993, o vyhlášení Listiny základních práv a svobod, v platném znění.

Zákon č. 309/2006 Sb., o zajištění dalších podmínek bezpečnosti a ochrany zdraví při práci, v platném znění.

Nařízení vlády č. 101/2005 Sb., o podrobnějších požadavcích na pracoviště a pracovní prostředí, v platném znění.

Základním předpokladem pro vybudování silné pozice a udržení se na trhu mezi silnou konkurencí, je nutné disponovat kvalitním, odborně připraveným a flexibilním týmem zaměstnanců. Ten musí bezpodmínečně zvládat narůstající požadavky na pracovní sílu z pohledu vědecko-technického rozvoje, přinášejícího neustále nové technologie, ale musí být také náležitě motivován. Samostatné hledání nových řešení, která vedou k zlepšení celkových výsledků daných dílčích úkolů, ať už v pracovních skupinách-týmech nebo i individuálně, je potom pro danou organizaci, podnik či firmu určitě vítaným bonusem, který tvoří největší bohatství jejího potenciálu.

Dle zákona o zaměstnanosti (viz 435/2004 §10 až 12) je právnická nebo fyzická osoba povinna plnění běžných úkolů vyplývajících z předmětu její činnosti zajišťovat svými zaměstnanci, které k tomu účelu zaměstnává v pracovních vztazích podle zákoníku práce.

V pracovněprávních vztazích je zakázána jakákoliv diskriminace zaměstnanců z důvodu rasy, barvy pleti, pohlaví, sexuální orientace, jazyka, víry a náboženství, politického nebo jiného smýšlení, národnosti, etnického nebo sociálního původu, majetku, rodu, zdravotního stavu, věku, manželského a rodinného stavu nebo povinností k rodině. Je zakázáno též takové jednání, které diskriminuje nikoliv přímo, ale až ve svých důsledcích, jakož i jednání spočívající v navádění k diskriminaci. Zakazuje se činit nabídky zaměstnání, které jsou v rozporu s výše uvedeným diskriminačním opatřením (např. podmiňovat věk zaměstnance do 30 roků).

4.2. Pracovní poměr

Dle povahy práce, na kterou jsou zaměstnanci přijímáni, lze rozdělit vznikající pracovně právní vztahy na pracovní poměry a dohody. Nejběžnější je pracovní poměr.

Zaměstnanec v pracovním poměru se podílí svou prací za mzdu podle pokynů zaměstnavatele na plnění jeho úkolů. Pracovní poměr se zakládá pracovní smlouvou, případně jmenováním. Způsob vzniku pracovního poměru je uveden v §33 a §37 ZP. Zaměstnavatel je povinen přidělovat zaměstnanci práci podle pracovní smlouvy, platit mu za vykonanou práci mzdu, vytvářet podmínky pro úspěšné plnění jeho pracovních úkolů. Zaměstnanec je povinen podle pokynů zaměstnavatele konat osobně práce podle pracovní smlouvy v rozvržené týdenní pracovní době a dodržovat povinnosti, které mu vyplývají z pracovního poměru §38 ZP.

Pracovní poměr je sjednán na dobu neurčitou, pokud nebyla v pracovní smlouvě výslovně sjednána doba jeho trvání §39 ZP. V pracovní smlouvě může být sjednána zkušební doba, která činí maximálně tři měsíce §35 ZP. Pracovní poměr na základě pracovní smlouvy vzniká dnem, který byl sjednán v pracovní smlouvě jako den nástupu do práce §36 ZP. Pracovní poměr uzavírá zaměstnanec se zaměstnavatelem zpravidla pro stanovenou týdenní pracovní dobu (délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně). Kratší pracovní dobu může zaměstnavatel sjednat se zaměstnancem na jeho žádost ze zdravotních důvodů, nebo jiných vážných důvodů, pokud to dovoluje provoz zaměstnavatele. Zaměstnanci s kratší pracovní dobou náleží mzda odpovídající této kratší pracovní době.

V zákoníku práce jsou rozlišeny v podstatě tři druhy pracovního poměru: hlavní pracovní poměr, souběžný a vedlejší. Hlavní pracovní poměr je takový, ve kterém zaměstnanec pracuje na celou zákonnou pracovní dobu, obvykle tedy v rozsahu 40 hodin týdně (výjimky jsou například u zaměstnanců v dolech).

Zaměstnavatel nemá možnost zaměstnanci zakázat, aby zároveň pracoval i pro jiného zaměstnavatele (s výjimkou takzvané konkurenční doložky, která zaměstnanci zakazuje bez souhlasu zaměstnavatele podnikat ve stejném oboru jako zaměstnavatel, či pracovat pro jinou firmu, která působí ve stejném oboru jako jeho zaměstnavatel). Na plný úvazek, to znamená obvykle na 40 hodin týdně, však může zaměstnanec pracovat pouze u jednoho zaměstnavatele.

Má-li zaměstnanec sjednán hlavní pracovní poměr (tedy na 40 hodin týdně) a vedle má uzavřený ještě další na kratší pracovní dobu, je ten druhý takzvaným pracovním poměrem vedlejším. Vedlejší pracovní poměr musí být vždy uzavřený na kratší pracovní dobu.

V případě vedlejšího pracovního poměru platí odlišná právní úprava než u hlavního či souběžného pracovního poměru. Nejpodstatnější odchylkou je způsob ukončení vedlejšího pracovního poměru, neboť ten může jak zaměstnanec, tak zaměstnavatel kdykoli ukončit výpovědí, a to i bez udání důvodu výpovědi - a výpovědní doba činí 15 dnů. Běh této doby začíná dnem, kdy byla výpověď doručena druhé straně. Dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď z vedlejšího pracovního poměru, nemusí zaměstnanci nabídnout jinou vhodnou práci. V případě skončení vedlejšího pracovního poměru neplatí ani takzvané ochranné doby, ve kterých zaměstnanci nelze dát výpověď (například nemoc).

4.3. Dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr

Zaměstnavatel má zajišťovat plnění svých úkolů především zaměstnanci v pracovním poměru. V dohodách o pracích konaných mimo pracovní poměr není zaměstnavatel povinen rozvrhnout zaměstnanci pracovní dobu. Zaměstnanec odpovídá zaměstnavateli za škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním §250 ZP. Výše odměny z dohody a podmínky pro její poskytování se sjednávají v dohodě o provedení práce nebo v dohodě o pracovní činnosti §138 ZP.

Na základě uzavřených dohod jsou zaměstnanci povinni zejména pracovat řádně podle svých sil, znalostí a schopností, plnit pokyny nadřízených vydané v souladu s právními předpisy a spolupracovat s ostatními zaměstnanci, využívat pracovní dobu a výrobní prostředky k vykonávání svěřených prací, plnit kvalitně a včas pracovní úkoly, dodržovat právní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané; dodržovat ostatní předpisy vztahující se k práci jimi vykonávané, pokud s nimi byli řádně seznámeni, řádně hospodařit s prostředky svěřenými jim zaměstnavatelem a střežit a ochraňovat majetek zaměstnavatele před poškozením, ztrátou, zničením a zneužitím a nejednat v rozporu s oprávněnými zájmy zaměstnavatele.

Zaměstnavatel může uzavřít se zaměstnancem Dohoda o provedení práce §75 ZP nebo Dohodu o pracovní činnosti §76 ZP. Rozsah práce, na který se dohoda o provedení práce uzavírá, nesmí být větší než 300 hodin v kalendářním roce. Do rozsahu práce se započítává také doba práce konaná zaměstnancem pro zaměstnavatele v témže kalendářním roce na základě jiné dohody o provedení práce. V dohodě o provedení práce musí být uvedena doba, na kterou se tato dohoda uzavírá. Dohodu o pracovní činnosti může zaměstnavatel s fyzickou osobou uzavřít, i když rozsah práce nebude přesahovat v témže kalendářním roce 300 hodin. Na základě dohody o pracovní činnosti není možné vykonávat práci v rozsahu překračujícím v průměru polovinu stanovené týdenní pracovní doby. Dohodu o pracovní činnosti je zaměstnavatel povinen uzavřít písemně, jinak je neplatná; jedno vyhotovení této dohody vydá zaměstnanci. Není-li sjednán způsob zrušení dohody o pracovní činnosti, je možné ji zrušit dohodou účastníků ke sjednanému dni; jednostranně může být zrušena z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu s 15-ti denní výpovědní dobou, která začíná dnem, v němž byla výpověď doručena druhému účastníku. Okamžitě zrušení dohody o pracovní činnosti může být však sjednáno jen pro případy, kdy je možné okamžitě zrušit pracovní poměr.

4.4. Brigády, výpomoci, domácí práce

Tento neoficiální (ale dosud často používaný) název je zpravidla uzavřený pracovněprávní vztah na krátké období. V praxi to znamená zaměstnání zaměstnance v některé podobě pracovního poměru nebo na základě dohod o pracích konaných mimo pracovní poměr (různé příležitostné, jednorázové nepravidelné práce, práce malého rozsahu apod.).

Pracovně právní předpisy neznají pojem "brigádník", a proto je potřeba například na studenta či důchodce pohlížet z pracovně právního hlediska jako na každou jinou fyzickou osobu (zaměstnanec). Právní možnosti zaměstnávání fyzických osob v závislé práci vycházejí ze Zákoníku práce – pracovní poměr na dobu určitou, dohoda o pracovní činnosti nebo dohoda o provedení práce nebo z občanského zákoníku – uzavření smlouvy nepojmenované nebo příkazní. Pro zdanění příjmů "brigádníků" nemá daňový zákon žádné zvláštní ustanovení a tyto příjmy podle své povahy obvykle patří mezi příjmy ze závislé činnosti definované v §6 zákona 586/1992 Sb. Zaměstnaní na nepravidelnou výpomoc vykonávají v pracovním poměru sjednané práce jen občas a nepravidelně podle potřeb zaměstnavatele a na jeho výzvu.

Domácí zaměstnanec je zaměstnanec v pracovním poměru, který nepracuje na pracovišti zaměstnavatele, ale vykonává sjednané práce doma v pracovní době, kterou si sám rozvrhuje. Práce doma musí být se zaměstnancem dohodnuta, nelze ho k ní nutit.

Možnost mít a zároveň „nemít“ zaměstnance vyplývá ze zákoníku práce §42 ZP, který umožňuje dočasně přidělit zaměstnance k výkonu jiné práce k jiné právnické nebo fyzické osobě. Dále pak zákoník práce umožňuje zaměstnávání cizích zaměstnanců formou agenturního zaměstnávání, které je definováno v §2 ZP odst. 5 a v §308-309 ZP. Zaměstnanci tím nevznikne nový pracovní poměr a zůstává v pracovním poměru ke svému původnímu zaměstnavateli. Zaměstnanci přiděluje úkoly, řídí ho a kontroluje po dobu přidělení jiný zaměstnavatel. Zaměstnávání cizích zaměstnanců dle §42 má řešit přechodný stav, kdy pro zaměstnance v mateřské firmě není dostatek práce, a nemá sloužit prvotně k uspokojování potřeb jiných zaměstnavatelů.

4.5. Mzdový systém podniku

Pojmem mzda se rozumí peněžité plnění, poskytované zaměstnanci za práci, a to podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti, a zároveň v závislosti na pracovních podmínkách, výkonnosti a dosahovaných pracovních výsledků. Mzda jako odměna jednoho výrobního faktoru je pro podnik významnou veličinou ovlivňující náklady. Stanovit přiměřenou mzdu za vykonanou práci je prvořadým úkolem mzdového systému podniku, který jím vyjadřuje své záměry a sleduje cíle v oblasti mzdové politiky, kterých podnik hodlá dosáhnout.

4.6. Mzdové tarify

Ve většině větších podniků se pro ocenění hodnoty práce používají mzdové tarify. Jsou to tarifní stupně, což je v podstatě sazba v korunách za jednotku času, obvykle hodinu nebo měsíc.

Tarifní stupně a rozpětí tarifů tvoří mzdovou strukturu. Rozpětí mzdového tarifu by mělo být takové, aby umožňovalo dostatečně diferencovat odměnu pracovníka podle jeho výkonu a zásluh. Tato tarifní stupnice je obvykle jedním z nejvíce sledovaných bodů kolektivního vyjednávání. Již několik let je trendem, že je obvykle ve větších organizacích dosaženo zvýšení mezd o několik procent. Další skupinou požadavků na zvýšení mzdových tarifů jsou i požadavky na příplatky za zhoršené pracovní podmínky, jako je např. neobvyklá pracovní doba, nezdravé prostředí, či jiná netypická specifika pracovní činnosti. Mzdová zvýhodnění za tento nestandard jsou obvykle vyplácena formou příplatků k tarifní mzdě nebo procentem z průměrného výdělku či absolutní sazbou v korunách za hodinu.

Práce přesčas je posuzována v souladu se zákoníkem práce. Práci přesčas je možné konat jen výjimečně. Práci přesčas může zaměstnavatel zaměstnanci nařídit jen z vážných provozních důvodů. Nařízená práce přesčas nesmí u zaměstnance činit více než 8 hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

Zaměstnanci přísluší za dobu práce přesčas dosažená mzda a příplatek ve výši 25 % průměrného výdělku nebo náhradní volno, dohodly-li se takto obě strany. Náhradní volno se poskytuje v rozsahu práce konané přesčas, za kterou není poskytnut příplatek. Toto volno je zaměstnavatel povinen poskytnout do tří měsíců po výkonu práce přesčas nebo v jinak dohodnuté lhůtě. Sazba 25 % příplatku k dosažené mzdě je stanovena zákoníkem práce jako minimální. Podnik může poskytovat vyšší sazbu nebo sazby diferencovat na všední dny a víkendy. Svátkem se rozumí státní svátek a ostatní svátek, který je dnem placeného volna. Obě strany se mohou dohodnout na mzdě, ve které je práce přesčas již zohledněna, nejvíce však v rozsahu 150 hodin za kalendářní rok.

Zákoník práce v §115 vymezuje, že zaměstnavatel je povinen zaplatit za práci ve svátek dosaženou mzdu a náhradní volno v rozsahu práce konané ve svátek. Je možné se dohodnout na čerpání volna nebo je možné volno nahradit mzdou nejméně ve výši průměrného výdělku. V komentáři k tomuto paragrafu je uvedeno, které dny na daný rok jsou brány jako státní svátky.

Dalším mzdovým zvýhodněním je i mzdový příplatek za noční práci. Za tento výkon přísluší pracovníkovi dosažená mzda a příplatek nejméně ve výši 10 % průměrného výdělku. Stejná minimální výše příplatku náleží zaměstnancům i za práci ve ztíženém pracovním prostředí. Vymezení prostředí, které je možné takto posuzovat pro účely příplatků ke mzdě, je stanoveno vládním nařízením.

Odměna za práci v sobotu a v neděli je stanovena §118 a činí 10 % průměrného výdělku plus dosažená mzda za tuto práci.

Zákoník práce dále upravuje podmínky, za kterých je možné pracovníkovi poskytnout naturální mzdu. Tato forma odměny není příliš obvyklá, využívá se především v provozech, které vyrábějí nebo obchodují s produkty, použitelnými v domácnosti. Takovým příkladem mohou být například tzv. naturálie – obilí, brambory nebo dříve velmi obvyklé, uhlí. Zákon zároveň taxativně uvádí, které výrobky nelze takto poskytnout. Jedná se především o návykové látky: alkohol, tabákové výrobky. Poskytnutou naturálií může být i služba v obvyklé nebo nižší ceně, než kterou zaměstnavatel obvykle účtuje.

4.7. Stanovení mzdové formy

Mzdové formy jsou odrazem celého mzdového systému organizace. Musí být zvolen takový systém, který dokáže spravedlivě ohodnotit výkony jednotlivců i kolektivů, s tím, že jsou v něm obsaženy všechny potřebné motivační prvky. Mzdová forma musí být natolik elastická, aby při odměňování práce brala bezpodmínečně v úvahu rozdíly ve výkonnosti.

Z praxe známe dvě základní mzdové formy a to výkonová mzda a časová mzda. Tyto formy se používají jako individuální i kolektivní. Ve větších organizacích jsou upraveny předpisem. Výkonová forma se dále rozlišuje jako úkolová nebo prémiová.

Výkonová mzda zajišťuje diferenciaci. Část mzdy záleží nejen na výkonu, ale i pracovních podmínkách, organizaci práce a často i výsledcích celé organizace. Obecně platí, že pohyblivá část výkonové mzdy je často spojována s pozicemi v obchodních útvarech nebo na pozicích v nižším a středním managementu. Pracovní výkon a chování pracovníka a kolektivu bývá hodnocen pomocí norem spotřeby práce.

Volba mzdové formy, která stanovuje výkon, může sloužit buď jen pro výpočet mzdy, nebo může být uplatněna i jako motivační nástroj pro zaměstnance. Cílem tvorby mzdy by mělo být zintenzivnění ochoty individuálně se zapojit a podávat lepší výkony.

Úkolová mzda je výsledkem podaného výkonu jednotlivce nebo i skupiny. Pro stanovení propočtu se používá normovaný čas. Je to jednotka, která odpovídá pracovní době při běžných výkonech. K tomu je potřeba použít časové studie, která normovaný čas přesně změří. Na skutečných individuálních výkonech je naopak založen efektivní hodinový výdělek. Při něm se skutečný výkon rovná běžnému výsledku, výkonnostní stupeň je stanoven na 100 %.

Podstata odměňování na základě prémiové mzdy je odlišná od úkolové mzdy. Prémiová mzda obsahuje základní mzdu, která je nezávislá na výkonu, ale součástí je i prémiová složka, která může být individuálně ovlivněna zaměstnancem nebo kolektivem. I v této složce je však potřeba zohlednit ochranu zdraví pracovníků a značnou míru spravedlnosti. Odměna by měla být srovnatelná se stejným výkonem v úkolové formě. Prémie lze rozdělit na prémii za vyšší výkon, prémii za kvalitu, prémii za úsporu výrobních faktorů, prémii za využití zařízení.

Celkově se dá říci, že úkolová mzda však s sebou nese i riziko v podobě značného poklesu výdělku, když dělník přes svou snahu není přechodně v situaci, která by mu výkon, např. s ohledem na osobní indispozici umožňovala. Proto je úkolová mzda spojována se zaručenou minimální mzdou.

Pro skupinu zaměstnanců je ve zvláštních případech používán skupinový akord. V podstatě jde o normovaný čas a minutový faktor, vyjádřený úkolovou směrnou sazbou/60. Tato forma lze použít v případech, kdy na jednom výrobku pracují současně dělníci s různou kvalifikací a jejich výkon trvá stejně dlouho. V případě sladěného týmu lze dosáhnout výhodného a spravedlivého odměňování. Bonusem pro podnik je potom i vzájemná kontrola pracovníků a také určitá motivace.

Časová mzda znamená pro zaměstnance odměnu za výkon, který podal za určitou časovou jednotku. Obvykle bývá stanovena částka za hodinu nebo měsíc. U této formy se počítá s obvyklým výkonem,

kteřý může do jisté míry určovat např. i výkon technického zařízení. Mzdové náklady se tudíž mění dle časových jednotek, které na daný výkon vycházejí (např. dny v měsíci). Předností je především jednoduchost zpracování mezd a žádné nebezpečí v důsledku příliš rychlého pracovního tempa. Nevýhodou může být i nepříliš vysoká motivace, protože zaměstnanec ví, že stejnou mzdu dostane i při nadstandardním výkonu. Tuto nesrovnalost je možné částečně odstranit kombinací časové mzdy s výkonostním příplatkem. Tak je možné nastavit odměnu dle výkonu, chování a využitelnosti.

Hmotná podpora na vytváření nových pracovních míst může být poskytnuta zaměstnavateli, který vytvoří nová pracovní místa v územní oblasti, ve které průměrná míra nezaměstnanosti za 2 ukončená pololetí předcházející datu předložení záměru zaměstnavatele získat investiční pobídky dosahuje nejméně průměrné míry nezaměstnanosti v České republice. Do celkového počtu nově vytvořených míst se zahrnují místa vytvářená ode dne předložení záměru získat investiční pobídky.

4.8. Minimální mzda

Minimální mzda je nejnižší přípustná výše odměny za práci v základním pracovněprávním vztahu podle § 3. Mzda, plat nebo odměna z dohody nesmí být nižší než minimální mzda. Do mzdy a platu se pro tento účel nezahrnuje mzda ani plat za práci přesčas, příplatek za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli.

Výši základní sazby minimální mzdy a dalších sazeb minimální mzdy odstupňovaných podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance a podmínky pro poskytování minimální mzdy stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Nedosáhne-li mzda, plat nebo odměna z dohody minimální mzdy, je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek.

4.9. Zaručená mzda

Je upravena v §112 ZP. Zaručenou mzdou je mzda nebo plat, na kterou zaměstnanci vzniklo právo podle tohoto zákona, smlouvy, vnitřního předpisu, mzdového výměru nebo platového výměru §113 odst. 4 a §136 ZP.

Nejnižší úroveň zaručené mzdy a podmínky pro její poskytování zaměstnancům, jejichž mzda není sjednána v kolektivní smlouvě, a pro zaměstnance, kterým se za práci poskytuje plat, stanoví vláda nařízením, a to zpravidla s účinností od počátku kalendářního roku s přihlédnutím k vývoji mezd a spotřebitelských cen. Nejnižší úroveň zaručené mzdy nesmí být nižší než částka, kterou stanoví tento zákon v §111 odst. 2 jako základní sazbu minimální mzdy. Další nejnižší úrovně zaručené mzdy se stanoví diferencovaně podle složitosti, odpovědnosti a namáhavosti vykonávané práce tak, aby maximální zvýšení činilo alespoň dvojnásobek nejnižší úrovně zaručené mzdy. Podle míry vlivů omezujících pracovní uplatnění zaměstnance může vláda stanovit nejnižší úroveň zaručené mzdy podle věty druhé a třetí až o 50 % nižší.

Nedosáhne-li mzda nebo plat bez mzdy nebo platu za práci přesčas, příplatku za práci ve svátek, za noční práci, za práci ve ztíženém pracovním prostředí a za práci v sobotu a v neděli příslušné nejnižší úrovně zaručené mzdy je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout doplatek.

4.10. Pracovní smlouva

Pracovní poměr se zakládá pracovní smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem. Pracovní smlouva musí být uzavřena písemně.

Pracovní smlouva musí obsahovat druh práce, který má zaměstnanec pro zaměstnavatele vykonávat, místo nebo místa výkonu práce, ve kterých má být práce vykonávána a den nástupu do práce.

Není-li v pracovní smlouvě sjednáno pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad, platí, že pravidelným pracovištěm je místo výkonu práce sjednané v pracovní smlouvě. Jestliže je však místo výkonu práce sjednáno šířeji než jedna obec, považuje se za pravidelné pracoviště obec, ve které nejčastěji začínají cesty zaměstnance za účelem výkonu práce. Pravidelné pracoviště pro účely cestovních náhrad nesmí být sjednáno šířeji než jedna obec.

Zaměstnanci v pracovním poměru musí být přidělována práce v rozsahu stanovené týdenní pracovní doby, s výjimkou konta pracovní doby. Zaměstnanec v dalším základním pracovněprávním vztahu u téhož zaměstnavatele nesmí vykonávat práce, které jsou stejně druhově vymezeny.

4.11. Zkušební doba

Je-li sjednána zkušební doba, nesmí být delší než 3 měsíce po sobě jdoucí ode dne vzniku pracovního poměru, 6 měsíců po sobě jdoucích ode dne vzniku pracovního poměru u vedoucího zaměstnance. Zkušební dobu je možné sjednat rovněž v souvislosti se jmenováním na vedoucí pracovní místo. Zkušební dobu je možné sjednat nejpozději v den, který byl sjednán jako den nástupu do práce, nebo v den, který byl uveden jako den jmenování na pracovní místo vedoucího zaměstnance. Sjednaná zkušební doba nesmí být dodatečně prodlužována. O dobu celodenních překážek v práci, pro které zaměstnanec nekoná práci v průběhu zkušební doby, a o dobu celodenní dovolené se však zkušební doba prodlužuje. Zkušební doba nesmí být sjednána delší, než je polovina sjednané doby trvání pracovního poměru. Zkušební doba musí být sjednána písemně.

4.12. Pracovní poměr na dobu určitou

Pracovní poměr trvá po dobu neurčitou, nebyla-li výslovně sjednána doba jeho trvání. Doba trvání pracovního poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami nesmí přesáhnout 3 roky a ode dne vzniku prvního pracovního poměru na dobu určitou může být opakována nejvýše dvakrát. Za opakování pracovního poměru na dobu určitou se považuje rovněž i jeho prodloužení. Jestliže od skončení předchozího pracovního poměru na dobu určitou uplynula doba 3 let, k předchozímu pracovnímu poměru na dobu určitou mezi týmiž smluvními stranami se nepřihlíží.

4.13. Pracovní cesta

Pracovní cestou se rozumí časově omezené vyslání zaměstnance zaměstnavatelem k výkonu práce mimo sjednané místo výkonu práce. Zaměstnavatel může vyslat zaměstnance na dobu nezbytné potřeby na pracovní cestu jen na základě dohody s ním. Zaměstnanec na pracovní cestě koná práci podle pokynů vedoucího zaměstnance, který ho na pracovní cestu vyslal.

Vysílá-li zaměstnavatel zaměstnance na pracovní cestu k plnění svých úkolů do jiné organizační složky (k jinému zaměstnavateli), může pověřit jiného vedoucího zaměstnance (jiného zaměstnavatele), aby zaměstnanci dával pokyny k práci, popřípadě jeho práci organizoval, řídil a kontroloval; v pověření je třeba vymezit jeho rozsah. S pověřením podle věty první musí být zaměstnanec seznámen. Vedoucí zaměstnanci jiného zaměstnavatele však nemohou vůči zaměstnanci jménem vysílajícího zaměstnavatele právně jednat.

4.14. Ukončení pracovního poměru

Pracovní poměr může být rozvázán jen dohodou, výpovědí, okamžitým zrušením, zrušením ve zkušební době. Pracovní poměr na dobu určitou končí také uplynutím sjednané doby. Pracovní poměr cizince nebo fyzické osoby bez státní příslušnosti, pokud k jeho skončení nedošlo již jiným způsobem, končí dnem, kterým má skončit jejich pobyt na území České republiky podle vykonatelného rozhodnutí o zrušení povolení k pobytu, dnem, kterým nabyl právní moci rozsudek ukládající těmto osobám trest vyhoštění z území České republiky, uplynutím doby, na kterou bylo vydáno povolení k zaměstnání²⁰), zaměstnanecká karta nebo povolení k dlouhodobému pobytu za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci.

4.14.1. Dohoda

Podle §49 ZP dohodnou-li se zaměstnavatel a zaměstnanec na rozvázání pracovního poměru, končí pracovní poměr sjednaným dnem. Dohoda o rozvázání pracovního poměru musí být písemná.

4.14.2. Výpověď, výpovědní doba a výpovědní důvody

Podle §50 ZP musí být výpověď z pracovního poměru písemná, jinak se k ní nepřihlíží. Zaměstnavatel může dát zaměstnanci výpověď jen z důvodu výslovně stanoveného v §52 ZP. Zaměstnanec může dát zaměstnavateli výpověď z jakéhokoli důvodu nebo bez uvedení důvodu. Dá-li zaměstnavatel zaměstnanci výpověď, musí důvod ve výpovědi skutkově vymezit tak, aby jej nebylo možno zaměnit s jiným důvodem. Důvod výpovědi nesmí být dodatečně měněn. Výpověď může být odvolána pouze se souhlasem druhé smluvní strany; odvolání výpovědi i souhlas s jejím odvoláním musí být písemné.

Byla-li dána výpověď, skončí pracovní poměr uplynutím výpovědní doby. Výpovědní doba musí být stejná pro zaměstnavatele i zaměstnance a činí nejméně 2 měsíce, s výjimkou vyplývající z §51a. Byla-li výpověď ze strany zaměstnance dána v souvislosti s přechodem práv a povinností z pracovněprávních vztahů nebo přechodem výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů, platí, že pracovní poměr skončí nejpozději dnem, který předchází dni nabytí účinnosti přechodu práv a povinností z pracovněprávních vztahů nebo dni nabytí účinnosti přechodu výkonu práv a povinností z pracovněprávních vztahů.

Výpovědní doba smí být prodloužena jen smlouvou mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem; tato smlouva musí být písemná.

4.14.3 Okamžitě zrušení pracovního poměru zaměstnavatelem

Zaměstnavatel může výjimečně pracovní poměr okamžitě zrušit jen tehdy, byl-li zaměstnanec pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu delší než 1 rok, nebo byl-li pravomocně odsouzen pro úmyslný trestný čin spáchaný při plnění

pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním k nepodmíněnému trestu odnětí svobody na dobu nejméně 6 měsíců, porušil-li zaměstnanec povinnost vyplývající z právních předpisů vztahujících se k jím vykonávané práci zvláště hrubým způsobem. Zaměstnavatel nesmí okamžitě zrušit pracovní poměr s těhotnou zaměstnankyní, zaměstnankyní na mateřské dovolené, zaměstnancem nebo zaměstnankyní, kteří čerpají rodičovskou dovolenou.

Zaměstnanec může pracovní poměr okamžitě zrušit, jestliže, podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovně-lékařských služeb nebo rozhodnutí příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, nemůže dále konat práci bez vážného ohrožení svého zdraví a zaměstnavatel mu neumožnil v době 15 dnů ode dne předložení tohoto posudku výkon jiné pro něho vhodné práce, nebo zaměstnavatel mu nevyplatil mzdu nebo plat nebo náhradu mzdy nebo platu anebo jakoukoli jejich část do 15 dnů po uplynutí období splatnosti (§141 odst. 1). Zaměstnanci, kteří okamžitě zrušili pracovní poměr, přísluší od zaměstnavatele náhrada mzdy nebo platu ve výši průměrného výdělku za dobu, která odpovídá délce výpovědní doby. Pro účely náhrady mzdy nebo platu se použije §67 odst. 3.

4.14.4. Skončení pracovního poměru na dobu určitou

Pracovní poměr na dobu určitou může skončit také ostatními způsoby uvedenými v §48 odst. 1, 3 a 4. Byla-li doba trvání tohoto pracovního poměru omezena na dobu konání určitých prací, je zaměstnavatel povinen upozornit zaměstnance na skončení těchto prací včas, zpravidla alespoň 3 dny předem. Pokračuje-li zaměstnanec po uplynutí sjednané doby (§48 odst. 2) s vědomím zaměstnavatele dále v konání prací, platí, že se jedná o pracovní poměr na dobu neurčitou.

4.14.5. Zrušení pracovního poměru ve zkušební době

Zaměstnavatel i zaměstnanec mohou zrušit pracovní poměr ve zkušební době z jakéhokoliv důvodu nebo bez uvedení důvodu. Zaměstnavatel nesmí ve zkušební době zrušit pracovní poměr v době prvních 14 kalendářních dnů a v období od 1. ledna 2012 do 31. prosince 2013 v zaměstnance. Pro zrušení pracovního poměru ve zkušební době se vyžaduje písemná forma, jinak se k němu nepřihlíží. Pracovní poměr skončí dnem doručení zrušení, není-li v něm uveden den pozdější.

4.14.6. Odstupné

Zaměstnanci, u něhož dochází k rozvázání pracovního poměru výpovědí danou zaměstnavatelem z důvodů uvedených v § 52 písm. d) nebo dohodou z těchto důvodů, přísluší od zaměstnavatele při skončení pracovního poměru odstupné ve výši nejméně dvanáctinásobku průměrného výdělku. Byl-li se zaměstnancem rozvázán pracovní poměr, protože nesmí podle lékařského posudku vydaného poskytovatelem pracovně-lékařských služeb nebo rozhodnutím příslušného správního orgánu, který lékařský posudek přezkoumává, dále konat dosavadní práci pro pracovní úraz nebo pro onemocnění nemocí z povolání, a zaměstnavatel se zcela zproští své povinnosti podle § 270 odst. 1, odstupné podle věty druhé zaměstnanci nepřisluší.

Pro účely odstupného se průměrným výdělkem rozumí průměrný měsíční výdělek. Odstupné je zaměstnavatel povinen zaměstnanci vyplatit po skončení pracovního poměru v nejbližším výplatním termínu určeném u zaměstnavatele pro výplatu mzdy nebo platu, pokud se písemně nedohodne se zaměstnancem na výplatě odstupného v den skončení pracovního poměru nebo na pozdějším termínu výplaty.

4.15. Pracovní doba

Pracovní doba je doba, v níž je zaměstnanec povinen vykonávat pro zaměstnavatele práci. Doba odpočinku je doba, která není pracovní dobou. Směna je část stanovené týdenní pracovní doby (§ 83a odst. 5) bez práce přesčas, kterou je zaměstnanec povinen na základě předem stanoveného rozvrhu pracovních směn odpracovat v rámci 24 hodin po sobě jdoucích.

Dvousměnný pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají ve dvou směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích. Třisměnný pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají v rámci 24 hodin po sobě jdoucích ve třech směnách. Nepřetržitý pracovní režim je režim práce, v němž se zaměstnanci vzájemně střídají ve směnách v rámci 24 hodin po sobě jdoucích v nepřetržitém provozu zaměstnavatele; nepřetržitý provoz je takový provoz, který vyžaduje výkon práce 24 hodin denně po sedm dnů v týdnu.

Pracovní pohotovost je doba, v níž je zaměstnanec připraven k případnému výkonu práce podle pracovní smlouvy, která musí být v případě naléhavé potřeby provedena nad rámec jeho rozvrhu pracovních směn.

Práci přesčas je práce konaná zaměstnancem na příkaz zaměstnavatele nebo s jeho souhlasem nad stanovenou týdenní pracovní dobu vyplývající z předem stanoveného rozvržení pracovní doby a konaná mimo rámec rozvrhu pracovních směn (§ 84, 85 a § 87 odst. 1). U zaměstnanců s kratší pracovní dobou (§ 86 odst. 1) je prací přesčas práce přesahující stanovenou týdenní pracovní dobu (§ 83a); těmto zaměstnancům nelze práci přesčas nařídit. Práci přesčas není, napracovávali-li zaměstnanec práci konanou nad stanovenou týdenní pracovní dobu pracovní volno, které mu zaměstnavatel poskytl na jeho žádost.

Délka pracovní doby činí nejvýše 40 hodin týdně.

4.15.1. Dny pracovního klidu

Dny pracovního klidu jsou dny, na které připadá nepřetržitý odpočinek zaměstnance v týdnu, a svátky. Práci ve dnech pracovního klidu lze nařídit jen výjimečně, a to po projednání s příslušným odborovým orgánem.

V den nepřetržitého odpočinku v týdnu lze zaměstnanci nařídit jen tyto nutné práce, které nemohou být provedeny v pracovních dnech. Ve svátek lze zaměstnanci nařídit jen práce, které lze nařídit ve dnech nepřetržitého odpočinku v týdnu, práce v nepřetržitém provozu a práce potřebné při střežení objektů zaměstnavatele.

4.15.2. Práce přesčas

Práci přesčas může zaměstnavatel nařídit jen ve výjimečných případech, jde-li o vážné provozní důvody, a to i na dobu nepřetržitého odpočinku mezi dvěma směnami, popřípadě za podmínky uvedených v § 91 odst. 2 až 4 i na dny pracovního klidu. Nařízená práce přesčas nesmí u zaměstnance činit více než osm hodin v jednotlivých týdnech a 150 hodin v kalendářním roce.

4.15.3. Dovolená na zotavenou

Zaměstnanci vzniká za stanovených podmínek nárok na dovolenou za kalendářní rok nebo na její poměrnou část, dovolenou za odpracované dny, dodatkovou dovolenou, další dovolenou.

Dovolená za kalendářní rok

Zaměstnanec, který za nepřetržitého trvání pracovního poměru k témuž zaměstnavateli konal u něho práci alespoň 60 dnů v kalendářním roce, má nárok na dovolenou za kalendářní rok, popřípadě na její poměrnou část, jestliže pracovní poměr netrval nepřetržitě po dobu celého kalendářního roku. Za odpracovaný se považuje den, v němž zaměstnanec odpracoval převážnou část své směny; části směn odpracované v různých dnech se nesčítají.

Poměrná část dovolené činí za každý celý kalendářní měsíc nepřetržitého trvání téhož pracovního poměru jednu dvanáctinu dovolené za kalendářní rok.

Základní výměra dovolené činí čtyři týdny.

V kolektivní smlouvě nebo ve vnitřním předpisu lze zaměstnancům zaměstnavatelů, kteří provozují podnikatelskou činnost, prodloužit dovolenou o další týdny. Zaměstnancům zaměstnavatelů, kteří neprovozují podnikatelskou činnost, přísluší dovolená o jeden týden delší než základní výměra.

Dobu čerpání dovolené určuje zaměstnavatel podle plánu dovolených stanoveného s předchozím souhlasem příslušného odborového orgánu tak, aby si zaměstnanec mohl dovolenou vyčerpat zpravidla vcelku a do konce kalendářního roku. Při stanovení plánu dovolených je nutno přihlížet k úkolům zaměstnavatele a k oprávněným zájmům zaměstnance. Poskytuje-li se zaměstnanci dovolená v několika částech, musí alespoň jedna část činit nejméně dva týdny, pokud se zaměstnanec se zaměstnavatelem nedohodne jinak. Určenou dobu čerpání dovolené je zaměstnavatel povinen oznámit zaměstnanci alespoň 14 dnů předem; tato doba může být výjimečně zkrácena, dá-li k tomu souhlas příslušný odborový orgán, pokud dále není stanoveno jinak.

4.16. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

Zaměstnanec je povinen nahradit zaměstnavateli škodu, kterou mu způsobil zaviněným porušením povinností při plnění pracovních úkolů nebo v přímé souvislosti s ním.

4.17. Odpovědnost zaměstnance za majetek svěřený zaměstnanci

Zaměstnanec je povinen nahradit škodu způsobenou ztrátou nástrojů, ochranných pracovních prostředků a jiných podobných věcí, které mu zaměstnavatel svěřil na písemné potvrzení.

Zaměstnanec, který má povinnost nahradit škodu je povinen nahradit zaměstnavateli skutečnou škodu, a to v penězích, jestliže neodčiní škodu uvedením v předešlý stav.

Výše požadované náhrady škody způsobené z nedbalosti nesmí přesáhnout u jednotlivého zaměstnance částku rovnající se čtyřnásobku jeho průměrného měsíčního výdělku před porušením povinnosti, kterým způsobil škodu. Toto omezení neplatí, byla-li škoda způsobena úmyslně, v opilosti, nebo po zneužití jiných návykových látek.

5. Důležité webové stránky

www.podnikatel.cz

www.businessinfo.cz

www.business-web.cz

www.ceske-socialni-podnikani.cz

www.agentura-api.org

www.mfcr.cz

www.mfcr.cz/cs/legislativa

www.business.center.cz

www.penize.cz/zdravotni-pojisteni

www.penize.cz

www.mpsv.cz/cs/1349

www.cssz.cz/cz/pojisteni-OSVC

www.mesec.cz

www.finance.cz/dane-a-mzda

www.mpsv.cz

www.statnisprava.cz

www.mpsv.cz/cs/3801

Část 3.

**Legislativní podmínky podnikání v Polsku,
aktuální daňová legislativa, pojištění a pracovní právo**

1. Podnikání v Polsku

1.1. Legislativa

Základní význam pro stanovení principů podnikání v Polsku mají:

a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997, která stanoví, že „Sociální hospodářství založené na svobodě podnikání, soukromém vlastnictví a solidaritě, dialogu a spolupráci sociálních partnerů, jsou základem hospodářského systému Polské republiky.“ (Čl. 20).

b) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1. 5. 2004 jako platné na území Polska, uvedené v části 1.

c) zákony

- Zákon ze dne 15.9.2000 o obchodních společnostech (Ustawa – Kodeks spółek handlowych).
- Zákon ze dne 28.7.2005 o soudních poplatcích v občanskoprávních věcech (Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych).
- Zákon ze dne 16.9.1982 družstevní zákon (Ustawa – Prawo spółdzielcze).
- Zákon ze dne 23.4.1964 – občanský zákoník (Ustawa – Kodeks cywilny).
- Zákon ze dne 20.8.1997 o Celostátním soudním rejstříku (Ustawa o Krajowym Rejestrze Sądowym).
- Zákon ze dne 12.12.2003 o všeobecné bezpečnosti výrobků (Ustawa o ogólnym bezpieczeństwie produktów).
- Zákon ze dne 2.7.2004 o svobodě podnikání (Ustawa o swobodzie działalności gospodarczej) – do dne 29.4.2018.
- Zákon ze dne 22.7.2016 o evropském družstvu (Ustawa o spółdzielni europejskiej).
- Zákon ze dne 4.3.2010 o poskytování služeb na území Polské republiky (Ustawa o świadczeniu usług na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) – do dne 30.4.2018.
- Zákon ze dne 16.2.2007 o ochraně hospodářské soutěže a spotřebitelů (Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów).
- Zákon ze dne 6.7.1982 o pravidlech podnikání zahraničních právnických a fyzických osob na území Polské lidové republiky v oblasti drobné výroby (Ustawa o zasadach prowadzenia na terytorium Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej działalności gospodarczej w zakresie drobnej wytwórczości przez zagraniczne osoby prawne i fizyczne) – do dne 29.4.2018.
- Zákon ze dne 22.12.2015 o principech uznávání odborných kvalifikací získaných v členských zemích Evropské unie (Ustawa o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej).
- Zákon ze dne 6. března 2018 o podnikatelích (Ustawa – Prawo przedsiębiorców) – ode dne 30.4.2018.
- Zákon ze dne 6. března 2018 o Centrální evidenci a informaci o podnikání a Informačním místě pro podnikatele (Ustawa o Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej i Punkcie Informacji dla Przedsiębiorcy) – ode dne 30.4.2018.

- Zákon ze dne 6. března 2018 o ombudsmanovi malých a středních podnikatelů (Ustawa o Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców) – ode dne 30.4.2018.
- Zákon ze dne 6. března 2018 o pravidlech účasti zahraničních podnikatelů a jiných zahraničních osob v obchodních transakcích na území Polské republiky (Ustawa o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej) – ode dne 30.4.2018.

d) prováděcí vyhlášky vydávané vládou nebo pověřenými ministry, včetně mezi jinými:

- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 26.9.1997 o obecných předpisech v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce (Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Socjalnej w sprawie ogólnych przepisów bezpieczeństwa i higieny pracy).
- Vyhláška ministra spravedlnosti ze dne 22.12.2011 o organizačních a technických podmínkách týkajících se formy žádostí a dokumentů, a jejich podávání elektronickou cestou rejstříkovým soudům a centrální informaci soudního rejstříku a způsobu nakládání s dokumenty vydanými v elektronické podobě (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie warunków organizacyjno-technicznych dotyczących formy wniosków i dokumentów oraz ich składania drogą elektroniczną do sądów rejestrowych i Centralnej Informacji Krajowego Rejestru Sądowego oraz sposobu posługiwania się dokumentami wydanymi w postaci elektronicznej).
- Vyhláška ministra spravedlnosti ze dne 9.7.2017 o režimu zřizování účtu v teleinformačním systému, způsobu využívání teleinformačního systému a provádění v něm činností souvisejících se založením společnosti s ručením omezeným při použití vzoru smlouvy a dalších činností prováděných v teleinformačním systému (Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości w sprawie trybu zakładania konta w systemie teleinformatycznym, sposobu korzystania z systemu teleinformatycznego i podejmowania w nim czynności związanych z zawiązaniem spółki z ograniczoną odpowiedzialnością przy wykorzystaniu wzorca umowy oraz innych czynności wykonywanych w systemie teleinformatycznym).

Dne 30.3.2018 byl ve Sbírce zákonů zveřejněn balíček zákonů, které tvoří tzv. Ústavu podnikání, v jejichž důsledku k 30.4.2018 zákon o svobodě podnikání nahradí zákon o podnikatelích. Cílem těchto je změn je reorganizace a reforma legislativně institucionálního podnikatelského prostředí a živnostenské činnosti podnikatelů v souvislosti s realizací vládního "Plánu pro zodpovědný rozvoj" a „Strategie pro zodpovědný rozvoj“. Zároveň dojde ke změnám ve 189 zákonech souvisejících s podnikáním.

Mezi návrhy jsou mj.:

- stanovení pravidel: proporcionality (úředníci mohou vyvíjet pouze takové činnosti, které jsou nutné pro dosažení stanoveného cíle), nestrannosti a rovného zacházení (úředníci musí přistupovat ke všem právním subjektům stejným způsobem; nikdo nemůže být z jakéhokoli důvodu diskriminován);
- zavedení pravidel: presumpce poctivosti podnikatele a vypořádávání skutečných pochybností ve prospěch podnikatele a vstřícného výkladu předpisů (pokud není možné odstranit pochybnosti ke skutečnému stavu nebo způsobu výkladu právního předpisu, úředníci musí tyto pochybnosti vypořádat ve prospěch podnikatelů);

- zavedení institutu neregistrované živnosti pro fyzické osoby podnikající v menším měřítku, tzn. když měsíční příjmy z podnikání nepřesahují 50 % minimální mzdy (v roce 2018 – 1.050 PLN), které nebudou muset tuto činnost registrovat ani platit pojistné na sociální pojištění z této činnosti;
- zavedení tzv. „úlevy na start“ – začínající podnikatelé nebudou muset platit pojistné na sociální pojištění po dobu prvních 6 měsíců podnikání;
- likvidace souhlasů a licencí, jako separátních forem omezování podnikání;
- vydávání správními orgány „právních vysvětlení“ psaných jednoduchým jazykem – budou prakticky vysvětlovat předpisy týkající se podnikání, a podnikatelé, kteří je budou aplikovat, nebudou moci nést z tohoto důvodu negativní následky;
- zavedení možnosti přerušit podnikání na dobu neurčitou nebo libovolnou dobu určenou podnikatelem zapsaným do rejstříku CEIDG;
- ustanovení Ombudsmana malých a středních podnikatelů coby orgánu, který zasahuje ve prospěch a hájí podnikatele a má pravomoci mj. žádat úřady o vydávání „právních vysvětlení“.

1.2. Formy podnikání v Polsku

Podnikání může být v Polsku provozováno individuálně formou živnostenského podnikání fyzických osob nebo formou společností, jejichž principy fungování jsou upraveny ustanoveními občanského zákona a zákona o obchodních společnostech, jak rovněž formou družstev:

individuální živnostenské podnikání fyzických osob	Společnost						družstvo
	občansko-právní	Obchodní					
		Osobní			kapitálová		
		veřejná	partnerská	komanditní	komanditní akciová	s ručením omezeným	
pravidla fungování jsou stanovena v:							
Zákon o svobodě podnikání / Zákon o podnikatelích	Občanský zákoník	Obchodní zákoník					Zákon o družstvech

Možné je rovněž podnikání prostřednictvím organizačních složek, jejichž předpokladem je nezisková činnost, kterými jsou nadace a sdružení, a také formou sociálních družstev, a dále prostřednictvím subjektů se sídlem na území jiných států, přímo nebo formou odštěpného závodu/obchodního zastoupení, a také evropských společností (SE) i evropských družstevních společností (SCE). Zahraniční osoby ze členských zemí Evropské unie, ze zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) a zahraniční osoby ze zemí, které nejsou stranami smlouvy o Evropském hospodářském společenství, a které mohou využívat svobodu podnikání na základě smluv sjednaných těmito státy s Evropskou unií a jejími členskými zeměmi, mohou zakládat a vykonávat podnikání dle stejných pravidel jako

občané Polské republiky. Zahraniční podnikatelé mohou na území Polské republiky tvořit odštěpné závody za účelem podnikání a také obchodní zastoupení, která však slouží výhradně k účelům reklamy a propagace.

Zvolení formy podnikání má často významný vliv na jeho efektivitu. Zejména se jedná o otázky spojené s náklady podnikání (např. povinnost vedení účetnictví pro právnické osoby, povinnost kontrolování účetní závěrky a povinná účast notáře na valných hromadách v akciové společnosti) a také stupeň komplikovanosti řízení subjektu (účasť několika osob na podepisování listin, zaslání listin na rejstříkový soud). Důležité je rovněž majetkové riziko podnikání: plné v případě živnostenského podnikání fyzických osob a některých osobních společností, a omezené v případě společníků společnosti s ručením omezeným a akcionářů akciové společnosti do výše jejich investice, při jeho přenesení na osoby podílející se na vedení subjektu.

1.2.1. Obecné principy podnikání

Pravidla pro založení, provozování a ukončení podnikání na území Polské republiky a úkoly orgánů veřejné správy v tomto rozsahu upravuje do dne 29.4.2018 zákon o svobodě podnikání. Jeho ustanovení upravují především:

- Předmět podnikání, kterým je výtěžná výrobní, stavební a obchodní činnost, poskytování služeb a vyhledávání, identifikace a těžba nerostných surovin z ložisek, a také profesní činnost vykonávaná organizovaně a ustavičně.
- Definiční podnikatele, kterým je fyzická osoba, právnická osoba a organizační složka, která není právnickou osobou, a které zvláštní zákon přiznává právní subjektivitu, provozující vlastním jménem podnikání; za podnikatele se považují rovněž společníci občanskoprávní společnosti v rozsahu jejich podnikání.
- Princip, že zakládání, provozování a ukončení podnikání je volně dostupné pro každého dle stejných práv, se zachováním podmínek stanovených právními předpisy.
- Základní pravidla pro poskytování veřejné pomoci podnikatelům ze strany státu a podpory rozvoje podnikání poskytované orgány veřejné správy prostřednictvím vytváření výhodných podmínek pro zakládání a výkon podnikání, včetně podpory drobných podnikatelů a malých a středních podniků.
- Princip, že při výkonu své působnosti, včetně dohledu a kontroly, orgány jednají výhradně na základě a v mezích zákona, se zohledněním opodstatněných zájmů podnikatele.
- Pravidla pro získávání písemných interpretací od orgánů veřejné správy týkajících se rozsahu a způsobu aplikování právních předpisů, z nichž vyplývá povinnost podnikatele k daním a pojistnému na sociální a zdravotní pojištění, v jeho individuální věci.
- Princip, že podnikatel může podnikání zahájit ke dni podání žádosti do Centrální evidence a informace o podnikání (CEIDG) nebo po zápisu do obchodního rejstříku vedeném v Celostátním soudním rejstříku (KRS).
- Pravidla pro přerušování podnikání pro podnikatele, kteří nemají zaměstnance.
- Povinnost podnikatele disponovat právním titulem k nemovitostem, jejichž adresy jsou zapisovány do Centrální evidence a informace o podnikání (CEIDG) a do Celostátního soudního rejstříku (KRS).
- Princip, že podnikatel podniká dle zásad poctivé hospodářské soutěže, respektování dobrých mravů a ochrany zájmů spotřebitelů.

- Povinnost podnikatele splňovat podmínky pro výkon podnikání stanovené právními předpisy, především týkající se ochrany lidského života, zdraví, veřejné mravnosti a také ochrana životního prostředí.
- Povinnost zajistit, pokud zvláštní předpisy ukládají povinnost disponovat příslušnými odbornými kvalifikacemi při výkonu podnikání určitého druhu, aby činnost v rámci podnikání byla vykonávána přímo osobou disponující takovými odbornými kvalifikacemi.
- Princip, že podnikatel uvádějící zboží na trh na území Polské republiky je povinen umístit na zboží, jeho obalu, štítku, v návodu nebo dodat jiným běžným způsobem písemné informace v polském jazyce o firmě výrobce, jeho adrese, zemi sídla výrobce, pokud má své sídlo mimo území členských zemí Evropské unie a členských zemí Evropského sdružení volného obchodu (EFTA) a informace umožňující identifikaci zboží, ledaže je určení zboží samozřejmé.
- Povinnost provádění a přijímání plateb souvisejících s podnikáním prostřednictvím podnikatelského bankovního účtu, a to v každém případě, kdy je účastníkem transakce, z níž platba vyplývá, jiný podnikatel a jednorázová hodnota transakce, bez ohledu na počet vyplývajících z ní plateb, je vyšší nežli ekvivalent 15 000 PLN, přičemž transakce v cizích měnách se přepočtou dle středního kurzu cizích měn vyhlášeného Polskou národní bankou z posledního pracovního dne předcházejícího den uskutečnění transakce.

Důležitý význam pro tuto problematiku mají ustanovení občanského zákoníku týkající se podnikatelů, jejich označení (Čl. 43¹-43¹⁰) a definující podnik (Čl. 55¹). Tyto předpisy stanoví mezi jinými, že:

- Podnikatelem je fyzická osoba, právnická osoba a organizační složka, která není právnickou osobou, a které zákon přiznává právní subjektivitu, podnikající nebo vykonávající profesi pod vlastním jménem.
- Podnikatel působí pod firmou, která je zveřejňována v příslušném registru, ledaže zvláštní předpisy stanoví jinak.
- Firma podnikatele se musí dostatečně lišit od firem jiných podnikatelů působících na stejném trhu. Firma nesmí uvádět v omyl, především ohledně osoby podnikatele, předmětu podnikání, místa podnikání, zdrojů zásobování.
- Firmu fyzické osoby tvoří její jméno a příjmení. Do firmy lze přidat rovněž pseudonym nebo označení poukazující na předmět podnikání, místo podnikání nebo jiné libovolně zvolené označení.
- Firmu právnické osoby tvoří její název. Firma obsahuje označení právní formy právnické osoby, které může být uvedeno jako zkratka, a dále může poukazovat na podnikání, sídlo této osoby a obsahovat jiné libovolně zvolené označení.
- Podnikatel, jehož právo k firmě bylo ohroženo cizím jednáním, může požadovat upuštění od takového jednání, ledaže toto jednání není v rozporu se zákonem. V případě takového narušení se podnikatel rovněž může domáhat odstranění jeho následků, podání prohlášení v příslušném znění a formě, náhradu majetkové škody dle obecných zásad nebo vydání prospěchu získaného osobou, která se narušení dopustila.
- Podnik je organizovaným souborem nehmotných a hmotných složek určených k podnikání. Zahrnuje především:
  - 1) označení individualizující podnik jeho vyčleněné části (název podniku);
  - 2) vlastnictví věci movitých či nemovitých, včetně zařízení, materiálu, zboží a výrobků, a jiná věcná práva k nemovitostem a věcem movitým;

- 3) práva vyplývající z nájemních a pachtovních smluv věci movitých nebo nemovitých, práva k užívání věci movitých či nemovitých vyplývající z jiných právních vztahů;
  - 4) pohledávky, práva z cenných papírů a peněžní prostředky;
  - 5) koncese, licence a povolení;
  - 6) patenty a jiná práva průmyslového vlastnictví;
  - 7) autorská práva a práva příbuzná k autorským právům;
  - 8) obchodní tajemství;
  - 9) účetnictví a dokumenty související s podnikáním.
- Právní úkon, jehož předmětem je podnik, zahrnuje vše, co je součástí podniku, ledaže z obsahu právního úkonu nebo zvláštních předpisů vyplývá jiná skutečnost.

1.2.2. Koncese, povolení, souhlasy, licence a regulované podnikání

Koncesionování se vztahuje na podnikání mezi jinými v následujícím rozsahu:

- výroba a prodej výbušnin, zbraní a munice, výrobků a technologií pro policejní a vojenské určení,
- výroba, zpracování, skladování nebo překládání, zasilání, distribuce a prodej paliv a energií,
- ochrana osob a majetku,
- distribuce rozhlasových a televizních programů, s výjimkou programů šířených výhradně v teleinformačním systému, které nejsou distribuovány pozemně, satelitně nebo v kabelových sítích,
- letecká doprava,
- provozování kasin.

Podrobná pravidla pro provozování koncesované živnosti upravují ustanovení příslušných zákonů.

Udělení, odmítnutí udělení, změna a odebrání koncese nebo omezení jejího rozsahu oproti žádosti probíhá na základě rozhodnutí. Koncesní orgán může v koncesi stanovit zvláštní podmínky výkonu činnosti podléhajícího koncesi. Pokud počet podnikatelů splňujících podmínky pro udělení koncese a poskytujících záruku řádného výkonu této činnosti je větší, nežli počet koncesí určených k udělení, koncesní orgán vyhlásí výběrové řízení, v němž provede výběr s přihlédnutím k výši deklarovaných poplatků za udělení koncese.

Pokud ustanovení příslušného zákona stanoví, že daný druh podnikání je regulovanou činností, jeho výkon je možný pouze po splnění určitých podmínek a po zápisu do registru regulovaných činností. Za regulovanou činnost jsou považovány mezi jinými následující druhy podnikání:

- směnárenská činnost,
- uchovávání personální a mzdové dokumentace zaměstnavatelů s omezeným obdobím uchovávání,
- organizace turistických akcí a zprostředkovatelství v uzavírání smluv o poskytování turistických služeb na objednávku zákazníků,
- poskytování turistických služeb zahrnujících lovení cizinců na území Polské republiky a lovní v zahraničí,
- provozování stanice technické kontroly vozidel, autoškoly, střediska pro zdokonalování techniky jízdy a psychologické pracovny pro účely získání řidičského oprávnění,
- výroba nebo rozlévání lihových nápojů,

- výroba, čištění, kontaminace či odvodňování etylalkoholu a výroba tabákových výrobků,
- výroba a rozlévání vinařských výrobků,
- poskytování detektivních služeb,
- výroba, skladování nebo uvádění na trh biosložek.

Orgán vedoucí registr regulované činnosti je povinen podnikatele do tohoto registru zapsat ve lhůtě 7 dnů od dne, ke kterému tento orgán obdržel žádost o zápis spolu s prohlášením o splnění podmínek vyžadovaných pro výkon činnosti, pro kterou je tento registr veden. Orgán vedoucí registr regulované činnosti z moci úřední vydává osvědčení o zápisu do registru.

Podnikatel je povinen uchovávat veškeré dokumenty nezbytné k prokázání skutečnosti, že splňuje podmínky vyžadované pro výkon regulované činnosti.

Registry regulované činnosti jsou veřejné. Každý má k údajům obsaženým v registru přístup prostřednictvím orgánu, který registr vede.

Povolení je nutno získat k výkonu podnikání v rozsahu vymezením mezi jinými následujícími předpisy:

- zákon ze dne 19.11.2009 o hazardních hrách,
- zákon ze dne 26.10.2000 o komoditních trzích,
- zákon ze dne 14.12.2012 o odpadech,
- zákon ze dne 11.5.2001 – zákon o metrologii,
- zákon ze dne 6.9.2001 – farmaceutický zákon,
- zákon ze dne 6.9.2001 o silniční dopravě,
- zákon ze dne 11.9.2015 o pojišťovnické a zajišťovací činnosti,
- zákon ze dne 22.5.2003 o zprostředkování pojištění,
- zákon ze dne 6.12.2008 o spotřební dani,
- zákon ze dne 19.8.2011 o platebních službách,
- zákon ze dne 23.3.2017 o hypotečním úvěru a dohledu nad zprostředkovateli hypotečního úvěru a makléři.

Získání licence je nutné pro výkon podnikání v rozsahu stanoveném předpisy zákona ze dne 6.9.2001 o silniční dopravě a zákona ze dne 28.3.2003 o železniční dopravě.

Získání souhlasu je nutné k provozování systému plateb v rozsahu stanoveném předpisy zákona ze dne 24.8.2001 o nutnosti vypořádání v platebních systémech a systémech vypořádání cenných papírů a pravidlech dohledu na tyto systémy a také platebního schéma v rozsahu stanoveném předpisy zákona ze dne 19.8.2011 o platebních službách.

Od dne 30.4.2018 budou omezení pro podnikání zahrnovat:

- koncese,
- povolení,

- zápis do příslušného registru regulované činnosti, s tím,

že zákon o podnikatelích neobsahuje katalog živností, na které se tyto formy omezení vztahují. Toto řeší příslušné zákony.

1.2.3. Regulovaná povolání

Výkon činnosti v rozsahu regulovaných povolání je možný po splnění podmínek stanovených příslušnými zákony. Jedná se mezi jinými o povolání advokáta, architekta, pojistného matematika, auditora, lékárníka, daňového poradce, lékaře, potápěče, právního rádce. V případě výkonu podnikání v těchto povoláních je podnikatel povinen disponovat příslušnými oprávněními nebo zaměstnat osobu disponující těmito oprávněními.

Aktuální plný seznam regulovaných povolání je dostupný na portálu ec.europa.eu.

Aktuální pravidla uznávání regulovaných povolání v Polsku, vycházející ze Směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2005/36/ES, a jejich změny, stanovené předpisy zákona ze dne 22. 12. 2015 o principech uznávání odborných kvalifikací získaných v členských zemích Evropské unie, jsou dostupné na stránkách http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=regprof&id_country=23&guid=1&mode=asc&maxRows=*#top%20.

1.2.4. Kontrola podnikání

Kontrola činnosti podnikatelů je prováděna dle pravidel stanovených v zákonu o svobodě podnikání, s výjimkami vyplývajícími z bezprostředně aplikovaných předpisů obecně platných právních předpisů společenství nebo z ratifikovaných mezinárodních smluv, kontroly v rozsahu dodržování podmínek jaderné bezpečnosti a radiologické ochrany a celně-finanční ochrany. Předmětný rozsah kontroly a orgány oprávněné k jejímu provádění stanoví zákony.

Kontrolní orgány sdělí podnikateli záměr zahájení kontroly s výjimkou zvláštních případů, které jsou stanoveny zákonem o svobodě podnikání. Kontrola je zahajována nejdříve po uplynutí 7 dnů a nejpozději před uplynutím 30 dnů od dne doručení sdělení o záměru zahájení kontroly. Pokud kontrola nebude zahájeno ve lhůtě 30 dnů od dne doručení sdělení, pro zahájení kontroly je nezbytné opětovné sdělení. Žádost podnikatele může být kontrola provedena před uplynutím 7 dnů od dne doručení sdělení. V případě zahájení kontrolních úkonů po předložení služební legitimace, před provedením prvního kontrolního úkonu je osoba provádějící kontrolu povinna kontrolovaného podnikatele nebo osobu, vůči níž byly kontrolní úkony zahájeny, informovat o jeho právech a povinnostech během kontroly.

Kontrolní úkony se provádějí v přítomnosti kontrolovaného nebo jím pověřené osoby s výjimkou situací, kdy:

- ratifikované mezinárodní smlouvy stanoví jinak,
- provedení kontroly je nezbytné pro zabránění spáchání trestného činu nebo přestupku, zabránění spáchání daňového trestného činu nebo daňového přestupku nebo zajištění důkazů o jeho spáchání,
- kontrola je prováděna v rámci řízení vedeného na základě ustanovení zákona ze dne 16.2.2007 o ochraně konkurence a spotřebitelů,
- provedení kontroly je odůvodněné přímým ohrožením života, zdraví nebo životního prostředí.

Ode dne 30.4.2018 bude tento seznam doplněn situacemi, kdy:

- má být kontrola provedena na základě přímo aplikovaných právních předpisů Evropské unie;
  - je kontrola prováděna na základě ustanovení zákona ze dne 25.8.2006 o systému monitorování a kontrolování kvality pohonných hmot;
  - je kontrola prováděna na základě ustanovení čl. 23b nebo čl. 23r odst. 1 zákona ze dne 10.4.1997 o energetice;
  - je kontrola prováděna na základě ustanovení zákona ze dne 20.7.1991 o Inspekci životního prostředí v oblasti hladin elektromagnetického pole u radiokomunikačních, radionavigačních a radiolokačních zařízení;
  - jedná se o případy uvedené v čl. 282c zákona o správě daní a poplatků;
  - je kontrola prováděna na základě ustanovení zákona ze dne 25.8.2006 o biosložkách a kapalných biopalivech;
- a také, kdy je provádění kontroly nezbytné pro předcházení porušování zákazů, uvedených v čl. 44b odst. 1 zákona ze dne 29.7.2005 o předcházení narkomanii, a také, když podnikatel nemá adresu bydliště nebo sídla, nebo doručování písemností na uvedené adresy by nebylo účinné nebo bylo ztíženo.

Kontrola je prováděna v sídle kontrolovaného, v místě výkonu podnikání nebo, se souhlasem nebo na žádost kontrolovaného, na jiném místě, na kterém je uchovávána dokumentace, včetně účetnictví, v pracovní době nebo v době skutečného výkonu podnikání kontrolovaným. Kontrola nebo jednotlivé kontrolní úkony, se souhlasem kontrolovaného, mohou být prováděny rovněž v sídle kontrolního orgánu, pokud je to důvodné z hlediska plynulosti provedení kontroly.

Podnikatel je povinen vést a uchovávat ve svém sídle kontrolní knihu, plné moci a kontrolní protokoly. Kontrolní kniha může mít podobu souboru dokumentů. Kontrolní kniha podnikateli slouží k dokumentování počtu a doby trvání kontroly jeho činnosti. Ode dne 30.4.2018 může být kontrolní kniha vedena v elektronické podobě.

Nelze současně zahájit a provádět více nežli jednu kontrolu podnikatele. Nevztahuje se to však mezi jinými na situace, kdy:

- ratifikované mezinárodní smlouvy stanoví jinak,
- provedení kontroly je nezbytné pro zabránění spáchání trestného činu nebo přestupku, zabránění spáchání daňového trestného činu nebo daňového přestupku nebo zajištění důkazů o jeho spáchání,
- podnikatel souhlasil se současným zahájením a provedením více nežli jedné kontroly,
- kontrola je prováděna v rámci řízení vedeného na základě ustanovení zákona ze dne 16.2.2007 o ochraně konkurence a spotřebitelů,
- provedení kontroly je odůvodněné přímým ohrožením života, zdraví nebo životního prostředí,
- kontrola je prováděna v rozsahu opodstatněnosti nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty před vrácením této daně,
- kontrola je prováděna jako realizace povinností vyplývajících z právních předpisů společnosti týkajících se ochrany hospodářské soutěže nebo právních předpisů společností v rozsahu ochrany finančních zájmů Evropského společenství;
- prováděná kontrola je kontrolou amerických účtů podléhajících hlášení upravenou zákonem ze dne 9.10.2015 o výkonu smlouvy sjednané mezi Vládou Polské republiky a Vládou Spojených států amerických o zlepšení plnění mezinárodních daňových povinností a zavedení legislativy FACTA.

Pokud je činnost podnikatele již předmětem kontroly jiného orgánu, kontrolní orgán upustí od zahájení kontrolních úkonů a může s podnikatelem sjednat jiný termín provedení kontroly.

Doba trvání všech kontrol u podnikatele v jednom kalendářním roce nemůže překročit:

- v případě drobných podnikatelů – 12 pracovních dnů;
- v případě malých podnikatelů – 18 pracovních dnů;
- v případě středních podnikatelů – 24 pracovních dnů;
- v případě ostatních podnikatelů – 48 pracovních dnů.

Časové omezení kontroly neplatí mezi jinými pokud:

- ratifikované mezinárodní smlouvy stanoví jinak,
- provedení kontroly je nezbytné pro zabránění spáchání trestného činu nebo přestupku, zabránění spáchání daňového trestného činu nebo daňového přestupku nebo zajištění důkazů o jeho spáchání,
- kontrola je prováděna v rámci řízení vedeného na základě ustanovení zákona ze dne 16. 2. 2007 o ochraně konkurence a spotřebitelů,
- provedení kontroly je odůvodněné přímým ohrožením života, zdraví nebo životního prostředí,
- kontrola je prováděna v rozsahu opodstatněnosti nadměrného odpočtu daně z přidané hodnoty před vrácením této daně,
- kontrola je prováděna jako realizace povinností vyplývajících z právních předpisů společenství týkajících se ochrany hospodářské soutěže nebo právních předpisů společenství v rozsahu ochrany finančních zájmů Evropského společenství,
- kontrola se týká subjektů, kterým na základě zvláštních předpisů příslušný orgán vydal rozhodnutí o uznání správnosti výběru a aplikování metody pro stanovení převodních cen mezi spojenými osobami – v rozsahu souvisejícím s výkonem tohoto rozhodnutí.

Prodloužení doby trvání kontrol je možné pouze z příčin nezávislých na kontrolním orgánu a vyžaduje písemné odůvodnění. Odůvodnění je doručováno podnikateli a zapisováno do kontrolní knihy před provedením dalších kontrolních úkonů. Prodloužením doby trvání kontrol nesmí být porušeny lhůty. Prodloužení doby trvání kontrol je možné rovněž v případě, pokud v průběhu kontroly bude zjištěno zkrácení daňového závazku nebo navýšení ztráty ve výši překračující 10% částky deklarovaného daňového závazku nebo ztráty, nebo v případě zjištění skutečnosti, že navzdory existenci takové povinnosti nebylo podáno daňové přiznání. Ode dne 30. 4. 2018 je tento předpis upřesněn tak, že prodloužení doby trvání kontroly je možné, pokud během kontroly bude zjištěno snížení daňové povinnosti ve výši překračující ekvivalent 10% deklarované daňové povinnosti, ale neméně než 500 zlotých, nebo navýšení ztráty ve výši překračující ekvivalent 50% deklarované výše ztráty, neméně však než 2500 zlotých. Kontrolní orgán o těchto zjištěných okolnostech vyrozumí podnikatele a současně uvede důkazní materiál, který byl dosud v tomto rozsahu shromážděn. Odůvodnění prodloužení doby trvání kontrol je uváděno v kontrolní knize a kontrolním protokolu.

1.2.5. Drobní, malí a střední podnikatelé

Kritéria pro zařazení podnikatele do kategorie, mající význam mezi jinými pro určení doby trvání kontrol podnikatele a poskytovanou veřejnou pomoc:

- Za drobného podnikatele se považuje podnikatel, který v minimálně jednom z posledních dvou účetních období:
  - zaměstnával průměrně méně nežli 10 zaměstnanců ročně a
  - dosáhl ročního čistého obrátu z prodeje zboží, výrobků, služeb a finančních operací nepřekračujícího ekvivalent ve zlotých ve výši 2 milionů eur, nebo součty aktiv z jeho rozvahy zhotovené ke konci jednoho z těchto období nepřekročily ekvivalent ve zlotých ve výši 2 milionů eur.
- Za malého podnikatele se považuje podnikatel, který v minimálně jednom z posledních dvou účetních období:
  - zaměstnával průměrně méně nežli 50 zaměstnanců ročně a
  - dosáhl ročního čistého obrátu z prodeje zboží, výrobků, služeb a finančních operací nepřekračujícího ekvivalent ve zlotých ve výši 10 milionů eur, nebo součty aktiv z jeho rozvahy zhotovené ke konci jednoho z těchto období nepřekročily ekvivalent ve zlotých ve výši 10 milionů eur.
- Za středního podnikatele se považuje podnikatel, který v minimálně jednom z posledních dvou účetních období:
  - zaměstnával průměrně méně nežli 2500 zaměstnanců ročně a
  - dosáhl ročního čistého obrátu z prodeje zboží, výrobků, služeb a finančních operací nepřekračujícího ekvivalent ve zlotých ve výši 50 milionů eur, nebo součty aktiv z jeho rozvahy zhotovené ke konci jednoho z těchto období nepřekročily ekvivalent ve zlotých ve výši 43 milionů eur.

Částky vyjádřené v eurech je nutno převést na zloté podle průměrného kurzu vyhlášeného Polskou národní bankou k poslednímu dni účetního období vybraného pro určení statusu podnikatele. Průměrný roční počet zaměstnanců se určuje v přepočtu na plné úvazky.

1.2.6. Pravidla pro zahajování a vykonávání živnostenského podnikání fyzickou osobou

V souladu se zákonem o svobodě podnikání podnikatelé, kteří jsou fyzickými osobami, podléhají zápisu do Centrální evidence a informace o podnikání (CEIDG). Tuto evidenci vede v teleinformačním systému ministr příslušný pro věci hospodářství. Část údajů obsažených v Centrální evidenci a informace o podnikání (CEIDG), týkajících se základních informací o podnikateli, je dostupná na portálu ministerstva podnikání a technologií, což umožňuje ověření obchodních partnerů jiným podnikatelům a spotřebitelům.

Žádosti o zápis do Centrální evidence a informace o podnikání (CEIDG), informace a jiné údaje jsou do CEIDG zasílány prostřednictvím elektronických formulářů zveřejněných na webových stránkách CEIDG, v Bulletinu veřejných informací ministra příslušného pro věci hospodářství a na elektronickém portálu služeb veřejné správy. Osoba podléhající zápisu může rovněž podat žádost v listinné podobě na vybraném obecním úřadu nebo zaslat doporučeným dopisem na adresu vybraného obecního úřadu. Obsah takové žádosti bude do elektronického systému zavedena zaměstnancem daného úřadu – po osobním potvrzení totožnosti nebo ověření podpisu na žádosti notářem. Žádosti o zápis do CEIDG nejsou zpłatněny.

Do CEIDG se do 29.4.2018 zapisují:

- firma podnikatele a jeho rodné číslo (PESEL), pokud mu bylo přiděleno,
- datum narození podnikatele,
- identifikační číslo REGON podnikatele, pokud mu bylo přiděleno,
- daňové identifikační číslo (NIP) podnikatele, pokud mu bylo přiděleno, a informace o jeho zneplatnění nebo zrušení,
- informace o polském občanství podnikatele, pokud takovým disponuje, a jiných státních příslušností podnikatele,
- doručovací adresa podnikatele a adresy, na kterých je podnikání vykonáváno, včetně adresy hlavního místa výkonu podnikání a pobočky, pokud byla vytvořena,
- kontaktní údaje podnikatele, především e-mailová adresa, webové stránky, telefonní číslo, pokud tyto údaje byly v žádosti o zápis do CEIDG uvedeny,
- datum zahájení výkonu podnikání,
- předmět vykonávané činnosti, v souladu s Polskou klasifikací podnikání (PKD),
- informace o existenci nebo zániku společného jmění manželů,
- daňové identifikační číslo (NIP) a identifikační číslo REGON občanskoprávních společností, pokud podnikatel společenské smlouvy takových společností uzavřel,
- údaje zmocněnce oprávněného k zastupování podnikatele, spolu s uvedením rozsahu věcí, na které se daná plnou moc vztahuje, pokud podnikatel plnou moc udělil a ohlásil informaci o jejím udělení v žádosti o zápis do CEIDG,
- údaje zákonného zástupce, pokud jsou vyžadovány,
- informace o přerušení a obnovení výkonu podnikání,
- informace o omezení nebo ztrátě právní způsobilosti a ustanovení opatrovnictví nebo péče,
- informace o vyhlášení úpadku, ukončení tohoto řízení a údaje insolvenčního správce,
- informace o pravomocném zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu toho, že majetek insolventního dlužníka není dostačující pro uspokojení nákladů řízení nebo je dostačující pouze pro uspokojení těchto nákladů,
- informace o pravomocném zrušení nebo zániku dohody sjednané v reorganizačním nebo konkurzním řízení,
- informace o zahájení reorganizaci, o ukončení reorganizace nebo o nabytí právní moci usnesení o schválení dohody a údaje správce,
- informace o přeměně podnikatele, kterým je fyzická osoba podnikající pod vlastním jménem, na jednoosobní kapitálovou společnost,
- informace o zákazu podnikání,
- informace o zákazu výkonu daného povolání, jehož výkon podléhá zápisu do CEIDG,
- informace o zákazu činnosti spojené s výchovou, léčbou, vzděláváním nezletilých nebo s péčí o ně,
- informace o datu trvalého ukončení podnikání, pokud tato informace byla uvedena v žádosti o zápis do CEIDG,
- informace o výmazu podnikatele z CEIDG.

Ode dne 30.4.2018 se do CEIDG zapisují:

- jména a příjmení podnikatele, rodné číslo (PESEL), pokud mu bylo přiděleno, a datum narození, pokud nemá rodné číslo,
- dodatečné popisy, které podnikatel má v obchodním názvu, pokud je používá,
- identifikační číslo REGON podnikatele, pokud mu bylo přiděleno,
- daňové identifikační číslo (NIP) podnikatele, pokud mu bylo přiděleno, a informace o jeho zneplatnění nebo zrušení,
- informace o státní příslušnosti podnikatele,
- doručovací adresa podnikatele – pokud podnikatel takové místo má – adresa trvalého provozování podnikatelské činnosti; údaje o adrese jsou v souladu s kódy uvedenými ve státním úředním registru územního členění státu, pokud je to v daném případě možné,
- jiné kontaktní údaje podnikatele, než jsou uvedené v bodě 6, zejména adresa elektronické pošty, adresa webové stránky, telefonní číslo, pokud tyto údaje podnikatel uvedl v žádosti o zápis do CEIDG,
- předmět vykonávané činnosti, v souladu s Polskou klasifikací ekonomických činností (PKD) na úrovni podtřídy, včetně uvedení jedné hlavní činnosti.
- datum zahájení podnikání,
- daňové identifikační číslo (NIP) a identifikační číslo REGON občanskoprávních společností, pokud podnikatel společenské smlouvy takových společností uzavřel,
- údaje statutárního zástupce, jiného než uvedeného v bodě 7, 8 a 11, pokud jsou vyžadovány,
- informace o přerušení a obnovení výkonu podnikání,
- údaje o ukončení podnikání, pokud toto bylo ohlášeno v žádosti o zápis do CEIDG,
- informace o výmazu podnikatele z CEIDG,
- informace o omezení nebo ztrátě způsobilosti k právním úkonům nebo zřízení kurately nebo opatrovnictví, včetně údajů kurátora nebo opatrovníka,
- informace o vyhlášení úpadku, ukončení nebo odložení konkurzního řízení a údaje správce konkurzní podstaty,
- informace o pravomocném zamítnutí insolvenčního návrhu z důvodu toho, že majetek insolventního dlužníka není dostačující pro uspokojení nákladů řízení nebo je dostačující pouze pro uspokojení těchto nákladů,
- informace o pravomocném zrušení nebo zániku dohody sjednané v reorganizačním nebo konkurzním nebo úpadkovém řízení,
- informace o zahájení reorganizace, o ukončení nebo odložení reorganizace nebo o nabytí právní moci usnesení o schválení dohody a údaje správce,
- informace o přeměně podnikatele, kterým je fyzická osoba podnikající pod vlastním jménem, na jednoosobní kapitálovou společnost,
- informace o zákazu podnikání,
- informace o zákazu výkonu daného povolání, jehož výkon podléhá zápisu do CEIDG,
- informace o zákazu činnosti spojené s výchovou, léčbou, vzděláváním nezletilých nebo s péčí o ně,
- informace o trvání nebo zrušení společného jmění manželů, pokud bylo uvedeno v žádosti o zápis do CEIDG.

Prostřednictvím CEIDG jsou v souladu s tzv. „pravidlem jedné přepážky“ prováděna následující podání týkající se:

- zápisu nebo změny zápisu do celostátního úředního registru subjektů národního hospodářství (REGON) vedeného Hlavním statistickým úřadem,
- identifikační nebo aktualizací přihlášky do Centrálního registru subjektů – Celostátní evidence daňových subjektů,
- přihlášky plátce pojistného vybíraného Správou sociálního zabezpečení,
- prohlášení o výběru formy zdanění daní z příjmů fyzických osob nebo žádosti o použití zdanění formou daňové karty nebo upuštění od vybrané formy zdanění,
- oznámení o výběru způsobu hrazení záloh na daň z příjmů fyzických osob nebo oznámení o upuštění od vybraného způsobu hrazení záloh na daň z příjmů fyzických osob,
- oznámení o výběru čtvrtletním hrazení paušálů z evidovaných výnosů nebo oznámení o upuštění od čtvrtletního hrazení paušálů z evidovaných výnosů,
- oznámení o vedení deníku výnosů a výdajů nebo oznámení o úmyslu vedení účetních knih,
- přijetí oznámení o uzavření smlouvy s účetní kanceláří o vedení deníku výnosů a výdajů nebo smlouvy o vedení evidence výnosů, a také oznámení o ukončení těchto smluv,
- v případě podnikatele, který je plátcem pojistného výhradně na vlastní pojištění, přihlášení k sociálnímu a zdravotnímu pojištění nebo ke zdravotnímu pojištění, přihlášení ke zdravotnímu pojištění členů rodiny a změny údajů v těchto přihláškách a odhlášení z pojištění.

Spolu se žádostí o zápis do CEIDG se podává prohlášení o skutečnosti, že ve věci osoby, které se zápis týká, nebylo rozhodnuto o zákazu podnikání, výkonu určitého povolání nebo podnikání spojeného s výchovou, léčbou, vzděláváním nezletilých nebo péčí o ně, a prohlášení o disponování právním titulem k nemovitosti, jejichž adresa je zapisována do CEIDG. Toto prohlášení se podává pod sankci trestní odpovědnosti za podání falešného prohlášení.

Pokud podnikatel nemá přiděleno číslo PESEL, předloží pověřenému zaměstnanci obecního úřadu cestovní pas nebo jiný doklad potvrzující jeho totožnost a státní příslušnost.

Podnikatel je povinen podat žádost o:

- změnu zápisu – ve lhůtě 7 dnů od dne, ke kterému ke změně údajů došlo,
- jeho výmaz – ve lhůtě 7 dnů od dne trvalého ukončení podnikání.

Na údaje zapsané do CEIDG se vztahuje presumpce pravdivosti. Fyzická osoba zapsaná do CEIDG nese odpovědnost za škodu způsobenou ohlášením v CEIDG nepravdivých údajů, pokud byly zapsány na její žádost, a také neohlášením údajů, které podléhají povinnému zápisu do CEIDG v zákonné lhůtě nebo neohlášením změn údajů zapsaných do CEIDG, ledaže ke vzniku škody došlo v důsledku vyšší moci nebo výhradně zaviněním poškozeného nebo třetí osoby, za kterou osoba zapsaná do CEIDG nenese odpovědnost.

Podnikatel bude z moci úřední z CEIDG vyškrtnut v případě:

- zjištění trvalého ukončení jeho podnikání,
- nepodání žádosti o zápis informace o obnovení podnikání od dne následujícího po dni, do kterého podnikatel podnikání přerušil nebo v případě nepodání žádosti o zápis do CEIDG informace o obnovení podnikání před uplynutím 24 měsíců od dne jeho přerušeni,

- pokud podnikateli zanikne oprávnění podnikat,
- pokud byl zápis proveden s porušením zákona,
- pokud byla do CEIDG ohlášena informace o pravomocném rozhodnutí ukládajícím zákaz podnikání, s výjimkou rozhodnutí ukládajícího zákaz výkonu určité činnosti,
- po smrti podnikatele.

Díky dostupnosti údajů zapsaných do CEIDG orgány veřejné správy nemohou od podnikatelů požadovat, aby k žádostem a návrhům předkládali, předávali nebo připojovali osvědčení o zápisu do CEIDG. V případě potřeby se podnikatel může obrátit na ministra příslušného pro věci hospodářství o vydání potvrzení výtisku z CEIDG za účelem jeho opatření apostilou.

Ode dne 30.4.2018 ministr pro hospodářství zřizuje Informační místo pro podnikatele, jehož úkolem bude mj. zajištění možnosti doplnění procedur a formalit souvisejících se:

- a) zahájením, provozováním a ukončením podnikatelské činnosti na území Polské republiky,
- b) uznáváním odborných kvalifikací získaných v členských státech Evropské unie, vyjma absolvování adaptační stáže a absolvování testu dovedností,
- c) poskytováním přeshraničních služeb dle zákona ze dne 22.12.2015 o pravidlech uznávání odborných kvalifikací získaných v členských státech Evropské unie a poskytování přeshraničních služeb ve smyslu zákona ze dne 6.3.2018 o pravidlech účasti zahraničních podnikatelů a jiných zahraničních osob v obchodních transakcích na území Polské republiky,
- d) vydáváním evropského profesního průkazu, uvedeného v ustanoveních zákona ze dne 22.12.2015 o pravidlech uznávání odborných kvalifikací získaných v členských státech Evropské unie.

1.2.7. Občanskoprávní společnost

Pravidla fungování občanskoprávní společnosti upravují ustanovení občanského zákoníku (Čl. 860-875). Na základě společenské smlouvy se všichni společníci zavazují usilovat o dosažení společného hospodářského cíle prostřednictvím jednání stanoveným způsobem, a zejména prostřednictvím vložení vkladů, kterými mohou být vlastnické právo nebo jiná práva nebo poskytování služeb. Společenská smlouva musí být uzavřena písemnou formou. Pokud smlouva nestanoví jinak, má se za to, že vklady společníků mají rovný díl. Společenská smlouva občanskoprávní společnosti podléhá dani z občanskoprávních úkonů.

V době trvání společnosti společník nemůže disponovat podílem ve společném majetku společníků a podílem v jednotlivých složkách tohoto majetku, a nemůže se domáhat rozdělení společného majetku společníků.

Za závazky společnosti společníci ručí společně a nerozdílně. Každý společník je oprávněn a povinen zabývat se záležitostmi společnosti.

Podle zákona o svobodě podnikání občanskoprávní společnost není považována za podnikatele. Fyzické osoby, které mají v úmyslu podnikat formou občanskoprávní společnosti, musí podat žádost o zápis do CEIDG jako podnikatelé a oznámit informaci o podnikání touto formou. Tento stav se po 30.4.2018 nemění.

Občanskoprávní společnosti je přidělováno vlastní identifikační číslo REGON a daňové identifikační číslo NIP. Je plátcem daně z přidané hodnoty (VAT) a poplatníkem/plátcem jiných daní souvisejících s jejím podnikáním, a také plátcem pojistného hrazeného Správě sociálního zabezpečení. Daň z příjmů fyzických osob společníci hradí individuálně dle příjmu, jakého dosáhli.

1.2.8. Obchodní společnosti

Založení obchodní společnosti podléhá zápisu do Celostátního soudního rejstříku (KRS). K tomu je vyžadováno zhotovení písemní smlouvy a vyplnění příslušných registračních formulářů a uhrazená soudního poplatku. V případě komanditní společnosti, komanditní akciové společnosti, společnosti s ručením omezeným a akciové společnosti je nezbytné zhotovení smluv/statutů formou notářských zápisů. Některé smlouvy mohou být zhotoveny pomocí vzoru smlouvy dostupného v elektronickém systému KRS. Vzhledem k možnosti výskytu možných chyb, které mohou mít za následek průtahy s registrací a v budoucnosti mohou mít vliv na fungování společnosti, je vhodné při zpracování smluv/statutů využít právních služeb.

Veřejnou společností (spółka jawna) je osobní společnost, která provozuje podnik pod vlastní firmou, a není obchodní společností. Každý společník ručí za závazky společnosti bez omezení celým svým majetkem společně a nerozdílně s ostatními společníky a společností. Firma veřejné společnosti musí obsahovat příjmení nebo firmy (názvy) všech společníků nebo příjmení nebo firmu (název) jednoho nebo několika společníků a dodatečně označení „spółka jawna“ (zkráceně „sp. j.“).

Partnerskou společností (spółka partnerska) je osobní společnost tvořená společníky (partnery) za účelem výkonu svobodného povolání ve společnosti provozující podnik pod vlastní firmou. Firma partnerské společnosti musí obsahovat příjmení alespoň jednoho partnera, dodatečně označení „i partner“ nebo „i partnerzy“ nebo „spółka partnerska“ a určení svobodného povolání vykonávaného v rámci společnosti; přípustné je používat zkratku „sp.p.“, přičemž těchto formulací může využívat pouze partnerská společnost. Partnery ve společnosti mohou být výhradně fyzické osoby, oprávněné k výkonu svobodného povolání (advokát, lékárník, architekt, stavební inženýr, auditor, pojišťovací makléř, daňový poradce, obchodník s cennými papíry, investiční poradce, účetní, lékař, stomatolog, veterinář, notář, zdravotní sestra, porodní asistentka, právní rádce, patentový zástupce, odhadce majetku a soudní tlumočnick) nebo povolání stanovených zvláštním zákonem.

Komanditní společnost (spółka komandytowa) je osobní společností, jejíž cílem je provozování podniku pod vlastní firmou, v níž vůči věřitelům za závazky společnosti alespoň jeden společník ručí bez omezení (komplementář), a odpovědnost alespoň jednoho společníka (komanditista) je omezená. Firma komanditní společnosti musí obsahovat příjmení jednoho nebo několika komplementářů a dodatečně označení „spółka komandytowa“; přípustné je používání zkratky „sp.k.“. Pokud je komplementářem právnická osoba, firma komanditní společnosti musí obsahovat plné znění firmy (názvu) této právnické osoby s dodatečným označením „spółka komandytowa“. Příjmení komanditisty nesmí být součástí firmy společnosti.

Komanditní akciová společnost (spółka komandytowo-akcyjna) je osobní společností, jejímž cílem je provozování podniku pod vlastní firmou, v níž vůči věřitelům za závazky společnosti alespoň jeden společník ručí bez omezení (komplementář), a alespoň jeden společník je akcionářem. Firma komanditní akciové společnosti musí obsahovat příjmení jednoho nebo několika komplementářů a dodatečně označení „spółka komandytowo-akcyjna“; přípustné je používání zkratky „S.K.A.“. Pokud je komplementářem právnická osoba, firma komanditní společnosti musí obsahovat plné znění firmy (názvu) této právnické osoby s dodatečným označením „spółka komandytowo-akcyjna“. Příjmení nebo firma (název) akcionáře nesmí být součástí firmy společnosti.

Společnost s ručením omezeným (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością) může být založena jednou nebo více osobami za každým právně přípustným účelem, ledaže zákon stanoví jinak. Společníci neručí za závazky společnosti. Základní kapitál společnosti je minimálně 5000 zlotých a nominální hodnota podílu nemůže být nižší nežli 50 zlotých. Firma společnosti může být zvolena libovolně s dodatečným označením „spółka z ograniczoną odpowiedzialnością“; přípustné je použití zkratky „spółka z o .o .“ nebo „sp. z o .o .“.

Akciovou společnost může založit jedna nebo několik osob. Akciová společnost (spółka akcyjna) nemůže být vytvořena výhradně jednoosobní společností s ručením omezeným. Akcionáři nenesou zodpovědnost za závazky společnosti. Základní kapitál společnosti musí činit minimálně 100 000 zlotých a nominální hodnota akcií nesmí být nižší nežli 1 groš. Firma společnosti může být zvolena libovolně s dodatečným označením „spółka akcyjna“; přípustné je používání zkratky „S.A.“.

1.3. Povinnosti podnikatelů vyplývající ze zvláštních předpisů

Podnikatel je povinen dodržovat unijní a tuzemské právní předpisy upravující podnikání v oblastech, které jsou předmětem jeho podnikání, a ustanovení zákonů týkajících se všech podnikatelů. Patří mezi ně především:

- Zákon ze dne 29.6.1995 o veřejné statistice – především v rozsahu disponování identifikačním číslem REGON, používání symbolů statistických klasifikací a vyhotovování statistických zpráv,
- Zákon ze dne 29.8.1997 o ochraně osobních údajů – především v rozsahu tvoření a zpracování osobních údajů,
- Zákon ze dne 27.4.2001 zákon o ochraně životního prostředí – především v rozsahu dodržování požadavků na ochranu životního prostředí při uskutečňování investic a v rámci podnikání,
- Zákon ze dne 26.6.1974 zákoník práce – především v rozsahu podmínek uzavírání a plnění pracovních smluv a dodržování pravidel bezpečnosti a hygieny práce,
- Zákon ze dne 9.5.2014 o informování o cenách zboží a služeb – především v rozsahu uvádění v místě maloobchodního prodeje a poskytování služeb cen a jednotkových cen zboží (služeb),
- Zákon ze dne 18.4.2002 roku o stavu živelné pohromy – především v rozsahupřerušeni podnikání určitými podnikateli a dodržování jiných příkazů nebo zákazů,
- Zákon ze dne 21.11.1967 roku všeobecné povinnosti obrany Polské republiky – především v rozsahu plnění ve prospěch obrany,
- Zákon ze dne 11.5.2001 roku zákon o metrologii – především v rozsahu aplikování legálních měrných jednotek,
- daňové zákony upravující pravidla výměry a hrazení daní,
- Dne 25.5.2018 vstoupí v platnost Nařízení Evropského parlamentu (EU) 2016/679 ze dne 27.4.2016 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů a o volném pohybu těchto údajů a o zrušení směrnice 95/46/ES (obecné nařízení o ochraně osobních údajů) (RODO), čímž bude zrušen zákon ze dne 29.8.1997 o ochraně osobních údajů a dojde ke změně v přibližně 200 jiných zákonech. Tyto úpravy se vztahují na všechny podnikatele, kteří musí před účinností RODO vypracovat a implementovat příslušné postupy. Porušení pravidel RODO může vést k velmi vážným následkům v podobě finančních pokut.

2. Daně v Polsku

2.1. Daňová soustava v Polsku

Daňová soustava v Polsku se skládá:

	Daně		
	přímé	nepřímé	
jsou příjmem státního rozpočtu	z příjmů právnických osob (CIT) z příjmů fyzických osob (PIT) tonážní daň z těžby některých nerostů speciální uhlovodíková daň od některých finančních institucí z maloobchodního prodeje (pozastavena)	z přidané hodnoty (DPH) (pol. VAT) spotřební daň daň z her	
	z občanskoprávních úkonů dědická a darovací z nemovitostí silniční zemědělská lesní		jsou příjmem rozpočtů samospráv

	poplatky (vybrané)		
	jsou příjmem centrálního rozpočtu/centralizované	za cestovní pasy rozhlasový a televizní poplatek	
		finanční (kolky) poplatek za prodejní místo na tržišti místní lázeňský ze psů těžební koncesní	jsou příjmem rozpočtů samospráv

	ostatní veřejná plnění (vybraná)		
	centralizovaná	pojistné na sociální pojištění pojistné na zdravotní pojištění příspěvek na Fond práce příspěvek na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob	
		poplatky za využití životního prostředí	Decentralizovaná

2.2. Daně

2.2.1. Legislativa

Základní význam pro stanovení daňových povinností podnikatelů v Polsku mají:

a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku), která stanovuje, že „Každý je povinen nést tíhu veřejných plnění a odvodů, včetně daní, stanovených v zákoně“ (čl. 84) a „Ukládání daní, jiných veřejných poplatků, určování subjektů, objektů zdanění a daňových sazeb, a dále i pravidel přiznávání daňových úlev a prominutí, kategorií subjektů osvobozených od daní upravuje zákon“ (čl. 217).

b) *Acquis Communautaire* (právo) Evropské unie, přijaté ke dni 1.5.2004 jako závazné na území PR, uvedené v části 1:

c) zákony

- Zákon ze dne 15.2.1992 o dani z příjmů právnických osob (Ustawa o podatku dochodowym od osób prawnych).
- Zákon ze dne 16.11.2016 o státní finanční správě (Ustawa o Krajowej Administracji Skarbowej) – od 1.3.2017.
- Zákon ze dne 16.11.2016 – prováděcí předpisy k zákonu o státní finanční správě (Ustawa-Przepisy wprowadzające ustawę o Krajowej Administracji Skarbowej) – od 1.3.2017.
- Zákon ze dne 10.9.1999 - Trestní finanční zákon (Ustawa Kodeks karny skarbowy)
- Zákon ze dne 13.10.1995 o pravidlech evidence a identifikace poplatníků (Ustawa o zasadach ewidencji i identyfikacji podatników).
- Zákon ze dne 29.8.1997 o správě daní a poplatků (Ustawa Ordynacja podatkowa).
- Zákon ze dne 9.9.2000 o finančním poplatku (Ustawa o opłacie skarbowej).
- Zákon ze dne 6.12.2008 o spotřební dani (Ustawa o podatku akcyzowym).
- Zákon ze dne 9.9.2000 o dani z občanskoprávních úkonů (Ustawa o podatku od czynności cywilnoprawnych).
- Zákon ze dne 17.6.1966 o vymáhacím řízení ve správě (Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji).
- Zákon ze dne 26.7.1991 o dani z příjmů fyzických osob (Ustawa o podatku dochodowym od osób fizycznych).
- Zákon ze dne 20.11.1998 o paušální dani z některých příjmů fyzických osob (Ustawa o zryczałtowanym podatku dochodowym od niektórych przychodów osiąganych przez osoby fizyczne).
- Zákon ze dne 30.10.2002 o dani z lesů (Ustawa o podatku leśnym).
- Zákon ze dne 12.1.1991 o místních daních a poplatcích (Ustawa o podatkach i opłatach lokalnych).
- Zákon ze dne 15.11.1984 o zemědělské dani (Ustawa o podatku rolnym).
- Zákon ze dne 6.7.2016 o dani z maloobchodního prodeje (Ustawa o podatku od sprzedaży detalicznej) – pozastaven.
- Zákon ze dne 24.8.2006 o tonážní dani (Ustawa o podatku tonażowym).

- Zákon ze dne 2.3.2013 o dani z těžby některých nerostů (Ustawa o podatku od wydobycia niektórych kopalin).
- Zákon ze dne 11.3.2004 o dani z přidané hodnoty (Ustawa o podatku od towarów i usług).

Pro řádné stanovení daňových povinností mají často význam i předpisy, obsažené v jiných právních dokumentech, a to zejména:

- Zákon ze dne 9.5.2014 o informování o cenách zboží a služeb (Ustawa o informowaniu o cenach towarów i usług).
- Zákon ze dne 23.4.1964 – Občanský zákoník (Ustawa Kodeks cywilny).
- Zákon ze dne 7.7.1994 – Stavební zákon (Ustawa Prawo budowlane).
- Zákon ze dne 27.4.2001 o ochraně životního prostředí (Ustawa Prawo ochrony środowiska).
- Zákon ze dne 29.9.1994 o účetnictví (Ustawa o rachunkowości).
- Zákon ze dne 27.8.1997 o profesní a sociální rehabilitaci a zaměstnávání zdravotně postižených osob (Ustawa o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych).
- Zákon ze dne 13.9.2011 mezi vládou České republiky a vládou Polské republiky o zamezení dvojímu zdanění a zabránění daňovému úniku v oboru daní z příjmu (Umowa z dnia 13.9.2011 roku między Rzeczpospolitą Polską i Republiką Czeską w sprawie unikania podwójnego opodatkowania i zapobieganiau chylaniusię od opodatkowania w zakresie podatków od dochodu).

d) prováděcí vyhlášky a další legislativa vydávaná vládou nebo příslušnými ministry, a to zejména:

- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 20.12.2017 o osvobození od povinného provádění evidence na registračních pokladnách.
- Vyhláška ministra financí ze dne 27.3.2014 o motorových vozidlech považovaných za používané poplatníkem pouze pro účely podnikání.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 27.12.2016 o vzorech dokumentů souvisejících s registrací poplatníků v oblasti daně z přidané hodnoty.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 27.12.2016 o vzorech přiznání pro daň z přidané hodnoty.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 27.12.2016 o vzoru souhrnné informace v tuzemském obchodu.
- Vyhláška Ministra rozvoje a financí ze dne 27.12.2016 o souhrnné informaci uskutečněných intrakomunitárních transakcí.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 7.12.2017 o vzorech některých prohlášení, přiznání a daňových informací platných v oblasti daně z příjmů fyzických osob.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 17.5.2017 o určení států a území, které praktikují nekalou daňovou konkurenci v oblasti daně z příjmů fyzických osob.
- Vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 8.6.2017 o vzoru zjednodušeného výkazu v oblasti daně z příjmů právnických osob.
- Úřední vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 6.10.2017 o sazbách silniční daně platných v roce 2018.
- Úřední vyhláška ministra rozvoje a financí ze dne 28.7.2017 o maximální výši sazeb místních daní a poplatků v roce 2018.

2.2.2. Správa daní a poplatků

Zákon o SDP upravuje záležitosti daňových závazků (mj. platební lhůty, penále za prodlení a prolonační poplatek, zánik daňových závazků, promlčení, přeplatek, oprava přiznání), daňových informací, daňového řízení (mj. vyřizování záležitostí, doručování, předvolání, navrácení lhůty, zahájení řízení, protokoly a záznamy, zpřístupňování spisů, důkazy, rozhodnutí, usnesení, odvolání, stížnosti), daňové kontroly a ověřujících úkonů, finanční tajemství a vydávání potvrzení.

Předpisy o SDP se uplatňují pro (1) daně, poplatky a nedaňové pohledávky státního rozpočtu a rozpočtů územních samospráv, k jejichž stanovení nebo určení jsou oprávněni správci daní, (2) finanční poplatek a poplatky, které upravují předpisy o místních daních a poplatcích a (3) záležitostech z oblasti daňové legislativy jiné než vyjmenované v b. (1), které spadají do příslušnosti správců daní.

V praxi důležitým oprávněním poplatníků a plátců je možnost získat obecný nebo individuální výklad daňových právních předpisů v situaci, kdy tyto předpisy vzbuzují pochybnosti v oblasti jejich uplatnění v konkrétní situaci. Předkládaná žádost o interpretaci (závazné stanovisko) se může týkat skutečnosti nebo předpokládané budoucí situace. Přizpůsobení se obecnému výkladu nemůže uškodit tomu, kdo jej použil, kdežto v případě individuálního výkladu toto pravidlo platí pouze pro žadatele, který o příslušné závazné stanovisko požádal. Závazná stanoviska (interpretace) v individuálních věcech poplatníků vydává daňový orgán – ředitel Státní finanční informace (dyrektor Krajowej Informacji Skarbowej). Vydané daňové výklady jsou zveřejňovány na stránkách <http://sip.mf.gov.pl/>.

2.2.3. Identifikace a evidence poplatníků

Fyzické osoby, právnické osoby, organizační složky bez právní subjektivity a jiné subjekty, které jsou na základě zvláštních zákonů poplatníky, plátcí daní nebo plátcí pojistného, registrační povinnost. Daňovým identifikátorem je:

- 1) číslo ve Všeobecném elektronickém systému evidence obyvatel (PESEL – rodné číslo) – u poplatníků, kteří jsou fyzickou osobou registrovanou v rejstříku PESEL, kteří neprovozují živnostenskou činnost a nejsou registrováni jako plátcí daně z přidané hodnoty,
- 2) daňové identifikační číslo (pol. NIP=DIČ) – u ostatních subjektů, které mají registrační povinnost.

Řízení ve věci přidělení DIČ probíhá na základě zákona o správě daní a poplatků. K přidělení DIČ dochází prostřednictvím Centrálního rejstříků subjektů – Státní evidence poplatníků (Centralny Rejestr Podmiotów – Krajowa Ewidencja Podatników), vedené Ministerstvem financí. DIČ na základě správního rozhodnutí přiděluje příslušný ředitel finančního úřadu. DIČ se skládá z deseti číslic, z nich první tři určují finanční úřad přidávající číslo.

Osoby povinné k identifikačnímu přihlášení se přihlašují jen jednou, bez ohledu na druh a množství poplatníkem placených daní, formu zdanění, počet nebo druh provozovaných živností nebo počet provozovaných podniků. Držitel DIČ je povinen aktualizovat údaje obsažené v identifikační přihlášce.

Poplatníci mají povinnost uvádět daňový identifikátor na veškerých dokladech spojených s vykonáváním daňových závazků a nedaňových pohledávek rozpočtů, které mají povinnost vybírat správci daní a celní orgány a ve věcech týkajících se daňových závazků a nedaňových pohledávek rozpočtů. Poplatníci mají povinnost uvádět daňový identifikátor na žádost orgánů státní správy a samosprávy, orgánů finanční kontroly, zástupců Nejvyššího kontrolního úřadu, bank a družstevních

úvěrových a spořicíh ústavů, stran občanskoprávních úkonů, plátců a inkasistů daní a nedaňových pohledávek rozpočtů.

Na žádost zájemce je finanční úřad povinen tomuto potvrdit skutečnost přidělení DIČ subjektu, který toto číslo používá. Zájemcem může být jak sám poplatník, kterého se potvrzení týká, tak i třetí osoba, která má právní zájem na podání žádosti. Na žádost poplatníka vydává finanční úřad, který vydal rozhodnutí o přidělení DIČ, duplikát rozhodnutí o přidělení DIČ.

Poplatníci daně z přidané hodnoty, kteří obchodují na trhu Evropské unie, mají povinnost se dodatečně registrovat a používat v dokladech týkajících se těchto obchodů identifikační číslo, kterým je DIČ s předponou PL.

2.2.4. Trestní odpovědnost

Trestní finanční zákon upravuje odpovědnost za finanční přestupky a trestné činy (proti: daňovým povinnostem a vyúčtováním dotací nebo subvencí, celním povinnostem, pravidlům zahraničního obratu zbožím a službami, devizovému obratu, organizaci loterií), řízení ve věcech finančních trestných činů a přestupků a řízení o výkonu trestů a vykonávání trestních opatření (ve věcech finančních trestných činů a přestupků).

Trestní odpovědnost za finanční trestný čin nebo přestupek nese jen ten, kdo páchá čin společensky nebezpečný, zakázaný pod hrozbou trestu zákonem platným v době jeho spáchání. Není finančním trestným činem ani přestupkem nedovolený čin, jehož společenská nebezpečnost je nepatrná. Finanční trestný čin nebo přestupek nepáchá pachatel nedovoleného činu, není-li mu možné v době činu připsat vinu. Stejný čin může být pouze jedním finančním trestným činem nebo pouze jedním finančním přestupkem.

Za spáchání zodpovídá nejen ten, kdo nedovolený (zakázaný) čin páchá sám nebo ve spolupachatelství nebo v dohodě s jinou osobou, ale i ten, kdo řídí spáchání nedovoleného činu jinou osobou nebo využívá závislost jiné osoby na sobě a nařizuje ji uskutečnění takového činu. Každý spolupachatel páchající nedovolený čin odpovídá v mezích své úmyslnosti nebo neúmyslnosti, nezávisle na odpovědnosti ostatních pachatelů. Za finanční trestné činy a přestupky odpovídá jako pachatel i ten, kdo na základě právního předpisu, rozhodnutí příslušného orgánu, smlouvy nebo skutečného jednání vede obchodní záležitosti fyzické osoby, právnické osoby nebo organizační složky bez právní subjektivity. Rozhodnutím vydaným v řízení ve věci o finančním trestném činu nebo přestupku nezaniká povinnost zaplacení veřejnoprávní pohledávky.

Potrestán za finanční trestný čin nebo přestupek nebude ten, kdo po spáchání protiprávního činu toto oznámil orgánu činnému v trestním řízení a odhalil podstatné okolnosti tohoto činu a ve lhůtě stanovené oprávněným orgánem uhradil celou veřejnoprávní pohledávku zkrácenou v důsledku protiprávního činu. Oznámení je nutné podat písemně nebo předat ústně do protokolu. Oznámení je neúčinné, bylo-li podáno v době, kdy již orgán činný v trestním řízení měl výslovně prokázanou informaci o spáchání finančního trestného činu nebo přestupku, stejně tak po zahájení služebních úkonů orgánem činným v trestním řízení, zejména prohledání, zjišťovacího úkonu (prověřování) nebo

kontroly pro odhalení finančního trestného činu nebo přestupku, ledaže tento úkon nedal základy k zahájení řízení ve věci tohoto protiprávního činu.

Orgány v přípravném řízení ve věcech finančních trestných činů a přestupků jsou finanční úřad, vedoucí finančního úřadu, inspektor finanční kontroly, celní úřad, vedoucí celního úřadu, vedoucí celního finančního úřadu, Pohraniční policie, Státní policie a Vojenská policie, Agentura pro vnitřní bezpečnost (Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrzznego) a Ústřední protikorupční úřad (Centralne Biuro Antykorupcyjne). Kromě státního zástupce je veřejným žalobcem u soudu orgán, který podává a podporuje žalobu.

Od 1.3.2017 platí předpisy trestného zákona, které zavádí trestní odpovědnost za falšování a předělávání daňových dokladů s cílem jejich použití jako autentických dokladů a za vystavování falešných faktur (dokladujících nepravdivou skutečnost). V souladu s novelou lze falšování/předělávání daňových dokladů potrestat trestem odnětí svobody od 6 měsíců až na 8 let, kdežto daňový podvod u DPH na základě fiktivních faktur v hodnotě nad 10 mil. PLN trestem odnětí svobody až na 25 let.

2.2.5. Vymáhací řízení ve správě

Nezaplatí-li poplatník, plátcé nebo inkasista daně, poplatky a jiné pohledávky, které upravuje zákon o správě daní a poplatků, spadají tyto do správní exekuce, jejíž pravidla stanoví zákon o vymáhacím řízení ve správě. Zákon stanoví i pravidla zajištění daňového závazku na majetku před splatností a během exekuce uplatňované donucovací prostředky, sloužící ke splnění daňových povinností. Uvedený zákon platí i pro peněžní pohledávky členských států Evropské unie a dalších zemí, které jsou vymáhány administrativně, pokud toto umožňují ratifikované mezinárodní smlouvy.

V oblasti exekuce peněžních pohledávek se zákon vztahuje k záležitostem exekuce: z peněz, ze mzdy za práci, z důchodových plnění a sociálního pojištění a sociálního důchodu, z bankovních účtů a spořicích vkladů, z jiných peněžních pohledávek, z práv z finančních nástrojů, z cenných papírů nezapsaných na účtech cenných papírů, ze směnky, z autorských majetkových práv a příbuzných práv a z práv průmyslového vlastnictví, z podílu ve společnosti s ručením omezeným, z ostatních majetkových práv a z movitostí a nemovitostí.

2.2.6. Daň z přidané hodnoty (DPH)

Předmětem daně z přidané hodnoty jsou:

- 1) dodání zboží nebo poskytnutí služby za úplatu v tuzemsku,
- 2) vývoz zboží,
- 3) dovoz zboží do tuzemska,
- 4) pořízení zboží z jiného členského státu EU za úplatu do tuzemska,
- 5) dodání zboží do jiného členského státu EU.

Ustanovení zákona neplatí pro prodej podniku nebo jeho části a úkony, které nemohou být předmětem platné smlouvy.

Pokud roční příjmy nedosahují 200.000 PLN, platí osvobození od daně, kdy se poplatník může tohoto osvobození vzdát. Toto osvobození není relevantní pro některé činnosti, mj. pro dovoz zboží a služeb

a pořízení zboží v rámci ES a pro poplatníky, kteří dodávají mj. výrobky z ušlechtilého kovu nebo s obsahem těchto kovů, zboží, na které se vztahuje spotřební daň, a nové dopravní prostředky, a kteří poskytují některé služby, včetně právních, v oblasti poradenství a klenotnických služeb. Toto osvobození neplatí pro poplatníky, kteří nemají sídlo na území Polské republiky.

Základním pravidlem zdanění DPH v tuzemských transakcích je vyúčtování daně na výstupu v období (měsíců nebo čtvrtletí) uskutečnění dodávky zboží nebo poskytnutí služby a vyúčtování daně k odpočtu (na vstupu) z pořízeného zboží a služeb v období (měsíců nebo čtvrtletí), u nichž vzhledem k pořízenému nebo dovezenému poplatníkem zboží nebo službám vznikla daňová povinnost, však ne dříve než v období, ve kterém poplatník obdržel daňový doklad nebo celní doklad. Pokud poplatník nesnížil daň na výstupu o daň na vstupu v příslušném období, může toto učinit v příznání předkládaném za jeden ze dvou následujících zúčtovacích období. V transakcích se zahraničními obchodními partnery je vznik daňové povinnosti a nároku na odpočet daně na vstupu spojený s datem uskutečnění zdanitelného plnění a obdržením dokumentů potvrzujících jeho uskutečnění.

Tzv. "malý poplatník" (tj. takový, u něhož hodnota prodeje nepřesáhla v předchozím roce v přepočtu 1.200.000 EUR) si může zvolit tzv. pokladní metodu vyúčtování, která spočívá v tom, že daňová povinnost v případě daně z přidané hodnoty vzniká ke dni: (1) úhrady celé nebo částečné pohledávky – v případě dodání zboží (poskytnutí služeb) poplatníkům registrovaným jako poplatníci DPH "činní", (2) obdržení celé nebo částečné úhrady, nejpozději však do 180 dnů ode dne dodání zboží (poskytnutí služby) – jinému subjektu než je uveden v bodě (1). Malý poplatník může odstoupit od pokladní metody, ale nejdříve po 12 měsících, kdy tuto metodu používal, a to po předchozím písemném oznámení finančnímu úřadu, zasláném do konce čtvrtletí, ve kterém tuto metodu uplatňoval.

V transakcích se zahraničními obchodními partnery je vznik daňové povinnosti a nároku na odpočet daně na vstupu spojený s datem uskutečnění zdanitelného plnění a obdržením dokumentů potvrzujících jeho uskutečnění.

Poplatníci mají povinnost podávat na finanční úřad daňová příznání VAT-7 do 25. dne měsíce následujícího po měsíci, kdy vzniklo zdanitelné plnění (daňová povinnost). Tzv. "malí poplatníci", kteří zvolili pokladní metodu, předkládají finančnímu úřadu daňová příznání VAT-7K do 25. dne měsíce následujícího po čtvrtletí, kdy jim vznikla daňová povinnost. Malí poplatníci, kteří nezvolili pokladní metodu, mohou také předkládat čtvrtletní daňová příznání VAT-7K, a to po předchozím písemném oznámení finančnímu úřadu volby této metody do 25. dne druhého měsíce čtvrtletí, za které bude poprvé podáváno čtvrtletní příznání. Ve stejných termínech mají poplatníci povinnost zaplatit daň na účet příslušného finančního úřadu.

Základem pro vyhotovení příznání je evidence prodeje a nákupů, která umožňuje určit na základě daňových dokladů (faktur) a jiných dokumentů údaje nezbytné pro stanovení předmětu a základu daně, výši daně na výstupu, opravy daně na výstupu, výši daně na vstupu snižující částku daně na výstupu, opravy daně na vstupu, částku daně, kterou je nutné zaplatit finančnímu úřadu nebo která podléhá vrácení, a také další údaje pro identifikaci jednotlivých transakcí, včetně čísla, které obchodního partnera identifikuje pro potřeby daně z příjmů nebo daně z přidané hodnoty. Od 1.1.2018 je tato evidence vedena pouze elektronicky s použitím počítačových programů.

Poplatníci DPH mají povinnost do 25. dne každého měsíce evidenci za předchozí měsíc podávat na ministerstvo rozvoje a financí prostřednictvím informačního systému – formou tzv. Jednotného kontrolního soboru (Jednotný Plik Kontrolny, JPK). Podrobná pravidla jsou popsána na stránkách Státní finanční správy <http://www.mf.gov.pl/krajowa-administracja-skarbowa/dzialalnosc/struktury-jpk>.

V termínu předložení přiznání musí poplatníci vypočítat a zaplatit daň na účet příslušného finančního úřadu. Základní daňová sazba DPH sice činí 22 % a snížené sazby 7 %, 3 % a 0 %, ale prodlouženo je období, ve kterém základní sazba daně z přidané hodnoty činí 23 % a snížené sazby jsou nyní 0 %, 5 % a 8 % -podle současného právního stavu budou platit do konce roku 2018. V případě, že by se makroekonomická situace země zhoršila, je možné, že sazby budou na nějakou dobu zvýšeny, maximálně na úroveň 25 %, 7 % a 10 %. Aplikují se úlevy z daně z přidané hodnoty, které jsou uvedeny v zákoně o dani z přidané hodnoty nebo vyhláškách ministra financí.

Poplatníci, kteří prodávají zboží a poskytují služby, včetně obchodu a gastronomie, pro nepodnikající fyzické osoby a paušální zemědělce, mají povinnost vést evidenci obrátu a částek daně z prodeje (na výstupu) při použití registračních pokladen. Podrobná pravidla fungování registračních pokladen stanoví vyhláška ministra příslušného pro hospodářství, kdežto pravidla uplatňování osvobození od registračních pokladen upravuje ministr financí. K poplatníkům, kteří jsou osvobozeni od používání registračních pokladen, patří mj. ti, jejichž prodej pro fyzické osoby, které nejsou živnostníky, a paušální zemědělce nepřesáhl 20.000 PLN.

Za účelem doložení uskutečněného prodeje poplatníci mají povinnost zpravidla vystavit daňové doklady. Lhůty pro vystavení těchto dokladů a rozsah informací, které musí obsahovat, stanovuje zákon o dani z přidané hodnoty. V případě prodeje osvobozeného od daně je na daňovém dokladu (faktuře) nutné uvést symbol PKWiU (Polská klasifikace zboží a služeb) prodávaného zboží nebo služby nebo odkaz na předpis, který stanovuje osvobození od daně. V případě intrakomunitární dodávky zboží platí to, že v daňovém dokladu musí být uvedeno daňové identifikační číslo obchodního partnera s příslušnými písmeny státu odběratele.

V případě zaplacení za dodané zboží a služby po splatnosti je poplatník, který svůj závazek neuhradí do 150 dnů ode dne splatnosti faktury, povinen provést opravu daně na vstupu (nárokované k odpočtu). Stejně tak poplatník, který do 150 dnů ode dne splatnosti neobdrží platbu, má nárok upravit svou daň na výstupu.

Na základě souhlasu vydaného Evropskou komisí pro Polsko, byla v roce 2014 zavedena nová pravidla pro odpočet daně na vstupu související s užíváním dopravních prostředků poplatníky, která na 50 % omezují odpočet související s provozními náklady vozidel, která nejsou využívána pouze pro účely zdaněné činnosti.

Zjistí-li správce daně nesrovnalost v daňovém přiznání k DPH, stanovuje dodatečnou daňovou povinnost, která činí 30 % výše nesrovnalosti. Pokud bude zjištěn odpočet DPH na základě daňových dokladů vystavených neexistujícím subjektem nebo za neuskutečněná plnění, respektive na základě faktur obsahujících částky, které nejsou v souladu se skutečností, činí sankce 100 % krácené výše daně.

2.2.7. Spotřební daň

Spotřební daň se týká spotřebních výrobků v souladu s pravidly platnými v Evropské unii. Jednotková balení tabákových a alkoholických výrobků (s výjimkou piva), které jsou předmětem obratu, musí být označena kolky.

2.2.8. Daň z příjmů právnických osob

(Zákon ze dne 15.2.1992 o dani z příjmů právnických osob)

Základní pravidlo daní z příjmů právnických osob stanovuje, že poplatníci, kteří mají sídlo nebo představenstvo na území Polské republiky, jsou povinni k dani z úhrnu svých příjmů, bez ohledu na místo jejich zdroje. Daň má lineární charakter, sazba činí 19 % základu daně, kterým jsou příjmy vyčíslené na základě řádně vedených účetních knih. Od 1.1.2017 roku je daňová sazba pro tzv. malé poplatníky snížena na 15 % základu daně. Poplatníci mají povinnost každý měsíc samostatně vypočítat příjem a výši daně a zaplatit zálohu na tuto daň, a to do 20. dne následujícího měsíce, bez předkládání daňového přiznání. Malí poplatníci mohou platit zálohy čtvrtletně. Po ukončení zdaňovacího období jsou poplatníci povinni podat daňové přiznání o výši příjmů/ztráty, a to do konce třetího měsíce následujícího roku.

Pro řádné vyúčtování daně z příjmů právnických osob je nutné podrobně znát seznam výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů, osvobození a odpočty od základu daně. Zde mají zvláštní význam předpisy týkající se odpisů hmotného a nehmotného majetku, protože výčet ročních odpisových sazeb, stanovený v příloze zákona o dani z příjmů právnických osob, je často základem ke stanovení odpisů pro účely zákona o účetnictví.

Odpisy lze uplatňovat ve stejné výši každý měsíc, nebo čtvrtletně, nebo jednorázově na konci zdaňovacího období. Ode dne 1.1.2017 došlo ke zvýšení hodnoty dlouhodobého hmotného majetku, na který se vztahuje jednorázový odpis, a to z 3.500 PLN na 10.000 PLN. Poplatníci zahajující podnikání nebo malí poplatníci – podle pravidel stanovených pro podporu *de minimis* – mohou uplatnit jednorázový odpis některého dlouhodobého hmotného majetku do výše 50.000 EUR (v roce 2018 – 216.000 PLN) ročně.

Příjem (ztrátu) se pro účely daně z příjmů právnických osob stanovuje na základě řádně vedených účetních knih v souladu s pravidly uvedenými v zákoně o účetnictví. Předpisy zákona o účetnictví upřesňují Národní účetní standardy, které vydává Výbor pro účetní standardy v rámci ministerstva financí. Jsou zveřejňované v Úředním věstníku ministra financí / ministra rozvoje a financí a na webové stránce <http://www.mf.gov.pl/ministerstwo-finansow/dzialalnosc/ciala-kolegialne/komitet-standardow-rachunkowosci/o-komitecie>. Na základě těchto předpisů každý poplatník zpracovává svá pravidla účtování zohledňující jeho činnost, včetně účtového rozvrhu. Dále je možné využít i Mezinárodní účetní standardy.

Do tří měsíců od ukončení účetního období (roku) je nutné zpracovat účetní výkazy, které musí být schváleny do konce šestého měsíce po rozvahovém dni. Před schválením prochází roční konsolidovaná účetní závěrka kapitálových skupin auditem, stejně jako roční účetní závěrka subjektů, které pokračují v činnosti, a to:

- tuzemských bank, poboček úvěrových institucí, poboček zahraničních bank, pojišťoven, zajišťoven, hlavních poboček a poboček pojišťoven, hlavních poboček a poboček zajišťoven a poboček zahraničních investičních společností,
- družstevních úvěrových spořitelén,
- subjektů, které se řídí předpisy o obchodování s cennými papíry a předpisy o investičních fondech a správě alternativních investičních fondů, a subjektů, uvedených v čl. 2 odst. 2b zákona o účetnictví,
- subjektů, které působí na základě předpisů o organizaci a fungování penzijních fondů,
- národních platebních institucí a institucí elektronických peněz,
- akciových společností, výjma společností, které jsem k rozvahovému dni v organizaci,
- ostatních subjektů (zejména společností s r.o., veřejných, partnerských, komanditních, komanditních akciových, občanskoprávních a podniků fyzických osob), které v předchozím účetním období, za které byla sestavena účetní závěrka, splnily alespoň dvě z následujících podmínek:
  - (a) průměrná roční zaměstnanost v přepočtu na úplné úvazky činila minimálně 50 osob,
  - (b) součet aktiv na konec účetního období činil v přepočtu na polskou měnu minimálně 2.500.000 EUR (za rok 2016 = 11.060.000 PLN),
  - (b) čistý příjem z prodeje zboží a produktů a finančních operací za účetní období činil v přepočtu na polskou měnu minimálně 5.000.00 EUR (za rok 2016 = 22.120.000 PLN).

Příjmy a náklady uvedené v účetních knihách se snižuje o částky daňově neuznatelné (např. výdaje na reprezentaci, nevyplacené mzdy) a zvyšuje o částky, které nejsou účtovány, ale jsou daňově uznatelné (např. příjmy z bezúplatného užívání cizího majetku, výdaje na vyplacené mzdy za předchozí období).

Od 1.1.2017 platí pravidlo, že pokud bude pohledávka ve výši nad 15.000 PLN uhrazena hotově, tuto částku nebude možné uplatnit ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Vztahuje se to také na hodnotu dlouhodobého hmotného majetku a intrakomunitární plnění.

2.2.9. Daň z příjmů fyzických osob (Zákon ze dne 26.7.1991 o dani z příjmů fyzických osob)

2.2.9.1. Zdanění příjmů dle všeobecných pravidel

Podnikatel podnikající jako fyzická osoba, nebo společník společnosti bez právní subjektivity má ve většině případů možnost volby formy zdanění a vedení účetnictví. Omezení volby se týká pouze jmenovitě vyčíslených druhů živností a vyskytuje se v případě překročení určitých velikostí podniku.

Zdanění formou tzv. paušálu z evidovaných příjmů se nevztahuje na podnikatele, kteří měli v předchozím roce příjmy z činnosti provozované pouze samostatně ve výši nad 250.000 EUR (za rok 2017 – 1.078.425 PLN) nebo kteří dosáhli příjmů pouze z činnosti provozované formou společnosti a součet příjmů společníků této společnosti nepřesáhl částku 250.000 EUR.

Po překročení výnosů bez DPH z prodeje zboží, výrobků a finančních operací ve výši 2 000 000 EUR (dosažených v roce 2017 na úrovni minimálně 8.627.400 PLN) mají fyzické osoby a občanské společnosti fyzických osob povinnost vést v následujícím zdaňovacím období účetní knihy.

Volbě způsobu vedení účetnictví (evidenci) a formy zdanění by měla předcházet podrobná analýza dopadů v oblasti náročnosti a nákladů a daňových dopadů. Taková analýza by měla být provedena

každým rokem, před vypršením lhůt k oznámení finančnímu úřadu informace o zvolené formě zdanění a vedení účetní evidence.

Poplatníci zdanění dle zákona o dani z příjmů fyzických osob, to znamená dle tzv. všeobecných pravidel, jsou povinni vést (1) daňovou knihu příjmů a výdajů (podatkowa księga przychodów i rozchodów), jež je základem pro vyčíslení základu daně, (2) evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, (3) evidenci vybavení, (4) mzdové listy zaměstnanců, (5) evidenci prodeje, (6) evidenci jízd vozidla, které není dlouhodobým hmotným majetkem a (7) vypočítávat zálohy na daň z příjmů a platit je na účet finančního úřadu s tím, že zde není povinnost podávat daňová přiznání v průběhu roku.

Daňové přiznání za zdaňovací roční období se podává do konce dubna následujícího roku. V tomto přiznání se uvádí příjmy (ztráty) ze všech zdrojů příjmů poplatníka, zaplacené pojistné na sociální a zdravotní pojištění, všechna osvobození a odečitatelné položky, na něž má poplatník nárok. Ve stejné lhůtě je poplatník povinen doplatit daň, je-li částka vyplývající z ročního vyúčtování vyšší než zálohy zaplacené v průběhu zdaňovacího období. Došlo-li k přeplatku, bude tento vrácen do tří měsíců od podání přiznání nebo bude zaúčtován ve prospěch jiných vymahatelných daňových závazků.

Za příjem z mimozemědělské podnikatelské činnosti se považují pohledávky, i když nebyly ve skutečnosti obdrženy, po odečtení hodnoty vráceného zboží, poskytnutých slev a skont. U poplatníků, kteří prodávají zboží a služby zdanitelné daní z přidané hodnoty, se za příjem z tohoto prodeje považuje příjem snížený o daň z přidané hodnoty na výstupu.

Pro řádné vyúčtování daně z příjmů fyzických osob je nutné podrobně znát seznam předmětných osvobození, výdajů na dosažení, zajištění a udržení příjmů a odpočty od základu daně. Od 1.1.2017 platí pravidlo, že pokud bude pohledávka ve výši nad 15.000 PLN uhrazena hotově, částku přesahující tento limit nebude možné uplatnit ve výdajích na dosažení, zajištění a udržení příjmů. Vztahuje se to také na hodnotu dlouhodobého hmotného majetku a intrakomunitární plnění.

V roce 2018 se daň z příjmů pobírá od základu daně dle následující tabulky:

Základ daně v PLN	Daň činí	
do 85.528	18 %	mínus sleva na dani
více než 85.528	15.395,05 PLN + 32 % rozdílu nad 85.528 PLN	

Poplatníci, jejichž příjmy nepřekračují horní hranici první skupiny daňové stupnice, si v průběhu roku snižují zálohy o 556,02 PLN. Po skončení roku jsou částky snižující daň v daňovém přiznání uplatňovány závisle na výši dosaženého příjmu, a to následovně:

- 1.188 PLN – pro základ daně nepřesahující částku 6.600 PLN;
- 1.188 PLN minus částka vypočtena dle vzorce: $631,98 \text{ PLN} \times (\text{základ daně} - 6.600 \text{ PLN}) \div 4.400 \text{ PLN}$, pro základ daně nad 6.600 PLN a do maximálně 11.000 PLN;
- 556,02 PLN – pro základ daně nad 11.000 PLN a do maximálně 85.528 PLN;

- 556,02 PLN mínus částka vypočtena dle vzorce: $556,02 \text{ PLN} \times (\text{základ daně} - 85.528 \text{ PLN}) \div 41\,472 \text{ PLN}$, pro základ daně nad 85.528 PLN a do maximálně 127.000 PLN.

Příjmy ze živnostenské činnosti je možné danit i rovnou daní ve výši 19 % základu daně.

2.2.9.2. Paušální zdanění

2.2.9.2.1. Paušál z evidovaných příjmů

Při placení daně z příjmů touto formou vzniká povinnost (1) vést evidenci příjmů, která je základem pro stanovení výše základu daně, (2) vést evidenci dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku, (3) vést evidenci vybavení, (4) vést mzdové listy zaměstnanců a (5) vypočítávat zálohy na daň z příjmů a platit je na účet finančního úřadu.

Poplatník předkládá finančnímu úřadu příslušnému dle místa bydliště písemné prohlášení o volbě zdanění formou paušálu z evidovaných příjmů za dané zdaňovací období do 20. ledna zdaňovacího období; neohlásil-li v této lhůtě likvidaci podnikatelské činnosti nebo ne zvolil-li jinou formu zdanění, přijímá se, že nadále podniká formou evidovaného paušálu. Poplatníci, kteří hradí daň formou evidovaného paušálu, jsou povinni každý měsíc vypočítat paušální daň a zaplatit ji na účet finančního úřadu do 20. dne následujícího měsíce a za měsíc prosinec ve lhůtě pro podání daňového přiznání. Tito poplatníci jsou povinni do 31. ledna podat na finanční úřad příslušný dle místa bydliště přiznání PIT-28 o výši dosaženého příjmu, výši vyčíslených odpočtů a výši paušálu z evidovaných příjmů.

Paušál z evidovaných příjmů, závisle na druhu živnosti, činí od 3 do 20 %.

Příjmy zdaňované paušálními formami daně se nesčítají s příjmy z jiných zdrojů, na které se vztahuje daň z příjmů fyzických osob.

2.2.9.2.2. Daňová karta

Daňová karta je formou paušálního zdanění, kterou mohou uplatňovat podnikatelé podnikající v rámci živností vyjmenovaných v zákoně o paušální dani z některých příjmů fyzických osob.

Poplatníci, kteří provozují činnost zdaněnou daňovou kartou, jsou osvobozeni od povinnosti vést knihy, podávat daňová přiznání, přiznání o výši dosažených příjmů a placení záloh na daň z příjmů. Možnost uplatňovat daňovou kartu vzniká na žádost poplatníka, předloženou dle stanoveného vzoru příslušnému finančnímu úřadu, nejpozději do dne 20. ledna zdaňovacího období; neohlásil-li v této lhůtě likvidaci podnikatelské činnosti nebo ne zvolil-li jinou formu zdanění, přijímá se, že nadále podniká touto formou. Ředitel finančního úřadu, při zohlednění žádosti o uplatnění daňové karty, vydává rozhodnutí a určuje výši daně za zdaňovací období. Poplatníci platí daň z příjmů formou daňové karty, sníženou o zaplacené pojistné na všeobecné zdravotní pojištění, bez předvolání do sedmého dne každého měsíce za předchozí měsíc a za prosinec ve lhůtě do dne 28. prosince zdaňovacího období, na účet příslušného finančního úřadu.

2.2.9.3. Povinnosti plátců daně z příjmů fyzických osob

K povinnostem plátce stanoveným v zákoně o dani z příjmů fyzických osob patří:

- 1) výpočet a odvádění záloh na daň z příjmů z mezd a dalších plnění vyplácených zaměstnancům a mezd vyplácených z občanskoprávních smluv (dohod o pracovní činnosti a o provedení práce),

- 2) zpracování ročního daňového přiznání (PIT-4R) a jeho předložení finančnímu úřadu do konce ledna následujícího roku,
- 3) odvádění záloh na daň z příjmů na bankovní účet finančního úřadu do 20. dne následujícího měsíce,
- 4) vyhotovování a doručování poplatníkům, kterým byly vyplaceny mzdy, a finančním úřadům příslušným dle místa bydliště poplatníků daňového přiznání (PIT-11),
- 5) zpracování stanovených daňových informací a jejich předkládání příslušnému finančnímu úřadu.

2.2.10. Daň z občanskoprávních úkonů (Zákon ze dne 9.9.2000 o dani z občanskoprávních úkonů)

Tato daň se vztahuje na:

- 1) občanskoprávní úkony – smlouvy o prodeji a výměně předmětů a majetkových práv, smlouvy o půjčce peněz nebo věcí označených dle druhu, darovací smlouvy – v části týkající se převzetí dluhů obdarovaným a zátěží nebo závazků dárce, smlouvy na doživotí, smlouvy o části dědictví a smlouvy o zrušení spoluvlastnictví – v části týkající se splátek nebo doplatků, ustanovení hypotéky, ustanovení užívání za úplaty - včetně neregulérního a věcného břemena za úplaty, nepravdělné smlouvy schovací (*smlouva o depositu irregulare*), společenské smlouvy,
- 2) změny smluv uvedených v bodě 1, pokud způsobují zvýšení základu daně z občanskoprávních úkonů;
- 3) rozhodnutí soudů, včetně smírčích, a o smíru, pokud způsobují stejné právní následky jako občanskoprávní úkony uvedené v bodě (1) nebo (2).

Občanskoprávní úkony jsou zdanitelné daní, jsou-li jejich předmětem předměty nacházející se na území PR nebo majetková práva vykonávaná na území PR a předměty nacházející se v zahraničí nebo majetková práva vykonávaná v zahraničí v případě, že nabyvatel má místo bydliště nebo sídlo na území PR a občanskoprávní úkon byl uskutečněn na území PR. Společenská smlouva a změna společenské smlouvy je zdanitelná touto daní, je-li sídlo občanské společnosti na území Polské republiky, kdežto u kapitálové společnosti – pokud se na území PR nachází skutečné vedení nebo sídlo firmy – pokud její skutečné vedení není na území jiného členského státu EU nebo EFTA.

Tato daň se nevztahuje mj. na: smlouvy o prodeji nemovitosti nebo dlouhodobého užívání, uzavírané v souladu s realizací pohledávek vyplývajících z omezení způsobu využívání nemovitosti na základě předpisů o ochraně životního prostředí, smlouvy o prodeji věcí v exekučním nebo konkurzním řízení, občanskoprávní úkony, jiné než společenská smlouva a její změny, pokud alespoň jeden účastník je z titulu uskutečnění tohoto úkonu zdaněný daní z přidané hodnoty nebo je od této daně osvobozen (s jistými výjimkami).

Daňová povinnost vzniká okamžikem:

- 1) uskutečnění občanskoprávního úkonu, v případě, jsou-li plátcí pořizovatelé předmětů určených ke zpracování nebo dalšímu prodeji, okamžikem vyplacení pohledávky,
- 2) uskutečnění usnesení o zvýšení kapitálu společnosti, která má právní subjektivitu,
- 3) předložení prohlášení o zřízení hypotéky nebo uzavření smlouvy o zřízení hypotéky,
- 4) nabytí právní moci soudního rozhodnutí, doručení rozsudku smírčího soudu nebo uzavření smíru,
- 5) odkázání se na okolnost uskutečnění občanskoprávního úkonu – pokud poplatník nepředložil přiznání k dani z občanskoprávních úkonů do 5 let od konce roku, kdy vypršela lhůta splatnosti a následně se odkazuje před daňovým orgánem nebo orgánem finanční kontroly na okolnost jeho uskutečnění.

Základem zdanění je:

- u smlouvy o prodeji – tržní hodnota předmětů nebo majetkového práva,
- u smlouvy o půjčce a nepravdělné smlouvy schovací (*smlouva o depositu irregulare*) – částka nebo hodnota půjčky nebo uschované věci,
- v případě zřízení hypotéky – hodnota zajištěné pohledávky.
- Poplatníci mají povinnost, bez vyzvání daňovým orgánem, předložit přiznání k dani z občanskoprávních úkonů a vypočítat a zaplatit daň do 14 dnů od data vzniku daňové povinnosti, vyjma případů, kdy je daň pobírána plátcem (notářem – z občanskoprávních úkonů uskutečňovaných formou notářského zápisu a pořizovatelem věci – ze smluv o prodeji, pokud pořizovatel tyto věci pořizuje za účelem zpracování nebo prodeje).

2.2.11. Daň z nemovitostí

Tato daň z nemovitostí se vztahuje na pozemky, budovy a jejich části a stavby nebo jejich části spojené s provozováním živnostenské činnosti. Zdanění se netýká pozemků, klasifikovaných v evidenci pozemků a budov jako obhospodařovaná půda, pozemky s lesními a křovinnými porosty na obhospodařované půdě nebo lesy, s výjimkou pozemků užívaných pro účely podnikání.

Základem zdanění je:

- 1) pro pozemky – rozloha,
- 2) pro budovy nebo jejich části – užitková plocha, kde plocha místností nebo jejich částí a část patra s výškou ve světle od 1,40 do 2,20 m se započítává do užitkové plochy v 50 % a pokud je výška menší než 1,40 m, tato plocha se nezapočítává,
- 3) pro stavby nebo jejich části spojené s provozováním podnikatelské činnosti – vstupní hodnota dlouhodobého hmotného majetku, stanovená na základě zákona dani z příjmů právnických osob a zákona o dani z příjmů fyzických osob, stanovená k 1. lednu zdaňovacího období, která je základem pro výpočet odpisů v tomto roce, nekrácená o výši odpisů (hrubá hodnota stavby).

Výši daňových sazeb stanoví zastupitelstvo obce, přičemž tyto nemohou být vyšší než limitní sazby, stanovené v zákoně o místních daních a poplatcích. Při stanovení výše sazeb může zastupitelstvo obce diferencovat jejich výši pro jednotlivé druhy zdanitelných předmětů, při zohlednění především lokalizace, druhu provozované činnosti, druhu zástavby, určení a způsobu využití pozemku a způsobu využití, druhu zástavby, technického stavu a stáří budov. V případě neschválení daňových sazeb se uplatňují sazby platné v roce předcházejícím zdaňovacímu období.

Výše daně je stanovena pro:

- fyzické osoby – formou rozhodnutí správce daně příslušného podle místa lokalizace zdanitelných předmětů, na základě informací o nemovitostech a stavebních objektech podaných těmito osobami, do 14 dnů ode dne vzniku skutečností opodstatňujících vznik nebo zánik daňové povinnosti,
- právnické osoby a organizační složky a společnosti bez právní subjektivity – na základě přiznání podaných správcem daně příslušnému podle místa lokalizace zdanitelných předmětů do 31. ledna zdaňovacího období; vznikla-li daňová povinnost po tomto dni, přiznání by mělo být podáno do 14 dnů ode dne vzniku skutečností základajících vznik daňové povinnosti.

Informace a přiznání k dani z nemovitostí jsou vyhotoveny na tiskopisech dle vzorů stanovených zastupitelstvem obce. Povinnost podávat informace o nemovitostech a stavebních objektech a přiznání k dani z nemovitosti se týká i poplatníků uplatňujících osvobození od daně. Správcem daně, příslušným pro daň z nemovitostí, je starosta (primátor města).

Fyzické osoby platí daň stanovenou daňovým rozhodnutím ve stejných splátkách po dobu trvání daňové povinnosti, a to do dne 15.3., 15.5., 15.9. a 15.11. zdaňovacího období. Právnícké osoby, organizační složky a společnosti bez právní subjektivity platí v přiznání vypočtenou daň bez předvolání, ve stejných splátkách po dobu trvání daňové povinnosti, a to do 15. dne každého měsíce (za leden do 31. ledna).

2.2.12. Daň silniční

Daň silniční se vztahuje na:

- 1) nákladní vozidla s povolenou celkovou hmotností od 3,5 t a pod 12 tun,
- 2) nákladní vozidla s povolenou celkovou hmotností 12 t nebo vyšší,
- 3) návěsové a přívěsové tahače přizpůsobené k užívání včetně s návěsem nebo přívěsem s povolenou celkovou hmotností soupravy vozidel od 3,5 t a do 12 t,
- 4) návěsové a přívěsové tahače přizpůsobené k užívání včetně s návěsem nebo přívěsem s povolenou celkovou hmotností soupravy 12 t nebo vyšší,
- 5) přívěsy a návěsy, které mají spolu v motorovém vozidlem povolenou celkovou hmotnost od 7 t do 12 t, vyjma souvisejících pouze se zemědělskou činností, provozovanou poplatníkem zemědělské daně,
- 6) přívěsy a návěsy, které mají spolu v motorovém vozidlem povolenou celkovou hmotnost 12 t nebo vyšší, vyjma souvisejících pouze se zemědělskou činností, provozovanou poplatníkem zemědělské daně,
- 7) autobusy.

Daňová povinnost v oblasti silniční daně se týká fyzických osob a právnických osob, které vlastní dopravní prostředky.

Orgánem, příslušným ve věcech silniční daně, je starosta obce (primátor města), na jejímž území se nachází místo bydliště nebo sídlo poplatníka a v případě podniku s více provozovnami nebo subjektu, který se skládá s vyčleněných organizačních složek – správce daně, na jehož území se nachází provozovna nebo složka, která má zdaňované dopravní prostředky.

Výši daňových sazeb stanoví na základě usnesení zastupitelstvo obce, přičemž roční daňová sazba nemůže být vyšší než limitní sazby stanovené v zákoně o místních daních a poplatcích. Při stanovení sazeb může zastupitelstvo obce diferencovat výši sazeb pro jednotlivé druhy předmětů zdanění při zohlednění především vlivu dopravního prostředku na životní prostředí, roku výroby nebo počtu míst k sezení.

Silniční daň se platí ve dvou stejných splátkách, do 15. února a 15. září každého roku. Silniční daň se platí bez předvolání na účet rozpočtu příslušné obce.

2.3. Příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob

Zaměstnavatel, který zaměstnává alespoň 25 zaměstnanců v přepočtu na plný úvazek, je povinen platit měsíčně příspěvek na Státní fond pro rehabilitaci postižených osob (Państwowy Fundusz

Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, PFRON), a to ve výši stanovené součinem 40,65% průměrné mzdy a počtu pracovníků, odpovídajícího rozdílu mezi počtem zaměstnanců zajišťujícím dosažení koeficientu zaměstnanosti osob se změněnou pracovní schopností ve výši 6% a skutečným počtem zaměstnanců se zdravotním postižením. Z příspěvku jsou osvobozeni zaměstnavatelé, u nichž ukazatel zaměstnanosti osob se změněnou pracovní schopností činí minimálně 6 %.

Zaměstnavatelé, kteří zaměstnávají osoby se změněnou pracovní schopností, zařazované do vysoké míry postižení a osoby, u nichž byly zjištěny určité nemoci, jsou oprávněni k uplatnění snížení plateb.

Podnikatelé, kteří mají povinnost platit příspěvky na Fond, jsou povinni vyhotovit měsíční přiznání a zasílat je elektronickou cestou v systému e-<https://pracodawca.e-pfron.pl> do 20. dne následujícího měsíce. Ve stejné lhůtě jsou povinni zaplatit příspěvek na účet Fondu.

Příspěvky na Fond jsou povinností podnikatelů, kterou si nelze započítat do výdajů vynaložených na dosažení, zajištění a udržení příjmů.

2.4. Poplatky za využívání životního prostředí

Od 1. ledna 2018 jsou tyto poplatky stanovovány v souladu s předpisy:

- zákona o ochraně životního prostředí a vyhlášky vlády ze dne 22.12.2017 o jednotkových sazbách poplatků za využívání životního prostředí (ustawa - Prawo ochrony środowiska oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22.12.2017 roku w sprawie jednostkowych stawek opłat za korzystanie ze środowiska) – za vypouštění plynů nebo prachů do ovzduší a skladování odpadů,
- zákona o vodách a vyhlášky vlády ze dne 22.12.2017 o sazbách poplatků za vodohospodářské služby (ustawa – Prawo wodne oraz Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 22.12.2017 roku w sprawie stawek opłat za usługi wodne) – za vypouštění odpadních vod do vod nebo do země a odběr vody.

Subjekt, který životní prostředí využívá, sám stanovuje výši poplatků za období, kdy životní prostředí využíval, a do dne 31. března předkládá maršálkovi vojvodství přehled za předchozí rok, který obsahuje informace a údaje o rozsahu využívání životního prostředí a výši poplatků. V této lhůtě subjekt musí tyto poplatky uhradit na účet příslušného maršálkovského úřadu. Poplatky se nehradí, pokud roční výše pro jeden druh využívání životního prostředí nepřekračuje 800 zlotých. Pokud roční výše poplatku nepřekračuje 100 zlotých, není povinné ani předkládat přehled o rozsahu využití životního prostředí.

Poplatky za vypouštění odpadních vod do vod nebo do země a odběr vody jsou stanovovány jako fixní a proměnlivé poplatky, mimo jiné závisle na druhu znečištění odpadních vod a druhů činnosti, pro jejíž účely je voda odebírána. Fixní poplatek se hradí na bankovní účet společnosti Wody Polskie ve čtyřech rovných čtvrtletních splátkách, maximálně do konce měsíce následujícího po ukončení každého čtvrtletí. Proměnlivý poplatek se hradí na bankovní účet společnosti Wody Polskie nejpozději do konce měsíce následujícího po ukončení každého čtvrtletí, a to na základě odečtu z měřících zařízení.

3. Pojištění v Polsku

3.1. Legislativa

Základní význam pro sociální a zdravotní pojištění v Polsku mají:

a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997 (Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 roku), která stanoví, že "Občan má nárok na sociální zabezpečení v případě pracovní neschopnosti způsobené nemocí nebo invaliditou a po dosažení důchodového věku" (čl. 67) a „Občanům, nezávisle na jejich hmotné situaci, veřejné orgány zajišťují rovný přístup ke službám zdravotní péče hrazené z veřejných prostředků“ (čl. 68).

b) Acquis Communautaire (právo) Evropské unie, přijaté ke dni 1.5.2004 jako závazné na území PR, uvedené v části 1:

c) zákony

- Zákon ze dne 19.12.2008 o předčasných důchodech za práci ve zvláštních podmínkách (Ustawa o emeryturach pomostowych).
- Zákon ze dne 13.7.2006 o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele (Ustawa o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy).
- Zákon ze dne 20.4.2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce (Ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy).
- Zákon ze dne 30.10.2002 o sociálním zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání (Ustawa roku o ubezpieczeniu społecznym z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych).
- Zákon ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení (Ustawa o systemie ubezpieczeń społecznych).
- Zákon ze dne 27.8.2004 o službách zdravotní péče hrazených z veřejných prostředků (Ustawa o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych).
- **Zákon ze dne 25.6.1999 o peněžních plněních ze sociálního pojištění v případě nemoci a mateřství** (Ustawa o świadczeniach pieniężnych z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa).

d) prováděcí předpisy (vyhlášky) vydávané vládou nebo příslušnými ministry, mj.

- Nařízení vlády ze dne 30.12.1998 o podrobných pravidlech a způsobu provádění kontroly plátců pojistného.
- Vyhlaška ministra práce a sociální politiky ze dne 29.11.2002 o diferenciaci procentní sazby na sociální zabezpečení při pracovním úrazu a nemoci z povolání závisle na pracovních rizicích a jejich následcích.
- Nařízení vlády ze dne 20.12.2004 o lhůtách, rozsahu a způsobu ověřování údajů pojištěnců a způsobu postupování Správy sociálního zabezpečení a Správy zemědělského sociálního zabezpečení v případě zjištění jejich nesouladů.

- Nařízení vlády ze dne 18.4.2008 o podrobných pravidlech a způsobu postupování ve věcech vyúčtování pojistného, které je povinna vybírat Správa sociálního zabezpečení.
- Nařízení vlády ze dne 18.12.1998 o podrobných pravidlech a způsobu provádění kontroly plátců pojistného.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 2.2.2001, která stanoví vzor informace o dávkách, plněních nebo mzdách za pracovní neschopnost, vyplacených plátcí pojistného a způsob jejího zpracování, předávání a oprav.
- Vyhláška ministra hospodářství, práce a sociální politiky ze dne 31.7.2003 o podrobných pravidlech prominutí pohledávky z titulu pojistného na sociální pojištění.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 23.10.2009, která stanoví vzory přihlášení k sociálnímu a zdravotnímu pojištění, jmenných měsíčních výkazů a jmenných opravných měsíčních výkazů, přihlášení plátce, zúčtovacích příznání a opravných zúčtovacích příznání, oznámení údajů o práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru a dalších dokumentů.
- Vyhláška ministra financí ze dne 5.11.2009, která stanoví vzor bankovního platebního dokumentu pro úhradu pojistného hrazeného Správě sociálního zabezpečení.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 1.4.2010 o podmínkách, které musí splnit plátcí pojistného, kteří podávají pojistné dokumenty formou elektronického dokumentu prostřednictvím datového přenosu.
- Vyhláška ministra zdravotnictví ze dne 4.11.2014, která stanoví vzor žádosti o vrácení výdajů na zdravotní péči poskytnutou v zahraničí.

3.2. Sociální pojištění

Sociální pojištění zahrnuje důchodové starobní, důchodové invalidní, nemocenské a úrazové pojištění. Pojistné je uznatelným nákladem v podnikání podnikatele a je považováno za položku snižující příjmy před zdaněním daní z příjmů fyzických osob pro pojištěné osoby. Pojistné je nutné uhradit za podnikající osoby a osoby s nimi spolupracující, zaměstnance a osoby pracující na dohodu o pracovní činnosti (v některých případech i na dohodu o provedení práce).

3.2.1. Důchodové starobní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 19,52 % vyměřovacího základu. Je hrazeno z poloviny (po 9,76%) pojištěnou osobou (pojištěncem) a plátcem pojistného (zaměstnavatelem, zadavatelem/objednatelem u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Vyměřovací základ pojistného na důchodové starobní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2018 – 133.290 PLN.

3.2.2. Důchodové invalidní pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 8 % vyměřovacího základu, z toho hradí pojištěný 1,5 % a plátcem pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod) 6,5 %. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel. Vyměřovací základ pojistného na důchodové invalidní pojištění má svůj limit. Výše ročního limitu vyměřovacího základu pro pojistné na toto pojištění činí v roce 2018 – 133.290 PLN.

3.2.3. Úrazové pojištění

Pojistné na úrazové pojištění činí 0,40-3,60 % vyměřovacího základu, a to závisle na kategorii rizika stanoveného pro dané pracoviště. Procentní sazba pojistného na úrazové pojištění činí pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují maximálně 9 pojištěnců – 1,80 %. Procentní sazbu pojistného na úrazové pojištění pro plátce pojistného, kteří k úrazovému pojištění přihlašují minimálně 10 pojištěnců, stanovuje Správa sociálního zabezpečení.

Pojistné hradí v celé výši plátce pojistného (zaměstnavatel, zadavatel/objednatel u dohod). V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících celé pojistné hradí živnostník/podnikatel.

3.2.4. Nemocenské pojištění

Pojistné na toto pojištění činí 2,45 % vyměřovacího základu. Je hrazeno v celé výši pojištěnou osobou. V případě živnostníků – fyzických osob a osob s nimi spolupracujících (pro které je dobrovolné) celé pojistné platí živnostník/podnikatel.

Základ pro výpočet pojistného na nemocenské pojištění živnostníků a osob s nimi spolupracujících je omezen. Částka měsíčního omezení vyměřovacího základu pojistného na toto pojištění činí v roce 2018 – 11.107,50 PLN.

3.2.5. Pojistné na Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (FEP).

Pravidla pro platbu pojistného na FEP a financování plnění z Fondu stanovuje zákon (UEP). Na tento důchod mají nárok osoby, které pracovaly ve zvláštních podmínkách (mj. práce pod zemí, na vodě, pod vodou, ve vzduchu, v podmínkách horkého a studeného mikroklimatu, vykonávaly velmi těžké fyzické práce, práci v podmínkách zvýšeného atmosférického tlaku, těžkou fyzickou práci související s velmi velkou statickou zátěží) nebo vykonávaly práci zvláštního charakteru (zaměstnání vyžadující zvláštní odpovědnost a zvláštní psychofyzickou kondici, kdy se možnosti jeho řádného vykonávání způsobem neohrožujícím bezpečnost veřejnosti, včetně zdraví nebo života jiných lidí, snižují před dosažením důchodového věku nebo v důsledku snížení této kondice, např. práce strojevedoucích, práce řidičů vozidel s právem přednostní jízdy).

Pojistné na FEP činí 1,5 % vyměřovacího základu. Vyměřovacím základem je vyměřovací základ pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění. Pojistné na FEP hradí v plné výši plátce pojistného. Pojistné vypočítává, vyúčtovává a každý měsíc platí plátce pojistného.

Pojistné na FEP se platí za zaměstnance, který se narodil po 31.12.1948 a vykonává práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru. Povinnost hradit pojistné na FEP vzniká ke dni, kdy zaměstnanec začíná výkon zaměstnání ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru, a zaniká ke dni, kdy tyto práce přestává vykonávat.

3.2.6. Výše pojistného živnostníka/podnikatele za leden – prosinec 2018 činí PLN*:

Druh pojistného / účet	Včetně dobrovolného nemocenského pojištění	Bez dobrovolného nemocenského pojištění
Sociální pojištění**	846,91	781,60
Zdravotní pojištění	319,94	319,94
Fond práce	65,31	65,31

* týká se osob provozujících mimozemědělskou živnost, pro které je minimálním vyměřovacím základem částka 2.665,80 PLN (60 % prognózované průměrné měsíční mzdy, přijaté pro stanovení výše limitu ročního vyměřovacího základu pojistného pro rok 2018)

** výše pojistného na úrazové pojištění vypočtená procentuální sazbou ve výši 1,80 % příslušnou pro plátce pojistného, kteří v předchozím kalendářním roce přihlásili k úrazovému pojištění v průměru měsíčně do 9 osob.

Osoby provozující mimozemědělskou podnikatelskou činnost, které ji provozují maximálně dva roky a v období posledních 60 kalendářních měsíců před dnem zahájení podnikání neprovozovaly mimozemědělskou podnikatelskou činnost, a nepodnikají pro bývalého zaměstnavatele, pro něhož před dnem zahájení podnikání v daném nebo předchozím kalendářním roce vykonávaly v rámci pracovního poměru nebo družstevního pracovního poměru činnosti zahrnuté do provozované podnikatelské činnosti, uplatňují snížený vyměřovací základ pojistného v období dvou let od zahájení této činnosti. V roce 2018 tento základ stanoví deklarována částka, minimálně však 630,00 PLN, což znamená, že pojistné na sociální pojištění těchto osob nemůže být menší než:

- 122,98 PLN (tj. 19,52 % vyměřovacího základu) – na povinné starobní důchodové pojištění,
- 50,40 PLN (tj. 8 % vyměřovacího základu) – na povinné invalidní důchodové pojištění,
- 15,44 PLN (tj. 1,80 % vyměřovacího základu) – na povinné úrazové pojištění – za předpokladu, že podnikatel přihlašuje k úrazovému pojištění maximálně 9 osob,
- 15,44 PLN (tj. 2,45 % vyměřovacího základu) – na dobrovolné nemocenské pojištění.

3.2.7. Vydávání závazného stanoviska (interpretace) Správou sociálního zabezpečení k rozsahu a způsobu aplikování předpisů

V případě, kdy je nutné získat písemnou interpretaci (závazné stanovisko) k rozsahu a způsobu aplikace předpisů, z nichž vyplývá povinnost podnikatele, který je žadatelem, poskytovat pojistné na sociální pojištění, může tento podat žádost o jeho vydání k příslušné pobočce SZS, která je příslušná vydat stanovisko ve věci:

- povinnosti podléhání sociálnímu zabezpečení,
- pravidel výpočtu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (překlenovacích),
- vyměřovacího základu pojistného na sociální a zdravotní pojištění, Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a Fond předčasných důchodů za práci ve zvláštních podmínkách (překlenovacích).

SZS není povinna vydávat stanovisko mj. ve věcech:

- podléhání zdravotnímu pojištění,
- povinnosti hrazení podnikatelem pojistného na Fond práce a Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění,
- uznání příslušné práce za práci ve zvláštních podmínkách nebo zvláštního charakteru,
- plnění,
- pravidel předkládání a vyplňování pojistných dokladů,
- pravidel stanovování příslušné legislativy v oblasti sociálního zabezpečení ve smyslu předpisů Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 883/2004 ze dne 29.4.2004 o koordinaci systémů sociálního zabezpečení.

Individuální stanoviska včetně žádostí o vydání interpretace, po odstranění identifikačních údajů žadatele a jiných subjektů uvedených v obsahu stanoviska, SSZ obratem zveřejňuje ve Zpravodaji veřejných informací (Biuletyn Informacji Publicznej)/ (<http://www.zus.pl/bip> záložka „Interpretacje“.

Jedná se o výklady, které:

- byly vydány v individuálních věcech podnikatelů na základě jimi popsaných skutečností nebo budoucí situace, a příslušně k ustanovením zákona o svobodě podnikání jsou pro Správu sociálního zabezpečení závazné pouze ve věcech, v rámci, nichž byly vydány;
- jsou vydány na základě skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti s tím, že i nejmenší odchylka od skutečnosti nebo budoucí situace popsané v žádosti o vydání interpretace (závazného stanoviska) může mít podstatný význam pro posouzení uvedené ve stanovisku;
- týkají se právního stavu platného v okamžiku vydání, což znamená, že se některá zveřejněná stanoviska vztahují na již neplatné předpisy.

3.3. Zdravotní pojištění

Systém financování zdravotní péče a povinnosti podnikatelů v této oblasti upravuje zákon ze dne 27. 8. 2004 o plněních zdravotní péče financovaných z veřejných prostředků. Osoby, které provozují mimozemědělskou podnikatelskou činnost, osoby s nimi spolupracující a osoby, které jsou zaměstnanci podle zákona ze dne 13.10.1998 o systému sociálního zabezpečení, podléhají pojistné povinnosti. Rodinní příslušníci osob, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění, kteří mají bydliště na území PR, pokud se na ně nevztahuje povinnost zdravotního pojištění, jsou považováni za pojištěné osoby.

Pojistné na zdravotní pojištění činí 9,00 % vyměřovacího základu a je v celé výši hrazeno pojištěnými osobami. Vyměřovací základ se stanovuje:

- pro zaměstnance – na základě předpisů týkajících se vyměřovacího základu důchodového pojištění (starobního i invalidního),
- pro živnostníky/podnikatele a spolupracující osoby – prohlášená (deklarovaná) částka, která nemůže být nižší než 75 % průměrné mzdy.

Část pojistného ve výši 7,75 % vyměřovacího základu se odečítá od daně z příjmů fyzických osob nebo paušální daně z příjmů, placené pojištěnými osobami.

Pokud pojištěnec dosahuje příjmů z více zdrojů, na které se vztahuje povinnost zdravotního pojištění (např. osoba zaměstnaná na pracovní smlouvu současně podniká), je pojistné na zdravotní pojištění hrazeno pro každý zdroj příjmů zvlášť.

Správa sociálního zabezpečení (Zakład Ubezpieczeń Społecznych) má povinnost ověřovat údaje o pojištěných a je oprávněna provádět kontroly správnosti přihlašování ke zdravotnímu pojištění osob, na které se toto pojištění vztahuje, a deklarovaných vyměřovacích základů pro výpočet pojistného, správnosti výpočtu, hrazení a odvádění pojistného.

3.4. Příspěvky na Fond práce (FP)

Pravidla úhrady pojistného na Fond práce a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon ze dne 20.4.2004 o propagaci zaměstnanosti a institucích trhu práce. Výši pojistného na FP každým rokem

stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2018 činí 2,45 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové (starobní a invalidní) pojištění, a to bez omezení základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Zaměstnavatel nemusí hradit pojistné na Fond mj. za:

- zaměstnance, kteří se vracejí z mateřské dovolené, dodatečné mateřské dovolené nebo rodičovské dovolené – po dobu 36 měsíců počínaje prvním měsícem od návratu z takové dovolené,
- za zaměstnance, kteří dovršili 50 let a po dobu 30 dnů před zaměstnáním byli v evidenci nezaměstnaných vedené okresním úřadem práce – po dobu 12 měsíců počínaje prvním měsícem po uzavření pracovní smlouvy,
- za zaměstnance, kteří dovršili 55 let u žen a 60 let u mužů.

Existuje také možnost podpořit z prostředků tohoto fondu výdaje na školení pracovníků, na které se vztahuje ekonomicky vynucené zastavení provozu nebo omezená pracovní doba. Vztahují se na ně pravidla podpory *de minimis*. Finanční podpora pro školení zaměstnanců, na které se vztahuje smlouva o financování výdajů na školení, se může týkat výdajů na odměnu pro školící instituci za školení, dopravu související s účastí na školeních, lékařské a psychologické prohlídky nezbytné k zahájení školení nebo povinné pojištění zaměstnance školící institucí proti následkům nešťastných událostí vzniklých v souvislosti se školením a na cestě na školení a zpět.

3.5. Příspěvky na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění (FGŠP)

Pravidla úhrady pojistného na Fond garantovaných zaměstnaneckých plnění a financování plnění z tohoto fondu upravuje zákon ze dne 13.7.2006 o ochraně zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele.

Výši pojistného každým rokem stanovuje zákon o státním rozpočtu. V roce 2018 činí 0,10 % vyměřovacího základu pro pojistné na důchodové pojištění (starobní a invalidní), a to bez omezení základu. Je celé financováno z prostředků plátce pojistného.

Z prostředků fondu jsou v případě insolvence zaměstnavatele hrazeny mj.:

- mzdy za práci,
- mzdy za dobu omezení provozu nezpůsobeného zaměstnancem,
- mzdy za dobu pracovní neschopnosti způsobené nemocí,
- mzdy po dobu dovolené na zotavenou,
- peněžní odstupné, které přísluší na základě předpisů o zvláštních pravidlech rušení pracovních smluv se zaměstnanci z důvodů netýkajících se zaměstnanců,
- pojistné na sociální pojištění, ke kterému jsou povinni zaměstnavatelé na základě předpisů o systému sociálního zabezpečení,
- peněžní ekvivalenty za dovolenou na zotavenou, příslušné za kalendářní rok, ve kterém byl zrušen pracovní poměr,
- odškodnění za zkrácenou výpovědní lhůtu u pracovních smluv.

Existuje i možnost podpořit z prostředků tohoto fondu plnění pro zaměstnance po dobu ekonomicky nuceného zastavení provozu nebo omezené pracovní doby. Platí zde pravidla podpory *de minimis*.

3.6. Povinnosti plátců pojistného

3.6.1. Ohlášení údajů plátce a pojištěných osob a jejich změn

K základním povinnostem podnikatelů v této oblasti patří ohlášení údajů plátce a jejich změn a ohlášení údajů pojištěných osob a jejich změn (oznamovací povinnost).

Vzory dokumentů, které se používají v postupech v rámci realizace těchto povinností, jsou stanoveny v ustanoveních vyhlášky Ministra práce a sociální politiky.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	přihlášení plátce pojistného	do 7 dnů od: – zaměstnání prvního zaměstnance nebo vzniku právního poměru opodstatňujícího vznik pojistné povinnosti první osoby – vzniku povinnosti důchodového starobního a invalidního pojištění pro pojištěné povinné platit pouze pojistné na vlastní pojištění nebo osob s nimi spolupracujících
2.	přihlášení pojištěné osoby	do 7 dnů od vzniku pojistné povinnosti
3.	ohlášení změny údajů plátce	do 14 dnů od vzniku změn
4.	ohlášení změny údajů pojištěné osoby	do 7 dnů od vzniku změn

Přihlášené údaje plátce pojistného jsou předávány SSZ (ZUS) v informačním systému prostřednictvím

- Centrální evidence a informace o podnikání Polské republiky (Centralna Ewidencja i Informacja o Działalności Gospodarczej Rzeczpospolitej Polskiej (CEIDG) – u živnostníků,
- soudů, které vedou Celostátní soudní rejstřík (Krajowy Rejestr Sądowy) – u subjektů, které mají povinnost zápisu do tohoto rejstříku.

3.6.2. Výběr pojistného a vyhotovení zúčtovacích příznání

K základním povinnostem živnostníků/podnikatelů v této oblasti patří:

- vybírání pojistného, ke kterému jsou povinny pojištěné osoby,
- vypočítání pojistného hrazeného plátcem,
- vyplácení plnění,
- podávání příznání o výši pojistného a zaplacených plněních,
- vyhotovení a předkládání jiných dokumentů,
- úhrada pojistného.

Příznání podle vzorů stanovených Ministrem práce a sociální politiky se podává v tištěné formě (plátcí, kteří platí pojistné do 5 pojištěných) nebo elektronicky (ostatní) v programu „Płatnik“.

Aktuální verzi programu "Płatnik" je 10.01.001A. Program "Płatnik" je přístupný zdarma. Je dostupný na webové stránce: <http://www.platnik.info.pl>. Před nainstalováním programu "Płatnik" je nutné seznámit se s požadavky ohledně softwaru a hardwaru a prověřit autentičnost instalační verze.

Platí následující lhůty pro realizaci uvedených povinností:

Pol.	Specifikace	Lhůta
1.	podání přiznání a zaplacení pojistného – příspěvkové a rozpočtové organizace – fyzické osoby, které platí pojistné pouze za sebe – ostatní plátcí	do 5. dne následujícího měsíce do 10. dne následujícího měsíce do 15. dne následujícího měsíce
2.	předložení opravy zúčtovacího přiznání	do 7 dnů od zjištění nesrovnalostí

3.6.3. Placení pojistného

Pojistné lze platit pouze bezhotovostně, při využití vzorů platebních příkazů pro pojistné. Od 1. 1. 2018 se pojistné pro Správu sociálního zabezpečení platí jedním převodem na bankovní účet určený individuálně pro každého plátce. Zaplacené pojistné se započte na vrub nejstaršího závazku, nezávisle na uvedeném titulu platby.

Zaplacení pojistného s prodlením způsobuje povinnost zaplatit penále z prodlení, dle pravidel a ve výši stanovené v zákoně o správě daní a poplatků. Nyní činí 8 % p. a. pojistné a penále z prodlení nezaplacené plátcem vymáhá SSZ v souladu s předpisy o vymáhacím řízení ve správě nebo soudní exekucí. V případě nezaplacení pojistného nebo zaplacení v nižší výši může SSZ vyměřit plátcí pojistného dodatečný poplatek ve výši 100 % nezaplaceného pojistného.

Od ledna 2017 došlo ke zkrácení promlčecí lhůty pro pojištění z deseti na pět let, např. pojistné za prosinec 2012 se promlčelo ke dni 16.1.2017, pojistné za červenec 2013 pak ke dni 15.8.2018.

3.7. Kontrola plátce pojistného

SSZ provádí kontroly plátců pojistného z hlediska řádného plnění jejich povinností. Tato kontrola se může týkat zejména:

- přihlášení k sociálnímu pojištění,
- řádného a správného výpočtu, srážek a úhrady pojistného a dalšího pojistného a plnění, které má SSZ povinnost vybírat,
- stanovení nároků na plnění ze sociálního pojištění a vyplacení těchto plnění a provádění vyúčtování těchto plnění,
- řádného a včasného zpracovávání žádostí o důchodová plnění,
- vystavování potvrzení a ohlašování údajů pro účely sociálního pojištění,
- provádění prohlídky majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili pohledávky z titulu pojistného.

V rámci kontroly má kontrolní inspektor SSZ právo:

- prověřovat veškeré knihy, finanční účetní a osobní doklady a jiné nosiče informací související s rozsahem kontroly,
- provést ohledání majetku plátců pojistného, kteří nezaplatili ve stanovené lhůtě pohledávky z titulu pojistného,
- zajistit shromážděné důkazy,
- žádat plátce a pojištěnce o poskytnutí informací,
- žádat prokázání totožnosti osob s cílem určení jejich totožnosti, je-li to nezbytné pro účely kontroly,
- vyslyšet svědky,
- vyslyšet plátce pojistného a pojištěnou osobu, jsou-li z důvodů absence nebo vyčerpání jiných důkazních opatření nevyšetřené okolnosti, které mají význam pro kontrolní řízení.

Během kontroly je plátce pojistného povinen:

- zpřístupnit veškeré knihy, dokumenty a jiné nosiče informací související s náplní kontroly, které jsou u plátce nebo u třetích osob uschovávány v souladu s pověřením těchto osob některými činnostmi na základě smluvního vztahu,
- zpřístupnit k prohlídce majetek, jehož zkoumání je náplní kontroly, je-li plátce v prodlení s úhradou pohledávky z titulu pojistného,
- vyhotovit a vydat kopie dokumentů spojených s náplní kontroly a stanovených kontrolním inspektorem SSZ,
- zajistit nezbytné podmínky k provedení kontrolních úkonů, za tímto účelem zpřístupnit komunikační prostředky (s výjimkou dopravních prostředků) a jiné technické prostředky, které má k dispozici, k provedení kontrolních úkonů,
- poskytovat vysvětlení kontrolujícímu,
- předložit během kontroly překlad do polského jazyka předložených finančních a účetních dokladů a osobních dokumentů vyhotovených v cizím jazyce.

Do 14 dní ode dne obdržení protokolu má kontrolovaný subjekt právo podat výhrady k jeho znění a zároveň poukázat na příslušné důkazní prostředky.

Kontrola plátce pojistného, který je podnikatelem, nemůže být v jednom kalendářním roce delší než

- u drobných podnikatelů – 12 pracovních dnů,
- u malých podnikatelů – 18 pracovních dnů,
- u středních podnikatelů – 24 pracovních dnů,
- u ostatních podnikatelů – 48 pracovních dnů.

3.8. Odpovědnost za přestupky spáchané plátcem pojistného

Plátce pojistného, nebo osoba povinna jednat jeho jménem, která:

- nedodrží povinnost platit pojistné v zákonem stanovené lhůtě,
- neohlašuje zákonem povinné údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje nebo poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo odmítá jejich poskytnutí,
- máří nebo ztěžuje provedení kontroly,
- nedodrží povinnost vyplácet plnění ze sociálního pojištění a příspěvky financované ze státního rozpočtu nebo je vyplácí neoprávněně,
- nevede dokumentaci související s výpočtem pojistného a vyplácením plnění ze sociálního pojištění,
- nedodrží povinnost předávat zúčtovací příznání a jmenné měsíční zprávy v zákonem stanovené lhůtě,
- nezjišťuje nesrovnalosti ve jmenné měsíční zprávě maximálně do 30. dubna následujícího kalendářního roku,
- nedodrží povinnost předávat dokumenty související se sociálním a zdravotním pojištěním příslušnou formou,
- neohlašuje vyžadované údaje nebo ohlašuje nepravdivé údaje, které ovlivňují vyměření pojistného na zdravotní pojištění, poskytuje v těchto záležitostech nepravdivá vysvětlení nebo je odmítá poskytnout,
- máří nebo ztěžuje provedení kontroly v oblasti realizace zdravotního pojištění,
- neplatí včas pojistné na zdravotní pojištění

bude potrestána peněžitým trestem do 5000 zlotých.

4. Pracovní právo v Polsku

4.1. Legislativa

Základní význam pro stanovení principů výkonu práce v Polsku mají:

a) Ústava Polské republiky ze dne 2. dubna 1997, která ve čl. 65 a 66 stanoví, že:

- Každému je zajištěna svoboda výběru a výkonu profese a výběr místa práce. Výjimky jsou stanoveny zákonem.
- Povinnost práce může být uložena pouze na základě zákona.
- Trvalé zaměstnávání dětí do 16 let je zakázáno. Formy a povahy přípustného zaměstnávání jsou stanoveny zákonem.
- Minimální výše mzdy za práci či způsob určování její výše jsou stanoveny zákonem.
- Veřejná správa vede politiku, jejímž účelem je plná, produktivní zaměstnanost prostřednictvím realizace programů potírajících nezaměstnanost, včetně organizování a podpory poradenství a profesního školení, veřejných prací a intervenčních prací.
- Každý má právo na bezpečné a hygienické pracovní podmínky. Způsob výkonu tohoto práva a povinnosti zaměstnavatele jsou stanoveny zákonem.
- Zaměstnanec má nárok na zákonem stanovené dny pracovního volna a každoroční placenou dovolenou; maximální normy pracovní doby jsou stanoveny zákonem.

b) *acquis communautaire* (komunitární právní bohatství) Evropské unie přijaté ke dni 1.5.2004 jako platné na území Polska, uvedené v části 1.

c) zákony

- zákon ze dne 23.4.1964 – občanský zákon (Kodeks cywilny).
- zákon ze dne 26.6.1974 zákoník práce (Kodek spracy).
- zákon ze dne 23.5.1991 o organizacích zaměstnavatelů (Ustawa o organizacjach pracodawców).
- zákon ze dne 10.10.2002 o minimální mzdě za práci (Ustawa o minimalnym wynagrodzeniu za pracę).
- zákon ze dne 9.7.2003 o zaměstnávání dočasných pracovníků (Ustawa o zatrudnieniu pracowników tymczasowych).
- zákon ze dne 22.12.2015 o principech uznávání odborných kvalifikací získaných v členských státech Evropské unie (Ustawa o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej).
- zákon ze dne 23.5.1991 o odborových svazech (Ustawa o związkach zawodowych).
- zákon ze dne 10.1.2018 o omezení obchodování v neděle a svátky a některé jiné dny (Ustawa o ograniczeniu handlu w niedziele i święta oraz w niektóre dni).

d) prováděcí předpisy (vyhlášky) vydávané vládou nebo pověřenými ministry, včetně:

- Nařízení vlády ze dne 30.6.
- 2009 roku o nemocech z povolání.

- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 26.9.1997 o všeobecných předpisech v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce.
- Vyhláška ministra práce a sociální politiky ze dne 15.5.1996 o způsobu omlouvání nepřítomnosti v práci a poskytování zaměstnancům pracovního volna.
- Nařízení vlády ze dne 28.5.1996 o profesní přípravě mladistvých a jejich odměňování.
- Vyhláška ministra zdravotní ze dne 2.2.2011 o výzkumu a měření zdravotní škodlivých faktorů v pracovním prostředí.
- Nařízení vlády ze dne 1.7.2009 o stanovení okolností a příčin pracovních úrazů.
- Vyhláška ministra rodiny, práce a sociální politiky ze dne 8.12.2015 o žádostech týkajících se práv zaměstnanců souvisejících s rodičovstvím a dokumentů přikládaných k těmto žádostem.
- Vyhláška ministra rodiny, práce a sociální politiky ze dne 30.12.2016 o zápočtových listech.

4.2. Základní principy pracovního práva

Podle zákoníku práce:

- Zaměstnavatel je povinen respektovat důstojnost a osobnostní práva zaměstnance.
- Zaměstnanci mají rovná práva z titulu jednotného plnění stejných povinností; vztahuje se to především na rovné zacházení mužů a žen v zaměstnání.
- Jakákoliv diskriminace zaměstnání, přímá či nepřímá, především z pohledu pohlaví, věku, postižení, rasy, náboženství, státní příslušnosti, politického přesvědčení, členství ve svazu, etnického původu, vyznání, sexuální orientace, a také z pohledu zaměstnání na dobu určitou či neurčitou nebo plný či částečný úvazek – je nepřijatelná.
- Zaměstnanec má právo na spravedlivé finanční ohodnocení za práci, přičemž podmínky realizace tohoto práva jsou stanoveny právními předpisy a politikou státu v oblasti mezd, především prostřednictvím stanovení minimální mzdy, která v roce 2018 činí 2.100 zlotých měsíčně.
- Zaměstnanec má právo na pracovní volno, které mu zajišťují ustanovení o pracovní době, nepracovních dnech a pracovním volnu.
- Zaměstnavatel je povinen zajistit zaměstnanci bezpečné a hygienické pracovní podmínky.
- Zaměstnavatel závisle na možnostech a podmínkách uspokojuje existenční, sociální a kulturní potřeby zaměstnanců.
- Zaměstnavatel je povinen usnadňovat zaměstnancům zvyšování profesních kvalifikací.
- Ustanovení pracovních smluv a jiných aktů, na základě nichž vzniká pracovněprávní vztah, nemohou být pro zaměstnance méně výhodné nežli předpisy pracovního práva.
- Usnesení smluv a aktů, méně výhodných pro zaměstnance nežli předpisy pracovního práva, jsou neplatná; namísto nich se použijí příslušné předpisy pracovního práva.
- Ustanovení pracovních smluv a jiných aktů, na základě nichž vzniká pracovněprávní vztah, a které porušují princip rovného zacházení v zaměstnání, jsou neplatná; namísto nich se použijí příslušné předpisy pracovního práva, a v případě absence takových předpisů je nutno nahradit je příslušnými ustanoveními nemajícími diskriminační povahu.
- Zaměstnanci a zaměstnavatelé mají za účelem reprezentace a ochrany svých práv a zájmů právo tvořit organizace a vstupovat do takových organizací, v souladu s principy stanovenými zákonem o odborových svazech, zákonem o organizacích zaměstnavatelů a jinými právními předpisy.

- Dohled a kontrolu v rozsahu dodržování pracovního práva, včetně předpisů a pravidel bezpečnosti a hygieny práce (BHP), plní Státní inspekce práce.
- Dohled a kontrolu v rozsahu dodržování pravidel, předpisů hygieny práce a podmínek pracovního prostředí plní Státní sanitární inspekce.
- Sociální kontrolu pracovního práva, včetně předpisů a pravidel bezpečnosti a hygieny práce, plní sociální inspekce práce.

Zaměstnancem může být osoba starší 18 let. Osoba věku 16-18 let (mladistvá zaměstnanec), může být zaměstnána za účelem výuky a profesní přípravy a za účelem výkonu lehkých prací. Ve věku nižším nežli 16 let je výkon práce nebo jiných výdělečných aktivit povolen výhradně ve prospěch subjektu provozujícího kulturní, uměleckou, sportovní nebo reklamní činnost, a to po splnění řady podmínek.

4.3. Pracovněprávní vztah

Pro navázání pracovněprávního vztahu a stanovení pracovních a mzdových podmínek, bez ohledu na právní základ tohoto vztahu, je vyžadován shodný projev vůle zaměstnance a zaměstnavatele. Prostřednictvím navázání pracovněprávního vztahu se zaměstnanec zavazuje vykonávat práci určitého druhu ve prospěch zaměstnavatele a pod jeho vedením, v místě a čase určením zaměstnavatelem, a zaměstnavatele – k zaměstnávání zaměstnance za příslušnou mzdu. V každém případě, pokud je zaměstnávání uskutečňováno za těchto podmínek, je považováno za zaměstnání na základě pracovněprávního poměru, bez ohledu na název smlouvy uzavřené mezi stranami. Nepřípustné je nahrazení pracovněprávní smlouvy občanskoprávní smlouvou při současném zachování shora uvedených podmínek výkonu práce.

Zaměstnavatel má právo požadovat od osoby ucházející se o zaměstnání osobní údaje zahrnující jméno (jména) a příjmení, jména rodičů, datum narození, místo bydliště (korespondenční adresu), vzdělání a průběh dosavadního zaměstnání. Kromě toho je zaměstnavatel oprávněn od zaměstnance požadovat uvedení čísla PESEL (rodné číslo) zaměstnance a jiných osobních údajů zaměstnance, a také jmen a příjmení a dat narození dětí zaměstnance, pokud je uvedení takových údajů nezbytné vzhledem k uplatňování zvláštních oprávnění zaměstnance upravených pracovním právem. Zaměstnavatel rovněž může požadovat uvedení jiných údajů, pokud povinnost jejich uvedení vyplývá ze zvláštních předpisů.

4.4. Pracovní smlouva

4.4.1. Uzavření pracovní smlouvy

Pracovní smlouva se sjednává na zkušební dobu, na dobu neurčitou nebo na dobu určitou.

Pracovní smlouva na zkušební dobu, nepřekračující 3 měsíce, se sjednává za účelem ověření kvalifikací zaměstnance a možností jeho zaměstnání za účelem výkonu práce určitého druhu.

Doba zaměstnání na základě pracovní smlouvy na dobu určitou, a také celkové období zaměstnání na základě pracovních smluv na dobu určitou sjednávaných mezi stejnými stranami pracovního poměru, nesmí překročit 33 měsíců, a celkový počet těchto smluv nesmí být vyšší nežli tři. Po překročení těchto limitů se má za to, že zaměstnanec je zaměstnán na základě pracovní smlouvy na dobu neurčitou.

Pracovněprávní vztah se navazuje k datu uvedenému ve smlouvě jako den zahájení práce, a pokud toto datum nebylo specifikováno – ke dni uzavření smlouvy.

V pracovní smlouvě jsou specifikovány smluvní strany, druh smlouvy, datum jejího uzavření a pracovní a mzdové podmínky, včetně zejména druhu práce, místa výkonu práce, mzdy za práci odpovídající druhu práce, pracovní doby a data nástupu do zaměstnání. Pracovní smlouva se sjednává v písemné formě, zaměstnavatel před připuštěním zaměstnance k výkonu práce zaměstnanci písemně potvrzuje ujednání týkající se smluvních stran, druhu smlouvy a její podmínky.

Zaměstnavatel je povinen zaměstnance písemně informovat, nejpozději 7 dnů po uzavření pracovní smlouvy, o denní a týdenní pracovní době, četnosti vyplácení mzdy, nároku na dovolenou, délce výpovědní lhůty pracovní smlouvy a o kolektivní smlouvě, která se na zaměstnance nevztahuje. V případě, že zaměstnavatel není povinen stanovit pracovní řád, je dodatečně povinen informovat o noční době, místě, termínu a času vyplácení mzdy a přijatém způsobu potvrzení příchodu a přítomnosti v práci a omlouvání nepřítomnosti v zaměstnání. V souladu s čl. 67⁵ zákoníku práce lze práci vykonávat pravidelně mimo pracoviště, a to s využitím prostředků elektronické komunikace ve smyslu předpisů o poskytování služeb elektronickou cestou (tzv. telepráce). V takovém případě má zaměstnavatel povinnost poskytnout takovému zaměstnanci zařízení nezbytné k výkonu zaměstnání formou telepráce, pojistit toto zařízení, uhradit náklady na instalaci, servis, provoz a údržbu zařízení a zajistit zaměstnanci technickou podporu a nezbytná školení v oblasti práce s tímto zařízením – ledaže zaměstnavatel a zaměstnanec v uzavřené smlouvě stanoví jinak. Zákoník práce upravuje podrobné podmínky výkonu zaměstnání na základě takovéto smlouvy.

4.4.2. Ukončení pracovního poměru

Pracovní smlouvu lze ukončit na základě dohody stran, prohlášení jedné ze stran se zachováním výpovědní lhůty (rozvázání pracovního poměru výpovědí), prohlášení jedné ze stran bez zachování výpovědní lhůty (rozvázání pracovního poměru bez výpovědi) a po uplynutí doby, na kterou byla smlouva uzavřena. Pracovní smlouva uzavřená na zkušební dobu bude ukončena po uplynutí této doby, a před jejím uplynutím může být ukončena výpovědí.

Výpovědní lhůta pracovní smlouvy zahrnující týden nebo měsíc nebo jejich násobek končí příslušně v sobotu nebo k poslednímu dni měsíce. Prohlášení každé ze stran o výpovědi nebo rozvázání pracovní smlouvy bez výpovědi vyžaduje písemnou formu. V prohlášení zaměstnavatele o vypovězení pracovní smlouvy nebo rozvázání bez výpovědi musí být obsaženo poučení o právu zaměstnance na odvolání k pracovnímu soudu.

Každá ze stran může pracovní smlouvu rozvázat výpovědí. V takovém případě k rozvázání smlouvy dojde po uplynutí výpovědní lhůty. Výpovědní lhůty závisí na druhu smlouvy a době zaměstnání u daného zaměstnavatele.

V souvislosti s vypovězením pracovní smlouvy zaměstnavatel může zaměstnance zprostit povinnosti vykonávat práci do konce výpovědní lhůty. V období tohoto osvobození má zaměstnanec nárok na mzdu.

Zaměstnanec může proti výpovědi smlouvy podat odvolání k pracovnímu soudu. V případě zjištění, že vypovězení pracovní smlouvy na dobu neurčitou je neúvodné nebo porušuje předpisy o vypovídání

pracovních smluv, pracovní soud rozhodne o neúčinnosti vypovězení, a pokud smlouva již rozvázána byla – o obnovení zaměstnání na základě předchozích podmínek nebo o odškodnění.

Zaměstnavatel může pracovní smlouvu rozvázat bez vypovězení zaviněním zaměstnance v případě hrubého porušení ze strany zaměstnance základních pracovních povinností, spáchání zaměstnancem v dob trvání pracovní smlouvy trestného činu, který neumožňuje jeho další zaměstnávání na dané pracovní pozici, pokud je trestný čin zřejmý nebo potvrzený pravomocným rozsudkem, a v případě, že v důsledku zavinění zaměstnance dojde ke ztrátě jeho oprávnění nezbytných k výkonu práce na dané pracovní pozici.

Zaměstnanec může pracovní smlouvu rozvázat bez vypovězení, pokud bude vydáno osvědčení o zdravotní způsobilosti potvrzující škodlivý vliv vykonávané práce na jeho zdraví, a zaměstnavatele jej nepřemístí ve lhůtě stanovené v lékařském osvědčení na jinou pracovní pozici, vhodnou podle jeho zdravotního stavu a profesních kvalifikací, a také tehdy, pokud zaměstnavatel hrubě porušil základní povinnosti vůči zaměstnanci.

Pracovní smlouva zaniká v případech stanovených zákoníkem práce a zvláštními předpisy, včetně ke dni jeho smrti.

Ke dni úmrtí zaměstnavatele pracovní smlouvy se zaměstnanci zanikají, přičemž zaměstnanec, jehož pracovní smlouva zanikla z tohoto důvodu, má nárok na odškodnění ve výši mzdy za dobu výpovědní lhůty.

Práce může být vykonávána mimo pracoviště, a to prostřednictvím prostředků elektronické komunikace ve smyslu předpisů o poskytování služeb elektronickou cestou (práce na dálku). Zaměstnavatel je povinen zaměstnanci pracujícím na dálku poskytnout vybavení nezbytné k výkonu této formy práce, toto vybavení pojistit, uhradit veškeré náklady spojené s instalací, servisem, provozem a údržbou vybavení a zajistit zaměstnanci technickou pomoc a nezbytná školení v rozsahu obsluhy vybavení.

Mzdové podmínky a přiznávání jiných plnění souvisejících s prací jsou stanoveny kolektivními smlouvami. Zaměstnavatele zaměstnávající minimálně 20 zaměstnanců, na něž se kolektivní smlouva ani nadzávodní kolektivní smlouva nevztahuje, určí mzdové podmínky v mzdovém řádu.

Zaměstnanec vykonávající na pokyn zaměstnavatele služební úkoly mimo obec, v níže se nachází sídlo zaměstnavatele, nebo mimo trvalé pracoviště, má nárok na úhradu nákladů spojených se služební cestou.

Mzda za práci musí být určena takovým způsobem, aby odpovídala především druhu vykonávané práce a kvalifikacím vyžadovaným při jejím vykonávání, a také aby v ní byly zohledněny počet a kvalita vykonávané práce. Nárok na mzdu přísluší za odvedenou práci. Za dobu, po kterou práce není vykonávána, má zaměstnanec nárok na mzdu pouze v případech stanovených pracovním právem.

Za závadné vyrobení výrobků nebo poskytnutí služeb zaměstnanec nemá nárok na mzdu. Pokud v důsledku závadně provedené práce v důsledku zavinění zaměstnance došlo ke snížení kvality výrobku nebo služby, mzda podléhá příslušnému snížení. Pokud zaměstnanec závadnost výrobku

nebo služeb odstraní, má nárok na mzdu odpovídající kvalitě výrobku nebo služby s tím, že za pracovní dobu strávenou odstraňováním závady nemá nárok na mzdu.

Mzda za práci podléhá ochraně. Zaměstnanec se nároku na mzdu nemůže zříci ani toto právo postoupit jiné osobě. Mzda za práci je vyplácena minimálně jednou za měsíc, v trvalém předem stanoveném termínu. Ze mzdy, po odečtení pojistného na zdravotní a sociální pojištění a zálohy na daň z příjmu fyzických osob, budou sráženy pouze dlužné částky na základě exekučních titulů na uspokojení nároků na výživné a jiné zákonem stanovené částky, přičemž výše srážek je limitována.

4.4.3. Povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel je povinen zejména:

- seznamovat zaměstnance nastupujících do zaměstnání s rozsahem jejich povinností, způsobem vykonávání práce na určených pracovištích a jejich základními právy;
- organizovat práci způsobem, kterým bude zajištěno plné využití pracovní doby, jak rovněž dosahování ze strany zaměstnanců, při využití jejich schopností a kvalifikací, vysoké výkonnosti a řádné kvality práce;
- organizovat práci způsobem, kterým bude zajištěno snížení obtížnosti práce, zejména monotónní práce a práce v předem stanoveném tempu;
- potírat diskriminaci v zaměstnání, a to především z pohledu pohlaví, věku, postižení, rasy, náboženství, státní příslušnosti, politického přesvědčení, členství ve svazu, etnického původu, vyznání, sexuální orientace, a také z pohledu zaměstnání na dobu určitou či neurčitou nebo plný či částečný úvazek;
- zajišťovat bezpečné a hygienické podmínky práce a provádět pravidelná školení zaměstnanců v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce;
- včas a řádně vyplácet mzdu;
- usnadňovat zaměstnancům zvyšování profesních kvalifikací;
- vytvářet zaměstnancům nastupujícím do zaměstnání po absolvování odborné školy vzdělávající pro výkon konkrétní profese nebo vysoké školy podmínky příznivé pro přizpůsobení se řádnému výkonu práce;
- uspokojovat závisle podle dostupných prostředků sociální potřeby zaměstnanců;
- aplikovat objektivní a spravedlivá kritéria hodnocení zaměstnanců a výsledků jejich práce;
- vést dokumentaci ve věch souvisejících s pracovněprávním vztahem a osobní spisy zaměstnanců;
- uchovávat dokumentaci ve věcech souvisejících s pracovněprávním vztahem a osobní spisy zaměstnanců v podmínkách, ve kterých nehrozí její poškození nebo zničení;
- ovlivňovat formování principů společenského soužití na pracovišti.
- potírat mobbing, kterým se rozumí jednání nebo chování týkající se zaměstnance namířené proti zaměstnanci, spočívající v usilovném a dlouhodobém šikanování nebo zastrašování zaměstnance, které u něj vyvolává pocit sníženého profesního uplatnění, což způsobuje nebo má za účel ponížení nebo zesměšnění zaměstnance, izolování jej nebo jeho eliminaci z pracovního kolektivu.
- vydat zaměstnanci zápočtový list neprodleně po rozvázání nebo zániku pracovního poměru.

V zápočtovém listu je nutno uvést informace týkající se doby a druhu vykonávané práce, zastávaných pracovních pozic, režimu rozvázání nebo okolností zániku pracovního poměru, a také jiné informace nezbytné ke zjištění pracovních oprávnění a oprávnění ze sociálního a zdravotního pojištění. Dále se v zápočtovém listu uvádí zmínka o zajištění mzdy ve smyslu předpisů o exekucím řízení. Na žádost zaměstnance je v zápočtovém listu nutno uvést rovněž informace o výši a složkách mzdy a získaných kvalifikacích.

Zaměstnanec se může v průběhu 7 dnů od obdržení zápočtového listu obrátit na zaměstnance se žádostí o narovnání zápočtového listu. V případě, že žádosti nebude vyhověno, má zaměstnanec v průběhu 7 dnů od obdržení sdělení o odmítnutí provést narovnání právo obrátit se na pracovní soud.

Podrobné znění zápočtového listu, způsob a režim jeho vystavování a narovnávání určí ministři příslušný pro pracovní záležitosti na základě nařízení.

4.4.4. Povinnosti zaměstnance

Zaměstnanec je povinen vykonávat práci svědomitě a pečlivě a dodržovat pokyny nadřízených týkající se práce, pokud tyto nejsou v rozporu s právními předpisy nebo pracovní smlouvou. Zaměstnanec je povinen zejména:

- dodržovat pracovní dobu stanovenou v závodu;
- dodržovat pracovní řád a pořádek stanovený v závodu;
- dodržovat předpisy a pravidla v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce, a také předpisy o požární ochraně;
- pečovat o dobro závodu, chránit jeho majetek a zachovat důvěrnost informací, jejichž zveřejněním by zaměstnavateli mohla vzniknout škoda;
- dodržovat tajemství stanovené zvláštními předpisy;
- dodržovat v závodu principy společenského soužití;
- dodržovat zákaz konkurence v rozsahu stanoveném zvláštní smlouvou sjednanou v písemné formě, jinak bude taková smlouva neplatná.

V určitých situacích může zaměstnanec odmítnout splnění pokynu zaměstnavatele. Jedná se např. o vyslání na služební cestu těhotné zaměstnankyně nebo zaměstnance, který má v péči dítě do čtyř let, kdy je nutný souhlas takového zaměstnance.

4.5. Pracovní řád

Pracovní řádem se stanoví organizace a pořádek v pracovním procesu a související s tím práva a povinnosti zaměstnavatele a zaměstnanců. Pracovní řád se nezavádí, pokud v tomto rozsahu platí ustanovení kolektivní smlouvy nebo pokud zaměstnavatel zaměstnává méně nežli 20 zaměstnanců. Pracovní řád musí upravovat zejména:

- organizaci práce, podmínky pobývání v areálu závodu v pracovní době a po jejím skončení, vybavení zaměstnanců náradími a materiály, a také oděvy a pracovní obuví, prostředky osobní ochrany a osobní hygieny;
- systémy a rozvržení pracovní doby a přijatá referenční období pro výpočet pracovní doby;
- noční dobu;
- termín, místo, čas a četnost vyplácení mzdy;

- výkazy prací zakázaných pro mladistvé zaměstnance a ženy;
- druhy prací a seznam pracovišť povolených pro mladistvé zaměstnance za účelem absolvování profesní přípravy;
- výkaz lehkých prací povolených mladistvým zaměstnancům zaměstnaným za jiným účelem nežli profesní příprava;
- povinnosti týkající se bezpečnosti a hygieny práce a požární ochrany, včetně způsobu informování zaměstnanců o rizicích spojených s vykonávanou prací;
- přijatý u daného zaměstnavatele způsob potvrzování příchodu a přítomnosti v zaměstnání a omlouvání nepřítomnosti v zaměstnání;
- informace o sankcích ukládaných podle čl. 108 z titulu pořádkové odpovědnosti zaměstnanců.

4.6. Odměny a vyznamenání

Zaměstnancům, kteří se v důsledku vzorového plnění svých povinností, projevení iniciativ v práci a zvyšování výkonnosti a kvality práce obzvláště přičinují k realizaci úkolů závodu, mohou být přiznávány odměny a vyznamenání. Stejnopis oznámení o přiznání odměny nebo vyznamenání se vkládá do osobního spisu zaměstnance.

4.7. Pořádková odpovědnost zaměstnance

Za nedodržování ze strany zaměstnance stanovené organizace a pořádku v pracovním procesu, předpisů v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce, předpisů o požární ochraně, a také přijatého způsobu potvrzování příchodu a přítomnosti v zaměstnání a omlouvání nepřítomnosti v zaměstnání, zaměstnavatel může ukládat sankce v podobě napomenutí a důtky. Za nedodržování ze strany zaměstnance předpisů v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce, předpisů o požární ochraně, opuštění práce bez omluvení, příchod do zaměstnání pod vlivem alkoholu nebo konzumaci alkoholu v pracovní době zaměstnavatel rovněž může uložit peněžité trest. Uložení trestu zaměstnavatel sdělí zaměstnanci písemně. Stejnopis oznámení se vkládá do osobního spisu zaměstnance.

4.8. Materiální odpovědnost zaměstnanců

4.8.1. Odpovědnost zaměstnance za škodu způsobenou zaměstnavateli

Zaměstnanec, který v důsledku neplnění nebo nesprávného plnění pracovních povinností vlastním zaviněním zaměstnavateli způsobil škodu, nese materiální odpovědnost dle pravidel stanovených předpisy této kapitoly. Zaměstnanec nese odpovědnost za škodu v mezích skutečné ztráty vzniklé zaměstnavateli a pouze za normální následky jednání nebo opomenutí, z něhož škoda vyplývá.

Zaměstnanec nenese odpovědnost za škodu v takovém rozsahu, v jakém se zaměstnavatel nebo jiná osoba přičinila k jejímu vzniku nebo zvětšení. Zaměstnanec nenese riziko spojené s činností zaměstnavatele, a zejména nenese odpovědnost za škodu vzniklou v souvislosti s jednáním v mezích přípustného rizika.

Odškodnění se stanoví ve výši způsobené škody, avšak nemůže být vyšší nežli částka tříměsíční mzdy příslušející zaměstnanci ke dni způsobení škody.

Pokud zaměstnanec škodu způsobil úmyslně, je povinen nahradit ji v plné výši.

4.8.2. Odpovědnost za majetek svěřený zaměstnanci

Zaměstnanec, kterému byly s povinností vrácení nebo vypořádání svěřeny peníze, cenné papíry nebo cennosti, nářadí a nástroje nebo podobné předměty, a také prostředky individuální ochrany, oděvy a pracovní obuv, nese v odpovědnost za škodu vzniklou na tomto majetku v plné výši. Toto se vztahuje rovněž na jiný majetek, který byl zaměstnanci svěřen s povinností vrácení nebo vypořádání. Odpovědnosti za svěřený majetek může být zaměstnanec zproštěn, pokud prokáže, že škoda vznikla z příčin na něm nezávislých, a zejména v důsledku nezajištění ze strany zaměstnavatele podmínek umožňujících zajištění bezpečnosti svěřeného majetku.

Zaměstnanci mohou přijmout společnou materiální odpovědnost za svěřený majetek spolu s povinností vypořádání. Základem hromadného pověření majetku je smlouva o materiální spoludopovědnosti, sjednaná písemně mezi zaměstnanci a zaměstnavatelem. Zaměstnanci nesoucí společnou materiální odpovědnost odpovídají v částech stanovených smlouvou. Avšak v případě zjištění, že škoda byla v plném rozsahu nebo částečně způsobena některými zaměstnanci, za celek škody nebo její příslušnou část nesou odpovědnost pouze původci škody.

4.9. Pracovní doba

4.9.1. Všeobecné principy

Pracovní dobou je doba, ve které je zaměstnanec k dispozici zaměstnavateli v závodu nebo na jiném místě určeném k výkonu práce.

Pracovní doba nesmí být delší nežli 8 hodin denně a průměrně 40 hodin v průměrně pětidenním pracovním týdnu v přijatém referenčním období nepřekračujícím 4 měsíce, s vyhrazením zvláštních předpisů. V každém systému pracovní doby, pokud je to opodstatněno objektivními nebo technickými příčinami nebo příčinami týkajícími se organizace práce, referenční období může být prodlouženo, avšak maximálně na 12 měsíců, při současném zachování všeobecných principů týkajících se ochrany bezpečnosti a zdraví zaměstnanců.

Rozvržení pracovní doby daného zaměstnance může být zhotoveno, písemnou nebo elektronickou formou, na dobu kratší nežli referenční období, která však musí zahrnovat minimálně 1 měsíc. Zaměstnavatele předává rozvržení pracovní doby zaměstnanci minimálně 1 týden před zahájením práce v období, na které byl tento rozvrh zhotoven.

Délka pracovní doby zaměstnance se v referenčním období zkracuje o počet hodin omluvené nepřítomnosti v práci, připadajících k odpracování v době této nepřítomnosti, v souladu s přijatým rozvrhem pracovní doby.

Týdenní pracovní doba včetně přesčasů nesmí být delší nežli průměrně 48 hodin v přijatém referenčním období.

Zaměstnanec má každý den nárok na alespoň 11 hodin nepřetržitého odpočinku. Zaměstnanec má v každém týdnu nárok na alespoň 35 hodin nepřetržitého odpočinku zahrnujícího minimálně 11 hodin nepřetržitého denního odpočinku.

4.9.2. Systémy a rozvržení pracovní doby

Pokud je to opodstatněno druhem práce nebo její organizací lze aplikovat systém rovnocennosti pracovní doby, v němž je povoleno prodloužení denní pracovní doby, avšak nejvýše na 12 hodin, v referenčním období nepřekračujícím dobu 1 měsíce. Prodloužená denní pracovní doba je vyvažována kratší denní pracovní dobou v některých dnech nebo pracovním volnem. V obzvláště opodstatněných případech může být referenční období prodlouženo, avšak maximálně na dobu 3 měsíců.

Pokud je to opodstatněno druhem práce nebo její organizací lze aplikovat systém přerušované pracovní doby podle předem stanoveného rozvrhu předpokládajícího nejvýše jednu přestávku v práci během dne, trvající nejdéle 5 hodin. Přestávka není zahrnována do pracovní doby, avšak za dobu této přestávky má zaměstnanec nárok na odměnu ve výši poloviny mzdy příslušející za dobu přerušení práce.

V případech opodstatněných druhem práce nebo její organizací či místem vykonávání práce lze aplikovat systém úkolové pracovní doby.

Práce na směny je povolena bez ohledu na aplikovaný systém práce.

V každém systému pracovní doby, pokud je v něm naplánován rozvrh pracovní doby zahrnující práci v neděli a o svátcích, je zaměstnancům nutno zajistit celkový počet dnů pracovního volna v přijatém referenčním období odpovídající minimálně počtu nedělí, svátků a dnů pracovního volna v průměrně přetidením pracovním týdnu připadajících na toto období.

Zaměstnavatel vede evidenci pracovní doby zaměstnance pro účely řádného stanovení výše jeho mzdy a jiných plnění souvisejících s prací. Zaměstnavatel tuto evidenci zpřístupní zaměstnanci na jeho vyžádání. Pokud se jedná o zaměstnance zahrnuté do systému úkolové pracovní doby, zaměstnance řídící závod jménem zaměstnavatele a zaměstnance, kterým je vyplácen paušál za práci přesčas nebo za práci v nočních hodinách, se evidenci pracovní doby nevede.

4.9.3. Práce přesčas

Práce vykonávaná zaměstnancem mimo jeho pracovní dobu, a také práce vykonávaná nad rámec prodloužené denní pracovní doby vyplývající ze závazného pro zaměstnance systému a rozvrhu pracovní doby, je prací přesčas. Práce přesčas je přípustná v případě nutnosti provedení záchranné akce za účelem ochrany lidského života nebo zdraví, ochrany majetku nebo životního prostředí či odstranění poruchy a v případě zvláštních potřeb zaměstnavatele.

Počet hodin práce přesčas odpracovaných v souvislosti se zvláštními potřebami zaměstnavatele nesmí překročit pro jednotlivého zaměstnance 150 hodin v kalendářním roce.

Za práci přesčas, kromě obvyklé mzdy, přísluší příplatky ve výši 100% nebo 50% mzdy.

4.9.4. Noční práce

Noční doba zahrnuje 8 hodin mezi 21:00 hodinou a 7:00 hodinou. Zaměstnanec, jehož rozvrh pracovní doby zahrnuje v každém dni alespoň 3 hodiny práce v noční době nebo jehož alespoň 1/4 pracovní doby v referenčním období připadá na noční dobu, je zaměstnancem pracujícím v noci.

Zaměstnanec vykonávající práci v noční době má nárok na příplatek ke mzdě za každou hodinu práce v noční době ve výši 20% hodinové sazby vyplývající z minimální odměny za práci, který se stanoví na základě zvláštních předpisů.

4.9.5. Práce v neděli a o svátcích

Dny pracovního volna jsou neděle a svátky stanovené v předpisech o dnech pracovního volna. Práci v neděli a o svátku se rozumí práce konaná mezi 6:00 hodin tohoto dne a 6:00 hodin dalšího dne, ledaže u daného zaměstnavatele byly stanoveny jiné hodiny.

Práce o svátcích je na obchodních místech zakázána. Práce v neděli je povolena na obchodních místech při vykonávání prací nezbytných vzhledem k jejich společenské užitečnosti a každodenní potřebě obyvatelstva. Práce v neděli a o svátcích je povolena ve striktně stanovených případech (např. v případě nutnosti provedení záchranné akce za účelem ochrany lidského života nebo zdraví, ochrany majetku nebo životního prostředí či odstranění poruchy) a družích podniků (např. v gastronomii a ubytovacích zařízeních).

Zaměstnanec pracující v neděli musí alespoň jednou za 4 týdny mít volnou neděli.

Od března 2018 platí omezení prodeje a vykonávání činností spojených s prodejem v neděle a svátky.

V těchto dnech je v prodejních místech zakázáno:

- 1) obchodovat a vykonávat činnosti spojené s obchodem,
- 2) pověřit zaměstnanci práci v obchodě a vykonávání činností souvisejících s prodejem.

V roce 2018 tento zákaz platí první a poslední neděli každého kalendářního měsíce, ledaže je den předtím svátek.

Tento zákaz neplatí mj. pro:

- čerpací stanice prodávající kapalné pohonné hmoty,
- lékárny a lékárnická místa,
- prodejní místa, kde převážná činnost spočívá v prodeji suvenýrů a devocionálií,
- prodejní místa, kde převážná činnost spočívá v prodeji tisku, jízdenek hromadné dopravy, tabákových výrobků, losů loteriijních her a sázek,
- pošty a poštovní pobočky,
- prodejní místa v hotelových zařízeních,
- prodejní místa v zařízeních, které provozují činnost v oblasti kultury, sportu, osvěty, cestovního ruchu a rekreace,
- prodejní místa na nádražích – v oblasti související s přímou obsluhou cestujících,
- internetové obchody a internetové platformy,
- prodejní místa, kde je obchodní činnost provozována podnikatelem, který je fyzickou osobou, a to pouze osobně, vlastním jménem a na vlastní účet,
- pekární, cukrární a zmrzlinárny, kde převažující činnost spočívá v prodeji pekařských a cukrárenských výrobků,
- prodejní místa, kde je gastronomická činnost převažující činností.

4.9.6. Dovolena za kalendářní rok

Zaměstnanec má nárok na každoroční, nepřetržitou placenou dovolenou. Zaměstnanec se práva na dovolenou nemůže zříci. Zaměstnanci nastupujícímu do zaměstnání poprvé, v kalendářním roce,

v němž do zaměstnání nastoupil, nárok na dovolenou vzniká po uplynutí každého měsíce práce, a to ve výši 1/12 dovolené příslušející po odpracování roku. Nárok na další dovolenou zaměstnanec získává v každém dalším kalendářním roce.

Počet dnů dovolené činí 20 dnů (pokud je zaměstnanec zaměstnán kratší dobu nežli 10 let) nebo 26 dnů (pokud je zaměstnanec zaměstnán po dobu alespoň 10 let).

Dovolené je nutno přidělovat v souladu s plánem dovolených. Plán dovolených určuje zaměstnavatel se zohledněním žádostí zaměstnanců a nutnosti zajištění běžného výkonu práce. Plán dovolených se zaměstnancům oznamuje způsobem přijatým u daného zaměstnavatele.

Zaměstnavatel může zaměstnance z dovolené odvolat pouze v případě, že jeho přítomnosti na pracovišti vyžadují okolnosti, které nebylo možné předpokládat v okamžiku zahájení dovolené. Zaměstnavatel je povinen uhradit náklady vzniklé zaměstnanci v přímé spojitosti s odvoláním jej z dovolené.

V případě nevyužití příslušející dovolené v plném nebo částečném rozsahu z důvodu rozvázání nebo zániku pracovního poměru má zaměstnanec nárok na peněžní ekvivalent.

Za dobu dovolené má zaměstnanec nárok na mzdu, jakou by obdržel, kdyby po tuto dobu pracoval.

4.9.7. Neplacené volno

Na písemnou žádost zaměstnance mu zaměstnavatel může poskytnout bezplatné volno. Doba bezplatného volna se nezahrnuje do doby práce, z níž vyplývají nároky zaměstnanců. Při poskytování bezplatného volna delšího nežli 3 měsíce, se strany mohou dohodnout, že zaměstnanec může být z dovolené v případě vážných důvodů odvolán.

4.10. Bezpečnost a hygiena práce

4.10.1. Základní povinnosti zaměstnavatele

Zaměstnavatel nese odpovědnost za stav bezpečnosti a hygieny práce na pracovišti. Na rozsah odpovědnosti zaměstnavatele nemají vliv povinnosti zaměstnanců v oblasti bezpečnosti a hygieny práce a pověřování vykonáváním úkolů v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce externím odborníkům. Zaměstnavatel je povinen chránit zdraví a život svých zaměstnanců prostřednictvím zajištění bezpečných a hygienických podmínek práce při správném využití vědy a techniky. Zaměstnavatel je zejména povinen mj.:

- organizovat práci způsobem, kterým budou zajištěny bezpečné a hygienické podmínky práce;
- zajišťovat dodržování předpisů a pravidel v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce na pracovišti, vydávat pokyny k odstranění pochybení v tomto rozsahu a kontrolovat plnění těchto pokynů;
- reagovat na potřeby v rozsahu zajištění bezpečnosti a hygieny práce a přizpůsobovat prostředky použité za účelem zdokonalování stávající úrovně ochrany zdraví a života zaměstnance, a to se zohledněním měnících se podmínek práce;
- zajistit rozvoj soudržné politiky pro prevenci proti pracovním úrazům a nemocem z povolání zohledňující technické otázky, organizaci práce, pracovní podmínky, společenské vztahy a vliv faktorů pracovního prostředí;

Zaměstnavatel je povinen zaměstnancům předávat informace o:

- nebezpečích pro zdraví a život existujících v závodu, na jednotlivých pracovištích a při vykonávaných pracích, včetně o pravidlech postupu v případě poruchy a jiných situacích ohrožujících zdraví a život zaměstnanců;
- ochranných a preventivních opatření přijatých za účelem eliminace či omezení nebezpečí;
- zaměstnancích pověřených poskytováním první pomoci a vykonáváním činností v rozsahu boji proti požárům a evakuace zaměstnanců.

Pokud na stejném místě vykonávají práci zaměstnanci zaměstnaní u různých zaměstnavatelů, jsou tito zaměstnavatelé povinni spolupracovat, určit koordinátora dohlížejícího na BOZP všech zaměstnanců pracujících na stejném místě, stanovit pravidla spolupráce zohledňující způsoby postupu v případě výskytu nebezpečí pro zdraví nebo život zaměstnanců, a informovat sebe navzájem a zaměstnance nebo jejich zástupce o opatřeních v rozsahu prevence proti profesním nebezpečím vyskytujícím se během vykonávání jejich prací.

Zaměstnavatel je povinen:

- zajistit prostředky k poskytování první pomoci v náhlých případech, hašení požárů a evakuaci zaměstnanců;
- určit zaměstnance k poskytování první pomoci a provádění činností v rozsahu hašení požárů a evakuace zaměstnanců;
- zajistit spojení s externími specializovanými službami, zejména v rozsahu poskytování první pomoci v náhlých případech, zdravotnické záchranné služby a protipožární ochrany.

V případě výskytu bezprostředního nebezpečí pro zdraví nebo život je zaměstnavatel povinen práci zastavit a vydat zaměstnancům pokyn, aby se vzdálily na bezpečné místo, a do okamžiku odstranění nebezpečí nevydávát pokyn k obnovení prací.

4.10.2. Práva a povinnosti zaměstnance

Pokud podmínky práce neodpovídají předpisům o bezpečnosti a hygieně práce a vytvářejí bezprostřední nebezpečí pro zdraví nebo život zaměstnance, nebo pokud zaměstnancem vykonávaná práce ohrožuje takovým nebezpečím jiné osoby, zaměstnanec je oprávněn výkon práce pozastavit a oznámit tuto skutečnost nadřízenému.

Dodržování předpisů a pravidel bezpečnosti a hygieny práce je základní povinností zaměstnance. Zaměstnanec je povinen zejména:

- znát předpisy a pravidla bezpečnosti a hygieny práce, účastnit se školení a instruktáží v tomto rozsahu a přistupovat k vyžadovaným ověřovacím zkouškám;
- vykonávat práci v souladu s předpisy a pravidly bezpečnosti a hygieny práce a dodržovat pokyny nadřízených v tomto rozsahu;
- dbát na řádný stav strojů, zařízení, nářadí a vybavení a o pořádek a řád na pracovišti;
- používat prostředky hromadné ochrany a také používat přidělené prostředky individuální ochrany, oděvů a ochranné obuvi, v souladu s jejich určením;
- podrobovat se vstupním, pravidelným, kontrolním a jiným doporučeným lékařským prohlídkám, a dodržovat doporučení lékařů;
- neprodleně informovat nadřízeného o zjištěném úrazu na pracovišti, nebezpečí pro lidský život nebo zdraví, a varovat spolupracovníky a také jiné osoby nacházející se v okolí nebezpečí o hrozícím nebezpečí;

- spolupracovat se zaměstnavatelem a nadřízenými při plnění povinností týkajících se bezpečnosti a hygieny práce.

Řídící pracovník je povinen:

- organizovat pracoviště v souladu s předpisy a pravidly bezpečnosti a hygieny práce;
- dbát na účinnost prostředků individuální ochrany a jejich použití v souladu s jejich určením;
- organizovat, připravovat a řídit práce, se zohledněním bezpečnosti zaměstnanců před pracovními úrazy, nemocemi z povolání a jinými nemocemi souvisejícími s podmínkami pracovního prostředí;
- dbát na bezpečný a hygienický stav prostor pracoviště a technického vybavení, a také na účinnost prostředků hromadné ochrany a jejich použití v souladu s jejich určením;
- vymáhat dodržování předpisů a bezpečnosti a hygieny práce ze strany zaměstnanců;
- zajišťovat plnění pokynů lékaře pečujícího o zdraví zaměstnanců.

4.10.3. Preventivní ochrana zdraví

Zaměstnavatel vyhodnocuje a dokumentuje profesní riziko spojené s vykonávanou prací a aplikuje nezbytné preventivní prostředky snižující riziko a informuje zaměstnance o profesním riziku, které je spojeno s vykonávanou prací, a o pravidlech ochrany před nebezpečími.

Vstupním lékařským prohlídkám se musí podrobit osoby nastupující do zaměstnání a mladiství zaměstnanci přemísťovaní na jiné pracovní pozice, na nichž se vyskytují zdraví škodlivé faktory nebo obtížné podmínky. Tato povinnost se nevztahuje na osoby, které nastupují do zaměstnání opět u stejného zaměstnavatele na stejnou pracovní pozici nebo na pracovní pozici se stejnými pracovními podmínkami v průběhu 30 dnů po rozvázání nebo zániku předchozího pracovního poměru s tímto zaměstnavatelem, nebo které nastupují do zaměstnání u jiného zaměstnavatele na danou pracovní pozici v průběhu 30 dnů po rozvázání nebo zániku předchozího pracovního poměru, pokud zaměstnavateli předloží aktuální lékařské osvědčení potvrzující absenci kontraindikací pro práci v pracovních podmínkách specifikovaných v doporučení k lékařskému vyšetření.

Zaměstnanec musí absolvovat pravidelné lékařské podmínky. Pravidelná a kontrolní vyšetření jsou v rámci možností prováděna v pracovní době. Za dobu nevykonávání práce v souvislosti s prováděnými lékařskými prohlídkami má zaměstnanec nárok na jeho obvyklou mzdu.

Vstupní, pravidelné a kontrolní lékařské prohlídky jsou prováděny na základě doporučení vydaného zaměstnavatelem a na jeho náklady.

4.10.4. Pracovní úrazy a nemoci z povolání

Pokud dojde k pracovnímu úrazu, je Zaměstnavatel povinen podniknout nezbytné kroky eliminující nebo omezující ohrožení, zajistit poskytnutí první pomoci poškozeným osobám a v předem stanoveném režimu zjistit příčiny úrazu, a aplikovat vhodné preventivní prostředky pro zabránění podobným úrazům.

Zaměstnavatel je povinen neprodleně informovat příslušného obvodního inspektora práce a státního zástupce o smrtelném, těžkém či hromadném pracovním úrazu, a o každém jiném úrazu, který vyvolal uvedeně následky a který souvisí s prací, pokud tento úraz lze uznat za pracovní úraz.

Zaměstnavatel je povinen vést registr pracovních nehod. Zaměstnavatel je povinen uchovávat protokol o zjištění okolností a příčin pracovního úrazu spolu s ostatní dokumentací týkající se nehody, a to po dobu 10 let.

Zaměstnavatel je povinen každý případ podezření z výskytu nemoci z povolání neprodleně oznámit příslušnému státnímu sanitárnímu inspektorovi a příslušnému obvodnímu inspektorovi práce. Tato povinnost se vztahuje rovněž na lékaře subjektu příslušného k projednání nemoci z povolání. Zaměstnavatel je povinen pravidelně zkoumat příčiny pracovních úrazů, nemocí z povolání a jiných onemocnění souvisejících s podmínkami pracovního prostředí, a na základě těchto rozborů aplikovat příslušná preventivní opatření.

4.10.5. Školení

Zaměstnanci nelze povolit vykonávání práce, ke které nemá vyžadované kvalifikace nebo potřebné schopnosti, a také dostatečnou znalost předpisů a pravidel bezpečnosti a hygieny práce.

Zaměstnavatel je povinen zajistit proškolení zaměstnance v rozsahu bezpečnosti a hygieny práce před jeho nástupem do práce a provádět pravidelná školení v tomto rozsahu. Školení zaměstnance před zahájením práce není vyžadováno, pokud zaměstnanec začíná pracovat na stejné pracovní pozici, na které pracoval u daného zaměstnavatele bezprostředně před uzavřením s tímto zaměstnavatelem další pracovní smlouvy.

4.11. Občanskoprávní smlouvy (dohody)

Rovněž je možné vykonávání práce na základě jiných smluv (dohod), včetně především smlouvy o domácí práci a dohody o pracovní činnosti a dohody o provedení práce, upravených ustanoveními občanského zákona. Podmínky realizace takovýchto smluv nemohou být totožné s podmínkami pracovních smluv, a to především v rozsahu podřízení osoby, která tuto práci vykonává, zaměstnavateli (příkazci, objednateli).

Od dne 1.1.2018 odměna za titulu plnění takovýchto smluv či dohod nemůže být nižší nežli 13,7% PLN na hodinu.

4.12. Dočasné zaměstnání

Zákon o zaměstnávání dočasných zaměstnanců upravuje pravidla zaměstnávání dočasných zaměstnanců a vysílání těchto zaměstnanců a osob, které nejsou zaměstnanci pracovních agentur k výkonu dočasné práce, a také pokuty za porušení těchto pravidel.

V souladu se zákonem se dočasným zaměstnáním rozumí práci, která je vykonávána pro daného uživatelského zaměstnavatele po dobu delší, než stanoví zákon:

- když má sezónní, periodický, příležitostný charakter nebo
- když zaměstnanci zaměstnaní uživatelským zaměstnavatelem neměli možnost práci včas vykonat, nebo
- když je tato práce povinností nepřítomného zaměstnance zaměstnaného uživatelským zaměstnavatelem.

Dočasnému zaměstnanci nelze pověřit práci pro uživatelského zaměstnavatele:

- která je zvlášť nebezpečná ve smyslu předpisů vydaných na základě článku 237¹⁵ zákoníku práce;

- na pracovišti, kde je zaměstnán zaměstnanec uživatelského zaměstnavatele, v době, kdy se tento zaměstnanec účastní stávky,
- stejný druh práce jako práce vykonávána zaměstnancem uživatelského zaměstnavatele, s nímž byl pracovní poměr rozvázán z důvodů netýkajících se zaměstnanců v období posledních 3 měsíců předcházejících předpokládaný termín nástupu dočasného zaměstnance do dočasného zaměstnání, pokud by taková práce měla být vykonávána v jakékoliv organizační složce uživatelského zaměstnavatele v obci, na jejímž území se nachází nebo se nacházela organizační složka, v níž byl zaměstnán propuštěný zaměstnanec,
- která vyžaduje, aby byl zaměstnanec ozbrojen střelnou zbraní nebo předměty k zneškodnění osob pomocí elektrické energie, jejichž držba vyžaduje povolení uvedené v zákoně ze dne 21.5.1999 o zbraních a munici.

Pracovní smlouva uzavřená mezi agenturou dočasného zaměstnávání a dočasným zaměstnancem musí obsahovat smluvní strany, datum uzavření smlouvy, uživatelského zaměstnavatele a dobu výkonu práce pro tohoto zaměstnavatele, a také podmínky zaměstnání dočasného zaměstnance v období výkonu zaměstnání pro uživatelského zaměstnavatele, zejména:

- druh práce, kterou má dočasný zaměstnanec vykonávat,
- pracovní dobu dočasného zaměstnance,
- místo výkonu dočasných zaměstnání.
- odměnu za práci a termín a způsob vyplácení mzdy agenturou dočasného zaměstnávání.

Uživatelský zaměstnavatel vykonává povinnosti a využívá práv zaměstnavatele v rozsahu nezbytném pro organizaci práce s účastí dočasného zaměstnance. Je povinen dočasněmu zaměstnanci zajistit bezpečné a hygienické pracovní podmínky v místě určeném pro výkon dočasných zaměstnání a evidovat pracovní dobu dočasného zaměstnance v rozsahu a dle pravidel platných pro zaměstnance. Dočasný zaměstnanec nemůže být v době vykonávání práce pro uživatelského zaměstnavatele znevýhodněn, co se týče pracovních a jiných podmínek, oproti zaměstnancům zaměstnaným tímto uživatelským zaměstnavatelem na stejné nebo obdobné pracovní pozici. Dočasný zaměstnanec má právo využívat sociální zařízení uživatelského zaměstnavatele dle pravidel, která platí pro zaměstnance tohoto uživatelského zaměstnavatele.

Agentura dočasného zaměstnávání může danou osobu vyslat k výkonu dočasných zaměstnání na základě pracovní smlouvy nebo dohody pro jednoho uživatelského zaměstnavatele po dobu maximálně celkem 18 měsíců v období 36 následujících měsíců.

Agentura dočasného zaměstnávání vydává dočasněmu zaměstnanci zápočtový list týkající se celkového ukončené období zaměstnání v této agentuře, vztahující se na jednotlivé pracovní smlouvy uzavřené v období maximálně 12 následujících měsíců. V zápočtovém listu musí být uvedeny informace o každém uživatelském zaměstnavateli, pro něhož byla dočasná práce vykonávána na základě pracovní smlouvy a období výkonu tohoto zaměstnání. Osobě, která dočasnou práci vykonávala na základě dohody, agentura dočasného zaměstnávání vydává potvrzení o době vykonávání dočasných zaměstnání pro příslušného uživatelského zaměstnavatele.

5. Důležité webové stránky

- úplný seznam regulovaných povolání na portálu http://ec.europa.eu/growth/tools-databases/regprof/index.cfm?action=regprofs&id_country=23&guid=1&mode=asc&maxRow_s=*&#top%20.
- pravidla pro uznávání regulovaných povolání v Polsku na portálu Ministerstva rozvoje <https://www.biznes.gov.pl/przedsiębiorcy/biznes-w-europie/uznawanie-kwalifikacji-zawodowych-w-ue/uznawanie-kwalifikacji-w-ue>.
- informace o provozování podnikání v Polsku na portálu Ministerstva rozvoje <https://www.biznes.gov.pl/poradniki-przedsiębiorcy>
- přístup k Celostátnímu soudnímu rejstříku na portálu Ministerstva spravedlnosti <https://bip.ms.gov.pl/pl/rejestry-i-ewidencje/krajowy-rejestr-sadowy>
- přístup k Centrální evidenci a informací o podnikání (CEIDG) na portálu Ministerstva rozvoje <https://prod.ceidg.gov.pl/CEIDG/Ceidg.Public.UI/Search.aspx>